

-Yusu a -tɪ, -tɛ

LUKU

-mɛ -ye, ɔ nu la 'a 'cruɛ

-Tɪ -kɔ -tɪ Luku, ɔ 'cru 'cruɛ -gbo, ɪ nɪ- -gbo

1 ¹⁻²-Na 'wio Teofilɪ. -N kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, kɛ nɔ -a mʊ -hɛyri, -tɔplɪ 'plɔplɔ mue la 'lu -wɔn, 'ke 'o -Yusu 'Klɪsʊ a -ta 'mʊ. -Tɔplɪ a -gbɛ, -ɪ mue la 'lu -wɔn, 'dai nahuin pui 'yie lɛ, 'v -hɛ la nahuin -nʊ, -bʊ po Nyɪsʊa a -hapɔtitie, 'v nyi la nahuin -wɔn lɛ na. ɛ kɔ -wɛ nahuin 'plɔplɔ -ye, 'v nyi 'cru, -ɛ 'wɛ -nɔ ye, -tɛ nahuin -nʊ, -v 'ye la -tɔplɪ a -gbɛ, v nu la 'a -tutue. ³'A -tɪ, 'na -gbɛ, 'n -gba lɛ wlɔn -tɛɛ, -tɛ -tɔplɪ a -gbɛ, ɪ nu la 'lu a -wɔnmumue, kʊɛ la 'o 'a -wlu-tutue 'yie 'mʊ gbo. -Tɛ 'n -gba wlɔn lɛ, -ye 'n 'ye nɪ, -ɛ mɔ, ɛ nɔɔ 'o lɛ, -tɔplɪ a -gbɛ, -tɛ ɪ nu yrekʊkɔlɛ, 'ke -bɔ 'cru, 'ke 'o -mʊ -wɔn, nyigblaka Teofilɪ. ⁴'N nye 'nɪ nu, -ɛ die nu, tɔɔlɛ -nʊ, v tɔɔ -mʊ, -mue yrii, -ɛ mɔ, ɛ mɔ -tɪ a -tɛɛ nɪ. -Ye 'klɛɛ, dɛ 'n 'cru, ɛ nɛ- -gbo:

-Tɛ Nyɪsʊa a leleenyɔ -tu la Saan Batɪsɪ a kʊɛlɛ a -tɪ

⁵Tɪ -nʊ -kɔ 'yri Helɔdɪ mɔ la Sudeblugba a 'kʊn, ɛ kɔ la Nyɪsʊa a -cɔhlɔnpinyɔ -dɛ. 'A 'dʊ mɔ la Sakali. 'Ke ɔ nɪ la 'le -cɔhlɔnpinyɔ a -tumu -ye -hɛyri, -vʊ -kɛ -kʊan lɛ nu, 'ke 'le Nyɪsʊa a 'kagblaka gbo, 'ke 'le Jrusɛdɪɔ 'mʊ. -Tumu a -gbɛ, nʊ- mɔ la -cɔhlɔnpinyɔ Abia a -tumu. Sakali a nyɪrugba, 'a 'dʊ mɔ la Elisabɛtɪ. 'Ke ɔ kɔ la 'le -cɔhlɔnpinyɔ Ayɾɔ a -tugba 'mʊ. ⁶Sakali kɔ Elisabɛtɪ a -gbɛ, v 'sii la 'o ye, 'ke 'le Nyɪsʊa 'yi 'mʊ, kɔ, 'vʊ la 'o Nyɪsʊa a tɛtɛi 'bii 'o -tuu -tɛɛ, 'ke 'le 'waa -wɪ 'bii ke. ⁷Kɛɛ, v 'dɛ la 'yɪ kɔ, -ɛ nue, Elisabɛtɪ 'dɛ la 'yukɔdɛ, 'plu v 'hɔn -wɛ a -gbɛ, v kʊ la 'dɔ.

⁸-Nyɾɔwɔ -dɛ 'mʊ 'klɛɛ, -ye Abia a -tumu a ti nyɾɛ 'o -o, 'ke bʊ nu -cɔhlɔnpi-kʊan, 'ke 'le Nyɪsʊa a 'kagblaka gbo. Nɛ- nue, Sakali 'ɔɔ -cɔhlɔn pi, 'ke 'o Nyɪsʊa ye. ⁹ɛ 'wɛ -nɔ ye, -tɛ -cɔhlɔnpinyɔ nye lɛ nu, -tumu -ye a ti 'bɪ nyɾɛ 'o, 'vʊ 'blɔ po, -cɔhlɔnpinyɔ -nʊ, 'blaa -ha, nɔ-ɔ nɪ, -ɔɔ 'le Nyɪsʊa a

'kagblaka gbo pa, -ε die nu, ɔ 'mu hunhrunpo-tɔplɪ nu, ɔ 'mu -cɔhlɒn pi, 'ke 'o Nyɪsua ye. Sakali a -gbɛ, nɔ- 'bla di, 'ke bɔ pa 'le Nyɪsua a 'kagblaka gbo, ɔ 'mu hunhrunpo-tɔplɪ a -cɔhlɒn pi. ¹⁰-Ye 'klɛɛ, ti -nɔ -kɔ 'yri ɔ -tu -cɔhlɒn a pipie -wlu, -ye 'ke nahuin 'plɔplɔ 'wle 'o -patu 'mu gbo, 'u Nyɪsua da.

¹¹Sakali bɔɔ 'klɛɛ -cɔhlɒn pi, 'ke 'le Nyɪsua a 'kagblaka gbo, -ye Nyɪsua a leleenɔ 'hru 'o =nɔ ye. 'Ke ɔ nyra 'o -tɛgbɪ -nɔ, Sakalii 'o -cɔhlɒn pii a diideɛpa ke gbo. ¹²-Tɛ Sakali a -gbɛ, ɔ 'yo, -ye ɔ ta 'mu gbo, huannu 'v -tua 'a nunue gbo. ¹³Kɛɛ -ye Nyɪsua a leleenɔ nɔ: «Sakali, =nɪ pɪ 'le huannu, -ε nue, Nyɪsua wɛɛn -na 'batiwin ke. -Na nyrugba Elisabetɪ, ɔ di -mu lɛ kɔɔ 'yu nyibɛyɪ. 'Yu a -gbɛ, -tue =nɔ Saandu. ¹⁴'Ba kɔ 'yu a -gbɛ, -n di kɔ plɔ a bleelɛ 'dɔ, kɔ, nahuin 'plɔplɔ, v di -wɛ nu 'manu. ¹⁵ɔ di -hɛ nahuon gblaka, 'ke 'le Nyɪsua 'yi 'mu. ɔ 'dɛɛ bɔ 'na nɔ, mɔ, ɔ 'dɛɛ bɔ 'na -wɛ 'ɛ nɪ kɪklɔnɔ =dɛ. Nyɪsua a -Hihiu di 'o =nɔ ke 'mu 'nɪ nɪ, 'plu v 'muo kɔ. ¹⁶ɔ die 'nɪ nu, Yisraekue 'plɔplɔ, v 'mu lele Kɔkɔnyɔ Nyɪsua =wɔ ye kuo. ¹⁷-Tɛ Nyɪsua a winwɔn-hɛnyɔ Eli nu la 'klɪ a kenɪnɛ, kɔ, -tɛ 'a 'klɔ nɪ la 'mu, kɛ'ɛ nɪ, ɔ di 'mu nɪ, ɔ 'mu nahuin le, -ε mɔ, Waanyɔ =nɔ, Nyɪsua po la le, ɔ di la 'a daku ye ya, ɔ di 'le 'nɪ di, kɔ, ɔ die 'nɪ nu, Nyɪsua a daku 'mu -wɔn -wɛ, 'plu Waanyɔ a -gbɛ, ɔ 'mu 'le di. ɔ die 'nɪ nu, bunu kɔ 'waa 'yuo 'hɛɛn, v 'mu win 'mu lɛ 'wɔnwɔn, ɔ 'mue -wɛ nu, nahuin =nɔ, -v 'nɪnɪ -tuu 'o Nyɪsua 'o, v 'mu =tɔ kɔ, 'plu v 'mu Nyɪsua =wɔ ye kuo.»

¹⁸'Plu Nyɪsua a leleenɔ a -gbɛ, ɔ 'mu mu -yrɛ, -ye kɛ Sakalii =nɔ ye po: «-Be' 'n di 'a yiyie nu, -ε mɔ, -tɪ -nɪ -tu, ɪ mɔ -tɪ a -tɛɛ nɪ 'le? -ε nue, 'n kɔ 'na nyrugba 'hɛɛn, -a -wɛ 'yi.» ¹⁹-Ye Nyɪsua a leleenɔ =tuo -wɔn, ɔ nɔ: «'Na 'dɔ mɔ Gabriɛ. 'Ke 'n 'cipi 'o Nyɪsua 'huɪn 'mu, 'nu 'a -kuan nu. Nɔ-ɔ nɪ, -ɔ le 'mu, kɛ nɔ -mu -wɔn, 'ke =bɔ pue -mu -hapɔtitie -gbo. ²⁰Kɛɛ, -n 'de 'na win -tɛɛ pue. Nɛ- die nu, -n 'dɛɛ -bɔ yi 'prelɛ, ε 'mue gba -gbagba, -tɪ -gbo 'n -tu, ɪ 'mu nue, ti -nɔ -kɔ 'yri Nyɪsua die 'o -hɛ.»

²¹Tii -do =nɔ -kɔ 'yri Nyɪsua a leleenɔ kɔ Sakali 'hɛɛn, u 'pre, nahuin -huohui =nɔ, -v 'wle 'o -patu 'mu gbo, u Sakali 'nɪ -pre, 'ɪ saka =nɔ, -tɛ ɔ nu, 'ɔ -wɔlɛn 'le Nyɪsua a 'kagblaka gbo. ²²'Plu ɔ 'mu mu 'hri, ɔ 'de 'le nahuin a -wɔn'prelɛ -wɛ. ɔ po dabuu -do. Nɛ- nue, nahuin 'v yrie, -ε mɔ, ɔ 'ye dɛ =dɛ, -ε mue 'lu -wɔn, 'ke 'le Nyɪsua a 'kagblaka gbo. ²³-Tɛ dɛ a -gbɛ, ε -hi, ɔ nu lele -nyrɔwɪ gbi, ɔ 'mu -kuan =nɔ -wɔn -wɔ, ɔ ble ye bɔ nu, 'ke 'le Nyɪsua a 'kagblaka gbo. -Tɛ 'a -nyrɔwɪ gbi a -gbɛ, ɪ -yrɛ 'lu, -ye ɔ mu 'mu 'waa 'dɔ.

²⁴Ti gbi bɪ -hi, -ye 'a nyrugba Elisabetɪ nɪ 'mu 'kwli. ɔ 'nɪ 'hri -le, -ε die nu, nahuin 'nɪ -hion 'ye, 'ɛ nu yakueɛ =hun. Kɛ ɔ po: ²⁵«Nyɪsua po 'na -tɪ -wɔn =wɔ, 'ɔ nue, nahuin 'v 'nɪnɪ di 'klɛɛ lele 'mu 'caa, 'ke =bɔ 'nɪnɪ di 'yu kɔ a -tɪ.»

-Tɛ Nyɪsua a leleenɔ le la Mari, -ε mɔ, ɔ di la kɔ 'yu, -ɔ mɔ -Yusu

²⁶-Tɛ Elisabetɪ a -gbɛ a 'kwli kɔ yakueɛ -huonnɔ, -ye Nyɪsua tɛ gbo 'a leleenɔ Gabriɛ, 'ke bɔ mu la 'le Galileblugba a 'dɔ -nɔ 'kwli 'mu, -ɔ kɔ

'du mɔ Nasaletɪ. 27'Dɪɔ a -gbɛ 'mu, 'ke 'yunyɔɔyɔ -de nɪ 'le. 'A 'du mɔ Mari. ɔ 'de nyɪbɛdɛ yi. Kɛɛ, nyɪbɛyɔ -de nɪ 'o, 'v nyo Sosefɔ daa. 'A bu gblaka, nɔ- mɔ la bodɪɔ Dafidɪ. Sosefɔ a -gbɛ, nɔ- dio kɔ. -Ye Mari a -gbɛ, nɔ- kɔ -wɔn Nyɪsua lee 'le 'a lɛleenɔ. 28-Tɛ ɔ pa 'le Mari a -tɛ, ɔ nɔ: «Mari, -mɔ 'n ye. Kɔ plɔ a bleelɛ! -Mɔ -gbo Kɔkɔnɔ Nyɪsua -ha 'le du 'mu, 'ke 'o 'a -kuan a -ta 'mu. ɔ -mu 'yie 'nɪ -tu.» 29'Plu ɔ 'mu wintɛdɔ a -gbɛ mu 'wɔn, -ye ɔ 'ta 'mu gbo, ɔɔ 'lu lɛ -hie, dɛ tio- wintɛdɔ a -gbɛ bɛ -hɛn 'nyɛ. 30-Ye Nyɪsua a lɛleenɔ -nu, ɔ nyo 'nɪ le, ɔ nɔ: «Mari, -nɪ pɪ 'le huannɪ! Nyɪsua -mu ye tɔɔ 'a 'munvɛlɛ. 31ɛ nɛ- mɔ, -n di 'mu nɪ 'kwli, -mu 'yu nyɪbɛyɔ kɔ. 'Yu a -gbɛ, -n di kɔ, -n dio daa -Yusu. 32ɔ di kɔ -tɪ a 'yi'bubɔ, 'plu ɔ di 'ya Yrɔɔrɪnyɪsua a 'Yu, 'plu Kɔkɔnɔ Nyɪsua die 'nɪ nu, 'yu a -gbɛ, ɔ 'mu bodɪɔ -hɛ, -ɛ 'we -nɔ ye, -tɛ 'a bu gblaka bodɪɔ Dafidɪ nɪ la 'mu. 33ɔ di 'ya Yisraekɔvɛ a bodɪɔ, -tɛ ti tɛ ye gbo. 'A bodɪɔdɛ, ɛ 'dɛɛ bɛ kɔ 'lu-yɛɛlɛ.» 34-Ye ɔ nɔ: «-Tɛ 'n 'de nyɪbɛyɔ -de yi, -bɛ' 'n -wɛ 'le -bo nu 'klɛɛ 'kwli a 'mununɪɛ 'le?» 35-Ye Nyɪsua a lɛleenɔ nɔ: «Nyɪsua a -Hihiu di 'le -mu 'mu 'nɪ -tu. Yrɔɔrɪnyɪsua a -gbɛ, ɔ di ke nɪ -tuo, 'plu 'a 'kli 'mue nu, 'ke 'le 'ɲmɪlekadɛ 'kwli 'mu, -mu 'kwli 'mu nɪ. Nɔ- kɔ 'yu a -gbɛ, -n di kɔ, Nyɪsua dio 'nɪ -ha, 'ke 'o 'a -kuan a -ta 'mu, kɔ, ɔ di 'ya Nyɪsua a 'Yu. 36'Ye kɛ, -na 'diayɔ nyɔɔyɔ Elisabɛtɪ, -hapɔkɔ, ɔ -wɛ 'yi, kɛɛ, -tɛ ɔ nɪ o 'kwli 'mu, 'a yakɔ a -huonnɔ a nɔnɔ nɪ gbo, 'plu -ye nahuɪn nɔ 'nɪ, ɔ 'de o 'yukɔdɛ. 37Kɛɛ, Nyɪsua, ɔ -wɛ 'le bɔ nu 'ɛ nɪ dɛ nɪ.» 38-Ye Mari nɔ: «-ɔɔ, 'mɔ mɔ Kɔkɔnɔ Nyɪsua a -kuannunɔnɔ nɪ. Dɛ -gbo, ɔɔ -hɔvɔ, 'na -gbɛ, 'n nye -wɛ 'nɪ -hɔvɔ. -Tɛ -n nu 'puprɛ, kɛ bɛ nu 'lu a -wɔnmumue.» -Ye Nyɪsua a lɛleenɔ -nu, ɔ mu nɪ.

-Tɛ Mari mu la 'le Elisabɛtɪ -wɔn

39Tii -do a -gbɛ 'yri, -ye Mari bi wɔn 'hru, ɔ 'kɪka, ɔ mu 'le 'dɪɔ -nu 'mu, ɔ kɔ 'mu Sakali kɔ Elisabɛtɪ 'hɛɛn, v 'ti 'le. 'Dɪɔ a -gbɛ, 'ke ɔ nɪ 'le Sudeblugba a dugbɪ -gbahlɔn. 40-Tɛ ɔ nyɛ 'le, 'ke ɔ pa 'le Sakali a kayu gbo, ɔ po Elisabɛtɪ a 'wio gbo. 41Tii -do a ti 'yri, 'plu Elisabɛtɪ 'mu Mari a win mu 'wɔn, -ye 'yu -nu, ɔ nɪ 'le Elisabɛtɪ 'kwli 'mu, ɔ -tɔvɔ gblɛ-jihiele gbo, Nyɪsua a -Hihiu 'v bi 'o Elisabɛtɪ ke 'mu, 'v nue, 42'ɔ 'yaa 'le win, ɔ nɔ: «Nyɪsua nu -mu 'mu -hapɔdɛ, 'ɛ -hi 'o nyɔvɔ 'bii 'mu, kɔ, 'yu -gbo, -n di kɔ, ɔ 'muo -wɛ -hapɔdɛ 'mu nu. 43'Mɔ -gbo, ɔ 'de nahuon -de, 'plu 'na Kɔkɔnɔ a 'dii, bɔ di nɔ 'na kayu gbo di, ɛɛ 'mu 'nɪ saka. 44'Ye kɛ, -tɛ -n pa kayu gbo, 'plu 'mu -na win mu 'wɔn, 'manɔv nue nɪ, 'yu -gbo, ɔ nɪ 'le 'mu 'kwli 'mu, ɔ -tɔvɔ gblɛ-jihiele gbo. 45Dɛ -nu, Nyɪsua po o lɛ, ɔ di o nu, -n kue ye -wɔvɔ, -ɛ mɔ, ɔ die 'nɪ nu. Nɛ- nue, -nɪ kɔ plɔ a bleelɛ.»

-Tɛ Mari baa la Nyɪsua, 'ke 'le -wɔla a bibre 'kwli 'mu

46-Ye Mari nɔ:

«Ke 'le 'na -wɔvɔ 'bii ke,

'nu Kukɔnyɔ Nyɪsɪba 'nɪ baa.

47 'N kɔ plɔ a bleelɛ, 'ke 'o Nyɪsɪba a -ta 'mu,
-ɔ mɔ 'na Waanyɔ,

48 -ɛ nue, 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ 'a -kvannunɪyɔ,
=betɪ =bo 'de nahuon =de,
ɔ po 'na -tɪ -wɔn =wɪ.

'E mɔ -tɛɛ, kvɛ 'klɛɛ mɔ gbo,
nahuin a =hrɪn a =hrɪn, v di 'nɪ =tu,
-ɛ mɔ, 'mɔ mɔ nyɪrɔgba =nu, -ɔ kɔ plɔ a bleelɛ,

49 -ɛ nue, 'Klikenɪnyɪsɪba, ɔ nu 'mu 'mu =hapɔde gblaka.
Nɔ- mɔ Nyɪsɪba.

50 Nahuin a =hrɪn a =hrɪn =nu, -v nyo pɪ,
'plu, -v nyo 'o =tuu, ɔ di yrii 'waa wɔɪ.

51 ɔ kɔ 'klɪ, 'ke bɔ nu -tɔplɪ gblakɪ:
Nahuin =nu, -v 'yaa 'le 'waa dɪwɪ,
Nyɪsɪba, ɔ -gbɔgbɔ lɛ.

52 'Kunpɪ kɔ bodɪɔpɪ 'hɛɛn, ɔ -hɪw klɛ gbati,
kɛɛ, nahuin =nu, -v 'de nahuin =de,
nu- ɔ po gbati klɛ.

53 Nahuin =nu, kanvɪ nu,
ɔ -ha 'le =hapɪ-tɔplɪ, 'ɔ -nyɪ =nu.
Dekɔnyɪ -mɛ -ye, ɔ 'diu dɛ =de -nyɪ, 'ɔ blɪ lɛ.

54-55 'Plu, 'ɔ le la -a nɪ bunvɪ,
-ɛ mɔ, ɔ di la 'a daku Yisraɛkvɛ 'mu nu =hapɔde,
-tɛ 'klɔ tɛ ye gbo.

Kɛ'ɛ nɪ, ɔ nu la Abrahamv kɔ 'a 'yuo a 'yuo a leelɛ.
'Lepoode a -gbɛ, ɛ 'de -nɔ -wɔn -hri,
'ɔ dii 'a daku ke.»

Kɛ'ɛ nɪ, Mari nu Nyɪsɪba a baalɛ. 56 Dɛ a -gbɛ, -tɛ ɛ -hi, tii -tie Mari -hi 'le
Elisabetɪ -wɔn, ɪ -wɛ 'le yakuvɛ ta, 'plu 'ɔ -hɪan -wɔn, 'ɔ mu 'le 'a 'dɪɔ 'mu.

-Tɛ v kɔ la Saan Batɪsɪ

57 Ti =nu -kɔ 'yri Elisabetɪ di 'o -ɲlaa, ɪ nyre 'o =o, 'ɔ kɔ 'yɪ nyɪbeyu.

58 'Waa 'dɪɔ a nahuin kɔ 'a =tugba a nahuin, v 'wɪn nɪ, -ɛ mɔ, Nyɪsɪba yrii
'a wɔɪ, 'ɔ nu =nɔ =hapɔde gblaka 'mu. Nɛ- nue, 'vɪ -wɛ 'manvɪ nu. 59 -Tɛ
'yɪ =cɛɛ 'wee, -ye v di 'le =le, -ɛ die nu, v 'muo ye 'bɛ. -Ye vɪ -hɪa bu
=tuo 'o 'a bu Sakali 'nyɛ. 60 Kɛɛ -ye 'a 'dii nɔ: «'Uvɪn, 'a 'dɪ di mɔ Saan.»

61 -Ye nahuin, -v nɪ -tuo ke, v nɔ: «Dɛ- kɔ Saandu 'le, -ɛ nue, nahuon =de
'de 'le -na =tugba 'mu nɪ, bu =tue 'dɪ a -gbɛ.» 62 'v po dabvɪ, 'v =gba 'a bu
Sakali wɔɪn, 'dɪ tɪo- ɔɔ -hɪa bɔ =tue 'a 'yɪ. 63 -Ye Sakali a -gbɛ, ɔ -hɪa =nu
'plɔnpɪa gbi, -ɔ kɔ ke vɪ 'o 'cru. -Tɛ v -nye =nɔ, -ye ɔ 'cru 'o: «'A 'dɪ mɔ
Saan.» 64 -Tɛ nahuin -hre dɛ =nu, ɔ 'cru, -ye v 'bii, ɛ saka =nu nɪ. -Ye tii -do

=nu a ti 'yri, Sakali a me =wlɛɛ gbo, ɔ 'tati lele 'pupre, ɔ 'yaa 'le win, ɔ -tua Nyɛsua a baale. ⁶⁵De a -gbe, -ɛ mue 'lu -wɔn, ɛ saka 'waa 'dɔ a nahuin ni, kɔ, nahuin =nu, -v 'ti 'le Sudeblugba a dɔgbɔ -gbahlɔn, 'v nyi -wɔn yɛ nɛna. ⁶⁶Nahuin 'bii =nu, -v nyi 'wɔn, v nyi -wɔn le -hie 'lu, v nɔ: «Yu gbi -gbo le, ɔ di -he nahuon gblaka.» 'E mɔ -tɛɛ, Nyɛsua a -gbe, nɔ- nyo 'yie =tu.

**Sakali, nɔ-ɔ la Nyɛsua a win wlɔn -he, 'ke 'o
-kvan =nu, Saan Batɪɪ di la nu a -ta 'mu**

⁶⁷-Tɛ de a -gbe, ɛ -hi, -ye 'yu a -gbe a bu Sakali, Nyɛsua a -Hihiu bi 'o =nɔ ke 'mu ni, Sakali a -gbe ɔ -tua Nyɛsua a win a wlɔn-hihɛ gbo, ɔ nɔ:

⁶⁸«Nahuin 'bii, bu baa -a ni Kukɔnyɔ,

-ɔ mɔ Yisraekue a Nyɛsua,

-ɛ nue, -a mu -gbo, -v mɔ 'a daku,

ɔ kɔ 'le -a ni de -wɔn.

Nɛ- nue, 'ɔ di -a mu =gbla wɔn.

⁶⁹'Ke 'le 'a -kuannunɔ bodɔ Dafidɔ a 'yuo a 'yuo -heyri,

ɔ -ha 'le Waanyɔ, ɔ ni 'klɪ ke, ɔ yɔ -a mu ye.

⁷⁰-Tɪ a -gbe, 'a winwlɔn-henyɔ, v =tui la ni,

ti -hi la a ti 'yri.

⁷¹Waanyɔ a -gbe, nɔ-ɔ ni, ɔ di -a mu nahuin =nu kwa -ha,

-vɔ -a mu ye -wɔn, kɔ, -v yraa -a mu.

⁷²ɔ yrii -a ni bunv a wɔlɪ, kɔ, 'yri =nu,

ɔ =tue la, ɔ kɔ -a ni bunv 'hɛɛn, ɔ nyi 'o 'ni =tuu.

⁷³ɔ 'sue la ni, 'ke 'o -a ni bu Abrahamu ye,

⁷⁴-ɛ mɔ, ɔ di -a mu 'ni =gbla,

'ke 'le -a ni yraanyɔ kwa 'mu,

-ɛ die nu, =baa 'a -kvan nu, -a 'ni -han huannu pɪ,

⁷⁵kɔ, -a 'mu 'a -kvan nu -tɛɛ,

ti 'bii =nu, -a di nɔ 'klɔ ke -hi,

-ɛ 'we =nɔ nahuin =nu ye, ɔ kɔ win ke.

⁷⁶'Na 'yu o, -me -ye, v di -mu daa Yrayrɪnyɛsua a winwlɔn-henyɔ,

-ɛ nue, -mɔ di 'hru 'nye, =mu 'hru ye kla,

-tɔnahuin a =wlɪ 'mu -wɔn -wɛ,

'plu Kukɔnyɔ a -gbe, ɔ 'mu 'le di,

⁷⁷=mu Nyɛsua a daku le, -ɛ mɔ, Nyɛsua a -gbe,

ɔ di 'waa de 'kuku 'ni 'wuwla, ɔ 'mu waa,

⁷⁸-ɛ nue, Nyɛsua a =wɔ nɔ le 'yi, kɔ,

'ɔ nahuin a wɔlɪ yrii 'dɔ.

ɔ-ɔ -a mu -nye -nyɛ, -ɛ -hɔn 'le yako 'mu,

⁷⁹-nyɛ a -gbe, ɛ 'mue nu, nahuin =nu,

-v ni 'le gbɪgbɪyri -heyri,

kɔ, -vɔ 'kukue a huannu pɪ,

υ 'mu le yrii,

ε 'mue -we nu, kegboweεnε, ε 'mu nɔ -a mu -gbahlɔn nɪ.»

Nε- mɔ Sakali a -wla a win.

⁸⁰Yu a -gbε, ɔ mɔ Saan, ɔ nɪ ku, 'a =wlvv klε 'nɪ bii, 'ke 'o Nytsua a 'munvεle -wɔn. -Tε ɔ ku 'klεε, 'ke ɔ 'ti 'le -tegbi -nv, nahuin -de 'de 'le 'ti. 'Ke ɔ nɪ 'le -nɪnɪ, ti 'i nyre 'o, 'ke bɔ -tu 'a -kvan -wlu, 'ke 'le Yisraekve -gbahlɔn.

-Tε Mari kɔ la -Yusu, 'ke 'le Betelemvɔɔ 'mu

(Matie 1.18-25)

2 ¹Ti a -gbε 'yri, Romakve a 'kun gblaka -ye nɪ la 'le. 'A 'du mɔ la Ogust. 'Kun Ogust a -gbε, nɔ- mɔ la Romakve a 'blvgbɪ 'bii a 'kun gblaka. -Nyrɔwɔ -de 'mu, 'ɔ le 'a -kvannunyv, 'ke bu -hre 'a 'blvgbɪ a -gbε a nahuin 'bii, ɔ nɔ: «'E nɪ nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'ke bɔ mu 'le 'a 'dɔ 'mu, 'ke v dio 'le -hree!» ²Nahuin-hrede a -gbε, ε mɔ la 'a ye-hεdεε nɪ. Ti a -gbε 'yri, nahuon -gbo, ɔ kɔ 'du mɔ la Kiliniust, nɔ- mɔ la Siliblvgbɪ a -gvlvɔma. ³ε nε- nue, 'ε nɪ nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'ɔ le 'a 'dɔ 'mu mu, -ε die nu, v 'muo 'le -hree.

⁴⁻⁵Ti a -gbε 'yri, nyibeyu -nv, ɔ mɔ Sosefv, ɔ kɔ 'a 'bua Mari 'heεn, 'ke v 'ti 'le 'waa 'dɔ -nv 'mu, ɔ kɔ 'du mɔ Nasaletɪ, 'ke 'le Galileblvgba 'mu. Mari a -gbε, ɔ nɪ la 'mu 'kwli, 'ke 'le Nytsua a 'klɪ 'kwli 'mu. ɔ kɔ Sosefv 'heεn, v 'de bu na ye po. Kεε, Sosefv, nɔ- dio kɔ. Sosefv a -gbε, 'ke ɔ kɔ 'le 'dɔ -nv 'mu, vv Betelemv daa, 'ke 'le Sudeblvgba 'mu. Betelemv a -gbε 'mu, Sosefv a bu gblaka, ɔ mɔ la bodɔ Dafidɪ, 'ke ɔ kɔ la -we 'le. Nε- nue, Sosefv kɔ Mari 'heεn v -hɔn 'le Nasaletɪ 'mu, 'v mu 'le Sosefv a -gbεgbε a 'dɔ -nv 'mu, ɔ mɔ Betelemv, -ε die nu, v 'mu 'le -hree. ⁶⁻⁷-Tε v nyre 'klεε 'le Betelemv 'mu, -ye 'dɔ a kayuo 'bii 'yii 'le ε, 'ke 'o 'dagbɪ -wɔn. Nε- nue, 'v mu 'le 'wlvgbɪ-tɔplɪ a kayu -ye gbo. -Ye ti -nv, Mari di 'yri -ɣlaa, i nyre 'o =o, 'ɔ kɔ 'a ye-heyu. 'Yu a -gbε, ɔ mɔ 'yu nyibeyu'u nɪ, 'ɔ 'hɪnhwɔn danɪ ε, 'ɔ pɔ 'le 'wlvgbɪ-tɔplɪ a -gbε a dedihuo wlɔn gbo.

Nytsua a leleenɔ le la blablɔ'yie-tunyv, -ε mɔ:

Kεke -gbo, 'ke v kɔ ke 'a nɪ Waanyɔ

⁸'Tɔ 'mu, 'ke blablɔ'yie-tunyv nɪ la 'o Betelemv a -gbε -hlɔn, 'vv la 'waa blablɔ 'yie -tu. ⁹Tii -do a ti 'yri, -ye Nytsua a leleenɔ 'hru -nv ye, Nytsua a -nyre 'ε =glaa 'le -nv, 'εε wlɔn. Nytsua a -nyre a -gbε kɔ 'a leleenɔ a -gbε 'heεn, nɪ- po 'le -nv hvannv 'kwli 'mu. ¹⁰Kεε -ye Nytsua a leleenɔ -nv, kε ɔ -nv ye po: «A nɪ pɪ 'le hvannv. 'N ya 'a mu ye -haputitie. ε mɔ 'manv gblaka, 'ke 'o 'a nɪ daku 'bii -wɔn. ¹¹-Haputitie a -gbε, nε- -gbo: Kεke a -nyrɔwɔ -gbo 'mu, 'ke v kɔ kε 'a nɪ Waanyɔ. Kε v kɔ kε nɔ Betelemv 'mu, ɔ kɔ 'mu bodɔ Dafidɪ kɔ la -we 'le. Nɔ- mɔ Waanyɔ -nv, Nytsua po la ε, ɔ di la 'a mu ye ya. Waanyɔ a -gbε, nɔ- mɔ Kɔkɔnyɔ, ɔ kɔ nahuin 'bii win ke. ¹²-Tε a di 'a

yriile nu, ne- gbo: 'Bia 'ba mu 'dɔɔ 'mu, 'ba pa 'le 'wlugba-tɔplɔ a kayu gbo, a di 'le gbo ye 'yuplu, v 'muo danɩ le 'hinhuan, v 'muo 'le 'wlugba-tɔplɔ a -gbe a dɛdihuo wɔn gbo pia. -Ye Waanyɔ a -gbe, nɔ-ɔ nɩ.» ¹³Tii -do a ti 'yri, -ye Nyɩsua a leleenɩv 'plɔplɔ -ye -glaa 'le ye-heleleenɩv -nɩ nɩ, 'bɩ Nyɩsua 'nyrɛ le pue. Ke vɩ po: ¹⁴«Yrayrunyɩsua kɔ -tɩ a 'yi'bubua, kɔ, ɔɔ nahuin -gbo kegbowɛnle -nye, -v nɩ nɔ -tutu ke, 'ke 'o 'waa 'munvɛle a -ta 'mu.»

¹⁵-Ye Nyɩsua a leleenɩv -nɩ, v -hɔn 'o blablɔ'yie-tunyɩv 'hɩn 'mu nɩ, 'v mu 'le yakɔ 'mu. -Tɛ v mu 'le yakɔ 'mu, -ye blablɔ'yie-tunyɩv -nɩ, v nɔ: «-Ba mu 'le Betelemu 'mu, -a 'mu 'yuplu a -gbe 'ye, -ɔ kɔ -tɩ Kukɔnyɔ Nyɩsua -tu -a mu ye.» ¹⁶Tii -do a ti 'yri, -ye v bi wɔn 'hru. 'Plu v 'mu 'le 'yuplu a -gbe a kɔɔle 'mu mu nyre, 'ɛ mɔ -tɛɛ, 'ke v ye 'o Mari kɔ Sosefu kɔ 'yuplu a -gbe 'heen gbo, 'yuplu a -gbe, 'v 'hinhuan danɩ le, 'v pɔɔ 'le 'wlugba-tɔplɔ a dɛdihuo wɔn gbo. ¹⁷'Plu v 'mu 'yuplu a -gbe mu 'ye, -ye -tɩ 'bii -nɩ, Nyɩsua a leleenɩv -tu wɛn -nɩ ye, 'ke 'o 'yuplu a -gbe a -ta 'mu, -ye v nɩ le -wɔn, 'ke 'o nahuin 'bii -nɩ ye, -v nɩ 'o. ¹⁸-Tɛ nahuin a -gbe, v 'wɔn 'klɛɛ -tɩ a -gbe, blablɔ'yie-tunyɩv na -wɔn le, -ye v saka nɩ. ¹⁹-Tɩ 'bii -nɩ, ɩ 'de Mari -wɔn -hri, 'plu ɔ nyi klɛ naa -wɔv ti a pɛpɛ 'bii -wɔn. ²⁰-Ye blablɔ'yie-tunyɩv, v -huan la -wɔn, 'bɩ la Nyɩsua 'nyrɛ le pue, -tɛ ɔ nu, 'ɔ ya -nɩ 'a leleenɩv ye, kɔ, 'ɔ nue, 'v 'ye 'yuplu a -gbe. 'Plu -tɔplɔ 'bii -nɩ, Nyɩsua a leleenɩv -tu -nɩ ye, kɔ 'waa -gbe, v 'ye, ɩ 'bii a -gbe, 'ɛ mɔ -tɛɛ, 'ɩ nue.

-Tɛ v -tue la Mari a 'yu -Yusudu

²¹-Nyrɔwu -yehɛn-yehɛn bɩ -hi, -ye ti -nɩ -kɔ 'yri v di 'o 'yuplu -nɩ ye 'bɛ, ɩ nyre 'o -o, 'v 'bɩ ye, -ɛ 'we -nɩ ye, -tɛ Moise a teteɛ po, -ɛ mɔ, 'yu 'bɔ kɔ -nyrɔwu -yehɛn-yehɛn, -ye bɩ 'bɩ ye. -Ye v -tue 'yu a -gbe -Yusudu, -v mɔ 'dɩ -nɩ, Nyɩsua a leleenɩv tɔɔ la 'a 'dii, -tɛ ɔ 'de la 'kwli 'mu a nɛ.

-Tɛ v gba la -Yusu 'Klɩv, 'ke 'le Nyɩsua a 'kagblaka gbo

²²-Tɛ -nyrɔwɩ -de -hi, -ye ti nyre 'o -o, 'ke Sosefu kɔ Mari 'heen bɩ -ha -cɔhlɔn, -ɛ die nu, Nyɩsua a -cɔhlɔnpinyɩv 'mu pi, 'ke 'o Nyɩsua ye, 'ke 'o Mari a 'oye'siile a -ta 'mu. Ne- mɔ tete -ye, Nyɩsua -nye la 'a winwɔn-hɛnyɔ Moise, ti -hi la a ti 'yri la, 'ke 'o 'ɛ nɩ nyrugba, -ɔ -ɲla, a 'oye'siile a -ta 'mu. -Ye v gba 'yu nɩ, 'ke 'le Nyɩsua a 'kagblaka gbo, -v nɩ 'le Jrusɛdɔ 'mu, -ɛ die nu, v 'muo 'le -ha, v 'muo Nyɩsua -nyi, 'ke 'o 'a -kuan a -ta 'mu, ²³-ɛ 'we -nɩ ye, -tɛ v nu la 'a 'crule, 'ke 'le Nyɩsvacrune 'kwli 'mu, -ɛ mɔ: «'ɛ nɩ nyrugba a ye-heyu, -ɔ mɔ 'yu nyibeyu, v dio 'nɩ -ha, v 'muo Nyɩsua -nyi.» ²⁴'Plu ɛ 'mu mu -hi, -ye v pi -cɔhlɔn -nɩ, Nyɩsua a teteɛ -hɩ, 'ke 'o nyrugba, -ɔ -ɲla a 'oye'siile a -ta 'mu. -Cɔhlɔndɩ a -gbe, v mɔ la -pliju 'hɔn, -hee' -hungbeii 'hɔn.

-Tɛ Simeɔ, ɔ -tu la -Yusu a -tɩ

²⁵ɛ kɔ -wɛ nahuon -de, 'v 'ti 'le Jrusɛdɔ 'mu. 'A 'dɩ mɔ Simeɔ. Simeɔ a -gbe, 'a 'klɔ 'sii 'o ye, ɔɔ 'o Nyɩsua 'o -tuu. Waanyɔ -nɩ, Kukɔnyɔ Nyɩsua po la le, ɔ di la 'le

ya, ɔ 'mu 'a daku waa, nɔ- kɔ 'ledidie Simeɔ a -gbe, ɔ -pre. 'Ke Nyɔsua a -Hihiu ni 'o =nɔ ke 'mu. ²⁶Nyɔsua a -Hihiu a -gbe, v le la =nɔ ni, -ɛ mɔ, ɔ 'deɛ bɔ 'ku, 'bia 'bɔ 'de Waanyɔ a -gbe 'ye. ²⁷Nyɔsua a -Hihiu -do a -gbe, nu- kɔ 'kɔlɔ nue, 'ɔ mu 'le Nyɔsua a 'kagblaka gbo. Bɔ ni 'klɛ 'o gbo, -ye -Yusu a bu kɔ 'a 'dii 'hɛɛn, v di 'le -le, 'v ya 'le -Yusu a -gbe 'le, -ɛ die nu, -tɔ =nu, Nyɔsua a tetee =tu, v 'mue nu. ²⁸Bɔ 'yu 'klɛ, -ye ɔ -ha =nu 'yuplu a -gbe kwa, 'ɔ 'blo kwa, 'ɔ -nyi Nyɔsua 'wio, ɔ nɔ:

²⁹ «Kukɔnyɔ o,

-n -wɛ 'le -bo daa 'klɛ 'le 'mu gbo ni, -bo 'ku,

'ke 'le plɔ a bleele 'kwli 'mu,

-ɛ nue, dɛ -n po la 'le 'mu, ɛ mue ke -wɔn 'lu.

³⁰⁻³¹ Waanyɔ =nu, -n po la lɛ, -n di 'le ya,

'ke 'o daku 'bii a waaɛ a -ta 'mu,

'na 'yie 'yo ke ni.

³² Waanyɔ a -gbe, nɔ- mɔ -nyɛ.

Nɔ- die nu, daku 'bii, v 'mue lɛ yrii,

-ɛ mɔ, -mɔ mɔ Nyɔsua.

ɔ die -wɛ 'ni nu, -na daku Yisraɛkue,

v 'mu -tɔ a 'yi'buɛɛ kɔ.»

³³ -Tɔ 'bii =nu, Simeɔ =tu, 'ke 'o -Yusu a -ta 'mu, ɪ saka 'a 'dii kɔ 'a bu 'hɛɛn ni.

³⁴ Simeɔ -do a -gbe, ɔ -hɔa Nyɔsua 'klɔ, 'ke bɔ nu la =nɔ =hapudɛ 'mu. -Ye ke ɔ 'klɛ Mari ye po: «Nyɔsua, ɔ le 'yu -gbo ni, ke nɔ -tutu ke, -ɛ die nu, nahuin 'plɔplɔ, 'ke 'le Yisraɛkue -heyri, -v dio nɔa ye gbo po, Nyɔsua 'mu waa, kɛɛ, nahuin =nu, -v 'nɔni dio nɔa ye gbo po, Nyɔsua 'mu -bati lɛ poo. 'Yu a -gbe, nɔ- die nahuin tɔɔ, -ɛ mɔ, Nyɔsua nu -kuan, kɛɛ, nahuin 'plɔplɔ die ke 'ni bla, 'ke bu po Nyɔsua a 'Yu a -gbe nɔa ye gbo. ³⁵ Kɛɛ ni, ɔ di 'a nunue nu, nahuin 'plɔplɔ a -huhli-tɔ =nu, v 'lu -wɔn lɛ -hie, ɪ 'mu pepe' 'mu bi. -Mɛ -ye, 'kla -di -mu -wliye 'ya, ɛ di ye 'we -tɛ bu 'nɔni 'nyra wɛn -mu ta-wɔnplie 'mu.» Ke Simeɔ po.

-Te Nyɔsua a winwɔn-henyɔ Hana =tu la -Yusu a -tɔ

³⁶ ɛ kɔ -wɛ nyɔrgba =de. 'A 'du mɔ Hana. ɔ mɔ Nyɔsua a winwɔn-henyɔ. 'A bu a 'du mɔ Fanɛ. ɔ po Ase-tugba. Hana a -gbe, ɔ -wɛ la 'yi 'dɔ. -Tɛ ɔ 'kɛ 'yɛɛ la nyɔkue 'mu, ɔ kɔ la tɔ. ɔ kɔ =nɔ 'hɛɛn, v nu 'yru 'nɔpata, 'plu 'a tɔ a -gbe a -tɔ 'ɪ -wɛ. ³⁷ ɔ 'de 'klɛ lele tɔ kɔ, 'ɔ ni 'klɔ -nɔni, 'ɔ =cɛɛ 'yri a (84) -wlu -hen =tu 'o -hen. 'ɛ ni ti, 'tɔ 'mu kɔ -nyɛ 'mu, ɔ 'cipi 'le Nyɔsua a 'kagblaka gbo ni. Nyɔsua a -kuan, ɔ nu, nɔ- mɔ bɔ =ci, kɔ bɔ da Nyɔsua a -gbe. ³⁸ ɔ kɔ Simeɔ 'hɛɛn, v nyɛ 'o tii -do 'yri, 'ɔ -nyi Nyɔsua 'wio, 'ke 'o -Yusu a -ta 'mu, kɔ, Jrusɛ 'mu a nahuin 'bii =nu, -v -pre, 'ke Nyɔsua bɔ waa 'a daku, nu- ɔ -Yusu a -tɔ -wɔn yɛ na.

-Te Mari kɔ Sosefu 'hɛɛn, v -hɔn la -wɔn, 'v mu la 'le Nasaletɔdɔ 'mu, v kɔ -Yusu 'hɛɛn

³⁹ -Te Mari kɔ Sosefu 'hɛɛn, v -wɔ -tɔplɔ 'bii =nu, Nyɔsua a tetee -hɔa a nunue -wɔn, -ye v -hɔn -wɔn, 'v mu 'le Galileblugba a 'dɔ =nu 'mu, -ɔ mɔ

Nasaletɪ, ɔ mɔ 'waa 'dɔ. ⁴⁰'Yu =nu, v kɔ, ɔ 'nɪ ku, kɔ, 'ɔ nɪ 'klɪ 'mɪv, Nyɪsva 'ɔ -nyo =tɔ. Nahuin 'bii, v nye 'nɪ 'ye, -ɛ mɔ, Nyɪsva nɔ 'mɪv nɪ.

**-Tɛ -Yusu mu la 'le Nyɪsva a 'kagblaka gbo, ɔ kɔ teteitɔnyɔ
'heen, 'vɪ la toto po, 'ke 'o Nyɪsva a -ta 'mɪv**

⁴¹'E nɪ 'yɪv, -Yusu a 'dii kɔ 'a bu 'heen, vɪ la 'mɪv mu Jɪrusɛdɔ, lɛ'mimɾe, -ɛ mɔ Pakɪ a -tɪ. ⁴²-Tɛ -Yusu kɔ la 'yɪv -pu =tu 'o 'hɔn, nɛ- mɔ 'a ye-hewɔ, 'ke bɔ mu lɛ'mimɾeɔ a -gbɛ ke, ɔ kɔ 'a 'dii kɔ 'a bu 'heen, -ɛ 'we =nɔ ye, -tɛ v nye lɛ nu. ⁴³-Tɛ lɛ'mimɾe -wɛ 'le, -ye -Yusu a 'dii kɔ 'a bu 'heen, v -hɪan -wɔn, 'vɪ 'waa 'dɔ 'mɪv mu. Kɛɛ, -Yusu -mɛ -ye, ɔ 'diu -wɔn kɛɛ. 'Ke ɔ 'kɪɛ nɪɛ 'le Jɪrusɛ 'mɪv. Kɛɛ, 'a bu kɔ 'a 'dii 'heen, v 'die 'o dɛ =dɛ 'hɪn 'mɪv yɪ. ⁴⁴U -mɛ -ye, v da, -Yusu kɔ 'hɪnanyɔ -ye 'heen, nɪ-v mu. Bu na -nyɔwɔ=gbɛ a 'hɪv, -ye v 'ye nɪ, -ɛ mɔ, -Yusu 'de 'le =nɪ -heyɪ nɪ, 'v -tua 'a lɛ=mɔmɔ gbo, 'ke 'le 'waa 'dɔkɛ kɔ 'waa yiyinyɔ -gbahlɔn. ⁴⁵-Tɛ v 'dio 'klɛɛ 'ye, -ye v -hɪan -wɔn, 'v mu Jɪrusɛ 'mɪv, 'v =mɔ 'yie 'mɪv lɛ -mɔmɔ, 'v 'dio 'ye. ⁴⁶-Nyɔwɔ a ta a nɔnɔ 'mɪv 'klɛɛ, -ye v 'yo nɪ, 'ke 'le Nyɪsva a 'kagblaka gbo, 'ɔ nɪ gbo, 'ke 'le -Juukɛ a teteitɔnyɔ -heyɪ, 'ɔ nyu nɪ ye gbo po, 'ɔ nyu -wɛ wɔn lɛ =gba. ⁴⁷Nahuin 'bii =nɪ, -v nɪ -tuɔ ke, ɪ saka =nɪ nɪ, 'yɪ bɔ di lɛ 'mɪv nɪ, bɔ di =tɔɔ =nɪ kɔ, kɔ, 'bɔv =nɔ 'ɛ nɪ dɛ wɔn =gba, -tɛ ɔ 'a klɛ-hɪhɪɛ nu. ⁴⁸-Tɛ 'a 'dɔkɛ 'yo, -ye ɪ saka =nɪ nɪ, -ye 'a 'dii nɔ: «Na 'yɪ, dɛ- kɔ -mɔ nu lɛ 'a nunue, =nɪ po 'le -a mɪv huannɪ 'kwɪlɪ 'mɪv 'le? -N bu kɔ 'mɪv 'heen, huannɪ 'kwɪlɪ 'mɪv, 'ke -aa 'le -mɪv lɛ =mɔ.» ⁴⁹-Ye ɔ =tu -wɔn, ɔ nɔ: «A 'dɛɛ ba =mɔ wɛn 'mɪv lɛ. Bɪ bi 'le 'a mɪv 'kwɪlɪ 'mɪv, kɛ 'n di wɛn nɔ 'na Bu Nyɪsva a 'kagblaka gbo nɪ.» ⁵⁰Kɛɛ, -tɪ =nɪ, ɔ =nɪ ye =tu, v 'nɪ yɪɪɪ =lɛ 'mɪv lɛ.

⁵¹Plu dɛ a -gbɛ, ɛ 'mɪv mu -hi, -ye -Yusu kɔ =nɪ 'heen, v -hɪan -wɔn, 'v mu Nasaletɪ 'mɪv, -ɛ mɔ 'waa 'dɔ, 'ɔ nyu 'o =tuu 'ɛ nɪ tɪ. -Tɔplɪ 'bii =nɪ, -ɪ mue 'lu -wɔn, ɪ 'de 'a 'dii -wɔn -hɪ. 'A =wɔv 'bli kwa. ⁵²-Ye -Yusuu la 'nɪ ku, kɔ, 'a =tɔ ɔ la klɛ bii, kɔ, Nyɪsva kɔ nahuin 'heen, 'v nɔ la 'mɪv 'dɔ.

**-Tɛ Saan Batɪsɪ, ɔ la Nyɪsva a -tɪ =tu, kɔ, -tɛ ɔ la nahuin 'nie 'lu lɛ po
(Matie 3.1-12; Makɪ 1.1-8; Saan 1.19-28)**

3 ¹⁻²-Tɛ 'dai 'yɪv -hi, 'ke Saan, ɔ mɔ Sakali a 'yɪ, ɔ 'kɪɛ nɪɛ 'le -tɛgbɪ =nɪ, nahuin =dɛ 'de 'le 'tɪ, Nyɪsva 'ɔ dɔ, 'ke bɔ =tu 'a -tɪ, 'ke 'o nahuin ye. Tɪ a -gbɛ 'yɪ, Romakɛ a 'kun gblaka Tibɛl, 'a 'yɪv a -pu =tu 'o =hun a 'yɪv nɪ, -tɛ ɔ bi la gbata ke. Pɔsɪ Pilatɪ, nɔ- mɔ Sudeblugba a -gɔlvɔnɪ. Helɔdɪ, nɔ- kɔ Galileblugba win ke. 'A -ɔɪayɪ Filipɪ, nɔ- kɔ Yituleblugba win ke, kɔ Trakonitɪblugba 'heen. Lisaniɪsɪ, nɔ- kɔ Abilɛnɪblugba win ke. Hanɪ kɔ Kaɪfɪv 'heen, nɪ- mɔ Nyɪsva a -cɔhlɔnpinyɔ a nyɪgblakɪ. ³-Ye 'klɛɛ, Saan a -gbɛ, ɔ bi wɔn 'hɪv, 'ɔ mu 'le 'nie =nɪ, vɪ Sudɛn daa nɪ 'mɪv, 'ɔ -tua 'blugba=tɔ =nɪ a kenaale gbo, ɔ nɪ 'o 'nie nɪ 'mɪv. 'Bɔ 'prɛ, ɔ 'le win 'yaa, ɔ nahuin lɛ, ɔ nɔ: «Ba yɛɛ, 'ke 'le 'a nɪ =wɔl ke, -ɛ mɔ, aa nu -tɔplɪ, -ɪ nyɛ 'yɪ lɛ, 'ke 'o Nyɪsva ye.

Ba hie 'o 'yilenyre-tɔplɪ a -gbɛ gbo, ba -nyi 'a nɪ 'klɔ 'bii Nyɪsua, Nyɪsua 'mʊ 'a nɪ 'yilenyre-tɔplɪ 'wɔwla, 'mʊ 'a mʊ 'nie 'lu lɛ po!» 4-Tɛ Saan, ɔɔ -tɪ a -gbɛ -tu, -ye -tɪ -nʊ, Nyɪsua a winwɔn-hɛnyɔ Esai 'cru la, 'ke 'le Nyɪsvacrɔnɪ 'kwli 'mʊ, tɪ -dɛ -hi la a tɪ 'yri, ɪ nyre 'o -o. -Tɪ a -gbɛ, ɪ nɪ -gbo:

«Nyɪsua nɔ 'nɪ:

Nahuon -dɛ, -tɛ 'dʊ di 'le ye bii,

'kee nɪ, ɔ di 'le 'ti.

'Bɔɔ 'prɛ, ɔ 'mʊ 'le win 'yaa.

Kɛ ɔ di po: Kʊkɔnyɔ a 'hru -nʊ, -v kɔ wɔn ɔ di 'o na,

ba 'siu 'o ye,

'plu Kʊkɔnyɔ a -gbɛ, ɔ 'mʊ 'le di.

ɛ 'we -nɔ ye, 'a nɪ 'klɔ bɔ 'sii 'o ye,

-ɛ die nu, a 'mʊ -wɔn -wɛ,

'plu Kʊkɔnyɔ 'mʊ 'le di -o.

5 Ba 'yie 'le 'nɪhannɪ 'bii -nʊ lɛ,

kɔ, ba wa dʊgbɪ 'bii -nʊ,

-ɛ die nu, 'hri 'mʊ ke gbo wɛɛn.

'Hri -nʊ, -ɪ 'dɛ 'o ye 'sii, ba 'sii -wɛ 'o ye,

'a dɛ -nʊ, -ɛ nyre 'yi lɛ, ba -hlɛntie.

6 -Ye Waanyɔ -nʊ, Nyɪsua di 'le ya,

nahuin 'bii, v dio 'nɪ 'ye.»

7 Nahuin -huohui, nʊ-v 'le Saan -wɔn mu, -ɛ die nu, ɔ 'mʊ 'nie 'lu lɛ po.

Kɛ ɔɔ nahuin a -gbɛ ye po, ɔ nɔ: «A mʊ -nʊ, aa kaa nahuin, 'a nɪ nunuklɔ 'ɔ nyre 'yi lɛ, -ɛ 'we -nɔ hrei ye. Nyɪsua a yrv -wɛ lɛ kɛ 'a nɪ kikle. A nɪ po 'le lɛ, -ɛ mɔ, a -wɛ 'le ba 'gbʊ ye 'mʊ ci lɛ nɪ. 8 'Plu 'mʊ 'a mʊ 'nie 'lu lɛ po, ba nu -hapɔdɛ, v 'mue 'ye, -ɛ mɔ, a hie 'o dɛ 'kuku, aa nu gbo, 'a -nyi 'a nɪ dɔnʊ Nyɪsua. A nɪ po 'le lɛ, 'ke 'le 'a nɪ -wli ke, -ɛ mɔ, 'a mʊ mɔ Abrahamʊ a 'yuo, 'a -tɪ, Nyɪsua 'die 'le -wɛ bɔ poo 'a mʊ yrv lɛ. 'Nu 'a mʊ 'nɪ lɛ, -ɛ mɔ, Nyɪsua -wɛ 'le -lɛ bɔ nu 'hɛ -gbo, bɛ -hɛ Abrahamʊ a 'yuo. 9 V -wɛ -wɔn, 'ke bʊ nu 'dugbi, bʊ hra 'ɛ nɪ tugbɛ -dɛ, -ɛ 'nɪnɪ tʊ 'kui, v 'mue 'tɔ po. ɛ -hɛn 'nyre, Nyɪsua -wɛ -wɔn, 'ke bɔ poo nahuin -nʊ -bati lɛ, -v 'nɪnɪ -tuo 'o.»

10 -Ye nahuin -nʊ, -v nɪ -tuo ke, kɛ vʊ po, v nyo wɔn -gba: «Dɛ tio- -a di nu 'le?» 11 -Ye ɔ -tʊ -wɔn, ɔ nɔ: «Nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ kɔ wlawlu 'hɔn, bɔ -ha 'le wlawlʊ -do, bɔ -nyu nahuon -nʊ, -ɔ 'dɛ 'a dɛ kɔ. Nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ kɔ dididɛ, bɔ -nyi 'a 'be -nʊ, -ɔ 'dɛ 'a dɛ kɔ.» 12 ɛ kɔ -wɛ 'blɔwli'tenyʊ. Nʊ- mu -wɛ 'le -nɔ -wɔn, -ɛ die nu, ɔ 'mʊ 'nie 'lu lɛ po, v nɔ: «Tɔɔnyɔ, dɛ tio- -a di nu 'le?» 13 -Ye ɔ -tʊ -wɔn, ɔ nɔ: «-Tie -nʊ, Romakʊɛ a ye'mʊnaanyʊ plɛ, nahuin bʊ 'pɛɛ, a nɪ pue 'le dɛ 'lu. 'A -tɛɛ, nɛ- ba 'tɛ.» 14 ɛ kɔ -wɛ 'sɔyuo. Nʊ- mu -wɛ 'le -nɔ -wɔn, v nɔ: «-A nɪ -gbɛ, dɛ tio- -a kɔ -ba nu 'le?» -Ye ɔ -tʊ -wɔn, ɔ nɔ: «A nɪ nu 'le 'klɪ, a nɪ -ha 'le nahuin 'wli kwa lɛ, A nɪ po 'le nahuin hɪ ke, 'ke 'o dɛ -nʊ, v 'dɛ nu a -ta 'mʊ, 'ke v 'mʊ 'a mʊ 'wli -nyi a -tɪ. Kɛɛ, 'a nɪ 'pɛɛwli, ɪ nu -tɛɛ. A nɪ pui 'le 'klɛɛ lele 'yiyriwli -dɛ ke.»

¹⁵Nahuin 'bii, v 'nti -pre. U -me -ye, v nɔ 'nti, -bakla =de, Saan, nɔ- mɔ Waanyɔ =nu, Nyɩsua po la le, ɔ di la 'le ya, 'ke 'o 'a daku a waale a -ta 'mu. ¹⁶Ke Saan nyu ye po, ɔ nɔ: «Mɔ -gbo, 'niee ni, 'nu 'a mu 'lu le po. Kɛ nahuon -ye di 'le di. Nɔ- di 'o 'mu ke 'mu kɛ. Nɔ- di 'kɩ ke ni, ɔ 'mu 'o 'mu 'mu -hi, 'ke 'le Nyɩsua a 'du 'kwli 'mu. 'Na -gbe, 'n 'de nyɔ =de, 'ke =bo dio 'mu -he, 'ke 'o 'e ni -kuande =de a -ta 'mu. Nahuon =nu, ɔ di 'le di, Nyɩsua a -Hihui, nu- ɔ di 'a mu -nyi kɔ wunwɩnna 'heen. ¹⁷Nahuon a -gbe, ɔ di ye 'we =gbɩa'muɛ=hloonyɔ, ɔ 'ble -ɲmahen kwa, ɔ di nu, ɔ 'mu =gbɩa 'mu le =hloon, ɔ 'mu =gbɩa =nu gbo =tu. Kɛ, 'a -pupui =nu, ɔ di po 'tɔ, 'ke 'le na =nu 'mu, ɔ 'nɩni di jre.»

¹⁸Ke Saan nu, 'ɔɔ nahuin =tɔ a gblegblei 'mu le po. Ni- kɔ 'kwli 'mu ɔ naa 'le, 'ɔ nyu Nyɩsua a =haputitie pue.

¹⁹Kɛ -ye -gulɔnuma Helɔɔ, nɔ- Saan =hen 'nyre, -e nue, Helɔɔ a -gbe, nɔ- -ha 'a -ɔɔɔ nyɔ kwa, kɔ, 'ɔ nu 'yilɛnyre-tɔplɩ 'plɔplɔ -ye. ²⁰-Tɛ Saan =hɔn 'nyre, -ye Helɔɔ a -gbe, ɔ nu 'yilɛnyrede -ye. Ne- mɔ bɔ po Saan a -gbe =ju 'mu.

Saan, nɔ- po la -Yusu 'nie 'lu

(Matie 3.13-17; Maki 1.9-11)

²¹-Tɛ v 'de Saan =ju 'mu a pue, 'plu Saan 'mu nahuin 'bii 'nie 'lu le mu po, -ye -Yusu a -gbe, ɔ nyre 'o =o, Saan 'ɔ puo 'nie 'lu, -Yusu 'ɔ -tɔɔ Nyɩsua a dida gbo. ɔ ni 'le Nyɩsua a dida 'kwli 'mu, yakɔ 'ɔ -ki wɔn, ²²-ye Nyɩsua a -Hihui =tu 'o =nɔ 'lu, nahuin 'bii 'v 'yu. E 'we =nɔ ye, -tɛ -plija 'nɩni =tu 'o =nɔ 'lu, 'plu 'v 'wɔn Nyɩsua a winte, 'e -hɔn 'le yakɔ 'mu, 'ɛɛ le po: «-Mɔ mɔ 'na 'Yuu -do, 'n nɛ 'mu -tɛɛ. -Nu 'mu nue 'manu.»

-Yusu a bunu

(Matie 1.1-17)

²³⁻³⁸Dɛ a -gbe bɛ -hi, -ye -Yusu =tu -kuan -wlu. Ti a -gbe 'yri, ɔ -wɛ 'le bɔ kɔ la 'yri a (30) -wlu =tu 'o -pu ni. Nahuin a =wɩ nɔ 'nti, Sosefu, nɔ- mɔ 'a bu. Sosefu a -gbe a bunu a 'du, ni- -gbo:

Nyɩsua, nɔ- nu Adamu,
Adamu 'ɔ kɔ Seti,
Seti 'ɔ kɔ Henɔɔ,
Henɔɔ 'ɔ kɔ Kaina,
Kaina 'ɔ kɔ Maleleɛɛ,
Maleleɛɛ 'ɔ kɔ Salɛɛ,
Salɛɛ 'ɔ kɔ Henɔkɩ,
Henɔkɩ 'ɔ kɔ Matusala,
Matusala 'ɔ kɔ Lamekɩ,
Lamekɩ 'ɔ kɔ Noe,
Noe 'ɔ kɔ Semu,

Semu 'b kɔ Afasadi,
 Afasadi 'b kɔ Kainamu,
 Kainamu 'b kɔ Sala,
 Sala 'b kɔ Ebeli,
 Ebeli 'b kɔ Faleki,
 Faleki 'b kɔ Yrago,
 Yrago 'b kɔ Seluku,
 Seluku 'b kɔ Nako,
 Nako 'b kɔ Tala,
 Tala 'b kɔ Abrahamu,
 Abrahamu 'b kɔ Yisaki,
 Yisaki 'b kɔ Sakɔbu,
 Sakɔbu 'b kɔ Juda,
 Juda 'b kɔ Falesti,
 Falesti 'b kɔ Eɛrɔmu,
 Eɛrɔmu 'b kɔ Ani,
 Ani 'b kɔ Adume,
 Adume 'b kɔ Aminada,
 Aminada 'b kɔ Naaso,
 Naaso 'b kɔ Sala,
 Sala 'b kɔ Buasi,
 Buasi 'b kɔ Jobedi,
 Jobedi 'b kɔ Yisai,
 Yisai 'b kɔ Dafidi,
 Dafidi 'b kɔ Nata,
 Nata 'b kɔ Matata,
 Matata 'b kɔ Mena,
 Mena 'b kɔ Melea,
 Melea 'b kɔ Eliakimu,
 Eliakimu 'b kɔ Sonamu,
 Sonamu 'b kɔ Sosefu,
 Sosefu 'b kɔ Suda,
 Suda 'b kɔ Simeo,
 Simeo 'b kɔ Lefi,
 Lefi 'b kɔ Matati,
 Matati 'b kɔ Solimu,
 Solimu 'b kɔ Eliese,
 Eliese 'b kɔ Jesu,
 Jesu 'b kɔ Eli,
 Eli 'b kɔ Elumadamu,
 Elumadamu 'b kɔ Kosamu,
 Kosamu 'b kɔ Adi,

Adi 'ɔ kɔ Meluki,
 Meluki 'ɔ kɔ Neli,
 Neli 'ɔ kɔ Salatieli,
 Salatieli 'ɔ kɔ Solobabeli,
 Solobabeli 'ɔ kɔ Yresa,
 Yresa 'ɔ kɔ Soana,
 Soana 'ɔ kɔ Soda,
 Soda 'ɔ kɔ Soseki,
 Soseki 'ɔ kɔ Semiɛ,
 Semiɛ 'ɔ kɔ Matatiasi,
 Matatiasi 'ɔ kɔ Maati,
 Maati 'ɔ kɔ Nagai,
 Nagai 'ɔ kɔ Esri,
 Esri 'ɔ kɔ Nahomu,
 Nahomu 'ɔ kɔ Amosi,
 Amosi 'ɔ kɔ Matatiasi,
 Matatiasi 'ɔ kɔ Sosefu,
 Sosefu 'ɔ kɔ Sanai,
 Sanai 'ɔ kɔ Meliki,
 Meliki 'ɔ kɔ Lefi,
 Lefi 'ɔ kɔ Matati,
 Matati 'ɔ kɔ Heli,
 Heli 'ɔ kɔ Sosefu,
 -ye Sosefu a -gbe, nɔ- nahuin a -wli ple, -ɔ kɔ -Yusu.

-Te 'kuo -huɪn a nyigblaka -tɔ la -Yusu 'mu le
 (Matie 4.1-11; Maki 1.12-13)

4 ¹Nyɪsua a -Hihiu kɔɔ -Yusu ke win 'bii, -Yusu a -gbe, 'ɔ -hɔn 'o 'nie
 -nu nva 'mu, -ɛ mɔ Suden, Nyɪsua a -Hihiu a -gbe, 'u gbo 'le -tegbi -nu,
 nahuin -de 'de 'le 'ti. ²-Ye 'kuo -huɪn a nyigblaka, -ɔ mɔ Satan, 'ɔ ple, ɔ 'mu
 -Yusu 'mu le -tɔ, -ɛ die nu, -Yusu 'mu -ti 'wla, 'ke 'o 'a Bu Nyɪsua ye, 'ɔ -tɔɔ
 'mu le, 'ke 'le -nyɔwɪ a -wli 'hɔn 'kwli 'mu. -Nyɔwɪ a -gbe 'mu, -Yusu -ci
 ni. -Te ɪ -hi, -ye kanu nyo nu. ³-Ye 'kuo -huɪn a nyigblaka nɔ: «'Bia -ni 'ya
 Nyɪsua a 'Yu 'mu, le 'hɔ -gbo, bɔ -he 'fɔɔ.» ⁴-Ye -Yusu -tuo -wɔn, ɔ nɔ: «'U
 'criɛ ni, 'ke 'le Nyɪsvacrunɛ 'kwli 'mu, -ɛ mɔ: ɛ 'de dididɛ -do, ɛ 'ni nue
 -le, -tɔnahuon 'ni ni -le 'klɔ.»

⁵-Te dɛ a -gbe, ɛ -hi, -ye 'ke 'kuo -huɪn a nyigblaka gba 'le -Yusu dugba
 -de 'lu, 'ɔ titie -nɔ tii -do a ti 'yri -tutu ke a 'blugbi 'bii -nu ye, ⁶u nɔ:
 «'Blugbi -gbo a 'klɪ, kɔ 'a -ti a 'yi'bɔbɔa, 'n di -mu 'ni -nyi. ɪ 'bii -gbo, u
 -nyi 'mu ni. 'Na -gbe, nahuon 'nu -hɔa, nɔ- 'n nyi -we -nyi. ⁷'A -ti, 'bia -ni
 bla 'mu kwli ye gbo, 'ke 'o 'na 'o-tuule a -ta 'mu, ɪ 'bii -gbo, -mɔ di kɔ.»

⁸-Ye ɔ -tu -wɔn, ɔ nɔ: «'U 'criɛ ni, 'ke 'le Nyɪsvacrunɛ 'kwli 'mu, -ɛ mɔ: -Na

Kukɔnyɔ Nyɔsuɔa -do, nɔ- kɔ ye -bo bla 'o kwli gbo, 'ke 'o 'a 'o=tuule a -ta 'mv. Nɔ- ble -ti a 'yi'buale ye.»

⁹De a -gbe, -te ε -hi, -ye 'kuo -huɪn a nyigblaka gbo 'le Jrusɛdɪɔ 'mv, 'v 'ɔɔ 'le Nyɔsuɔ a 'kagblaka ke, v nɔ: «'Bia =nɪ 'ya Nyɔsuɔ a 'Yu 'mv, -ye -bo =pluu 'le -hlɔn, ¹⁰-ε nue, v 'crie nɪ, -ε mɔ: -Na -ti, Nyɔsuɔ di 'a leleenyu 'nɪ le, v 'mv -mv 'yie =tu, ¹¹v 'mv -mv klɪ, -ε die nu, -na bu 'nɪ -han 'hɔ ye bi.» ¹²-Ye -Yusu =tu -wɔn, ɔ nɔ: «'D 'crie nɪ, 'ke 'le Nyɔsuɔcrunɛ 'kwli 'mv, -ε mɔ: =Nɪ =tɔ 'le -na Kukɔnyɔ Nyɔsuɔ 'mv lɛ.»

¹³-Tɛ 'kuo -huɪn a nyigblaka -wɔ 'klɛɛ -Yusu a 'mulɛ=tɪɔ -wɔn, 'ke 'le 'pɪ a gbleglei 'kwli 'mv, -ye ɔ -hɔ le mɛ, 'ɔ mu 'o ti 'mv lɛ -pre wɔn, -ɪ kɔ 'yri ɔ dio 'o lele 'mv lɛ =tɔ.

-Tɛ -Yusu =tu la 'a -kvan -wlu, 'ke 'le Galileblɔgba 'mv
(*Matie 4.12-17; Maki 1.14-15*)

¹⁴-Tɛ de a -gbe, ε -hi, -ye -Yusu -hɪan -wɔn, 'ɔ mu 'le Galileblɔgba 'mv. Nyɔsuɔ a -Hihiu kɔ ke win 'bii, 'v -nyi =nɔ 'klɪ. 'A 'dɔ 'sɛɛ 'blɔgba 'bii ke gbo, ¹⁵'ɔɔ Nyɔsuɔ a -ti tɔɔ, 'ke 'le Nyɔsuɔ a kayuo gbo, nahuin 'bii 'vɔ 'a -ti 'yi 'buale.

Nasaletɪ 'mv a nahuin, v 'de la -Yusu =wlu ye kuo
(*Matie 13.53-58; Maki 6.1-6*)

¹⁶-Nyrɔwɔ =de 'mv, 'ke -Yusu mu 'le Nasaletɪɔɔ 'mv, -ɔ kɔ 'mv ɔ kuu 'le. -Wuwle-nyrɔwɔ 'mv, 'ɔ pa 'le Nyɔsuɔ a kayu gbo, -ε 'we =nɔ ye, -te ɔ nye le nu, 'ɔ 'ba ye 'mv, -ε die nu, ɔ 'mv Nyɔsuɔcrunɛ -hre, ¹⁷'v -nyi =nɔ 'crunɛ =nɔ, Nyɔsuɔ a winwɔn-hɛnyɔ Esai 'cru la, 'ɔ =wlɛɛ, 'ɔ ye 'crunɛ=tɔ =nɔ ke, ɔɔ wen lɛ =mɔ. 'Crunɛ=tɔ a -gbe, 'a win, ɪ nɪ -gbo:

¹⁸«Nyɔsuɔ a -Hihiu, nɔ- nɪ 'o 'mv ke 'mv,

Nyɔsuɔ 'ɔ -ha 'le 'mv du 'mv,

'ke =bo pue 'a -haputitie nahuin =nɔ,

-v nɪ wɔlɪ lɛ.

Nyɔsuɔ, ɔ le 'mv nɪ, 'ke =bo le =go,

-ε mɔ, ɔ diu 'nɪ =gbɪa.

=Bo le -wɛ 'yiisuanyɔ,

-ε mɔ, ɔ die 'nɪ nu, v 'mv lɛ yrii.

=Bo le -wɛ nahuin =nɔ, vɔ =sɔɛ =tue,

-ε mɔ, ɔ diu -wɛ 'nɪ =gbɪa.

¹⁹=Bo le v 'bii, -ε mɔ, ti nyre 'o =o,

-ɪ kɔ 'yri Kukɔnyɔ di 'o =nɔ tɔɔ,

-ε mɔ, ɔ nɔv 'mv nɪ.»

²⁰-Tɛ -Yusu -wɛ -wɔn, -ye ɔ 'pla 'crunɛ nɪ, 'ɔ -nye Nyɔsuɔ a kayu a -kvannunɔ, 'ɔ nɪ gbo. Nahuin 'bii, -v nɪ 'le Nyɔsuɔ a kayu gbo, v 'wlaa 'le =nɔ 'yii 'klɔ gbo. ²¹-Ye kɛ ɔ nyu lele ye po, ɔ nɔ: «'Crunɛ=tɔ =nɔ, 'n -hre,

a 'wɔn, -ti -gbo, ɔɔ =tu, keke -gbo, 'ke ɪ mue ke 'lu -wɔn.» ²²Nahuin 'bii, -v ni 'o, v nɔ 'ni: «ɔɔ 'ni 'prɛ -tɛɛ.» l saka =nu ni, 'ke 'o 'yilenɔwintɛ, ɔɔ po a -ta 'mu, v nɔ: «=Be nahuon -gbo, ɔ 'de Sosefu a 'yu?» ²³-Ye -Yusu nɔ: «N yie ni, -ɛ mɔ, a di 'mu -talɔɔ -gbo ye 'ni po, -v mɔ: -Data, pia -n dɔɔnɔ. Ke a di lele 'mu ye po: 'ŋmileka-tɔplɪ 'bii =nu, -n nu 'le Kapenaɔɔ 'mu, -a 'wɔn 'a -ti ni. l -do a -gbɛ, nui -wɛ, ke nɔ -na -gbɛ a 'dɔɔ 'mu.» ²⁴ɔ nɔ lele: «Nu 'a mu 'ni le -tɛɛ, ɛ 'de Nyɪsua a winwɔn-henyɔ =de kɔ, v kuo =wɔ ye, 'ke 'le 'a -gbɛ a 'dɔɔ 'mu. ²⁵Nu lele 'a mu 'ni le, 'ŋmileka-tɔplɪ =nu, Nyɪsua a winwɔn-henyɔ Elii la nu, bi bi 'le 'a mu 'kwli 'mu, ti =nu -kɔ 'yri 'nu 'kee la didie, 'ɛ gba 'yru ta, ni le yakueɛ -huonɔ, kɔ, -tɛ kanvɔ la =ti, ke nɔ -tutv ke. Ti a -gbɛ 'yri, kotianyrɔ -huo la nɔ Yisraekue a 'blugba 'mu ni, 'vɔ la 'mu-hɛɛɛ -hɔa. ²⁶Kɛɛ, ɛ 'de la 'a nahuon =de kɔ, Nyɪsua bɔ lee la 'le Eli -wɔn, 'bɛ 'de kotianyrɔɔ -do =nu -wɔn, -ɔ 'de Yisraekueyrowɔ. Nyɪrugba a -gbɛ, 'ke ɔ 'ti la 'le pupɔɔɔ -hɛyri, 'ke 'le Saletadɔɔ 'mu, -ɔ ni 'le Sidɔɔblugba 'mu, Eli a -gbɛ ɔ -hɔɔ 'mu, 'ke 'le 'ŋmilekadɛ 'kwli 'mu, -ɛ nue, kotianyrɔ, a -gbɛ, ɔ kuo la Nyɪsua ye =wɔ. ²⁷Ya 'o lele 'lu, Nyɪsua a winwɔn-henyɔ Elise a ti 'yri, -tɔplɪ-jɔhɔunnunyrɔ -huo la nɔ Yisraekue a 'blugba 'mu ni. Kɛɛ, Elise a -gbɛ, ɔ 'die la 'le -wɛ, bɔ -wɔ la nahuon =de a 'kue, 'bɛ 'de nahuon -gbo, -ɔ mɔ Naama, -ɔ 'de Yisraekueyru, -ɔ kɔ 'le Siliblugba 'mu. Nɔ- kɔ 'kue ɔ -wɔ la, -ɛ nue, ɔ kuo la Nyɪsua ye =wɔ.»

²⁸Nahuin 'bii =nu, -v ni 'le Nyɪsua a kayu gbo, -tɛ v 'wɔn -ti a -gbɛ, -Yusu =tu, -ye v bi 'mu le yru, ²⁹'v 'ba ye 'mu, 'v klo, 'v =tɔɔ 'dɔɔ 'mu, 'v gbo 'le dɔɔba =nu 'lu, -ɔ kɔ 'lu 'waa 'dɔɔ ni 'o, -ɛ die nu, v 'muo 'le ye 'nyraa, ɔ 'mu 'le =hlɔn bii, ɔ 'mu 'ku. ³⁰Kɛɛ, 'ke ɔ naa 'le =nu -gbahlɔn, ɔ mu.

-Tɛ -Yusu bla la 'ku -huan le

(Maki 1.21-28)

³¹'Plu dɛ a -gbɛ, ɛ 'mu mu -hi, -ye 'ke -Yusu mu 'le 'dɔɔ =nu 'mu, -ɔ kɔ 'du mɔ Kapenaɔ, 'ke 'le Galileblugba 'mu. -Tɛ -Juukue a -wuwle-nyrɔwɔ nyre 'o, -ye 'ke -Yusu mu 'le Nyɪsua a kayu gbo, ɔ bi 'o, 'ɔɔ nahuin Nyɪsua a -ti ɔɔ. ³²Nahuin =nu, -v ni 'o, ɪ ka =nu le 'ŋmi, -Yusu bɔ di le tɔɔɛ nu, -ɛ nue, 'ke 'le Nyɪsua a 'klɪ 'kwli 'mu, 'ke ɔɔ 'le ɔɔ. ³³ɛ kɔ nyɪbeyu =de. Nɔ- 'ku -huan ni 'o ke 'mu. 'Ke ɔ ni 'le Nyɪsua a kayu a -gbɛ gbo, ɔ -tva win a 'le'yaale gbo, ɔ nɔ: ³⁴«Nasaletɪ 'mu a -Yusu, -ha -a mu mɛ lɛ, =ni bi 'le 'le -a ni -ti -hɛyri. -N 'de =le, =mu -a mu gbo -wɔ. 'N yie ni, nahuon a gblo tio- -n 'ya. -Mɔ mɔ Nyɪsua a 'Yu, -mɔ ɔ lee nɔ.» ³⁵Bɔ po 'klɛɛ lɛ, -ye -Yusu 'prɛɛ 'le 'ku -huan a -gbɛ -wɔn ni, ɔ nɔ: «Ma wien, 'plu -hɔn 'o nahuon =nu ke 'mu!» 'ku -huan a -gbɛ, 'v -hli nahuon a -gbɛ gbo, 'ke 'o nahuin 'bii ye, 'plu 'v -hɔn 'o =nɔ ke 'mu, 'v mu, kɛɛ, v 'de nahuon a -gbɛ dɛ 'klan =de 'mu nu. ³⁶-Ye nahuin 'bii =nu, -v ni 'o, ɪ ka =nu le 'ŋmi. Ke v yre pupo, v nɔ: «Dɛ a -gbɛ, ɛ mɔ dɛɛ ni. Nahuon -gbo, 'a pupowin ni ke 'klɪ, 'plu, ɔ kɔ kɔ 'kuo -hɔn win ke. 'Bɔ lo, 'ke 'le Nyɪsua a 'klɪ 'kwli 'mu, bɔ -hɔn 'o nahuon

ke 'mu, 'ɔɔ 'o 'mu -hɔn.» ³⁷De a -gbɛ, nɛ- nue, -Yusu a 'du 'v 'sɛɛ gbo, 'ke 'le 'blogba 'bii -nu 'kwli 'mu.

-Te -Yusu -wɔ la 'dai kɔkɔnyɔ a 'kɔɛi
(Matie 8.14-17; Maki 1.29-34)

³⁸-Te -Yusu -hɔn 'le Nyɔsɔ a kayu gbo 'mu, -ye 'ke ɔ mu 'le Simɔ (Piɛl) a -tɛ. 'Ke ɔ ye 'le Simɔ a 'dɔɔ gbo, Simɔ a 'dɔɔ a -gbɛ, nɔ- kɔ 'hɔn hren 'dɔ. -Ye nahuin 'bii -nu, -v nɔ 'o, ɔv -Yusu lɛ 'nɔ 'batɪ, 'ke bɔ nue, 'a 'hɔn bɪ 'kee, ³⁹-Yusu 'ɔ-jro 'lu 'mu gbo, 'plu, 'ke 'le win 'yakli 'kwli 'mu, 'ɔ 'prɛɛ 'le 'hɔnhinhren a -gbɛ -wɔn, 'ke bɛ hren nyɔgɔba a -gbɛ -wɔn. -Ye tii -do a ti 'yri, 'a 'hɔn 'kee nɔ, 'ɔ 'ba ye 'mu, 'ɔ pi 'waa didide.

⁴⁰-Te 'yru -wɛ 'le yakɔ 'mu lɛ, -tɛ -wuwle-nyɔwɔ -wɛ 'le, -ye nahuin 'bii -nu, -v kɔ kɔkɔnyɔ, 'kɔɛi a gblegbɛii nu, 'ke v gbɔ 'le -Yusu -wɔn, -Yusu 'ɔ po v 'bii dabɔ 'lu gble, 'ɔ -wɔ 'waa 'kɔɛi a -gbɛ, ⁴¹'kuo -hɔn 'ɔ -hɔn 'o 'hɔnhrennyɔ 'plɔplɔ ke 'mu lɛ, 'kuo -hɔn a -gbɛ 'ɔɔ 'le win 'yaa, ɔ nɔ: «-Mɔ mɔ Nyɔsɔ a 'Yu!» Kɛɛ -ye -Yusu 'prɔɔ 'le -wɔn, 'ke 'le win 'yakli kɔ 'kwli 'mu, 'ɔ lo, 'ke ɔ nɔ po 'le wun, -ɛ nue, 'kuo -hɔn a -gbɛ, ɔ yie nɔ, -ɛ mɔ, -Yusu, nɔ- mɔ Waanyɔ -nu, Nyɔsɔ po la lɛ, ɔ di la 'a daku ye ya.

-Te -Yusu la Nyɔsɔ a -tɪ -tu, 'ke 'le -Juukɔɛ a 'blogba 'mu
(Maki 1.35-39)

⁴²-Te -nyɛ cɛ lɛ, -ye -Yusu 'ba 'mu ye, 'ɔ mu 'le -tɛgbi -nu, nahuin -de 'de 'le 'ti, nahuin a -ji 'v muo 'yie 'mu lɛ -mɔ wɔn. -Tɛ v yɔ 'klɛɛ ke, -ye ɔv -hɔa bɔ kɔ ye, v nɔ: «-Nɔ -hɔn 'le nɔ -a mu 'hɔn 'mu.» ⁴³ɔ -mɛ -ye, kɛ ɔɔ -nu ye po, ɔ nɔ: «-Hapɔtitie -nu, -ɛ nyi -tu, -tɛ Nyɔsɔa nahuin a win a kekɔɔɛ nu, 'n kɔ -bo pue -wɛ 'diɛ -ye a nahuin; ɪ nɔ- kɔ -tɪ Nyɔsɔ 'ɔ lee nɔ 'mu -tɪtɪ ke,» ⁴⁴-Yusu 'ɔ bi -Juukɔɛ a 'blogba 'bii -nu ke, 'ɔɔ Nyɔsɔ a kayuo gbo na, 'ɔɔ Nyɔsɔ a -tɪ -tu.

-Te -Yusu da la 'a ye-he-naagbopɔ
(Matie 4.18-22; Maki 1.16-20)

5 ¹-Nyɔwɔ -de 'mu, 'ke -Yusu nɔ la 'le Galileblogba a 'yru nɔa 'mu, nahuin 'plɔplɔ 'v -gboo 'hɔn 'mu, -ɛ die nu, v 'mu Nyɔsɔ a -tɪ 'wɔn. ²'Ke ɔ nɔ 'klɛɛ 'o gbo, -ye ɔ ye 'blagbeii 'hɔn, 'ɪ nɔ 'le gbogbo ye. 'Blagbei a -gbɛ wɔn, 'ke 'pɔpanyɔ -hɔn 'le 'mu, 'ɔv 'waa -tati lɛ yɔ. ³'Blagbei -a gbɛ, nɔ- kɔ 'yɛɛ -ye wɔn -Yusu 'ya 'le, nahuin a -huhuo-tɪ. 'Blagbe a -gbɛ, Simɔ, nɔ- kɔɛ, -Yusu 'ɔ 'bɔɔɔ lɛ, 'ke bɔ 'yɪya 'le 'nie ke gbo dɛ gbi. -Tɛ v 'yɪya 'le 'nie ke gbo, -ye ɔ nɔ gbo, 'ɔ -tɪa nahuin a -gbɛ Nyɔsɔ a -tɪ a tɔɔɛ gbo.

⁴-Tɛ ɔ -wɔ nahuin a tɔɔɛ -wɔn, -ye ɔ le Simɔ nɔ, ɔ nɔ: «Bri, -ba mu 'le 'wlo ke, 'plu -n kɔ -n 'bienu 'hɛɛn, ba po 'a nɔ -tati.» ⁵-Ye Simɔ -tuo -wɔn, ɔ nɔ: «Tɔɔnyɔ o, 'tɔyɔwɔ 'bii -gbo 'mu, -a 'ye -sɔɛ, -a 'de dɛ -de 'pa. Kɛɛ, -tɛ -n plɛ -bo nue, 'n die 'nɔ nu,» ⁶'v po 'waa -tati, 'v kɪ -hrin. -Hrin -nu, v kɪ,

'a -huhuo-ti, 'waa -tati 'i -tua læcicrele gbo, 7'v po dabu, 'v da 'waa 'bienu, -v ni 'le 'blagbe -ye wlon, 'ke bu di -nu 'mu -he, 'v di 'le, 'v 'yie 'le 'blagbei 'hɔn -we a -gbɛ, 'ke 'o -hrin -wɔn. -Hrin a kwakukue a -ti, 'blagbei a -gbɛ, u -hua bi pa. ⁸-Tɛ Simɔ, v Pieli daa, ɔ 'ye dɛ a -gbɛ, -ye ɔ bla -Yusu ye gbo kwli, ɔ nɔ: «Kukɔnyɔ, hren 'mu -wɔn, 'mɔ mɔ dɛ'kukununyɔ'ɔ nɔ!» ⁹Kɛɛ ni Simɔ po, -ɛ nue, ɔ 'ta 'mu gbo, ɔ kɔ 'a 'bienu 'pupanyv 'hɛn, 'ke 'o -hrin 'plɔplɔ -nu, v kɔ a -ta 'mu. ¹⁰Dɛɛ -do a -gbɛ, nɛ- mue 'lu -wɔn, 'ke 'o Sakɔ kɔ Saan 'hɛn -wɔn, -v mɔ Sebede a 'yuo, -v kɔ Simɔ 'hɛn, -v -kvan nu. Kɛɛ -ye -Yusu le Simɔ, ɔ nɔ: «Nɔ pɔ 'le huannu. Kue ke 'klɛɛ mɔ gbo, ɛ 'de 'klɛɛ lele -hrin, -n 'dɛɛ -bo 'kukui le, kɛɛ, -tunahuin, nu- -n di le 'kukue, -ɛ die nu, v 'mu 'na -naagbopv -hɛ.» ¹¹-Tɛ -Yusu -yre, -ye v kwɛɛ 'waa 'blagbei ni, 'v hie 'o 'waa -tɔplɔ 'bii gbo, 'v -tua 'a -wɔnnaale gbo.

-Tɛ -Yusu -wɔ la -tɔplɔ-jɔhvɔnnunyɔ a 'kue
(Matie 8.1-4; Maki 1.40-45)

¹²-Nyrɔwɔ -de 'mu, 'ke -Yusu ni la 'le 'dɔ -de 'mu. 'Ke 'le 'dɔ a -gbɛ 'mu, 'ke -tɔplɔ-jɔhvɔnnunyɔ ni 'le. 'A 'hvin mɔ ɛi -gbugbe. -Tɛ ɔ 'ye -Yusu, -ye ɔ blɔ ye gbo kwli, ɔ nɔ: «Kukɔnyɔ, 'nu -mu le 'nɔ 'batɔ, nue, 'na 'kue bɛ -we!» ¹³-Yusu 'v 'tɔ le, ɔ nɔ: «N nye 'nɔ -hua, -na 'kue bɛ -we.» Tii -do a ti 'yri, -ye 'a 'kue -we ni, ¹⁴-Yusu 'v lo, ɔ nɔ: «Nɔ -tui 'le nahuon -de ye gbe! Kɛɛ, mu -bo titie -n dɔnu Nyisva a -cɔhlɔnpinyɔ ye, ɔ 'mue 'ye, -ɛ mɔ, -na 'kue -we ni. 'A -ti, gba -tɔplɔ -nu, v nu, 'v -cɔhlɔn pi, 'ke 'o Nyisva ye, -tɛ -a ni bu gblaka, -ɔ mɔ Moise, ɔ nu la 'a -tutue ye-hɛ-nyre 'mu, -ɛ die nu, nahuin 'bii, v 'mui yi, -ɛ mɔ, -na 'kue -we ni!» ¹⁵-Hapukɔ, 'v nu le 'pupre, kɛɛ, -Yusu a 'dɔ a gbo'sɛɛɛ bii ke, 'ke 'le 'blugba -nu 'mu. Dɛ a -gbɛ a -ti, nahuin 'plɔplɔ 'v -tɔplɔ 'mu le -hɔn, 'v nyo ye mu, -ɛ die nu, v 'mu 'a win 'wɔn, kɔ, -Yusu 'mu 'waa 'kuei -wɔ. ¹⁶Kɛɛ, ɔ -mɛ -ye, ɔ -hɔn 'le 'mu ni, 'v mu 'le -tegbɔ -nu, nahuin -de 'de 'le 'ti, -ɛ die nu, ɔ 'mu Nyisva da.

-Tɛ -Yusu -wɔ la lɛ-ytyrenyɔ a 'kue
(Matie 9.1-8; Maki 2.1-12)

¹⁷-Nyrɔwɔ -de 'mu, 'ke -Yusu ni la 'le kayu -de gbo, ɔ nahuin Nyisva a -ti ɔɔ. Falisi-tumu a nahuin, kɔ Nyisva a teteitɔnyv -de 'hɛn, nu- ni 'le -nu -gbahlɔn gbo. 'Ke v -hɔn 'le Galileblugba kɔ Sudeblugba a 'dɛ 'bii 'mu, kɔ Jrusredɔ 'mu, 'v di 'le. Kukɔnyɔ Nyisva, ɔ -Yusu -nyi 'klɔ, 'ke bɔ -wɔ nahuin a 'kuei. ¹⁸Bu ni 'klɛɛ 'o gbo, -ye nahuin -de, nu- nyre 'o, 'v 'ble -hanmakɔ. -Hanmakɔ a -gbɛ, nɛ- kɔ kwli 'mu, 'ke v pia 'le lɛ-ytyrenyɔ gbo, 'v nye le -mɔ, 'ke bu pɔɔ 'le kayu gbo, -ɛ die nu, v 'muo 'o -Yusu ye 'mu gbo -tu. ¹⁹Bu nyre 'le kayu a -gbɛ ye, nahuin a -huhue a -ti, v 'nɔ 'ye -le 'hru, 'ke bu paa 'waa ni lɛ-ytyrenyɔ kayu gbo. Nɛ- mɔ bu 'ya 'le kayu ke, bu -ha 'o 'hɔ. 'Ke v naa 'o lɛ-ytyrenyɔ -nu, -ɔ ni 'le -hanmakɔ wlon, 'v -tɔ 'o -Yusu ye, 'ke 'le nahuin -nu -gbahlɔn, -ɛ die nu, -Yusu 'mue nu, 'a 'kue 'mu -we. ²⁰-Tɛ -Yusu 'ye, -ɛ mɔ, nahuin a -gbɛ, v kuo ye -wɔ, -ɛ mɔ, ɔ -we 'le bɔ nue ni, 'waa ni

le-yiyrenyo a -gbe, 'a 'kue be -we ni, -ye ɔ lo ni, ɔ na: «Niyibeyu o, -tɔpli -gbo, -n nu, -i nyre 'yi le, 'ke 'o Niyisua ye, i 'wuwle ni.»

²¹-Ye teteitɔnyu, -v ni 'o, u 'mu le 'ni 'pupre, v na: «-Yusu -gbo, ɔ Niyisua a -ti le 'ni -haa. Nahuon a gblo tio- ɔ 'ya 'kleɛ 'mu? 'Plu ɔ na 'ni, ɔ na Niyisua'a ni. Niyisuaa -do, na- -we 'le -bo 'wuwla -tunahuin a de 'kuku.» ²²De -nu, u =wli kle naa, -Yusu yrie ni. ɔ na: «De tio- kɔ =wliɔ -nu aa le naa 'le? A 'de kɔ ba naa wen =wliɔ -nu le. ²³A ni =wli na 'ni, 'n 'die 'le -we -bo le nahuon -gbo, -ɛ na, 'a de 'kuku 'wuwle ni, kɔ, 'a ni =wli na 'ni, 'n 'die -we 'le -we -bo le na, -ɛ na, bo 'ba ye 'mu, bo na. ²⁴Kɛɛ, 'na na -tunahuin 'bii a Nahuon, 'na na Niyisua a 'Yu, ɔ lee na 'mu. Niyisua a -gbe, na- -nye 'mu 'kli, 'ke -bo 'wuwla -tunahuin a de 'kuku, kɛ na -tutu ke, ɔ -nye -we 'mu 'kli, 'ke -bo -wa -tunahuin a 'kuei. 'A -ti o, nahuon -gbo, u ya 'le, 'n die 'ni nu, 'a 'kue 'mu -we, 'a mue yrii, -ɛ na, -ti -gbo, 'n =tu wen 'a mu ye, i na =hapukɔ na.» -Ye ɔ -han -wɔn, ɔ 'le le-yiyrenyo =nu -wɔn 'preɛ, ɔ na: «Nu -mu 'ni le, 'ba ye 'mu, 'ba -na -hanmaki 'mu, -bo mu 'le -na kayu gbo, -na 'kue -we ni.» ²⁵Tii -do a ti 'yri, nahuin nyo 'o -wɔn le a tɛɛ, ɔ 'ba ye 'mu, ɔ 'ba 'a -hanmaki 'mu, ɔ 'hri, ɔ mu 'le 'a kayu gbo, ɔ Niyisua 'nyre le pue. ²⁶-Ye nahuin =nu, -v ni 'o, i ka -nu le 'ɲmi, 'v 'ta 'o 'mu gble, 'u Niyisua 'nyre le pue, v na: «-A 'ye kɛ 'ɲmileka-tɔpli gblaku.»

-Te -Yusu le la Lefi, 'ke bo -he la 'a -naagbopuyu

(Matie 9.9-13; Maki 2.13-17)

²⁷-Te de a -gbe, ɛ -hi, -ye -Yusu 'mu =ti 'di. Bo ɔ 'kleɛ mu, -ye 'ke ɔ ye 'o 'bluwli'tenyɔ =de gbo. 'A 'du na Lefi, ɔ ni 'le 'bluwli'tɛɛle 'mu gbo. (Kɛɛ, nahuin 'ni -hwa =le 'bluwli'tenyu, -ɛ nue, u di 'iyiriwli.) -Ye kɛ -Yusu nyo ye po, ɔ na: «Kue 'mu -wɔn, =mu 'na -naagbopuyu -he!» ²⁸Lefi a -gbe ɔ 'ba ye 'mu, ɔ hie 'o -kuan 'bii gbo, -ɛ die nu, ɔ 'muo -wɔn naa.

²⁹-Ye ɔ da -Yusu -wɔn didide, ɔ kɔ 'a -naagbopu 'heɛn, ɔ da -we 'a 'bienu 'bluwli'tenyu 'pɔpɔ, kɔ pupunahuin -ye 'heɛn, -v kɔ 'klɔ 'de 'o ye 'sii. ³⁰-Ye 'kleɛ, Falisi-tumu a nahuin, v kɔ Niyisua a teteitɔnyu 'heɛn, -v na -we Falisi-tumu a nahuin, v 'ye de a -gbe, 'u wɔn le 'pupre, 'v le -Yusu a -naagbopu, v na: «De- nue 'kleɛ, a kɔ 'bluwli'tenyu kɔ nahuindu -ye -gbo 'heɛn, -v kɔ 'klɔ 'de 'o ye 'sii, 'a ni 'o dedihuoo -do ke gbo 'le? A 'de wen ye ble ba nu wen de a -gbe.» ³¹-Yusu bo 'wɔn -ti a -gbe, na- na bo po le: «Nahuon -gbo, ɔ kɔ 'huin nu -tɛɛ, ɔ ni -hwa =le -data a 'yiye, kɛɛ, nahuon -gbo, ɔ kɔ 'huin -hren, na- na -data a 'yiye -hwa. ³²'N 'de 'le di, 'ke 'o nahuin -gbo a -ta 'mu, -v ple, 'waa 'klɔ 'sii 'o ye, kɛɛ, nahuin -gbo, -v yie, -ɛ na, 'waa 'klɔ 'de 'o ye 'sii, nu- kɔ -ti, 'ni di 'le, 'mu le, -ɛ na, bu hie 'o 'waa de 'kuku, u nu gbo, bu -nye 'waa 'klɔ 'bii Niyisua.»

Niyisua lee na -Yusu -tutu ke ni, ɔ ya 'le 'klɔ yrayru, ɔ kɔ 'klɔ 'ka 'heɛn,

-i 'de degbloo -do

(Matie 9.14-17; Maki 2.18-22)

³³Kɛ nahuin -ye, u -Yusu ye po, v na: «Saan, ɔ nahuin 'nie 'lu le po, 'a -naagbopu, u le 'ni =ci 'ɛ ni ti, 'u Niyisua da. Deɛ -do a -gbe, na- Falisi-tumu

a nahuiin nu, -ε 'we -nɔ ye, -te 'waa tetee 'a -tutue nu. Kεε, -mε -ye, -n ne -naagbopu, v 'ni -ci -le.» ³⁴-Ye kε -Yusuu -nu ye po, ɔ nɔ: «Nɪybeyu -gbo, -ɔɔ 'bli 'mu pa, 'bɔ da 'a 'bienu 'bli'mupupa a didide ke, 'bu mu 'bli'mupupa a -gbe a dedi-tuo ke, 'a 'bienu a -gbe, nyo -de 'ni lu -le bu =ci. E 'we -nɔ ye, 'bli'mupupa -nu, ε mɔ 'manude'ε ni. 'A -ti, v 'de =cicie kɔ. Dεε -do a -gbe, ne-ε ni. 'Manu a -ti 'na -naagbopu 'ni -ci -le ni, tii -tie -gbo 'n di mɔ -nu 'huin 'mu -hi. ³⁵Kεε, ε di kɔ ti, -i kɔ 'yri v di 'o 'mu 'na -naagbopu -heyri -ha. Ti a -gbe 'yri, 'ke v di -tado 'o -cii.»

³⁶-Ye ɔɔ lele -nu ye po -taludu -ye, ɔ nɔ: «Nahuon -de 'ni cra -le wlawlu yrayru, ɔ 'ni -ha -le 'o 'a 'pia, ɔ 'ni -ma -le da'ka a 'huɔ. 'Bia 'bɔ nue, -ye wlawlu yrayru nyre le 'yi, kɔ, 'a 'pia -nu, ɔ nu, 'ɔ -ma wlawlu 'ka, ɔ kɔ -nɔ 'heɛn, i 'dee bi -mυε. ³⁷Mɔ, nahuon -de 'ni 'ba -le nɔ yrayri 'mu, -ɔɔ 'plu, ɔ 'ni puo -le 'le dahvaka a buo 'ka wlɔn. 'Bɔ puo 'le buo 'ka -nu wlɔn, 'bɔ kɔ ye, ti -kɔ ti 'yri ɔ di 'plu, 'bɔɔ 'ya, -ye ɔ cra dahvaka a buo -nu ni, -ye nɔ 'wle gbo. ³⁸Ne- nue, 'ke 'le dahvaka a buo yrayru wlɔn, 'ke v 'le nɔ yrayri po. ³⁹Nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ nυε 'mu bɔ 'na nɔ 'ki, ɔ 'ni -hva -le bɔ 'na nɔ yrayri. Kε ɔ di po: Nɔ 'ki -nu, nɔ- nɔ wlɔn, -ɔ -hi 'o nɔ yrayri 'mu. (E ne- nue o, nahuon -de 'nini 'ba -tɔpli 'ki 'mu, 'ɔ 'nini pui -tɔpli yrayri ke. I 'ni bibi -le 'yi 'mu le.)»

-Yusu, nɔ- kɔ 'kli, 'ke bɔ le nahuon dε, ɔ -we 'le bɔ nu, 'ke 'le

-wuwle-nyrɔwɔ 'kwli 'mu

(Matie 12.1-8; Maki 2.23-28)

6 ¹-Wuwle-nyrɔwɔ -de 'mu, -Yusu kɔ 'a -naagbopu 'heɛn 'v mu le na wɔn. Buu 'kleε mu, -ye v -tiɔ 'bε 'didɔ-tɔpli -de a -ci, -i 'we -nɔ -gbla ye. Nɔ- kɔ 'hle gbi 'a -naagbopu 'ce, 'v nyi kwa 'mu gbo hunka, 'v nyi di. ²'Ke Falisi-tumu a nahuin -ye ni 'le -ci a -gbe 'mu. -Tε -Yusu a -naagbopu, v 'didɔ-tɔpli -nu a 'hle gbi 'ce, -ye v nyu 'kleε 'ni le, v nɔ: «Dε -gbo, aa nu, i -ɲa ni. Nyisva a tete nɔ 'ni, nahuon ni nu 'le -kuan -wuwle-nyrɔwɔ 'mu.» ³-Ye -Yusu -tu -wɔn, ɔ nɔ: «-Ti -gbo, v 'cru la 'le Nyisvacruniε 'kwli 'mu, 'ke 'o -a ni bu gblaka, -ɔ mɔ bodiɔ Dafidi a -ta 'mu, 'n pui -tεε, a -hri ni. -Ti a -gbe, v 'cru la, ni- -gbo: -Nyrɔwɔ -de 'mu, bodiɔ Dafidi, -tε kanu nyo la nu, ɔ kɔ 'a nahuin 'heɛn, ⁴'v pa la 'le Nyisva a kayu gbo, 'v -ha la 'o 'fɔɔ, -ɔ pε la 'o 'teble ke gbo, 'v dio la, 'v -nye la 'a dε -ye 'a nahuin, 'v dio la -wε. 'Plu -ye tete nɔ 'ni, Nyisva a -cɔhlɔnpinyu -do, nu- -wε 'le -bu di 'fɔɔɔv a -gbe. 'Be 'fɔɔɔv a -gbe, -ɔ ni 'le Nyisva a kayu a -gbe gbo, v -hiɔ la ni, 'ke 'o Nyisva a -ta 'mu.»

⁵-Ye kε ɔ nyu lele ye po: «'Mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, Nyisva lee nɔ 'mu ni, 'v -nye 'mu 'kli, 'ke -bɔ le 'ε ni nahuon dε, ɔ -we 'le bɔ nu, 'ke 'le -wuwle-nyrɔwɔ 'kwli 'mu.»

-Wuwle-nyrɔwɔ -de 'mu, -Yusu -wɔ la nahuon -de a 'kυε,

-ɔ kɔ dabu 'ku la

(Matie 12.9-14; Maki 3.1-6)

⁶-Wuwle-nyrɔwɔ -ye 'mu, -Yusu 'v mu 'le lele Nyisva a kayu gbo, 'v nahuin Nyisva a -ti ɔɔ. 'Ke ɔ ye 'le nyibeyu -de gbo, -ɔ kɔ diidedabu 'ku. ⁷Bu ni 'kleε 'o,

-ye Nyɩsɩa a teteitɔɔnyɩ kɔ Falisi-tumu a nahuin 'hɛɛn, -v nɩ 'o, ʋv ke gbaa 'yie, 'ʋʋ -Yusu 'ye, 'bia 'bɔ kɔ bɔ -wɔ nyibeyu a -gbɛ a 'kʋɛ -wuwle-nyrɔwɔ 'mʋ, -ɛ die nu, 'bɔ nue, ʋ 'muo -tɩ yɛɛ. (Falisi-tumu a nahuin nɔ 'nɩ, nahuon a 'kʋɛ a -wɔwɔ, ɛ mɔ -kʋaan nɩ. 'Plu Nyɩsɩa a tete nɔ 'nɩ, nahuon nɩ nu 'le -kʋan -wuwle-nyrɔwɔ 'mʋ.)⁸ Kɛɛ -ye -Yusu yrii 'waa 'lu a le-hiele nɩ. Nɛ- nue, 'ɔ le nyibeyu a -gbɛ, ɔ nɔ: «'Ba ye 'mʋ, -bɔ nyra 'o nahuin -heyri 'mʋ gbo!» nyibeyu a -gbɛ, 'ɔ 'ba ye 'mʋ, 'ɔ nyra 'o -nʋ -heyri 'mʋ gbo. ⁹-Ye kɛ -Yusu teteitɔɔnyɩ kɔ Falisi-tumu a nahuin 'hɛɛn ye po, ɔ nɔ: «'A mʋ 'nu wɔn -gba: -Be' Nyɩsɩa a tete po 'le? Nahuon bɔ nu -hapɔde -wuwle-nyrɔwɔ 'mʋ, kɔ, bɔ nu de 'klan, de tio- nu -tɛɛ 'le? Nahuon bɔ waa 'a 'be -wuwle-nyrɔwɔ 'mʋ, ɔ 'nɩ -han 'kʋ a -tɩ, kɔ, bɔ -ha 'a 'be a -hunhlɔn me lɛ bu 'wan, de tio- nu -tɛɛ 'le?» ¹⁰'plu 'ɔɔ 'le ʋ 'bii 'yii 'mʋ le ta. -Ye kɛ ɔɔ nyibeyu a -gbɛ ye po, ɔ nɔ: «Sɩʋ -na dabu -nʋ, -v 'kʋ!» -Ye ɔ nue nɩ. Bɔ sɩʋ 'klɛɛ 'a dabu a -gbɛ, -ye ʋ 'hɩ 'klɔ, 'v bi 'o 'a dɔnɔ -pɩ 'mʋ. ¹¹-Tɛ -Yusu -wɔ 'klɛɛ nahuon a -gbɛ a 'kʋɛ, -ye Nyɩsɩa a teteitɔɔnyɩ kɔ Falisi-tumu a nahuin a -gbɛ 'hɛɛn, ʋ bi 'mʋ le yɩ 'dɔ, 'v -tʋa -tɔ a lɛ-mʋmɔ gbo, -tɛ ʋ di nu, ʋ 'mʋ -Yusu -balʋ 'mʋ nu.

-Tɛ -Yusu -ha la 'le nahuin -pu -tu 'o 'hɔn, ʋ 'mʋ 'a -wɔnnanyɩ -hɛ
(*Matie 10.1-4; Maki 3.13-19*)

¹²Ti a -gbɛ 'yri, 'ke ɔ 'ya 'le dɔgba -de 'lu, -ɛ die nu, ɔ 'mʋ Nyɩsɩa da. 'Ke ɔ -hi 'le 'tɔyrɔwɔ 'bii -nʋ 'le, 'ke 'o Nyɩsɩa a dida a -ta 'mʋ. ¹³-Tɛ -nyɛ ɛɛ lɛ, -ye ɔ da 'a -naagbopu nɩ, 'ke 'le -nʋ -heyri, 'ɔ -ha 'le nahuin -pu -tu 'o 'hɔn, 'ɔ nyu 'a -wɔnnanyɩ daa. ¹⁴Nahuin a -gbɛ, nʋ- mɔ: Simɔ, ɔ -tue Pielɔɔ, ɔ kɔ Simɔ a -gbɛ a -diayu Adre 'hɛɛn, kɔ Saki, kɔ Saan, kɔ Filipu, kɔ Batelemi, ¹⁵kɔ Matie, kɔ Toma, kɔ Alufe a 'yu Saki, kɔ Simɔ. Simɔ a -gbɛ, 'ke ɔ nɩ la 'le nahuin -nʋ -heyri, -v 'nɩnɩ -hʋa Romakʋɛ; ¹⁶kɔ Saki a 'yu Judi, kɔ Judia Yisikalio. Nɔ- mɔ nahuon -nʋ, -ɔ di -Yusu -Juukʋɛ a ye'mʋnaanyɩ kwa po.

-Tɛ -Yusu, ɔɔ la nahuin -huohui Nyɩsɩa a -tɩ tɔɔ, kɔ, ɔɔ la kuklanyɩ a 'kʋɛ -wɔ
(*Matie 4.23-25; 12.15-16; Maki 3.7-12*)

¹⁷De a -gbɛ, -tɛ ɛ -hi, -ye -Yusu -tɩ 'le dɔgba 'lu nɩ, ɔ kɔ 'a -naagbopu 'hɛɛn, 'v nyra 'o -tegbi -nʋ gbo, -tɛ 'dʋ 'wɛɛ 'o gbo. 'Ke 'o -tegbii -do a -gbɛ, 'ke -Yusu a -naagbopu 'plɔplɔ -ye, ʋ 'kukue wen 'o lɛ, ʋ kɔ nahuin 'plɔplɔ -ye 'hɛɛn. 'Ke -v -ye -hɔn 'le Jɩrusɛdɩ 'mʋ, kɔ -Juukʋɛ a 'blɔgba 'bii -nʋ ke, kɔ 'dɩɛ -ye -nʋ, -ɛ nɩ 'le 'yɩ nʋa 'mʋ, -ɛ mɔ Tilidɩ kɔ Sidɔɔɩ 'hɛɛn. ¹⁸ʋ di 'le -lɛ, -ɛ die nu, ʋ 'mʋ 'a win 'wɔn, kɔ, ɔ 'mʋ 'waa 'kʋɛ -wɔ, kɔ, nahuin -nʋ, 'kuo -hɔn nɩ 'o ke 'mʋ, ɔ 'mʋ -wɛ 'waa 'kʋɛ -wɔ. ¹⁹Nahuin 'bii, ʋ nye lɛ 'nɩ -mɔ, 'ke bu 'tʋɔ lɛ, -ɛ nue, 'klɩ-tɩ 'le -nɔ 'mʋ -hɔn, 'u 'waa 'kʋɛ 'bii -wɔ.

Plɔ a bleelɛ kɔ 'jɩɔ 'hɛɛn
(*Matie 5.1-12*)

²⁰-Tɛ de a -gbɛ, ɛ -hi, -Yusu 'ɔ 'ba 'lu ye 'mʋ, 'ɔ ta 'le 'a -naagbopu -wɔn lɛ, ɔ nɔ:

«A mu -gbo, -v mɔ -sɛnyu, -v mɔ 'na -naagbopu,
 ba kɔ plɔ a bleele,
 -ε nue, ti -nu -kɔ 'yri Nyɪsua di 'o 'klɔ yrayru nuu,
 a kɔ 'mu 'hɛɛn- di 'le 'klɔ yrayru a -gbɛ 'kwli 'mu nɪ.

21 A mu -gbo, kanu nu, kɛ nɔ 'klɔ ke,
 ba kɔ plɔ a bleele,
 -ε nue, kanu 'dɛɛ bu nu lele 'a mu.
 'A mu -gbo, -v we, kɛ nɔ 'klɔ ke,
 ba kɔ plɔ a bleele,
 -ε nue, a di 'nɪ 'ca.

22 Bia nahuin 'bu yraa 'a mu, kɔ, 'bu po 'le 'a mu -patu 'mu, kɔ, 'bu 'a mu tanɪ
 -tu, kɔ, 'bu 'a nɪ 'du 'yi le nyre, -ε nue, 'mɔ -gbo, ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, a
 -hɛ 'na -naagbopu, 'bia 'baa -sɛdu a -gbɛ 'ye, -ye ba kɔ plɔ a bleele. 23 Ti -nu -kɔ
 'yri 'kla-wliye'yɪya a -gbɛ, ε di 'o nyre, 'ke 'o 'a mu -wɔn, -ye ba nu 'manu, ba yi
 -wla, -ε nue, 'ke 'le yakɔ 'mu, Nyɪsua di 'a mu -nyɪ 'wio gblaka. 'E mɔ -tɛɛ, kɛɛ nɪ,
 nahuin -nu, -v yraa 'a mu, 'waa bunu, v la -wɛ Nyɪsua a winwɔn-henyu a -sɛ a
 -tuele nu.» 24 Kɛ -ye kɛ -Yusuu nahuin -nu ye po, -v 'nɪ -tuu 'o Nyɪsua, ɔ nɔ:

«A -mɛ -ye, 'jɔ 'ke 'o 'a mu -wɔn, -v mɔ dekonu,
 -ε nue, a 'ye 'a nɪ plɔ a bleele nɪ -dodo.

25 Jɔ 'ke 'o 'a mu -wɔn,
 -v kɔ ke didi-tɔplɪ 'bii -nu, aa -hɛa,
 kɛ nɔ 'klɔ -gbo ke,
 -ε nue, kanu di 'a mu 'nɪ nu.
 'Jɔ 'ke 'o 'a mu -wɔn, -v kɛ 'ca,
 kɛ nɔ 'klɔ -gbo ke,
 -ε nue, a di le nu wɔlɪ, a 'mu we.

26 Jɔ 'ke 'o 'a mu -wɔn, 'bia nahuin 'bii 'bu 'a nɪ -hapu-tɪ -tu, -ε nue,
 nahuin -nu, -v yraa 'na -naagbopu, dɛɛ -do a -gbɛ, nɛ- 'waa bunu la -wɛ
 'waa hiwinwɔn-henyu -wɔn nu, 'v la -wɛ 'waa -hapu-tɪ -tu.»

Ba nɛ 'a nɪ yraanyu 'mu

(Matie 5.38-48; 7.12a)

27 -Ye kɛ -Yusuu lele po: «Ba po 'o nɛ gbo, a 'bii. 'Nu 'a mu 'nɪ le: Ba
 nɛ 'a nɪ yraanyu 'mu. Nahuin 'bu yraa 'a mu, ba nu -nu -hapuɛ 'mu.
 28 Nahuin 'bu po 'a mu 'jɔ -wɔn, nahuin 'bu 'a mu -sɛ -tue, ba da
 Nyɪsua, 'ke bɔ nu -nu -hapuɛ 'mu. 29 Nahuon 'bɔ po 'le -mu 'ɲma nɛ 'mu,
 titie 'o nɛ -ye 'o, ɔ 'mu ɔ -ye po. Nahuon 'bɔ -ha 'o -na 'kɔlɔ, -hɔ mɛ le,
 bɔ gba -wɛ -na wlawlu -ye. 30 Nahuon 'bɔ -mu dɛ -hɛa, -nye -nɔ. Nahuon
 'bɔ -ha -mu -na dɛ kwa, -nɪ -gba 'le dɛ a -gbɛ a -tɪ wɔn. 31 -Hapuɛ -nu, aa
 -hɛa -tɔnahuin bu nu 'a mu 'mu, 'a nɪ -gbɛ, nɛ- ba nu -wɛ -nu 'mu.

32 Bia 'ba nɛ nahuin -do -nu 'mu, -v nɛ 'a mu 'mu, a nɪ po 'le le,
 Nyɪsua di 'a mu 'nɪ baa. Mɔ, nahuin -nu, -v 'de Nyɪsua yi, v nɛ -wɛ nahuin

=nu 'mu nu, -v nuε -wε =nu 'mu. ³³Nahuiin -do =nu, -v 'a mu -hapude 'mu nu, 'bia 'ba nyu -wε -hapude 'mu nu, a ni po 'le le, -ε mɔ, Nyisva di 'a mu 'ni baa. Dεε -do a -gbe, nε- nahuin =nu, -v 'de Nyisva yi, v -wε nu. ³⁴'Bia 'baa nahuiin -do =nu 'a ni 'wliye -nyi, a yrii ti le, -v die de -mia, v 'mue 'a mu -nyi, a ni po 'le le, -ε mɔ, Nyisva di 'a mu 'ni baa. Nahuin =nu, -v 'de Nyisva yi, v nyi -wε 'ni nu, 'ke 'le 'waa dɔnu -gbahlɔn, -ε nue, v yie ni, -ε mɔ, 'waa 'bienu =nu, v di 'wliye a -gbe de 'ni -mia, v 'mue =nu -nyi. ³⁵Dε ba nu, nε- mɔ, ba nuε 'a ni yraanyu 'mu, ba nu =nu -hapude 'mu. 'Bia 'ba -nyi nahuin dε, a ni =muε 'le le, 'ke bu -mie de. 'Bia 'baa le nu, Nyisva di 'a mu 'mu nu -hapude gblaka, kɔ, a di -he Yrayrinyisva a -gbe a 'yuo, -ε nue, 'kuepanyu kɔ 'crenyu 'heεn, ɔ nyu -wε 'mu nu -hapude. ³⁶Ba kɔ nahuin a wolɔ, -ε 'we -nɔ ye, -tε 'a ni Bu Nyisva nu, 'ɔ kɔ nahuin a wolɔ 'dɔ.»

A ni yεε 'le 'a ni 'bienu -ti

(Matie 7.1-5)

³⁷«A ni yεε 'le 'a ni 'bienu -ti, -ε die nu, Nyisva 'ni -han -wε 'a mu -ti yεε. A ni -hen 'le 'a ni 'bienu 'nyre, -ε die nu, Nyisva 'ni -han -wε 'a mu 'nyre -hen. 'Yilenyre-tɔplɔ =nu, nahuin, v 'a mu 'mu nu, ba -hri 'a -ti -wɔn, -ε die nu, 'yilenyre-tɔplɔ =nu, aa nu, Nyisva 'mu -wε 'a -ti -wɔn -hri. ³⁸-Tɔplɔ =nu, 'a ni 'bienuv -hua, ba -nyi =nu, -ε die nu, Nyisva 'mu -wε 'a mu -tɔplɔ =nu -nyi, aa -hua. 'Bia 'baa le nu, -ye ε 'we -nɔ ye, -tε nyɔ bɔ 'nini sra wen =gbla, ɔ 'muo 'a mu -nyi. =Gbla'musraapɔhlɔ =nu, ɔ nu, 'ɔ ɔ =gbla sra, ɔ diu 'le 'ni 'yie -tεε, v 'mu 'le =gbla a -gbe 'a ni blɔ wɔn po, v 'muo 'le kɔɔ, kɔ ɔ 'mu blɔ gbo bla, -ε die nu, v 'mu 'le 'a dε -ye po, blɔ 'mu 'le 'yii -tεε. -Tε a di 'a ni 'bienu a 'yiye nu, kε Nyisva di -wε 'a ni 'yiye nu.»

³⁹-Ye -Yusu po =nu ye -talɔvɔ, ɔ nɔ: «Yiisuanɔ 'die 'le -wε bɔ 'ble 'a 'be 'yiisuanɔ a dabu kwa, bu na 'hru. 'Bia 'bu nye nu, -ye v 'hɔn -wε a -gbe, v di 'le wɔn bi 'huɔ. ⁴⁰ε 'de 'nyinyinyɔ =de kɔ, -bɔ di 'o 'a tɔnyɔ 'lu ye ni. Kεε, 'nyinyinyɔ =nu, -ɔ 'nyi -tεε, -tε 'a tɔnyɔ ni 'mu, kε ɔ di -wε 'mu ni.

⁴¹Dε- kɔ -ti, =nu -n 'be a praprɔ =nu 'ye, -v ni 'le -nɔ 'yi 'mu, 'plu -nini 'ye -wε -n nε tikla-tɔ =nu, -ɔ ni 'le -mu 'yi 'mu? ⁴²-N 'de ye blε -bo le -n 'be, -ε mɔ: Nε- -bo -ha 'le praprɔ =nu, -v ni 'le -mu 'yi 'mu, -mɔ =nu, -ɔ 'nini 'ye tikla-tɔ =nu, -ɔ ni 'le -mu 'yi 'mu? -Mɔ =nu, -ɔ 'lii 'hɔn naa, ye-hεdε, -n kɔ -bo nu, -ha 'le -n nε tikla-tɔ =nu 'yi 'mu, -ε die nu, =mu le yrii -tεε, 'plu =mu 'le praprɔ =nu, -v ni -n 'be =nu 'yi 'mu -ha.»

Tugbe a 'kuo, nɔ- v nye yrii

(Matie 7.16-20; 12.33-35)

⁴³Kε -Yusuu lele po: «Tugbe =nu, -εε =hapu'nie -jri, ε 'dεε bε tu 'kui -hɔn. Kεε, tugbe =nu, -ε 'nini -jri =hapu'nie, ε 'dεε bε tu =hapu'kui. ⁴⁴Tugbe a 'kuo, nɔ- v nye yrii. Nahuon =de 'ni -ha -le bubuokui, 'ke 'le hunhranwu 'klɔ. Mɔ, nahuon =de 'ni -ha -le -wε -gbugbɔnu, 'ke 'o dakawi 'yri. ⁴⁵=Hapunahuon a

=Təkɔnyɔ, kɔ nahuon =nɔ, -ɔ 'de =tɔ kɔ, -v po 'waa kayuo
(*Matie 7.24-27*)

**Romakue a 'sɔyuo a nyɪɣɪɓɪakɪ a -kɔvannunɔyɔ =de, nɔ- kɔ
'kue -Yusu -wɔ la
(Matie 8.5-13)**

6-Tɛ v po 'klɛɛ lɛ, -yɛ -Yusu kɔ -nʊ 'hɛɛn, v mu nɪ. -Tɛ v 'mʊɛɛ 'sɔyuo a nyɪgblaka a kayu yɛ, -yɛ nyɪgblaka a -gbɛ, ɔ le 'a 'bie -yɛ, 'ke bʊ le -Yusu, -ɛ mɔ: «Tɔɔnyɔ ɔ, 'nɪ -hʊa -lɛ -bɔ -ha -mʊ 'ku 'mʊ. 'Mɔ -gbo, -ɔ 'de -Juukvɛyɪ, 'n 'de yɛ blɛ -bɔ pɑ 'le 'na kayu gbo. 7Nɛ- nʊɛ, 'nɪ plɛ, -ɛ mɔ, ɛ 'de 'o lɛ nɔɔ, 'ke 'na -gbɛgbɛ -bɔ mu wɛn 'le -mʊ yɛ. Kɛɛ, pɔ wuun -dɔ, 'na -kvannunyɔ a 'kʊɛ 'mʊ -wɛ. 8'Na -gbɛ -gbo, 'n kɔ nyɪgblakɪ -yɛ, 'v kɔɔ 'mʊ win kɛ. 'Mɛ -yɛ, 'n kɔ 'sɔyuo -yɛ, 'nɪ kɔɔ -nʊ win kɛ. 'Bɪa 'nɪ pɔ wun, 'nɪ le 'a nahuon, 'ke bɔ mu, -yɛ ɔɔ 'nɪ mu. 'Bɪa 'nɪ le -ɔ -yɛ, 'ke bɔ di 'le, -yɛ ɔɔ 'le 'nɪ di. Kɔ, 'bɪa 'nɪ le 'na -kvannunyɔ, 'ke bɔ nu dɛ, -yɛ ɔ nʏɛ 'nɪ nu.» 9'Plu -Yusu 'mʊ win a -gbɛ mu 'wɔn, -yɛ -tɪ -nʊ, 'sɔyuo a nyɪgblaka a -gbɛ, ɔ -tu, ɪ saka -nɔ nɪ, 'ɔ -hɪan -wɔn, 'ɔ 'prɛɛ 'le nahuin -nʊ -wɔn, -v nʏo -wɔn kʊɛ, ɔ

nɔ: «'Nu 'a mu 'ni le: Nahuon, bɔ di le 'na =wlv a yekuolɛ nu, 'n 'de -hlun 'a nahuon a 'yee, =beti bɛ 'ya nɔ Yisraekvɛ a daku -hɛyri.»

¹⁰-Yusu bɔ -yre, -ye 'sɔyuo a nyigblaka a leenyv -ni wɛn, v -mɛ de. -Tɛ v nyre 'le 'sɔyuo a nyigblaka a -gbɛ a kayu gbo, -ye v 'ye ni, -ɛ mɔ, 'a -kvannunyv -ni wɛn, 'a 'hvin 'kee ni.

-Tɛ -Yusu -ha la gblotayu 'klɔ, -ɔ 'kv la, 'ke 'le 'dɔ =nu 'mv, -ɔ mɔ Nae

¹¹Ti gbi bɪ -hi, -ye 'ke -Yusuu 'le 'dɔ =de 'mv mu. 'Dɔ a -gbɛ a 'dɔ mɔ Nae. ɔ kɔ 'a -naagbopv kɔ nahuin -huohui -ye 'hɛɛn, nu-v 'hruu -do na, nu-v 'le 'dɔ a -gbɛ 'mv mu. ¹²-Tɛ v 'o 'dɔ a -gbɛ a 'duma 'yri mu nyre, -ye nahuin -hɔn 'le 'dɔ a -gbɛ 'kwli 'mv, 'v 'ble 'kukuku. 'Kukuku a -gbɛ, ɔ mɔ 'a 'dii a 'yu nyibɛyuu -doo ni. 'A 'dii a -gbɛ, ɔ mɔ kotianyrɔɔ ni; 'dɔ a -gbɛ a nahuin -huohui 'v =glaa 'le nyrugba a -gbɛ 'le. ¹³-Tɛ Kukɔnyɔ -Yusu 'ye nyrugba a -gbɛ, -ye 'a wɔli nyo nu. -Ye kɛ ɔ nyo ye po: «Po nva gbo -o!» ¹⁴-Ye ɔ 'yɪya 'o 'kɔft a -gbɛ 'mv gbo 'hvin, nahuin 'ble, 'v 'tɔɛ le, -ɛ die nu, v 'mv gbo nyra. 'Kɔft a -gbɛ, ɛ 'de =ju kɔ. 'Plu v 'mv gbo mu nyra, -ye kɛ -Yusuu 'kukuku a -gbɛ ye po: «Gblotayu, 'nu -mv 'ni le, 'ba ye 'mv!» ¹⁵Tii -do a ti 'yri, -ye gblotayu a -gbɛ, ɔ =wlɛɛ 'yii, 'v 'ba ye 'mv, 'v ni gbo, 'v -tva 'puprɛ gbo. -Ye -Yusu 'ba 'a dabv 'mv ni, 'v =tuo 'le 'a 'dii kwa 'mv gbo. ¹⁶'A -ti, nahuin 'bii =nv, -v ni 'o, ɛ po 'le =nv 'kwli 'mv hvannv, 'plu 'v Nyɪsua 'nyrɛɛ le pue, kɛ v po: «Nyɪsua a winwlɔn-hɛnyɔ gblaka 'hru nɔ -a mu -hɛyri, 'plu Nyɪsua a -gbɛgbɛ 'v di 'a daku 'mv -hɛ wɔn.» ¹⁷ɛ -do =nv a -ti, -Yusu a 'dɔ ka 'le -Juukvɛ a 'blugba 'bii =nv ni, kɔ, 'v ka -wɛ 'le 'blugbɪ a -tɪɛ -ye =nv, -ɪ =glaa 'le =nv.

-Tɛ Saan Batistɪ lee la 'a -naagbopv -ye, 'ke 'le -Yusu -wɔn
(*Matie 11.2-6*)

¹⁸Ti a -gbɛ 'yri, Saan, -ɔ la nahuin 'nie 'lu le po, ('ke ɔ ni la 'le =jɪ 'mv.) -Tɔplɪ 'bii a -gbɛ, -Yusuu nu, ɔ 'a -ti 'ni 'wɔn, -ɛ nue, Saan a -naagbopv, v nyi =nɔ -wɔn yre 'ni na. Nɛ- nue, Saan a -gbɛ, 'v da 'a -naagbopv 'hɔn =de, ¹⁹'v luu 'le Kukɔnyɔ -Yusu -wɔn, ɔ nɔ: «Ba mu, ba =gbɔ wlɔn, 'bia 'bɔ 'ya Waanyɔ =nv 'mv, Nyɪsua po la le, ɔ di la -a mu ye ya, -hee', -a 'kɪɛ die Waanyɔ a -gbɛ -pre?» ²⁰-Tɛ v nyre 'o -Yusu 'hvin 'mv, -ye v nɔ: «Saan Batistɪ lee -a mu ni, kɛ nɔ -mv -wɔn, -ɛ die nu, -a 'mv -mv wlɔn =gba, 'bia =ni 'ya Waanyɔ =nv 'mv, Nyɪsua po la le, ɔ di la -a mu ye ya, -hee', =ba 'kɪɛ die Waanyɔ a -gbɛ -pre?» ²¹-Tɛ v nyre 'o, -ye v nye -wɛ 'ni 'ye, -ɛ mɔ, -Yusu, ɔ -wɔ nahuin 'plɔplɔ a 'kvɛi, kɔ, 'v 'kuo -hvin 'plɔplɔ le bla, -ɔ ni 'o nahuin ke 'mv, kɔ, 'v 'yiisuanv 'plɔplɔ a 'yii ke kla. ²²-Ye kɛ -Yusu Saan a nahuin a -gbɛ ye po, ɔ nɔ: «Ba mu, ba le Saan dɛ =nv, a 'ye, kɔ -ti =nv, a 'wɔn. Ba lo, -ɛ mɔ, 'yiisuanv le 'ni yrii, kɔ, le-yɪyɛnyv 'ni na, kɔ, -tɔplɪ-jɔhvinnunv a 'kvɛi, u 'ni -wɛ, kɔ, 'kikenyv 'wɔn -ti, kɔ, 'kukunyv, v le 'hri 'klɔ, kɔ, =svɛnyv, v Nyɪsua a -haputitɪɪ 'ni 'wɔn. ²³Plɔ a bleɛɛ 'ke 'o nahuon =nv -wɔn, -ɔ 'nɪnɪ blɛ ke, 'ke bɔ kuo 'mv =wlv ye.»

-Tɪ -nv, -Yusu -tu la, 'ke 'o Saan Batist a -ta 'mu
(Matie 11.7-19)

24 'Plu Saan a leenyv 'mu -wɔn mu -huan, -ye Saan a -tɪ, nɪ -Yusuu ke 'prɛɛ, 'ke 'o nahuin -nv -wɔn, -v -gbe 'o -nɔ 'hɔn 'mu, ɔ nɔ: «Saan, -tɛ ɔɔ o Nyɪsua a -tɪ -tu, 'ke 'le -tɛgbɪ -nv, nahuin 'de 'le 'tɪ, -tɛ a mu o 'le -nɔ -wɔn, nahuon tio- 'a nɪ -wɪlɪ plɛ, a di o 'le gbo yɛ 'le? -Be 'a nɪ -wɪlɪ nɔ 'nɪ, a di o 'le gbo yɛ nahuon, -ɔɔ -tɔnahuin a huannv pɪ, 'ke bɔ -tu -tɪ a -tɛɛ? 'Uɔn, ɛ 'de nahuondv a -gbe. 25 -Be 'a nɪ -wɪlɪ nɔ 'nɪ, a di o 'le gbo yɛ nahuon, -ɔ pue 'yilɛnɔwlawɪ? Kɛɛ, nahuin -nv, -vɪ 'yilɛnɔwlawɪ pue, kɔ, -v kɔ 'ɛ nɪ dɛ, 'waa -wɪlu -hva, 'ke v nɪ 'le 'kunpv a kayuo gblɛ. 26 -Bo -gba 'a mu wɔn lele: Nyɔ tio- a mu o 'klɛɛ 'ye wɔn 'le? -Be Nyɪsua a winwɔn-henyɔ? Iin, 'nɪ 'a mu 'nɪ le, kɔ, 'nɪ nyi -tu, Saan, ɔ -hi 'o Nyɪsua a winwɔn-henyv -ye 'mu nɪ. 27 Nɔ- mɔ nahuon -nv, -ɔ kɔ -tɪ v 'cru la, 'ke 'le Nyɪsvacrɪnɛ 'kwɪlɪ 'mu, -ɛ mɔ, nɔ- di la 'na 'hru ye kla, 'plu 'mu la 'le di. -Tɪ a -gbe, v 'cru la, ɪ nɪ -gbo:

Nyɪsua nɔ 'nɪ:

'Na 'yu o, 'n di -ha nahuon,

'ke 'o 'na -kuan a -ta 'mu,

ɔ 'mu mu, ɔ 'mu -na 'hru ye kla,

'plu -mu 'le nyre.

28 'Nu 'a mu 'nɪ le, 'ke 'le -tɔnahuin 'bii -hɛyri, ɛ 'de -hlɪn nahuon -de a kvɛ, -ɔ nɪ 'o Saan 'lu ye. Kɛɛ -ye 'ke 'le Nyɪsua a 'klɔ yrayrv 'kwɪlɪ 'mu, nahuon -nv, vɪ nahuon 'cicre daa, nɔ- di 'o Saan 'lu ye nɪ.»

29 -Ye kɛ -Yusuu lele po, ɔ nɔ: «Nahuin 'bii, v nyo la ye gbo po nua, v kɔ 'blɔwɪlɪ'tenyv 'hɛɛn, 'vɪ la Nyɪsua -wɔn -nyi, kɔ, 'v nye la -hva, 'ke Saan bɔ pu 'nie 'lu lɛ. 30 Kɛɛ, Falisi-tumu a nahuin, kɔ Nyɪsua a tɛtɛitɔɔnyv 'hɛɛn, dɛ -nv, Nyɪsua -hva, 'ke 'o -nv -wɔn, v blɛ la ke, nɛ- nue, 'v blɛ la -wɛ ke, 'ke Saan bɔ pu 'nie 'lu lɛ.»

31 -Ye kɛ -Yusuu lele po, ɔ nɔ: «-Tɛ ti -gbo 'yri a nahuin nɪ 'mu, ɛ nɛ- -gbo: 32 'U 'wɛ -nɔ 'yuo-pli ye, -vɪ hru 'mre, 'ke 'o 'dika, -v -yee 'vɪ 'waa 'bienv -tɪ yɛɛ, v nɔ: -Tɛ -aa 'blɪ 'tɪ, -aa 'blɪ'mɔpaalɛ a -wla bre, a 'de -wla di yi. 'Plu -tɛ -aa 'numu-hien wɛ, a 'de wɛ. 33 ɛ 'wɛ -nɔ ye, Saan Batist, -tɛ ɔ di la 'le, ɔɔ -ke 'nɪ -ci, 'ke 'o Nyɪsua a dida a -ta 'mu, 'v 'nɪnɪ 'na nɔ, 'plu 'aa lɛ po: 'Ku -huan nɔ 'o ke 'mu. 34 'Plu 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, -tɛ 'n di 'le, 'nɪ -ci -le, 'nɪ nɔ 'na, 'plu 'aa lɛ po: Ba 'ye kɛ, nahuon -gbo, didide kɔ nɔ a 'nɪnaa -do, nɛ- ɔɔ 'lu -wɔn lɛ -hie, 'plu -ye 'blɔwɪlɪ'tenyv kɔ nahuin -ye 'hɛɛn, -v kɔ 'klɔ, -v 'de 'o ye 'sii, nɔ- kɔ -nɔ 'hɛɛn -nɪnatumudɛ nɪ.» 35 -Ye kɛ -Yusuu lele po: «Nahuin 'bii -nv, -v wɛɛn Nyɪsua a -tɔ ke, v nye 'nɪ yrii, -ɛ mɔ, Nyɪsua a -tɔ a -gbe, ɔ 'sii 'o ye.»

-Tɛ -Yusu mu la 'le Falisi-tumu a nahuon, -ɔ mɔ Simɔ a -tɛ

36 ɛ kɔ la Falisi-tumu a nahuon -de. 'A 'dɔ mɔ la Simɔ. Nɔ- da -Yusu dɛ di wɔn. -Tɛ v nɪ 'klɛɛ 'le kayu gbo, -ye v nɪ gbo, 'v -tva dɛ a didie gbo.

37'Ke 'le 'dɔ a -gbɛ 'kwli 'mɔ, ɛ kɔ -wɛ nyɾugba =de, 'ɔ mɔ 'lalunyrɔ. -Tɛ ɔ 'win, -ɛ mɔ, -Yusu mu di wɔn dɛ, 'ke 'le Simɔ -wɔn, -ye ɔ ya 'le 'yɾiɛ, ɔ nuu 'yilɛnɔɔɔ 'mɔ. 'Ke 'le 'yɾiɛ a -gbɛ 'kwli 'mɔ, hunhɾunponyɾa nɪ 'le; 38'ɔ mu 'o -Yusu a bɔi -hlɔn, ɔ wɛ, 'a 'yii a mɪ 'u 'o -Yusu a bɔi klɛ bi, 'ɔ nu 'a 'lu-pupui, ɔ wɛ -Yusu bɔi le 'hran, 'ɔ 'ble 'a bɔi kwa, 'ɔ nyi hunhɾunponyɾa -nɪ wɛn lɛ 'wlaa. 39-Tɛ Simɔ -nɪ wɛn, ɔ 'ye dɛ a -gbɛ, -ye ɔ wɛ 'le 'a dɔnɔ a =wɔ ke 'nɪ 'prɛɛ, ɔ nɔ: «'Bɪa nahuon -gbo 'bɔ 'ya wɛn Nyɪsɔ a -tɛɛ a winwɔn-hɛnyɔ 'mɔ, ɔ di wɛn 'nɪ yi, -ɛ mɔ, nyɾugba -gbo, -ɔ nyo le 'tɔ, nahuon a gbɔ tɔ -bɔ 'ya 'mɔ. ɔ di wɛn 'nɪ yi, -ɛ mɔ, 'lalunyrɔ'ɔ nɪ, ɔ 'dɛ ye ble bɔ -hɔ mɛ lɛ, 'ke bɔ 'mɔwɛ ye.» 40-Yɛ kɛ -Yusuu 'klɛɛ =nɔ ye pɔ, ɔ nɔ: «Simɔ, 'n kɔ -tɪ -bɔ =tɔ -mɔ ye.» -Yɛ ɔ nɔ: «Tɔwɔyɔ, pɔ wun.»

41-Yɛ -Yusu nɔ: «ɛ kɔ la dɛkɔnyɔ =de. Nɔ- nahuiin 'hɔn 'trɔsɪ 'wliye. Ye-hɛnahuon a gba, ɔ mɔ 'wliye =nɔ, -kvannunyɔwɔ -dɔ, ɔ -wɛ 'le bɔ 'ye, 'ke 'le -nyɾɔwɪ a (500) -hɔtrɔwɪ -hun 'kwli 'mɔ. Nahuon a 'hɔn a nɔwɔ a nɪ gba, ɔ mɔ 'wliye =nɔ, -kvannunyɔwɔ -dɔ, ɔ -wɛ 'le bɔ 'ye, 'ke 'le -nyɾɔwɪ a (50) -wɔlɔ 'hɔn =tɔwɔ 'o -pu 'kwli 'mɔ. 42-Tɛ ɔ 'dɛ 'wliye kɔ, 'ke bɔ 'prɛɛ nyɪbeyu -nɪ wɛn a gba, -ye nyɪbeyu a -gbɛ, ɔ lu nɪ, ɔ nɔ: 'Na gba -nɪ ɔ, =betɪ ba 'dɔwɔ 'prɛɛ, bɛ nɪ lɛ 'mɔ, 'n -hɪ 'a -tɪ -wɔn.» -Yɛ -Yusu =gba 'klɛɛ Simɔ wɔn, ɔ nɔ: «'U 'hɔn =nɔ -gbahlɔn, sɛyɪ-sɛyɪ, nahuon tɔ -di nyɪbeyu =nɔ 'mɔ nɔɛ, ɔ 'mɔ 'o 'a 'be 'mɔ -hɪ 'le?»

43-Yɛ Simɔ nɔ: «'N pue -tɛɛ, nahuon =nɔ, -ɔ kɔ gba gblaka a -tɪ ɔ -hɪ -wɔn, nɔ-ɔ nɔ.» -Yɛ -Yusu nɔ: «'A -tɛɛ, nɛ-ɛ nɔ.» 44-Yɛ ɔ -hɔn -wɔn, ɔ wɛ 'o nyɾugba -nɪ wɛn -wɔn lɛ ta, -ye kɛ ɔ wɛ 'klɛɛ Simɔ ye pɔ, ɔ nɔ: «'Ye kɛ nyɾugba -gbo. -Tɛ 'n pa nɔ -na -tɛ, -n 'dɛ -na -kvannunyɔ lɛ, 'ke bɔ yɾa 'na bɔi lɛ, -tɛ ɔ nye lɛ nu, kɛ nɔ -a 'bɪ. Kɛɛ, nyɾugba -gbo, ɔ -mɛ -ye, ɔ nu 'a 'yii a mɪ, 'ɔ yɾa 'mɔ bɔi lɛ, kɔ 'ɔ nu 'a 'lu-pupui, 'ɔ 'hrin lɛ. 45-'Ya 'o lele 'lu, -tɛ 'n pa nɔ -na -tɛ, -n 'dɛ 'mɔ 'mɔ 'wɛɛ, 'ke 'o 'na 'wɔ a gbopupue a -ta 'mɔ, -ɛ mɔ -a nɪ 'brɪdɛ. Kɛɛ, -tɛ 'n pa nɔ -mɔ -wɔn, nyɾugba -gbo, ɔ -mɛ -ye, ɔ 'kɪɛ 'wɛɛ kɛ 'na bɔi 'mɔ lɛ. 46-'N 'dɛ 'mɔ 'nyɾa 'lu pue, -ɛ mɔ -a nɪ 'brɪdɛ, kɛɛ, ɔ -mɛ -ye, ɔ 'wlaa 'na bɔi lɛ hunhɾunponyɾa. 47-'A -tɪ, 'nɔ -mɔ 'nɪ lɛ, 'yilɛnyɾɛ-tɔplɪ 'plɔplɔ =nɔ, nyɾugba -gbo, ɔ nu, Nyɪsɔ -hɪ 'a -tɪ -wɔn. Nɛ- nɔɛ, 'ɔ kɔ 'mɔnɔvɛɛ gblaka, 'ke 'o 'mɔ -wɔn. Kɛɛ, nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'a 'yilɛnyɾɛ-tɔplɪ =nɔ, -ɪ kɔ -tɪ Nyɪsɔ -hɪ -wɔn, 'bɪ 'dɛ -huo, -ye nahuon a -gbɛ a 'mɔnɔvɛɛ 'dɛ -wɛ 'bɔ, 'ke 'o 'mɔ -wɔn.» 48-Yɛ kɛ -Yusu, ɔ nyɾugba a -gbɛ ye pɔ, ɔ nɔ: «'Nyɪsɔ -hɪ -na dɛ 'kuku a -tɪ -wɔn.» 49-Yusu bɔ pɔ 'klɛɛ lɛ, -ye nahuin =nɔ, -ɔ kɔ -Yusu 'hɛɛn -nɪ 'o dɛdihuo kɛ, ɔ wɛ 'mɔ lɛ 'nɪ 'puprɛ, 'ke 'le 'waa =wɔ kɛ, ɔ nɔ: «'Nahuon a gbɔ tɔ -nahuon -gbo, ɔ 'ya 'mɔ 'le, ɔ wɛ pɔ: Nyɪsɔ -hɪ -na dɛ 'kuku a -tɪ -wɔn?» 50-Yɛ kɛ -Yusuu lele nyɾugba a -gbɛ ye pɔ, ɔ nɔ: «'N -wɛ 'le -bɔ mɔ nɪ, 'ke 'le plɔ a bleɛɛ 'kwli 'mɔ, -ɛ nɔɛ, -tɛ -n kuo 'mɔ =wɔ ye, Nyɪsɔ =gbɔ -mɔ nɪ, 'ke 'le dɛ 'kuku a 'klɔ gbo.»

-Yusu a -naagbopɔ kɔ nyɾugbapɔ =nɔ 'hɛɛn, -ɔ nyo la -wɔn naa

8 1'Tɪ gbi bɪ -hɪ, -ye -Yusuu la klɛ na 'dɛ, ɔ wɛ la Nyɪsɔ a -hapɔtɪtɪ pɔ, -ɛ nyi =tɔ, -ɛ mɔ, Nyɪsɔ di nahuin kɛ kɔwɔ win. 'A -naagbopɔ -pu

-tu 'o 'hɔn =nu, ² v kɔ nyrɔgbapu -de 'heɛn, nu- nyo -wɔn naa. Nyrɔgbapu a -gbɛ, nu- kɔ ke 'mu ɔ bla la 'o 'kuo -huɪn lɛ, kɔ, 'ɔ -wɔ la 'waa 'kuɛi. Nyrɔgbapu a -gbɛ, 'waa 'duɪ, nɪ- -gbo: Mari, ʊʊ Madala 'mu a Mari daa; nɔ- kɔ ke 'mu -Yusu bla la 'o 'kuo -huɪn 'nɔpata lɛ; ³ kɔ 'kuɪn Helɔdɪ a kayu'ye-tunɔɔ Kusa a nyrɔ, -ɔ mɔ Sanɪ, kɔ Sisanɪ, kɔ nyrɔgbapu 'plɔplɔ -ye 'heɛn. Nyrɔgbapu 'bii a -gbɛ, ʊ mɔ dɛkɔnyrʊʊ nɪ, 'ʊʊ 'waa kuko-tɔplɪ nu, 'ʊʊ -Yusu kɔ 'a -naagbopu 'heɛn 'mu -he.

-Yusu po la 'dɪdɔnyɔ a -talɔdɔ
(*Matie 13.1-23; Maki 4.1-20*)

⁴ 'E nɪ 'dɪɔ 'bɔ nɪ 'o, 'ke nahuiɪn 'le 'mu -hɔn, 'ʊʊ -Yusu ye mu, nahuiɪn 'plɔplɔ 'ʊ -glaa 'le =nɔ. -Ye ɔ nyu ye po -talɔdɔ, ɔ nɔ: ⁵ «E kɔ la -nyrɔwɔ -de, nyɪbeyu -de, 'ɔ mu la 'a -tɔplɪ 'dɔ wɔn. ɔ nyi lɛ 'nɪ -gbɪa, 'ke 'le 'a -ci 'kwɪlɪ 'mu. -Tɛ ɔ nyi lɛ -gbɪa, -ye 'ke ɪ -ye bi 'o 'hru wɔn lɛ, nahuiɪn 'ʊ nyi klɛ na, nɔblɪ 'ɪ di 'le, 'ɪ di. ⁶ Gblo a 'hɔn a nɔnɔ, ɔ lɛ -gbɪa, -ye 'ke ɔ bi 'o -tɔtɔtɔ =nu ke, -ɔ kɔ gbo 'hɪɔ 'pa nɪ 'le, 'ɔ -hlɛntie -tɛɛ, 'ɔ =ga -wɛ. Kɛɛ, -tɛ 'dɪdɔ-tɔplɪ a -gbɛ, ɪ =ga, -ye ɪ 'yrɔ nɪ, -ɛ nue, -tɔtɔtɔ a -gbɛ, ɔ 'de 'nie kɔ. ⁷ Gblo a ta a nɔnɔ, ɔ lɛ -gbɪa, -ye 'ke ɔ bi 'le 'witi a =gageɪ -gbahlɔn. -Tɛ 'dɪdɔ-tɔplɪ a -gbɛ, ɪ =ga, -ye 'witilili =nu, ɪ 'ya 'o =o, 'ɪ 'bui 'lu lɛ. ⁸ Gblo a -hɛn a nɔnɔ, ɔ lɛ -gbɪa, nɔ- bi 'o -hapu-tɔtɔ ke. -Tɛ 'dɪdɔ-tɔplɪ a -gbɛ, ɪ =ga, -ye ɪ ku nɪ -tɛɛ, 'ɪ po 'hlɛ. 'A 'hlɔɔ -do, ɔ po 'yɔ a (100) -wlu -hun.» -Ye kɛ -Yusu nyu 'klɛɛ ye po: «Bia 'ba kɔ -ti'wɔnnɔa, -ye ba 'wɔn -ti -dodo.»

⁹ -Ye -Yusu a -naagbopu nyo wɔn 'nɪ -gba, ʊ nɔ: «-Talɔdɔ -gbo, -n po 'klɛɛ, dɛ tio- ʊ -hɛn 'nyrɛ 'le?» ¹⁰ -Ye ɔ nɔ: «A mu -gbo, -ʊ mɔ 'na -naagbopu, Nyɪsɔa nye 'nɪ nu, 'aa Nyɪsɔa a -ti 'mu lɛ yrɪi, -tɛ ɔ nu, 'ɔ kɔ nahuiɪn win ke. Nyɪsɔa a -ti a -gbɛ, ɪ -hli nahuiɪn ke 'yi. Nahuiɪn -gbo, -ʊ 'nɪnɪ naa 'mu -wɔn, ʊ -mɛ -ye, 'ke ʊ nyi 'le -talɔdɔ -do 'kwɪlɪ 'mu 'wɔn. ɪ -do a -gbɛ, nɪ -ʊ 'cru la, 'ke 'le Nyɪsɔacrɪnɛ 'kwɪlɪ 'mu, -ɛ mɔ:

ʊ nyi 'nɪ 'ye -tɛɛ,
kɛɛ, ʊ 'nɪ yrɪi -lɛ lɛ,
'ʊ nyi -wɛ 'wɔn -tɛɛ,
kɛɛ, ʊ 'nɪ yrɪi -lɛ 'mu lɛ.»

¹¹ -Ye ɔ nyu lele 'nɪ lɛ, ɔ nɔ: «Dɛ =nu, -talɔdɔ a -gbɛ, ʊ -hɛn 'nyrɛ, nɛ- -gbo: 'Dɪdɔ-tɔplɪ =nu, nɪ- mɔ Nyɪsɔa a wintɛ. 'Dɪdɔnyɔ =nu, nɔ- mɔ nahuon -gbo, -ɔɔ Nyɪsɔa a wintɛ -wɔn lɛ na. ¹² -Ye 'hru =nu, -ʊ kɔ wɔn ɪ bi 'o lɛ, 'plu nɔblɪ 'ɪ di 'le, 'ɪ di, nu- mɔ nahuiɪn -gbo, -ʊʊ Nyɪsɔa a wintɛ 'wɔn, 'plu 'kuo -huɪn a nyɪgbɪa, 'ɔɔ 'le di, 'ɔɔ 'le =nu Nyɪsɔa a wintɛ a -gbɛ =wlu ke -ha, -ɛ die nu, ʊ 'nɪ -han Nyɪsɔa a wintɛ a -gbɛ =wlu ye kuo, Nyɪsɔa 'nɪ =hiun waa. ¹³ -Ye -tɔtɔtɔ =nu, -ɔ nɪ 'o 'hɪɔ 'pa ke, -ɔ kɔ ke 'dɪdɔ-tɔplɪ -ye =nu, ɪ bi -wɛ 'o, nɔ- mɔ nahuiɪn -gbo, -ʊʊ Nyɪsɔa a wintɛ 'wɔn, 'plu -ʊ nye ke wɛɛn, 'ke 'le plɔ a bleelɛ 'kwɪlɪ 'mu, 'plu -ʊ nye -wɛ =wlu ye kuo, 'ke 'o ti 'cɪrɛɪ gbi -wɔn. Kɛɛ, ʊ 'nɪ -hɛɛ =le, 'ke bɛ po 'ma, 'ke 'le =nu =wlu

ke. Nahuin a -gbe, ti =nu -ko 'yri 'kuo -huin a nyigblaka nyu 'mu le =to, 'ke bu nu de 'kuku, -ye v 'kee Nyisua a winte a =wlv a yekuole ni. ¹⁴-Ye -tututu =nu, 'witi a =gagei ni 'o ke, -o ko ke 'didu-topli =nu, i bi -we 'o, no-mo nahuin -gbo, -su Nyisua a winte 'won, 'plu nahuin a -gbe 'su 'kl' ke a 'kla-wliye'yia a hretile hreti, ko 'su kuku-topli =wlv kle naa, -i nyu 'le kika 'mu po, 'plu 'waa =wlv 'u 'kl' -gbo a -topli -ye -won le kve, -i ko 'tu nyu nu. -Topli 'bii a -gbe, i nue, Nyisua a winte, 'e 'nini nu -kuan, 'ke 'le =nu =wlv ke, 'plu 'e hihre le. ¹⁵-Ye =hapu-tutu =nu, -v ko ke 'didu-topli -ye =nu, i bi -we 'o, nu-mo nahuin =nu, -su Nyisua a winte 'won, ko, -v nye gbo =tu, 'ke 'le =hapu=wlv ke, 'plu 'v nye me le -ha, 'ke be nu -kuan 'e ni ti, 'ke 'le =nu =wlv ke.»

-Yusu po la lele 'napl a -talvdu
(*Maki 4.21-25*)

¹⁶Ke -Yusu nyu lele ye po: «Nahuon 'bo 'bia 'napl, o 'ni =jre =le kaka 'lu gbo, ko, nahuon 'bo 'bia 'napl, o 'ni =tue =le 'le -bele gbo. Kee, 'ke o nye 'le de 'kl' gbo =tu, -e die nu, nahuin =nu, -su 'le kayu gbo pa, v 'mu le yrii. ¹⁷-Topli 'bii, -i -hli, e di ko -nyrowo, i 'mu pepe' 'mu le bi, ko, -topli 'bii, nahuon =de 'de o yi, e di ko -nyrowo, i 'mu 'muleyriile ko, 'plu i 'mu -we pepe' 'mu le bi. ¹⁸Nyisua a winte, 'nu -won le na, ba =tue 'yie. -Te a di 'a 'wunwon nu, ke Nyisua di 'a mu 'a 'muleyriile nu. Nahuon =nu, -oo Nyisua a winte nua ye gbo po, Nyisua die 'ni nu, o 'mue 'mu le yrii, e 'mu 'o -te o nu o 'a 'wunwon 'mu -hi. Kee, nahuon =nu, -o 'nini pue nua ye gbo, o 'ni yrie =le 'mu le ni gbe, =beti bo ple, o nye 'mu le 'ni yrii.»

-Yusu a 'dii ko 'a 'diayuo 'heen
(*Matie 12.46-50; Maki 3.31-35*)

¹⁹'Ke v ni 'le kayuu -do a -gbe gbo, -Yusu a 'dii ko 'a 'diayuo nyibepu 'heen 'v nyre 'o, -e die nu, v 'muo 'ye. Kee, nahuin a -huhuo-ti, v 'die 'le -we bu nyre 'o -no 'huin 'mu. ²⁰-Ye nahuin lo ni, v no: «'Ye ke, -na 'dii ko -na 'diayuo, 'ke v ni 'le -patu 'mu, 'su -hua bu 'ye -mu.» ²¹-Ye o no: «Nahuin =nu, -su Nyisua a winte nua ye gbo po, 'plu -v nye nu, nu-mo -we 'na 'dii ko 'na 'diayuo.»

-Te -Yusu nyra la -hlonpu gbo
(*Matie 8.23-27; Maki 4.35-41*)

²²-Nyrowo =de 'mu, -Yusu 'ya 'le 'blagbe wlon, o ko 'a -naagbopu 'heen. Ke oo =nu ye po, o no: «-Ba =ta 'le 'yru a 'pia -ye =nu ke!» 'v mu. ²³-Te su 'klea mu, -ye -Yusu bi 'mu nmla. Tii -do a ti 'yri, 'ke 'le 'yru a -gbe ke, -ye -hlonpu ce 'le =le. -Ye 'blagbee 'le 'ni 'yii, 'ke 'o 'yru a 'dui -won, ee -hua be =mie, ²⁴'a -naagbopu 'v 'yiy' o 'huin 'mu gbo, 'v -huo nmla 'mu, v no: «Tocnyo o, -aa gbo mu 'ni -we,» -Yusu 'o 'ba ye 'mu, 'o 'prea 'le -hlonpu ko 'yru a 'dui 'heen

-wɔn, 'ke 'le win 'yaklɔkɔ 'kwli 'mu. Bɔ po 'klɛ wun, -ye 'ɛ mɔ -tɛɛ, ɪ -wan gbo ke, pepe 'ɛ nyra gbo. ²⁵-Ye kɛ -Yusuu 'a -naagbopu ye po: «'Bia 'nu 'a mu 'ye, ɛ 'we -nɔ ye, 'a 'de Nyɩsua =wlu ye kuo.» 'A -naagbopu -mɛ -ye, ʋ 'ta 'mu gblɛ, 'ɪ saka -nu, 'ʋʋ 'mu lɛ 'puprɛ, ʋ nɔ: «Ba 'ye kɛ nahuon -gbo. Ɔɔ 'le -hlonpu kɔ 'yru 'hɛɛn -wɔn 'nɪ 'prɛɛ, 'ɪ nyo -wɛ 'o =tuu.»

-Tɛ -Yusu -gbla la nahuon -de, 'kuo -hɩn nɪ la 'o ke 'mu
(Matie 8.28-34; Maki 5.1-20)

²⁶'Plu dɛ a -gbɛ, ɛ 'mu mu -hi, -ye ʋ nyre 'le Galileblugba a 'yru a 'pia -nu ke nɪ, -ɔ mɔ Gelasakɛ a 'blugba. 'Blugba a -gbɛ, ɔ 'bɛ Galileblugba 'mu 'yi. ²⁷-Yusu bɔ -tɪ 'klɛ 'le 'blagbe wɔn, -ye nyɩbɛyɩ =de, nɔ- -hɔn 'le 'dɪɔ -nu 'mu, 'ɔ muo ye 'mu 'bɛ wɔn. Nahuon a -gbɛ, 'kuo -hɩn nɔ 'o ke 'mu, ɔɔ -nɔ -sɛɛ =tue. Kɛ la 'le gbo, ɔ 'nɪ pue =le wlawlɔ, kɔ, ɔ 'de -wɛ 'le kayu =de gbo 'ti, kɛɛ, 'ke ɔ 'ti 'le 'dɛɛi -gbahlɔn, -ɪ nɪ 'le dɔgbɪ 'kwli 'mu. ²⁸⁻²⁹-Nyɩwɩ -ye 'kwli 'mu, 'ku -huan 'ʋ nyo 'yi klɛ 'ya, nahuin 'ʋ la 'cun nu, 'ʋ la 'a buɩ mua, kɔ, 'ʋ nyo la -wɛ 'le kɪ dabuɩ 'mu lɛ po. Kɛɛ, ɪ 'bii -nu, nahuon a -gbɛ, ɔ nyi la lɛ 'nɪ cɪɛ, 'ku -huan 'ʋ nyo 'le -tegbɪ -nu gba, -tɛ nahuin -de 'de 'le 'ti. -Tɛ ɔ 'ye 'klɛ -Yusu, -ye ɔ 'yiɔ 'o 'mu gbo 'hɩn, 'ɔ blɔ kwli ye gbo, -ɛ die nu, -Yusu 'muo 'mu -hɛ, -Yusu 'ɔ le 'ku -huan a -gbɛ, 'ke bu -hɔn 'o nahuon a -gbɛ 'ke 'mu, nahuon a -gbɛ, ɔɔ 'le win 'yaa, ɔ nɔ: «-Yusu, Yrayɩnyɩsua a 'Yu, dɛ tio- -n -hua -bo nu 'mu 'mu 'le? 'Nu -mu lɛ 'nɪ 'bati, -nɪ -tue 'le 'mu -sɛɛ.» ³⁰-Ye -Yusu nyo wɔn 'nɪ -gba, ɔ nɔ: «-Na 'dɪ 'le?» -Ye ɔ =tuo -wɔn, ɔ nɔ: «'Na 'dɪ mɔ daku.» Kɛ ɔ po, -ɛ nue, 'kuo -hɩn 'plɔplɔ, nɔ- bi 'o -nɔ ke 'mu. ³¹-Ye 'kuo -hɩn a -gbɛ, ɔɔ -Yusu lɛ 'nɪ 'bati, ɔ nɪ lo 'le, 'ke bɔ mu 'le 'hɩɔ -nu wɔn, -tɛ -sɛɛ a 'yiye nɪ 'le.

³²'Ke 'o -tegbii -do a -gbɛ, dɔgbɔ nɪ 'o, 'a -tɪɔ -ye 'ɔ bi 'le 'yru -wɔn. 'Ke buɩɪ a -ju gblaka nɪ 'o, 'ʋʋ lɛ wa. -Ye 'kuo -hɩn a -gbɛ, ɔɔ -Yusu lɛ 'nɪ 'bati, ɔ nɔ: «Wɛɛn ke, 'ke -ba bi 'o buɩɪ -nu ke 'mu!» -Ye -Yusu wɔn nɪ, ³³'kuo -hɩn a -gbɛ 'ɔ -hɔn 'o nahuon a -gbɛ ke 'mu, 'plu 'ɔ bi 'o buɩɪ -nu ke 'mu, buɩɪ a -ju 'bii a -gbɛ, 'ʋ 'gba ci lɛ, 'ʋ -tɪ dɔgbɔ, 'ʋ bi 'yru 'mu lɛ, 'ʋ 'kukɔ lɛ.

³⁴Nahuin -nu, -ʋʋ buɩɪ a -gbɛ naa, -tɛ ʋ 'ye -tɔplɪ 'bii -nu, -ɪ mue 'lu -wɔn, -ye ʋ 'gba lɛ ci, 'ʋ nyi -wɔn lɛ na, 'ke 'le 'dɪɛ 'mu, kɔ -gligbɪ ke. ³⁵'Plu nahuin 'mui mu 'wɔn, -ye ʋ di 'le =le, ʋ 'mu -tɔplɪ a -gbɛ 'ye, -ɪ mue 'lu -wɔn. -Tɛ ʋ nyre 'klɛ 'o -Yusu 'hɩn 'mu, -ye 'ke ʋ yɛ 'o nahuon a -gbɛ gbo, -ɔ kɔ ke 'mu 'kuo -hɩn -hɔn wen 'o 'mu, 'ɔ nɪ 'o -Yusu a buɩ -hlɔn gbo, 'ɔ pue wlawlɔ. Ɔ 'we -nɔ nahuon -nu ye, hanhɩn 'de -hlɩn a nue. Nahuin a -gbɛ bu 'yo 'klɛɛ, -ye huannu biu 'le 'kwli 'mu. ³⁶Nahuin -nu, -ʋ 'ye -tɔplɪ 'bii a -gbɛ, -ɪ mue 'lu -wɔn, ʋ nyi nahuin -nu -wɔn yɛ 'nɪ na, -ʋ di -ta 'ye wɔn, -tɛ -Yusu nu, 'ɔ bla 'kuo -hɩn -nu lɛ, -ɔ nɪ 'o nahuon a -gbɛ ke 'mu. ³⁷-Ye nahuin 'bii -nu, -ʋ 'ti 'le 'blugba a -gbɛ 'mu, -ɔ mɔ Gelasakɛ a 'blugba, ʋʋ -Yusu lɛ 'nɪ 'bati, 'ke bɔ -hɔn 'le 'waa 'blugba -nu 'mu, -ɛ nue, huannu biu 'le 'kwli 'mu. -Ye -Yusu 'ya 'le 'blagbe wɔn, -ɛ die nu, ɔ 'mu mu.

³⁸Kɛɛ, nahuon -nu, 'kuo -hɔn -hɔn wɛn 'o ke 'mu, ɔ -Yusu le 'nɪ 'batɪ, 'ke bɔ naa -nɔ -wɔn. Kɛɛ, -Yusu 'die ke wɛɛn, ɔ nɔ: ³⁹«-Hɪan -wɔn, -bo mu 'le -na 'dɪɔ 'mu, 'ke 'le -na 'dɔkʋɛ -wɔn, -bo na -tɔplɪ gblakɪ 'bii -nu a -tɪ -wɔn lɛ, Nyɪsua nu -mu 'mu.» Bɔ po 'klɛɛ lɛ, -ye nahuon a -gbɛ, ɔ bi wlɔn 'hru, ɔ mu 'le 'a 'dɪɔ 'mu. -Ye -tɔplɪ gblakɪ 'bii -nu, -Yusu nu -nɔ 'mu, nɪ -kɔ -tɪ, ɔ -wɔn lɛ na.

-Tɛ -Yusuu -ha la Sayilu a 'yu 'klɔ, kɔ, -tɛ nyɾɔgba -de, dablogbo-wɛkʋɛɛ la nu, ɔ 'tʊ la -Yusu a wlawlɔ lɛ, 'plu 'a 'kʋɛ 'ɛ -wɛ la
(Matie 9.18-26; Maki 5.21-43)

⁴⁰Ti -nu -kɔ 'yri -Yusu -hɔn 'le 'yru a 'pia -ye -nu ke 'mu, nahuin 'plɔplɔ, nu- 'bɔ ye 'mu, -ɛ nue, ʋ 'bii, ʋ nyo 'nɪ -pre. ⁴¹Bɔ nɪ 'klɛɛ 'o gbo, -ye nyɪbɛyɪ -de, nɔ- nyre 'o. 'A 'dʊ mɔ Sayilu. ɔ mɔ Nyɪsua a kayu a nyɪgblakaa nɪ. -Tɛ ɔ nyre 'klɛɛ 'o, -ye ɔ bla gbo kwɪ, 'ke 'o -Yusu ye, ɔ nyo lɛ 'batɪ, 'ke bɔ di 'le 'a -tɛ. ⁴²Nyɪbɛyɪ a -gbɛ, ɔ kɔ 'yu nyɾɔyuu -do. ɔ -wɛ 'le bɔ kɔ 'yru -pu -tʊ 'o 'hɔn nɪ. Nɔ-ɔ -hɔa -bɔ 'kʊ. -Ye -Yusu wɔn nɪ, ɔ kɔ nyɪbɛyɪ a -gbɛ 'hɛɛn 'ʋʋ mu, nahuin 'plɔplɔ 'ʋ nyo 'le yɛ 'nyɪnyraa.

⁴³-Ye 'klɛɛ, 'ke 'le nahuin a -gbɛ -hɛyri, 'ke nyɾɔgba -de nɪ 'le. Nɔ- 'kʋɛɛ nu. 'A 'kʋɛ a -gbɛ, nɛ- mɔ dablo bɔ nyo gbo -wɛ. -Tɛ 'kʋɛ a -gbɛ, ɛ 'tati la 'a nunue, 'a 'yru a -pu -tʊ 'o 'hɔn a nɔnɔ nɪ ke gbo. 'A 'hɔn a -gbɛ a -tɪ, ɔ na la -datapʊ a gblegblei yɛ, 'a 'wli 'bii 'tɪ -wɛ la -nɔ kwa lɛ. Kɛɛ, nahuon -de 'de la 'le 'a pɪalɛ -wɛ. ⁴⁴Nyɾɔgba a -gbɛ, nɔ- mu 'o -Yusu ke 'mu, ɔ 'tʊ 'a wlawlɔ a bugbodɛ lɛ. -Ye tii -do a ti 'yri, dablo 'kee 'a gbo-wuwɛ nɪ.

⁴⁵-Ye -Yusu -gba wlɔn, ɔ nɔ: «Nyɔ- 'tʊ 'mu lɛ 'le?» Nahuin 'bii 'nɪ -ga, -ye Pielɪ nɔ: «Tɔɔnyɔ o, nahuin -nu, -ʋ -glaa 'le -mu, ʋ -huo nɪ, 'plu 'ʋʋ 'le -mu yɛ 'nyɪnyraa.» ⁴⁶-Ye -Yusu nɔ: «Nahuon 'tʊ 'mu lɛ, -ɛ nue, 'n yree nɪ, -ɛ mɔ, 'klɪ -hɔn 'le 'mu 'mu.» ⁴⁷Nyɾɔgba a -gbɛ, ɔ 'ye nɪ, -ɛ mɔ, ɔ bi 'mu pepe', huannu 'ʋ bio 'le 'kwɪ 'mu, ɔ 'yɪya 'o -Yusu 'hɔn 'mu gbo, ɔ blɔ kwɪ ye gbo, ɔ le -nɔ, 'ke 'o nahuin 'bii ye, -tɪ -kɔ -tɪ ɔ 'tʊɔ lɛ, kɔ, -tɛ 'a kʋɛ nu -wuwɛ tii -do a ti 'yri, ɔ nɪ -wɔn lɛ. ⁴⁸-Tɛ -Yusu 'wɪn 'klɛɛ, -ye ɔ nɔ: «'Na 'yu o, -tɛ -n kuo 'mu -wɪɔ ye a -tɪ, 'nɪ -wɔ -na 'kʋɛ. -N -wɛ 'le -bo mu nɪ, 'ke 'le plɔ a bleelɛ 'kwɪ 'mu.»

⁴⁹Win nɪ 'le -nɔ wlɔn, nahuon -de ɔ -hɔn 'le nyɪgblaka Sayilu a -tɛ 'mu, ɔ nɔ: «Sayilu, -na 'yu nyɾɔyɪ gbi -nɪ wɛn, ɔ 'kʊ nɪ. 'A -tɪ, -ha Tɔɔnyɔ -Yusu mɛ lɛ, -betɪ -n dio 'ku 'mu -ha.» ⁵⁰'Plu -Yusu 'mu -tɪ a -gbɛ mu 'wɔn, -ye ɔ le Sayilu, ɔ nɔ: «-Na -wɪɔ nɪ bi 'le -hlɔn, kuo 'mu -wɪɔ yee -do, ɔ di 'hɪ 'klɔ.» ⁵¹-Tɛ ʋ nyre 'le Sayilu a -tɛ, -ye -Yusu 'die ke wɛɛn, 'ke nahuin -ye kɔ -nɔ 'hɛɛn, bʊ pa 'le, 'bɛ 'de 'a -naagbopʊ Pielɪ, kɔ Saan, kɔ Sakɪ, kɔ 'yu a -gbɛ a bu kɔ 'a 'dii 'hɛɛn. ⁵²Nahuin 'bii po popowlɪ, 'ʋʋ wɔlɪ lɛ nu, 'yu a -tɪ. -Ye -Yusu nɔ: «A nɪ wɛ 'le! ɔ 'de 'kʊ. ɪjmla'a nɪ, ɔ ɲmo.» ⁵³Bɔ po 'klɛɛ lɛ, -ye ʋ nyo 'nɪ 'caa, -ɛ nue, ʋ yie nɪ, -ɛ mɔ, 'yu 'kʊ nɪ. ⁵⁴-Yusu -mɛ -ye, ɔ klɪ 'yu a -gbɛ a dabu gbo, ɔ 'yaa 'le win, ɔ nɔ: «'Yu o, 'ba ye 'mu!» ⁵⁵'a -hihiu 'ʋ bi 'o

lele =no ke 'mu, tii -do a ti 'yri, 'ɔ 'ba ye 'mu, -Yusu 'ɔ le 'a 'dukuɛ, ɔ no: «Ba -nyo dididɛ, ɔ 'mue di.» ⁵⁶ -Ye 'a bu kɔ 'a 'dii 'hɛɛn, ɪ saka =nu ni. Kɛɛ -ye -Yusu tiu ni, ɔ no: «Dɛ =nu, -ɛ mue 'lu -wɔn, a ni le 'le nahuon =de.»

**-Tɛ -Yusu le la 'a -naagbopu -pu -tu 'o 'hɔn, 'ke bu nu la 'hɔn -hɔn, 'plu
bu gba la Nyɔsua a -ti 'diɛ kle
(Matie 10.5-15; Maki 6.7-13)**

9 ¹ -Tɛ dɛ a -gbɛ, ɛ -hi, -ye -Yusu 'kukue 'a -naagbopu -pu -tu 'o 'hɔn =nu le, 'ɔ -nyi =nu 'klɪ, 'ke bu bla 'kuo -huɪn le, -ɔ ni 'o nahuin ke 'mu, kɔ, 'ke bu -wɔ nahuin a 'kuei, ² 'ɔ lu, 'ke bu na 'diɛ kle, bu =tui nahuin ye, -tɛ Nyɔsua di nahuin a win a kekɔɔle nu, kɔ, bu -wɔ nahuin a 'kuei. ³ Kɛ ɔ =nu ye po, ɔ no: «Bia 'baa 'diɛ kle na, a ni gba 'le dɛ =de, mɔ, a ni gba 'le kotu^a, kɔ blɔ, kɔ dididɛ, kɔ 'wliye, kɔ, a ni gba 'le wlawlu a 'hɔn a nunu. ⁴ Bia 'ba nyre 'le 'diɔ =de 'mu, kayu =nu, -v kɔ gbo v di 'le 'a mu paa, 'ke ba ni 'le -nuni, a 'mu 'le 'diɔ a -gbɛ 'mu -hɔn. ⁵ Bia 'ba mu 'le 'diɔ -ye 'mu, 'bia 'bu 'de 'a mu kwa 'ble, -ye ba -hɔn 'le 'diɔ a -gbɛ 'mu. 'Baa mu, -ye ba bubla 'a ni bui, -ɛ die nu, 'pupu 'mu 'o 'a ni bui 'huɪn 'mu le -hɔn, a 'mue nahuin tɔɔ, -ɛ mɔ, Nyɔsua a yru 'bu ye =nu, -ye nu-v ni, -v nue 'waa diɔnɔ -wɔn.»

⁶ -Tɛ ɔ -wɔ 'kleɛ 'waa tiile -wɔn, -ye 'a -naagbopu bi 'kleɛ wɔn 'hru, 'v 'diɛ 'bii kle na, 'v nahuin Nyɔsua a -hapɔtitie =nu pue, 'plu 'ɛ ni -tegbi =de, 'v 'hɔnhrennyu a 'kuei -wɔ.

**-Gulɔnɔma Helɔɔ, ɔ 'a diɔnɔ wɔn 'ni -gba, nahuon a
gblo tio- -Yusu 'ya 'mu
(Matie 14.1-12; Maki 6.14-29)**

⁷ Ti a -gbɛ 'yri, Galileblugba a -gulɔnɔma, -ɔ kɔ 'du mɔ Helɔɔ, ɔ 'wɔn -tɔplɪ 'bii =nu ni, -Yusu nu, ɔ kɔ 'a -naagbopu 'hɛɛn. Dɛ bɔ di 'lu -wɔn le -hie, 'ke 'o -Yusu a -ta 'mu, ɔ 'die yi, -ɛ nue, ke nahuin -yee po: «Saan Batisu ni. -Tɛ ɔ 'ku la, ɔ 'hri lele 'klɔ.» ⁸ -Ye kɛ =v -ye -wɛ po: «Eli, -ɔ mɔ la Nyɔsua a winwɔn-henyɔ, nɔ- 'hri lele 'klɔ.» Kɛ =v -yee lele po: «Nyɔsua a winwɔn-henyɔ -ye, -ɔ 'ku la, nɔ- 'hri lele 'klɔ.» ⁹ Helɔɔ -mɛ -ye, kɛ ɔ po: «Saan, 'n le o nahuin, bu 'bɛ o 'o 'a 'lu. 'A -ti, nahuon -gbo, -ɔ kɔ 'du 'nu 'wɔn, -ɔɔ -tɔplɪ 'bii -gbo nu, nahuon a gblo tio- ɔ 'ya lele 'mu?» Nɛ- nue, 'ɔ -Yusu a 'yiye le =mɔ.

**-Tɛ -Yusu wloo la 'flɔɔ, 'ke 'o nahuin a 'milowu -hun ye,
'v dio la, 'v -mra la
(Matie 14.13-21; Maki 6.30-44; Saan 6.1-14)**

¹⁰ -Tɛ -Yusu le o 'a -wɔnnaanyu, 'ke bu na o 'diɛ kle, v -hɪan -wɔn, 'v le -Yusu -tɔplɪ 'bii =nu, v nu, 'ɔ gbu, 'v mu 'le -tegbi, 'du bii 'le ye, 'ke 'o 'diɔ

^a 9.3 -Yusu a ti 'yri, nahuin la naa kotio. Dɛ a -gbɛ, 'waa 'bride'e la'a ni.

=nu -hlɔn, ʋ Betɪsaɪda daa. ¹¹Kɛɛ, nahuin =nu, ʋ hie wɛn 'o gbo, ʋ 'wɪn nɪ, -tɛgbɪ =nu, -Yusu mu 'o, ɔ kɔ 'a -naagbopɔ 'hɛɛn, 'ʋ kɔ -wɔn. Nahuin 'bii a -gbɛ, -ʋ 'le lɛ di, -Yusu 'blu kwa -tɛɛ, kɔ, 'ɔ tʋɛ =nu, -tɛ Nyɪsʋa di nahuon a win a kekɔɔlɛ nu, kɔ, nahuin, -ʋ kɔ kɪkɪla, 'ɔ -wɔ 'waa 'kʋɛi.

¹²-Tɛ 'tɔɔ -wɔn, -ye -naagbopɔ -pu -tu 'o 'hɔn =nu, ʋ 'yɪya 'o -Yusu 'mu gbo 'huɪn, ʋ nɔ: «Le nahuin -gbo, 'ke bu mu 'le 'dɛ kɔ -gɪgbɪ 'hɛɛn klɛ, -ɛ diɛ nu, ʋ 'mu 'le gbopɛɛlɛ kɔ dididɛ 'hɛɛn lɛ =mɔ, -ɛ nue, -tɛgbɪ -gbo, -a nɪ nɔ, 'du bii nɔ ye.» ¹³Kɛɛ -ye -Yusu nɔ: «A nɪ -gbɛ, ba -nyu dididɛ!» ʋ nɔ: «Flɔɔkuii -hun kɔ -hriin 'hɔn gbii -do, nɪ- nɪ mɔ. 'Bɪa =ba 'de didi-tɔplɪ mu -tɔ, 'ke 'o nahuin 'bii -gbo -wɔn, -a 'diɛ 'le -wɛ -ba -nyu dididɛ.» ¹⁴'Ke 'le nahuin =nu -hɛyri, nyɪbɛpɔ a (5'000) 'milowu -hun nɪ 'le.

-Ye kɛ -Yusuu 'klɛɛ 'a -naagbopɔ ye pɔ, ɔ nɔ: «Ba lɛ =nu, bu nu dui, bu nɪ gblɛ, duu -do, bu -wɛ 'le -wɪlu 'hɔn =tu 'o -pu (50).» ¹⁵Dɛ =nu, -Yusu lɛ =nu, nɛ- ʋ nu, 'ʋ lɛ nahuin, 'ke bu nɪ gblɛ. ¹⁶-Tɛ ʋ nɪ 'klɛɛ gblɛ, -ye -Yusu 'ba 'flɔɔkuii -hun kɔ -hriin 'hɔn a -gbɛ 'mu nɪ, 'ɔ 'ba 'lu ye 'mu, 'ɔ 'le yrayri lɛ ta, 'ɔ -nye Nyɪsʋa 'wio, 'ke 'o dididɛ a -gbɛ a -ta 'mu, 'ɔ 'bɪ =tɔ lɛ, 'ɔ -nyi 'a -naagbopɔ, 'ke bu wii nahuin a -gbɛ 'mu lɛ, ¹⁷nahuin a -gbɛ, 'ʋ di dɛ -didi, ʋ 'bii, 'ʋ =mra. -Tɛ ʋ -wɔ dɛ lɛ, -ye didi-tɔplɪ =nu, -ɪ hie gblɛ, -naagbopɔ 'ʋ 'kukui lɛ, 'ʋ 'yie 'le -tʋgbɪwu -pu =tu 'o 'hɔn.

Pielɔ nɔ 'nɪ, -Yusu mɔ Waanyɔ =nu, Nyɪsʋa pɔ la lɛ, ɔ di la 'a daku ye ya
(*Matie 16.13-19; Maki 8.27-29*)

¹⁸-Nyrɔwɔ =dɛ 'mu, -Yusu bii ye, 'ɔɔ Nyɪsʋa da, 'a -naagbopɔ 'ʋ mu 'o =nɔ 'huɪn 'mu, 'ɔ =gbɔ wɔn, ɔ nɔ: «Nahuin nɔ dɛ-, nahuon a gblo tio- 'n 'ya 'klɛɛ 'le?» ¹⁹-Ye ʋ =tuo =wɔn, ʋ nɔ: «=ʋ -ye nɔ 'nɪ, -mɔ mɔ Saan Batɪsɪ, -ɔɔ o nahuin 'nie 'lu lɛ pɔ. =ʋ -ye nɔ 'nɪ, -mɔ mɔ Nyɪsʋa a winwɔn-hɛnyɔ Eli. =ʋ -ye nɔ 'nɪ, -mɔ mɔ Nyɪsʋa a winwɔn-hɛnyɔ -yee nɪ, -ɔ 'kʋ la, ti -hi la a ti 'yri, 'plu -ɔ 'hri lele 'klɔ.» ²⁰-Ye ɔ =gbɔ wɔn, ɔ nɔ: «A -mɛ -ye, a nɔ 'nɪ, nahuon a gblo tio- 'n 'ya 'klɛɛ 'le?» -Ye Pielɔ nɔ: «-Mɔ mɔ Waanyɔ =nu, Nyɪsʋa pɔ la lɛ, ɔ di la 'le ya.»

-Tɛ -Yusu =tui la, -ɛ mɔ, ɔ di 'nɪ 'kʋ, 'plu ɔ 'mu 'klɔ 'hri
(*Matie 16.20-28; Maki 8.30-9.1*)

²¹-Ye -Yusu, ɔ tiu nɪ -tɛɛ, ɔ nɔ: «A nɪ lɛ 'le nahuon =dɛ, nahuon a gblo tio- 'n 'ya 'mu!» ²²-Ye kɛ ɔɔ lele =nu ye pɔ: «'Mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'n kɔ =bo 'ye -tado =sʋɛ 'dɔ. 'Blu a nahuin, kɔ Nyɪsʋa a -cɔhlɔnpinyɔ gblakɪ, ʋ kɔ Nyɪsʋa a tɛtɛitɔɔnyɔ 'hɛɛn, ʋ kɔ bu yraa -tado 'mu, kɔ, ʋ 'mu 'mu 'la. 'Bɪa 'nɪ 'kʋ, -nyrɔwu 'hɔn, -nyrɔwɔ a ta a nɔnɔ 'mu, Nyɪsʋa kɔ bɔ -ha 'mu 'klɔ.»

²³-Ye nahuin 'bii, -ʋ nɪ 'o, kɛ ɔ nyu ye pɔ: «Nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ nye -hʋa, 'ke bɔ naa 'mu -wɔn, -ye ɔ nɪ kʋɛ 'le 'a -gbɛ a 'lu a lɛ-hiele -wɔn, kɛɛ, -tɪ =nu, 'nu =nɔ ye =tu, bɔ =tui 'o, bɔ nui 'ɛ nɪ -nyrɔwɔ, =betɪ nahuin bu plɛ, ʋ 'muo 'la, -tɛ ɔ nu,

ɔ 'ya 'na nahuon 'mu a -ti. ²⁴Nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ plɛ, ɔ 'nɪ -hva -le bɔ 'waan 'a dɔnɔ a -hɔnhlɔn, kɛ nɔ -tɔtɔ kɛ, 'ke 'o 'na -ta 'mu, -ye nahuon a -gbɛ 'bia 'bɔ 'kɔ, ɔ di -hlɔn 'a 'klɔ yrayrɔ 'nɪ 'waan, 'ke 'le Nyɪsɔa ye. Kɛɛ, nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ wɛɛn kɛ, 'ke bɔ 'waan 'a dɔnɔ a -hɔnhlɔn, kɛ nɔ -tɔtɔ kɛ, -tɛ ɔ nɛ 'mu 'mu a -ti, -ye nahuon a -gbɛ, 'bia 'bɔ 'kɔ, ɔ di -hlɔn kɔ 'klɔ yrayrɔ -nɔ, -ɔ 'nɪ -wɛ 'le, 'ke 'le Nyɪsɔa ye. ²⁵Nahuon 'bɔ kɔ 'klɔ kɛ a kukɔ-tɔplɪ a pɛpɛ 'bii, 'bɔ 'waan 'a dɔnɔ a 'klɔ yrayrɔ, 'ke 'le Nyɪsɔa ye, kɔ, Nyɪsɔa a -bati 'bɪ klɪ -nɔ, -ye kukɔ-tɔplɪ a -gbɛ, ɪ 'nɪ pue -le 'o -nɔ dɛ nɪ. ²⁶'Bia 'baa -tɔɪ pɪ, 'ke 'o nahuin a -gbɛ ye, 'ke -bɔ di 'a nɪ Kukɔnyɔ 'mu 'ya, kɔ, 'ke ba di 'o 'na win 'o -tɔu, -ye mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, ti -kɔ ti 'yri 'n di -hlɔn 'le di, 'ke 'le 'na Bu Nyɪsɔa a -tɪ a 'yi'buaale 'kwli 'mu, 'n kɔ 'a lɛleenɔ 'hɛɛn, ti a -gbɛ 'yri, 'n di -wɛ pɪ -tɔɪ, 'ke 'o Nyɪsɔa ye, 'ke -bɔ -tɔɪ, -ɛ mɔ, 'a mɔ mɔ 'na nahuin. ²⁷'Nu 'a mɔ 'nɪ le, 'ke 'le 'a mɔ -hɛyri, nahuin -ye nɪ 'le, ɔ 'mue -hlɔn 'ye, -tɛ Nyɪsɔa di nahuin a win a kekɔɔle nɔ, 'plu ɛ 'mu -hlɔn nahuin a -gbɛ 'waa 'kukɔɛ kɛ ye.»

-Tɛ -naagbopu 'ye la -Yusu, 'ke 'le Nyɪsɔa a -tɪ a 'yi'buaale 'kwli 'mu
(Matie 17.1-8; Maki 9.2-8)

²⁸-Tɛ -Yusu nɔ le 'puprɛ, 'wee -dɔ bɛ -hi, -ye ɔ gba Pielɪ kɔ Saan kɔ Saki 'hɛɛn, ɔ 'ya 'le dɔgba -dɛ 'lu, ɔ 'mu Nyɪsɔa da. ²⁹U nɪ 'le Nyɪsɔa a dɪda 'kwli 'mu, -ye -Yusu a yigbakla 'cɪcɪ nɪ, kɔ, 'a wlawlɪ 'ɪ -tɔa 'puprɛ gbo, 'plu 'u wɔn bubakɔ. ³⁰Tii -dɔ a ti 'yri, ɔ 'ye nahuin 'hɔn, ɔ kɔ -Yusu 'hɛɛn 'u toto po. Nahuin a -gbɛ, nɔ- mɔ Moise, Nyɪsɔa -nye la tetei, 'hɔn a nɔnɔ, nɔ- mɔ Nyɪsɔa a winwɔn-hɛnyɔ Eli, ti -dɛ -hi la a ti 'yri. Nahuin 'hɔn a -gbɛ, ɔ 'ku la nɪ, ³¹ɔ 'hru 'klɛɛ 'o -Yusu 'hɔn 'mu, 'ke 'le -tɪ a 'yi'buaale -nɔ 'kwli 'mu, Nyɪsɔa -nyi -nɔ. -Tɛ Nyɪsɔa -hva -Yusu bɔ nɔ 'kukɔɛ, 'ke 'le Jrusredɔ 'mu, nɛ- kɔ -tɪ ɔ -tɔ. ³²-Tɛ dɛ a -gbɛ, ɛɛ 'lu -wɔn mue, -ye Pielɪ kɔ 'a 'bienu 'hɛɛn, ɔ bi 'mu ŋmla -pɛtɔ. Kɛɛ, -tɛ ɔ -wɛɛɛ 'yii, -ye ɔ 'ye -tɪ a 'yi'buaale -nɔ nɪ, 'ɛ -glaa 'le -Yusu kɔ nahuin 'hɔn -nɪ wɛn 'hɛɛn. ³³-Tɛ Moise kɔ Eli 'hɛɛn, ɔ 'o -Yusu 'hɔn 'mu mu -hɔn, -ye Pielɪ le -Yusu nɪ, ɔ nɔ: «Tɔnɔyɔ, ɛ nɔ -tɛɛ, 'ke -ba nɔ nɔ -tɛgbi -gbo gbo. -Ba po blɛɛ ta, -n nɛ blɔ, Moise a nɔnɔ, kɔ Eli a nɔnɔ.» -Tɪ bɔ di -tɔ, ɔ 'di yi. Nɛ- nue, 'ɔɔ le 'puprɛ nɔ.

³⁴Pielɪ nɪ 'le 'puprɛ kwa 'mu, -jɾugba ɔ 'hru 'o, ɔ -hli -Yusu kɔ Moise kɔ Eli 'hɛɛn. -Tɛ Pielɪ kɔ 'a 'bienu 'hɛɛn, ɔ 'ye dɛ a -gbɛ, -ye huannɔ biu 'le 'kwli 'mu. ³⁵'Ke 'le -jɾugba a -gbɛ 'kwli 'mu, 'ke Nyɪsɔa a wiin 'le 'mu -hɔn, 'u le po: «Nahuon -gbo le, nɔ- mɔ 'na 'Yu. Nɔ- 'n -ha 'le, 'ke 'o 'na -kuan a -ta 'mu. Ba puo nɔa ye gbo!» ³⁶-Tɛ ɔ 'wɔn win a -gbɛ, -ye -Yusuu -dɔ, nɔ- naagbopu, ɔ 'o 'yee. -Tɛ ɔ -tɪ 'le dɔgba 'lu, dɛ -nɔ, -Yusu a -naagbopu 'ye, ɔ 'di ɔ -dɛ ye -tɔ, 'ɛ gba 'dai ti.

-Tɛ -Yusu -wɔ la 'yu -nɔ a 'kɔɛ, 'ku -hvan nɪ la 'o ke 'mu
(Matie 17.14-18; Maki 9.14-27)

³⁷-Tɛ -nyrɛ ɛɛ le, -ye -Yusu kɔ 'a -naagbopu ta -nɔ 'hɛɛn, ɔ -tɪ dɔgba. Bu -tɪ 'klɛɛ dɔgba, -ye nahuin -huohui di -Yusu ye 'mu 'bɛ wɔn. ³⁸'Ke 'le nahuin

'plɔplɔ a -gbɛ -hɛyri, 'ke nahuon =de nɪ 'le, 'ɔɔ 'le win 'yaa, ɔ nɔ: «Tɔɔnɔɔ, 'nu -mɔ lɛ 'nɪ 'batɪ, 'ye kɛ 'na 'yɪ nyɪbɛyɪ. Nɔ- mɔ 'na 'yuu -do. 39 E kɔ ti, 'ku -huan 'v nyo 'yɪ klɛ 'ya, 'v nye nu, 'ɔɔ lɛ 'gbugbo, 'v nyo bubla 'dɔ, 'v nye nu, hɔɔnpɪrɪ 'vɔ =nɔ wien gbo nyra, 'v nyo =sɔɛ -tue. 'Plu v 'mɔ 'o =nɔ ke 'mɔ mu -hɔn, ɛɛ gba 'dai ti. 40 'N 'batɪ -na -naagbopɔ lɛ, 'ke bu bla 'ku -huan a -gbɛ lɛ, kɛɛ, v 'die 'le -wɛ.» 41 Kɛ -Yusuu 'klɛɛ 'a -naagbopɔ ye po, ɔ nɔ: «A mɔ mɔ nahuiin nɪ, -v 'de Nyɪsɔa =wɔv ye kuo, kɔ, -v 'de -hapɔdɛ kɔ dɛ 'klan a 'yɪ mɔlɛ-hɪhtalɛ yɪ. Tii -tie 'n kɔ =bo -hi nɔ 'a mɔ -hɛyri, 'plu a 'mɔ Nyɪsɔa =wɔv ye kuo 'le? =Be 'n 'kɪɛ die -hlɪn 'a mɔ lɛ kɪklɛ? Ya 'mɔ -na 'yɪ a -gbɛ ye!»

42 -Tɛ 'yɪ =nɔ, ɔɔ 'o -Yusu 'hɔvɪn 'mɔ gbo 'yɪya, -ye 'ku -huan a -gbɛ, v puo -hlɔn, 'v -tɔa 'a gblɛ-huhlɪlɛ gbo, -Yusu 'v 'prɛɛ 'le 'ku -huan a -gbɛ -wɔn, 'ke 'le win 'yaklɪkɔ 'kwli 'mɔ. -Ye 'ku -huan a -gbɛ, v -hɔn 'o 'yɪ a -gbɛ ke 'mɔ nɪ. Kɛ'e nɪ, -Yusu nu 'yɪ a -gbɛ a 'kɔɛ a -wɔwɔ. 43 Nahuin 'bii, -v nɪ 'o, ɪ saka =nɔ nɪ, 'ke 'o Nyɪsɔa a 'klɪkɛnɪnɪɛ a -ta 'mɔ.

-Yusu nyi la lele 'nɪ =tu, -ɛ mɔ, ɔ di 'nɪ 'kɔ, 'plu ɔ 'mɔ 'klɔ 'hɪrɪ
(*Matie 17.22-23; Maki 9.30-32*)

-Tɔplɪ =nɔ, -Yusu nu, ɪ 'kɪɛ sɛkɛɛ 'ɛ nɪ nahuon. -Ye kɛ ɔɔ 'a -naagbopɔ ye po, ɔ nɔ: 44 «Ba po 'mɔ nɔa ye gbo -tɛɛ, -tɪ =nɔ, 'nɪ 'klɛɛ 'a mɔ ye mu =tu, a 'mui kwa 'ble: 'Mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, v kɔ bu po 'mɔ nahuin kwa.» 45 -Tɪ =nɔ, -Yusu =tu, 'a -naagbopɔ 'nɪ yrii -lɛ 'mɔ lɛ. Kɛɛ, vɔ pɪ huannɔ, 'ke bu =gbo wɔn, dɛ tɪo- ɛ =hɛn 'nyɛɛ.

Nahuon tɪo- nɪ 'o 'a 'be 'lu ye 'le?
(*Matie 18.1-5; Maki 9.33-37*)

46 Dɛ a -gbɛ, -tɛ ɛ -hi, -ye -Yusu a -naagbopɔ, v nyi wɛn 'mɔ lɛ 'nɪ pupo, 'ke 'le =nɔ -hɛyri, nahuon tɪo- -bɔ nɪ 'o 'a 'be 'lu ye. 47 -Yusu -mɛ -ye, dɛ =nɔ, vɔ 'lu -wɔn lɛ -hie, ɔ yriɛ nɪ. -Ye ɔ da 'le gbo 'yɪ gbi, 'v =tuo 'o 'a dɪɔnɔ 'hɔvɪn 'mɔ gbo, 48 ɔ nɔ: «'E nɪ nahuon 'bɔ nɪ 'o, -tɛ 'yɪ gbi -gbo, ɔ nɪ 'mɔ, 'bɔ 'ble 'a nahuon kwa, 'ke 'o 'na 'dɔ a -ta 'mɔ, -ye 'na -gbɛɛ nɪ, ɔ 'ble kwa. Kɔ, nahuon 'bɔ nɪ 'o lele, 'bɔ 'ble 'mɔ kwa, ɔ 'ble -wɛ kwa Nyɪsɔa, -ɔ lee nɔ 'mɔ -tɔtɔ ke. Nahuon -gbo, -ɔ 'de nahuon =de, 'ke 'le 'a mɔ -hɛyri, sɛyɪ-sɛyɪ, nɔ-mɔ nahuon =nɔ, -ɔ nɪ 'o 'a 'biɛnɔ 'lu ye.»

Nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ 'nɪnɪ -wɔn -a mɔ ye, -ye ɛ =hɛn 'nyɛɛ,
ɔ kɔ -a mɔ 'hɛɛn pɛ
(*Maki 9.38-40*)

49 -Ye Saan, -ɔ mɔ -Yusu a -naagbopɔyɪ -ye, ɔ nɔ: «Tɔɔnɔɔ, -a 'ye nahuon =de, 'ɔɔ 'kuo -hɔvɪn lɛ bla, 'ke 'le -na 'dɔ 'kwli 'mɔ. -A -mɛ -ye, -a lo nɪ, 'ke bɔ 'kee 'a nunue, -ɛ nue, ɔ 'nɪ naa =lɛ -a mɔ -wɔn.» 50 -Ye -Yusu nɔ: «A nɪ lo 'le bɔ 'kee, -ɛ nue, nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ 'nɪnɪ -wɔn 'a mɔ ye, -ye ɛ =hɛn 'nyɛɛ, ɔ kɔ 'a mɔ 'hɛɛn pɛ.»

Samaliblogba a 'dɔ -ye a nahuin 'nɪ -hva -le bu 'ble -Yusu kwa

⁵¹Ti -nu -kɔ 'yri Nyɪsɔ die nu, -Yusu 'mu 'le yakɔ 'mu mu, ti a -gbɛ, ɪ 'mʊɛɛ yɛ. Nɛ- kɔ -tɪ 'ɔ -yri, 'ke bɔ mu 'le Jrusɛdɔ 'mu. ⁵²-Ye ɔ le nahuin, 'ke bu 'nye 'hru, nahuin a -gbɛ 'v mu, 'v nyre 'le Samaliblogba a 'dɔ -ye 'mu, -ɛ die nu, v 'mu kayu lɛ =mɔ, -v kɔ gbo -Yusu di 'le pa. ⁵³Kɛɛ -ye 'dɔ a nahuin blɛ ke, 'ke bu 'ble -Yusu kwa, -ɛ nue, ɔ 'mu mu Jrusɛdɔ. ⁵⁴-Tɛ -Yusu a -naagbopu Saki kɔ Saan 'hɛɛn, v 'win, -ye v nɔ: «Kukɔnyɔ, -be -n nye 'nɪ -hva, 'ke -ba nue, -tɛ bɛ -hɔn 'le yakɔ 'mu, ɛ 'mu -tɪ, ɛ 'mu nahuin -gbo gbo -wɔ?» ⁵⁵-Yusu -mɛ -ye, ɔ -hɪan -wɔn, 'ɔ -hɪɔn 'nyre, 'ke 'o -tɪ -nu, v =tu, a -ta 'mu. ⁵⁶-Tɛ dɛ a -gbɛ, ɛ -hi, -ye 'ke v mu 'le 'dɔ -ye 'mu.

Nahuin -nu, -vɔ -hva -bu naa -Yusu -wɔn

(Matie 8.19-22)

⁵⁷-Tɛ v nɪ 'le 'hru wlɔn, -ye nahuon =de le -Yusu, ɔ nɔ: «'ɛ nɪ -tegbi, -n di 'o muu, 'n di -mu -wɔn 'nɪ kʊɛ.» ⁵⁸-Ye -Yusu =tuo -wɔn, ɔ nɔ: «'Kwlagbodehɔvi, ɪ kɔ gbopɛɛɛɪ, nʊblɪ 'ɪ kɔ 'le, kɛɛ, 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'n 'de gbopɛɛɛ kɔ, -tɛ 'n di 'o ke le -ha.» ⁵⁹-Ye kɛ -Yusuu nahuon -ye ye po, ɔ nɔ: «Kʊɛ 'mu -wɔn, =mu 'na -naagbopuyɪ -hɛ!» -Ye nahuon a -gbɛ, ɔ =tuo -wɔn, ɔ nɔ: «Tɔɔnyɔ, -ha 'mu mɛ lɛ, 'na bu, -ɔ 'kʊ, =bo muo 'o -ha, 'plu 'mu 'le di, 'mu -mu -wɔn naa.» ⁶⁰-Ye -Yusu nɔ: «'ɛ 'de -na -kʊan, 'ke -bo -ha 'o 'kʊkʊkui lɛ. Mu, -bo le nahuin, -ɛ mɔ, Nyɪsɔ, ɔ -hva bɔ kɔɔ =nu win ke.» ⁶¹-Ye kɛ nahuon -yee po: «Tɔɔnyɔ, 'n di -mu -wɔn 'nɪ kʊɛ, 'mu -na -naagbopuyɪ -hɛ. Kɛɛ, -ha 'mu mɛ lɛ, =bo mu 'na 'dʊkʊɛ wlu gba, 'plu 'mu 'le di, 'mu -mu -wɔn naa.» ⁶²-Ye kɛ -Yusu nyo ye po: «-N 'we -nɔ nahuon -nu ye, -ɔ kɪ -ci, 'plu -ɔ 'kee 'a -cicie. Nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔɔ lɛ -kʊan a nunue nu, -ye Nyɪsɔ 'die 'le -wɛ bɔ nuo 'a -kʊannunyo 'mu.»

-Tɛ -Yusu le la 'a -naagbopu a (72) -wlu ta =tu 'o -pu

=tu 'o 'hɔn, v 'mu Nyɪsɔ a =haputitie po

10 ¹'Plu dɛ a -gbɛ, ɛ 'mu mu -hi, -ye Kukɔnyɔ -Yusu -ha 'le du 'mu nahuin a (72) -wlu ta =tu 'o -pu =tu 'o 'hɔn -ye, 'ɔ le 'waa 'hɔn -hɔn, 'ke bu 'nye 'hru, bu mu 'le 'dɪɛ 'bii -nu 'mu, kɔ -tegbi -nu, -ɛ kɔ 'mu 'a -gbɛ, ɔ di -wɛ 'le mu. ²Kɛ ɔ nyu ye po, ɔ nɔ: «=Gblɛ, -ɔ -hlu, ɔ -huo nɪ, kɛɛ =gblɛ'cɛnyɔ 'de -huo. 'A -tɪ, ba 'batɪ -cikɔnyɔ lɛ, bɔ le 'a -kʊannunyo -ye, v 'mu 'a mu 'mu -hɛ, a 'mu -gblɛ 'cɛ. (ɛ 'we -nɔ ye, ba 'batɪ Nyɪsɔ lɛ, ɔ 'mu 'a nahuin -ye le, v 'mu 'a mu 'mu -hɛ, a 'mu nahuin -ye lɛ 'kukue, v 'mu 'waa 'klɔ Nyɪsɔ -nyi.) ³Ba mu 'klɛɛ. 'Nu 'a mu 'nɪ lee, -ɛ 'we -nɔ 'blayuo ye, v 'le -jio -heyri lee. ⁴Baa mu, a nɪ gba 'le 'wliye, a nɪ gba 'le -wɛ blɔ, kɔ 'suei 'hɛɛn. Kɔ, a nɪ -wlɛn 'le 'hru wlɔn, nahuin a 'wiogblɛpo-tɪ.

⁵'Ba pa 'le kayu =de gbo, ye-hɛdɛ, kɛ ba po: Nyɪsɔ bɔ nɪ 'o 'a mu -wɔn.

⁶Nahuon 'bɔ nɪ 'le kayu a -gbɛ gbo, 'bɔ nye -hva, 'ke Nyɪsɔ bɔ nɪ 'o -nɔ

-wɔn, bɔ nuo -hapude 'mu, -ye Nyɔsua dio 'o -wɔn 'nɪ nɪ. Kɛɛ, 'bia 'bɔ 'nɪnɪ -hɛɛ, -ye Nyɔsua 'deɛ bɔ nɪ 'o -nɔ -wɔn, -ye ɔ 'deɛ bɔ nuo -hapude 'mu.
 7Kayu =nu, -v kɔ gbo v di 'le 'a mu kwa 'blee, 'kee nɪ, ba nɪ 'le gbo. A nɪ na 'le kayuo gble. Dididɛ v di 'a mu -nyi, nɛ- ba di, kɔ, 'nie v di 'a mu -nyi, nɛ- ba 'na, -ɛ nue, nahuon -gbo, -ɔ -kvan nu, ɔ ble ye 'pɛɛɛ.

8'Ba 'ya 'dɔ -de 'mu, 'bu 'ble 'a mu kwa, ba di dididɛ =nu, v di 'a mu -nyi, 9kɔ, ba da Nyɔsua, 'ke bɔ -wɔ 'dɔ a -gbe a nahuin a 'kuɛi, kɔ, ba le =nu, -ɛ mɔ: Ti =nu -kɔ 'yri Nyɔsua di 'a mu win ke kɔɔ, ɪ 'mɛɛ yɛ. 10Kɛɛ, 'ba pa 'le 'dɔ -de 'mu, 'bu 'de 'a mu kwa 'ble, ba mu 'le 'dɔ a -gbe a 'dika. Kɛ ba po: 11'A nɪ 'dɔ a 'pupu =nu, -v nɪ -a mu buɪ lɛ, -a di -a nɪ buɪ 'nɪ bubla, -ɛ die nu, -a 'mue 'a mu tɔɔ, -ɛ mɔ, Nyɔsua a yɾu 'bu yɛ 'a mu, -ye 'a mu'v nɪ, -v nue 'a nɪ dɔnu -wɔn. Kɛɛ, ba kɔ 'a yiye: Ti =nu -kɔ 'yri Nyɔsua di nahuin win ke kɔɔ, ɪ 'mɛɛ yɛ. 12'Nu 'a mu 'nɪ le, -nyɾwɔ -nu -kɔ 'mu Nyɔsua di 'o nahuin -bati le poo, 'dɔ a -gbe a nahuin, Nyɔsua diu =tue =sɛɛ, ɛ 'mu 'o nahuin =nu 'mu -hi, -v mɔ Sodɔmukɛ, -v kɔ nunuklɔ nyɾe la 'yi lɛ.»

'Die -ye a nahuin, v 'de la -Yusu =wlv ye kuo
(Matie 11.20-24)

13(Kɛ -Yusuu lele 'a -naagbopu ye po, ɔ nɔ:) «-Juukɛ =nu, -v nɪ 'le Kolasedɔ 'mu, kɔ Betɔsaidadɔ 'mu, 'jɾɔ 'ke 'o =nu -wɔn, -ɛ nue, 'ɲmileka-tɔplɪ =nu, 'n nuu 'le =nu -wɔn, 'bia 'nɪ nui wen 'le nahuin =nu -wɔn, -v 'de -Juukɛ, -v nɪ 'le Tilidɔ kɔ Sidɔdɔ 'hɛɛn 'mu, si la, nahuin a -gbe, v 'mu la wɔlɪ lɛ nu, v 'mu la -tɔplɪ -hɔn 'hɔn 'mu lɛ pue, v 'mu la 'waa dɔnu 'tɔpupu 'ɲmlɛ, -ɛ die nu, v 'mue nahuin tɔɔ, -ɛ mɔ, vɔ -hɛɛ bu hie 'o dɛ 'kuku a nunue gbo, v 'mu 'waa 'klɔ Nyɔsua -nyi. 14'ɛ mɔ -tɛɛ, -nyɾwɔ -kɔ 'mu Nyɔsua di 'o nahuin -bati le poo, nahuin =nu, -v nɪ 'le Kolasedɔ kɔ Betɔsaidadɔ a -gbe 'mu, 'waa -bati di ke nɪ 'klɪ, ɪ 'mu 'o Tilidɔ kɔ Sidɔdɔ a nahuin a nɪnɪ 'mu -hi. 15'Plu nahuin =nu, -v nɪ 'le Kapɛnaɔdɔ 'mu, v nɪ -hie 'le 'lu -wɔn lɛ, -ɛ mɔ, Nyɔsua diu 'le 'nɪ 'yaa -yaayaa, v 'mu yakɔ ye kɛ. Kɛɛ, ɔ diu 'le 'nɪ -tɔ -tɔɔ, v 'mu 'le -tutu a bugbo nyɾe.»

16Kɛ ɔ lele 'a -naagbopu ye po, ɔ nɔ: «Nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔɔ 'a mu nɛɛ ye gbo po, -ye ɛ 'we =nɔ ye, 'mɔɔ nɪ, ɔ nɛɛ ye gbo po, kɔ, nahuon 'bɔ bla 'a mu ye, -ye ɛ 'we =nɔ ye, 'mɔɔ nɪ, ɔ bla ye. 'Plu -ye nahuon, 'bɔ bla 'mu ye, -ye ɛ 'we =nɔ ye, Nyɔsua, -ɔ lee nɔ 'mu 'klɔ ke, nɔ-ɔ nɪ, ɔ bla ye.»

-Tɛ -Yusu a -naagbopu, v -hɔn la 'dagba 'mu

17-Tɛ ti gbi -hi, -ye -naagbopu a (72) -wlv ta =tu 'o -pu =tu 'o 'hɔn =nu, -Yusu le o, 'ke bu mu Nyɔsua a -haputitɛ po, v -hɔn -wɔn, 'manɔ nyu nu 'dɔ, v nɔ: «Kukɔnyɔ, 'ye kɛ, 'kuo -hɔn, 'bia =baa -na 'dɔ da, -ba nyo 'le -wɔn 'pɛɛ, ɔ -wɛ 'o -a mu 'nɪ =tuu, ɔ 'o nahuin ke 'mu -hɔn.»

18-Ye -Yusu nɔ: «-Tɛ 'nɪ 'le yakɔ 'mu lɛ ta, -ye 'n 'ye Satan nɪ, -ɔ mɔ 'kuo -hɔn a nyɔgblaka, ɔ ble 'le yakɔ 'mu, -ɛ 'we =nɔ -tɛ ye, -tɛ bɛ 'nɪnɪ -tɪ wen.

¹⁹Ba 'ye kɛ, 'n -nyi 'a mu 'klɪ, 'ke ba na hrei kɔ -gayɪ 'hɛɛn ke, kɔ, 'ke ba -wɔ Nyɪsua a yraanyɔ Satan a 'klɪ gbo. Dɛ =de 'dɛɛ bɛ nu 'a mu dɛ 'klan 'mu. ²⁰Kɛɛ, a nɪ nu 'le 'manu, -tɛ 'kuo -hɪn, ɔɔ 'o 'a mu =tuu. Kɛɛ, dɛ -kɔ 'manu ba nu, nɛ- mɔ -tɛ Nyɪsua nu, 'ɔ 'cru 'a nɪ 'dɪ, 'ke 'le yakɔ 'mu.»

-Yusuu la 'a -naagbopu 'nɪ tɔɔ, nyɔ- mɔ Nyɪsua
(*Matie 11.25-27; 13.16-17*)

²¹Tii -do a -gbɛ a ti 'yri, -ye Nyɪsua a -Hihiu nue nɪ, 'manu 'v -hi -Yusu wɔn. Kɛ ɔɔ Nyɪsua ye po, ɔ nɔ: «'Na Bu o, -mɔ mɔ yakɔ kɔ -tutu 'hɛɛn a Kɔkɔnyɔ. 'Nu -mu 'nɪ baa, -tɛ -n nu, -nɪ -hli -na nunu-tɔplɪ nahuin -nu 'yi ke, -v plɛ, -v mɔ =tɔkɔnyɔ, kɔ 'crunɛiyinyɔ, 'plu, nahuin -nu, -v plɛ, -v 'dɛ dɛ =de yi, nu- -n tɔɔ -tɔplɪ a -gbɛ. 'Nu -mu 'nɪ baa, -ɛ nue, kɛɛ nɪ, -n nu 'a -huhua. ²²'Na Bu, ɔ -nyi 'mu 'klɪ, 'ke 'o -tɔplɪ 'bii ke. Nahuin 'die yi, nahuon a gblo tio- =bo 'ya 'mu, 'bɛ 'de 'n Buu -do. U 'die -wɛ yi, nahuon a gblo tio- 'n Bu 'ya 'mu, 'bɛ 'de 'mɔ, -ɔ mɔ 'a 'Yu. 'Plu, 'ɛ nɪ nahuon, 'nu -hua =bo =tui ye, ɔ yie -wɛ nɪ, nahuon a gblo tio- 'n Bu 'ya 'mu.»

²³-Tɛ -Yusu kɔ 'a -naagbopuu -do 'hɛɛn, v nɪ 'o, kɛ ɔ nyu ye po, ɔ nɔ: «'A mu =nu, -vɔ -tɔplɪ 'bii -gbo 'ye, ba kɔ plɔ a bleele! ²⁴'Nu 'a mu 'nɪ le, ti -hi la a ti 'yri a Nyɪsua a winwɔn-henyɔ kɔ bodɔɔpɔ 'plɔplɔ 'hɛɛn, v nye la le 'nɪ =mɔ, 'ke bu 'ye la -tɔplɪ gblakɪ -gbo, aa kɛ 'ye, kɛɛ, v 'nɪ 'yi =le la, kɔ, v nye la -wɛ le 'nɪ =mɔ, 'ke bu 'wɔn la -wɛ -tɔplɪ gblakɪ -gbo, aa kɛ 'wɔn, kɛɛ, v 'nɪ 'wɪn =le la.»

-Yusu po la Samalikveyu a -taludu, -ɔ waa 'a 'be -tɔnahuon, v dua 'lɪla
(*Matie 22.34-40; Maki 12.28-31*)

²⁵-Yusu bɔ po 'klɛɛ lɛ, -ye Nyɪsua a teteitɔɔnyɔ -ye, -ɔ nɪ 'o, nɔ- 'ba ye 'mu, ɔ 'mu -Yusu 'mu lɛ =tɔ, -ɛ die nu, v 'mue 'ye, 'bia 'bɔ di -tɪ -de =tu, -tɪ 'de 'o ye 'sii, 'ɔ =gbo wɔn, ɔ nɔ: «Tɔɔnyɔ, dɛ tio- 'n kɔ =bo nu 'le, -ɛ die nu, 'mu Nyɪsua a 'klɔ yrayru =nu kɔ, -ɔ 'nɪnɪ -wɛ 'le?» ²⁶-Ye -Yusu nɔ: «Dɛ tio- v 'cru 'le Nyɪsua a teteicrunɛ 'kwli 'mu? Dɛ -gbo, v 'cru, =nɪ nye -hre, -be' -nu 'a 'wɔnwɔn nu 'le?» ²⁷-Ye ɔ nɔ: «-N blɛ ye -bo nuɛ -na Kɔkɔnyɔ Nyɪsua 'mu, 'ke 'le -na =wɔlɔ 'bii ke, kɔ, 'ke 'le -na 'klɪ 'bii 'mu, kɔ, 'ke 'le -na 'lu a lɛ-hiele 'bii 'kwli 'mu, kɔ, -n blɛ ye -bo nuɛ -n 'be -tɔnahuon 'mu, -ɛ 'wɛ =nɔ ye, -tɛ -n nu -n dɔnɔ a 'munuɛɛ.» ²⁸-Ye -Yusu nɔ: «'A -tɛɛ, nɛ-ɛ nɪ. Nu dɛ a -gbɛ, 'plu =mu 'klɔ yrayru a -gbɛ kɔ.»

²⁹Kɛɛ -ye teteitɔɔnyɔ a -gbɛ, ɔɔ -hua bɔ -nyi 'a dɔnɔ =wɔn. Nɛ- mɔ bɔ =gba -Yusu wɔn, ɔ nɔ: «Nyɔ- mɔ 'klɛɛ 'n 'be -tɔnahuon 'le?» ³⁰-Ye -Yusu nɔ: «ɛ kɔ la nyɪbeyu =de. Nɔ- -hɔn 'le Jrusɛdɪɔ 'mu, ɔɔ 'le Selikodɪɔ 'mu mu. -Tɛ ɔɔ 'klɛɛ mu, -ye ɔ bi 'le -balɔnyɔ -heyri, 'v -hɔ wlawɪ, -ɛ die nu, v 'mu 'a -tɔplɪ 'yri, 'v bio -bibi, 'v dɔɔ 'lɪla, 'plu, 'v hio 'o gbo, 'v mu. ³¹Bɔ pɛ 'klɛɛ 'o gbo, -ye Nyɪsua a -cɔhlɔnpinyɔ =de, nɔ-ɔ 'le di. -Tɛ ɔ 'yo, -ye 'ke ɔ na 'le 'hru a 'pta -ye ke, 'ɔ -hi. ³²-Tɛ ɔ mu 'klɛɛ, -ye Lefipyyu =de, -ɔ mɔ

Nyɩsɩva a -cɔhlɔnpɩnyɔ a 'mɩ-hɛnyɔ, nɔ- nyre 'o -tɛgbɩ a -gbɛ. -Tɛ ɔ nyre 'klɛɛ 'o, ɔ 'yo, -ye 'ke ɔ na 'le 'hru a 'pia -ye ke, 'ɔ -hi. ³³-Tɛ ɔ mu 'klɛɛ, -ye Samalikueyu =de, -ɔ mɔ pɔpɔdakɩ a nahuon, nɔ-ɔ 'le di. ('Ke ɔ nɩ 'o 'kasra ke gbo. 'Plu, ti a -gbɛ 'yri, Samalikue kɔ -Juukue 'hɛɛn, ɩ nyinyre la le.) Samalikueyu -mɛ -ye, -tɛ ɔ nyre 'o nahuon a -gbɛ 'huɩn 'mu, ɔ 'yo, -ye 'a wɔɩ nyo nu 'dɔ, ³⁴'ɔ 'yɩyɔ 'o 'huɩn 'mu gbo -tɛɛ, 'ɔ nu 'nyra kɔ -wiɩn, 'ɔ nu 'a -ji a -kuan, kɔ, 'ɔ muɩ le. -Tɛ ɔ -wɔ 'a -ji a -kuan a nunue -wɔn, 'ɔ 'yɔɔ 'o 'a 'kasra ke, 'ɩ mu 'le Selikodɩ 'mu, 'ke 'le 'dagbɩ a kayu -ye gbo, 'ɩ po 'a -tɔ. ³⁵-Tɛ -nyrɛ -nye, -ye ɔ -ha 'le 'wliye, 'ɩ -nye kayukɔnyɔ, ɔ nɔ: Nu 'wliye -gbo, -bo kikle 'na nahuon -gbo le. 'Bia 'wliye a -gbɛ, 'bɛ 'de -huo, =nɩ nu -n dɔɔnɩ a 'wliye, ti -nɩ -kɔ 'yri 'n di 'o -wɔn -hɩaan, 'nɩ di 'le, 'n die -mu 'nɩ -nyi.»

³⁶'Plu -Yusu 'mu mu -yrɛ, -ye ke ɔ lele teteitɔɔnyɔ -nɩ wɛn ye po, ɔ nɔ: «'Ke 'le -mu 'yi 'mu, nahuɩn ta -nɩ -hɛyri, nahuon tio- nu dɛ, -ɛ nyi -a mu tɔɔ, -ɛ mɔ, nyɩbeyu =nɩ, -balɩnyɩ bi, 'a 'bɛ -tɩnahuoɔn nɩ 'le?» ³⁷-Ye teteitɔɔnyɔ nɔ: «Nahuon =nɩ, -ɔ nuo =hapɔde 'yi -hlɔn le, nɔ-ɔ nɩ.» -Ye -Yusu nɔ: «-Na -gbɛ, =nɩ mu, dɛ a -gbɛ, nɛ- -bo nu.»

-Tɛ -Yusu pa la Matɩ kɔ Mari 'hɛɛn ye

³⁸-Tɛ dɛ a -gbɛ, ɛ -hi, -ye -Yusu kɔ 'a -naagbopɩ 'hɛɛn, ɩ bi lele wɔn 'hru, 'ɩ pa 'le 'dɩɔ -ye 'mu. 'Ke 'le 'dɩɔ a -gbɛ 'mu, 'ke nyɩrugba =de nɩ 'le. 'A 'dɩ mɔ la Matɩ. Nɔ- 'ble -Yusu kwa, 'ke 'le 'a kayu gbo. ³⁹-Tɛ -Yusu nɩ gbo, -ye ɔ -tɩa Nyɩsɩva a -tɩ a tɔɔle gbo. 'Ke Matɩ a -gbɛ a -ɔɩayɩ nyɩɔyɩ nɩ -wɛ 'o. 'A 'dɩ mɔ Mari. Nɔ- nɩ 'o -Yusu 'huɩn 'mu gbo, -ɛ die nu, ɔ 'mu 'a tɔɔwin nɩa ye gbo po. ⁴⁰Matɩ -mɛ -ye, kayu a -kuan a gblegblei =nɩ, nɩ- kɔ -tɩ -nɔ 'kla -wliye 'yaa. Nɛ- mɔ bɔ 'yɩya 'o -Yusu 'huɩn 'mu gbo, ɔ nɔ: «Kukɔnyɔ, =bɛ ɛ 'nɩ 'yaa -le -mu 'kla -wliye, 'ke 'n -ɔɩayɩ bɔ -ha 'mu mɛ le, 'n -do -bo nu -kuan 'bii? 'A -tɩ, lo, bɔ -hɛ 'mu 'mu.» ⁴¹-Ye Kukɔnyɔ =tuo -wɔn, ɔ nɔ: «Matɩ o, -nɩ -n dɔɔnɩ -wliye 'yaa 'kla, kɔ, =nɩ =wɩ le naa, 'ke 'o -tɔplɩ 'plɔplɔ ke. ⁴²Kɛɛ, dɛɛ -do nɩ 'o, 'ɛ mɔ 'yilenɔdɛ. Dɛ a -gbɛ, nɛ- Mari -ha 'le. 'Plu nahuon =de 'dɛɛ bɔ -hɩɛ =nɔ kwa.»

-Yusu 'a -naagbopɩ 'nɩ tɔɔ, -tɛ ɩ di Nyɩsɩva a dɩda nu

(Matie 6.9-13; 7.7-11)

11 ¹-Nyɩɔwɔ =de 'mu, 'ke -Yusu mu 'o -tɛgbɩ -ye, 'ɔɔ Nyɩsɩva da. -Tɛ ɔ -wɛ -wɔn, -ye 'a -naagbopɩyɩ -ye 'yɩyɔ 'o 'mu gbo 'huɩn, ɔ nɔ: «Tɔɔnyɔ o, Saan Batistɩ tɔɔ 'a -naagbopɩ nɩ, -tɛ ɩ di Nyɩsɩva a dɩda nu. -Na -gbɛ, tɩɛ -wɛ -a mu, -tɛ -a di Nyɩsɩva a dɩda nu.» ²-Ye ke ɔ =nɩ ye po, ɔ nɔ: «'Bia 'baa Nyɩsɩva da, ke ba po:

-A nɩ Bu,

nue, nahuɩn 'bii 'mue yi, -ɛ mɔ, -mɔ mɔ Nyɩsɩva.

-Mɔɔ nɩ, -bɔ kɔɔ nahuɩn win ke.

3 -Nye -a mu 'e ni -nyrɔwɔ a dididɛ.

4 -A ni de 'kuku -gbo, -a nu, -hri 'a -ti -wɔn,
-e nue, de 'kuku -gbo, nahuin nu -a mu 'mu,
-aa -wɛ 'a -ti -wɔn 'ni -hri.

=Ni wɛɛn 'le ke,

'kuo -hɔn a nyigblaka ni -tɔ 'le -a mu 'mu lɛ,

-e die nu, -a 'ni -han -ti 'wla.»

5-6 Kɛ -Yusuu lele -nu ye po, ɔ nɔ: «=Bo pue ninatumupɔv 'hɔn a de ye: 'Bia =ni kɔ ninatumu, 'plɪ 'bia =ni mu 'le =nɔ -wɔn, 'tɔ-hɛyri 'mu, =ni lo, -e mɔ: 'N kɔ 'dagbatayu. Nɔ- pa 'mu ye. 'Nu -mu lɛ 'ni 'batɪ, -nye 'mu dididɛ. 'N 'de dididɛ kɔ, =bo di =se =nɔ -nyi. 7-Tado, -na ninatumu a -gbɛ, ɔ ni 'le 'a kayu gbo, kɛ ɔ di -mu ye po: -Nu 'mu 'mu -ha 'ku. 'N po 'o 'na 'maju ni -dodo. 'N kɔ 'na 'yuo=pli 'hɛɛn, -a pɛ gbo. 'N 'die 'le -wɛ =bo di ye 'mu 'ba, 'mu -mu dididɛ -nyi.» 8 -Ye -Yusu nɔ lele: «'Nu 'a mu 'ni le, =betɪ bɔ di ye 'mu 'ba, e 'de bɔ 'ya -na ninatumu 'mu a -ti. Kɛɛ, -tɛ -n 'de 'yie a pɔpɛ kɔ, -n 'kie -hɔɔ, nɛ- die nu, ɔ 'mu ye 'mu 'ba, ɔ 'mu -mu -tɔplɪ 'bii =nu -nyi, -nu -hva.

9 'Nu 'a mu 'ni le, 'baa de -hva, ba -hɛ Nyɪsɔv, ɔ 'mue 'a mu -nyi. 'Baa de -hva, ba =mɔɛ lɛ, a die 'ni 'ye. 'Baa -hva 'ke bu paa 'a mu kayu gbo, -ye ba bi gbɔgbɔ, -ye v di 'a mu 'ni le: Ba di pa. 10 'E mɔ -tɛɛ, 'e ni nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔɔ Nyɪsɔv de -hva, -ye ɔ die =nɔ 'ni -nyi. Nahuon 'bɔɔ de lɛ =mɔ, -ye ɔ die 'ni 'ye. Nahuon 'bɔ nyra 'o =gbuhan.ye gbo, 'bɔɔ gbɔgbɔ po, v dio 'ni le, bɔ pa. 11 -Mɔ bu, -na 'yu 'bɔɔ -mu -hrin.e -hva, =be -n dio -nyi hre, 12 kɔ, 'bia 'bɔɔ -mu hape'yi-ŋɔ -hva, =be -n dio -nyi -gaya. 13 -Hapɔkɔ, 'a mu -tɔnahuin, 'a 'de -hapɔnahuin, kɛɛ, -hapɔ-tɔplɪ, ni- aa 'mu lɛ 'jra, 'a nyi 'a ni 'yuo=pli -nyi. 'Bia 'bɛ ni lɛ 'mu, 'ke 'o 'a mu -wɔn, -v kɔ =wɪ nyre 'yi lɛ, -ye 'a ni Bu, ɔ ni 'le yako 'mu, ɔ kɔ =wɪv nɔ 'yi lɛ, 'e mɔ -tɛɛ, ɔ di 'a -Hihiu nahuin =nu 'ni -nyi, -v nyu =nɔ -hva.»

Nahuin nɔ 'ni, 'ku -hvan ni 'o -Yusu ke 'mu

(Matie 12.22-30; Maki 3.22-27)

14 -Nyrɔwɔ =de 'mu, -Yusu bla la 'ku -hvan lɛ, -v ni 'o nahuon =de ke 'mu. 'Ku -hvan a -gbɛ, v nue ni, nahuon a -gbɛ ɔ 'de 'prelɛ yi. -Tɛ 'ku -hvan a -gbɛ, v -hɔn 'o nahuon a -gbɛ ke 'mu, -ye nahuon a -gbɛ, ɔ -tva 'pɔpɛ gbo. -Ye nahuin =nu, -v ni 'o, ɪ saka =nu ni 'dɔ. 15 Kɛɛ, kɛ =v -yee po, v nɔ: «Besebul, ɔ mɔ 'kuo -hɔn a nyigblaka Satan, nɔ- nyo 'klɪ -nyi, 'ke bɔ bla 'kuo -hɔn =nu lɛ, ɔ ni 'o nahuin ke 'mu.»

16 Nahuin -ye, -v ni 'o, vɔ -hva bu =tɔv 'mu lɛ, 'v =gbɔ wɔn, 'ke bɔ nu 'ŋmilekadɛ, ɔ 'mue =nu tɔɔ, -e mɔ, Nyɪsɔv'a ni, ɔɔ =nɔ 'klɪ -nyi, 'ke bɔ bla 'kuo -hɔn lɛ. 17 Kɛɛ, -Yusu yi 'waa 'lu a lɛ-hiele ni. Nɛ- nue, ɔ lu, ɔ nɔ: «=Bo pue de ye: 'Ke 'le 'blugba 'kwli 'mu, nahuin 'bu 'bɛ -tɔv lɛ, -ye 'blugba a -gbɛ, ɔ bi -hlɔn, kayuo ɔɔ lɛ 'wɔwɛ. 18 'A -ti, Satan 'bɔɔ 'a dɔɔv ye -wɔn,

-ye 'a 'blugba di bi -hlɔn. A nɔ 'nɪ, 'nu lɛ bla 'kuo -huɪn, ɔ nɪ 'o nahuin ke 'mʊ, -ɛ nue, Besebulɪ, nɔ-ɔ 'mʊ 'klɪ -nyi. ¹⁹Bia 'bɛ 'ya wɛn -hapɔkɔ 'mʊ, nyɔ-ɔ 'klɛɛ 'a nɪ nahuin 'klɪ -nyi 'lɛ, 'ke bu bla 'kuo -huɪn lɛ? Dɛ -gbo, 'a nɪ nahuiin nu, ɛ nye -a mʊ 'nɪ tɔɔ, -ɛ mɔ, -tɪ =nʊ, aa 'mʊ yɛɛ, ɪ mɔ hɪ'ɪ nɪ. ²⁰Ɛ 'de Satan, kɛɛ, Nyɪsʊa'a nɪ, ɔ-ɔ 'mʊ 'klɪ -nyi, 'ke -bo bla 'kuo -huɪn lɛ, ɔ nɪ 'o nahuin ke 'mʊ. Dɛ a -gbɛ, ɛ nye 'a mʊ 'nɪ tɔɔ, -ɛ mɔ, Nyɪsʊa -tʊa nahuin a win a kekɔɔlɛ gbo, 'ke 'lɛ 'a mʊ -hɛyri. ²¹Ɛ 'wɛ -nɔ ye, 'bia 'klɪnyɔ, 'bɔ kɔ ta-wɔn-tɔplɪ, 'ke 'lɛ 'a kayu gbo, kɔ, 'bɔɔ 'a kayu a -gbɛ 'yie -tʊ, nahuon =de 'die 'lɛ -wɛ bɔ pa 'lɛ 'a kayu a -gbɛ gbo, bɔ 'yri 'a kukɔ-tɔplɪ. ²²Kɛɛ, 'klɪnyɔ -ye, ɔ nɪ 'klɪ ke, ɔ -hi 'o ye-hɛnahuon =nʊ 'mʊ, 'bɔ nyre 'o, -ye ɔ -hɪɔ 'o wlɔn 'hru, 'ɔɔ =nɔ 'a ta-wɔn-tɔplɪ kwa lɛ -ha, ɔ kuo =wɔ ye, 'ɔɔ 'a kukɔ-tɔplɪ 'bii gba, 'plu 'ɔ nyi nahuin 'mʊ lɛ woo. ²³Nahuon 'bɔ nɪ 'o, ɔ kɔ 'mʊ 'hɛn, -ba 'de pɛ, -ye ɛ 'wɛ -nɔ ye, ɔɔ 'mʊ ye 'nɪ -wɔn. 'Plu nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ 'nɪnɪ -hɛ 'mʊ 'mʊ, 'ke -ba 'kukue nahuin lɛ, 'ke 'o Nyɪsʊa -wɔn, -ye nahuon a -gbɛ, ɔ nyu lɛ 'nɪ -gba, 'sʊ Nyɪsʊa -wɔn hren.»

**'Ku -huan, 'bu -hɔn 'o nahuon =de ke 'mʊ, ʊ di 'o lele =nɔ ke 'mʊ 'nɪ bi,
'bia Nyɪsʊa a -Hihiu 'bu 'de 'o =nɔ ke 'mʊ nɪ
(Matie 12.43-45)**

²⁴Kɛ -Yusuu lele po: «Bia 'ku -huan, 'bu nɪ 'o nahuon ke 'mʊ, 'plu 'bu -hɔn 'o =nɔ ke 'mʊ, -ye 'ke sʊ 'lɛ 'kwɪlayre gbo mu, 'sʊ gbonule yrayrʊ lɛ =mɔ. 'Bu 'de gbonule 'ye, -ye kɛ sʊ 'a dɪnʊ ye po: 'N di de 'nɪ -mɛ, 'mʊ 'lɛ gbonule 'ka =nʊ 'mʊ mu, 'n -hɔn o 'lɛ 'mʊ. ²⁵Bia 'bu -huan -wɔn, -ye ʊ 'ye nɪ, -ɛ mɔ, gbonule a -gbɛ, ɛ 'hɛn klɛ -tɛɛ, 'ɛ -hlɛntie. (Ɛ 'wɛ -nɔ ye, Nyɪsʊa a -Hihiu 'de 'o nahuon a -gbɛ ke 'mʊ nɪ.) ²⁶-Ye 'ku -huan a -gbɛ, ʊ bla 'kuo -huɪn 'nɪpata -ye, ɔ kɔ 'crɛ, 'ɔ -hi 'o ye-heku a -gbɛ 'mʊ, ɔ 'bii a -gbɛ, 'ɔɔ -wɔn bibi, 'ɔɔ 'o nahuon a -gbɛ ke 'mʊ bi. -Ye 'klɛɛ, nahuon a -gbɛ, 'a 'klɔ nyre lɛ 'yi, 'ɛ -hi 'o 'a ye-heklɔ 'mʊ.»

**Nahuin =nʊ, -sʊ Nyɪsʊa a wintɛ nʊa ye gbo po, 'plu
-ʊ nye 'o =tʊu, sɛyɪ-sɛyɪ, nʊ- kɔ plɔ a bleelɛ**

²⁷-Yusu nɪ 'lɛ 'pʊprɛ kwa 'mʊ, -ye nyɪrʊgba =de, ɔ nɪ 'lɛ nahuin -huohui =nʊ -hɛyri, ɔ 'yaa 'lɛ win, ɔ nɔ: «Plɔ a bleelɛ 'ke 'o nyɪrɔ =nʊ -wɔn, ɔ kɔ -mʊ, kɔ, ɔ 'nya -mʊ!» ²⁸-Ye -Yusu =tʊo -wɔn, ɔ nɔ: «Nahuin =nʊ, -sʊ Nyɪsʊa a wintɛ nʊa ye gbo po, 'plu -ʊ nye 'o =tʊu, sɛyɪ-sɛyɪ, nʊ- kɔ plɔ a bleelɛ.»

**Nahuin =nʊ, -sʊ kɛ 'ɲmilekadɛ -hʊa, nʊ- -Yusuu -wɔn =tʊ
(Matie 12.38-42)**

²⁹-Ye nahuin -huohui, sʊ lɛ 'nɪ 'kukue, 'ke 'o -Yusu 'huɪn 'mʊ. Kɛ ɔ nyu ye po, ɔ nɔ: «Ti -gbo 'yri a nahuin -gbo, 'waa nunuklɔ nyre lɛ 'yi. Sʊ -hʊa 'ɲmilekadɛ, -ɛ nye =nʊ tɔɔ, -ɛ mɔ, Nyɪsʊa, nɔ- lee nɔ 'mʊ 'klɔ -gbo ke. Kɛɛ, Nyɪsʊa 'dɛɛ bɔ wɛɛn ke, 'ke bu 'ye 'ɲmilekadɛ =de. 'ɲmilekadɛɛ -do =nʊ,

Nyɪsua di nu, 'ke 'o =nu -wɔn, ε di ye 'we 'ɲmilekadε =nu, ɔ nu la, 'ke 'o 'a winwɔn-henyɔ Jona -wɔn. ³⁰ 'ɲmilekadε =nu, Nyɪsua nu la, 'ke 'le Jona a 'kɔ -heyri, 'plu Ninifudɔ a nahuin 'ye la, kεε ni, ε di 'mu -ti, 'ke 'o 'mu -wɔn, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon. Nyɪsua di -wε nu 'ɲmilekadε, 'ke 'le 'na 'kɔ -heyri, ti -gbo 'yri a nahuin 'mue 'ye. ³¹⁻³² 'E mɔ -tεε, -tε Ninifudɔ 'mu a nahuin, v 'wɔn la Jona a win, -ɔ la =nu Nyɪsua a -ti ye =tu, -ye v hie la 'o 'waa dε 'kuku, v la nu gbo, 'v -nyi la 'waa 'kɔ 'bii Nyɪsua. -Ye 'klεε, 'mɔ -gbo, -ɔ ni mɔ 'a mu ye gbo, 'n -hi 'o Jona a -gbe 'mu ni, kεε, a 'ni -tuu -le 'o 'na win. Nε- nue, -nyrɔwɔ -kɔ 'mu Nyɪsua di 'o nahuin -bati lε poo, Ninifudɔ 'mu a nahuin a -gbe 'v di ye 'mu 'ba, v 'mu lε po, ti -gbo 'yri a nahuin, v mɔ -ti'wɔnyv, 'ke 'o Nyɪsua ye. 'Ya 'o lele 'lu, ti -hi la a ti 'yri, bodɔ =de, nɔ- -hɔn la 'le -tεgbi -pɛtu 'mu, -ε mɔ Sababɔgba. Bodɔ a -gbe, ɔ mɔ la nyɔgbaa ni. Nɔ- di la Jrusɛdɔ 'mu, ɔ 'mu la bodɔ Salomɔ, -ɔ mɔ la Nyɪsua a nahuon a =tɔwin 'wɔn. -Ye 'klεε, 'mɔ -gbo, -ɔ ni mɔ 'a mu ye gbo, 'n -hi 'o Salomɔ a -gbe 'mu ni. Kεε, a 'ni -tuu -le 'o 'na win.

-Tɔnahuon a =wɔv, v 'we =nɔ 'a 'yii ye
(Matie 5.15; 6.22-23)

³³ Nahuon 'bɔ 'bia 'napi, -ye ɔ 'ni -hle =le, mɔ, ɔ 'ni =jre =le kaka 'lu gbo, kεε, 'ke ɔ nye 'o dε 'lu gbo =tu, -ε die nu, nahuin -gbo, -v 'le kayu gbo pa, v 'mu lε yrii. ³⁴ -Tɔnahuon a =wɔv, v 'we =nɔ 'a 'yii ye, -i nyo pepe' -nyi. -Na 'yii 'bɪ nu -tεε, -ye -nu lε 'ni yrii -tεε. Kεε, -na 'yii 'bɪ kɔ kɪkla, -ye 'ke -n ni 'le gbɪgbɪyri -heyri. ³⁵ 'A -ti, -tu -n dɔnu 'yie, pepe' =nu, -ε ni 'le -mu 'mu, ε 'ni -han gbɪgbɪyri -hε. ³⁶ 'Bia -na =wɔv 'bu ni 'le pepe' -heyri, gbɪgbɪyri a dε =de 'bε 'de 'le -na =wɔv ke ni, -ye -na =wɔv 'bii a -gbe, 'ke v di 'le pepe' 'mu ni 'bii, -ε 'we =nɔ 'napi ye, -ε nye nu, =nu lε yrii.»

Falisi=tumu a nahuin kɔ teteitɔnyv 'hεen, nu-v -Yusu -ti yεε
(Matie 23.1-36; Maki 12.38-40)

³⁷ -Tε -Yusu -wɔ 'pupre -wɔn, -ye Falisi=tumu a nahuon =de, nɔ- dɔ didide -wɔn. -Tε -Yusu pa 'le 'a -tε, 'v ni 'o dedihuo ke gbo. ³⁸ -Ye 'klεε, -tε -Juukvε a teteii 'a =tutue nu, -ε mɔ, nahuon bɔ yra kwa lε, 'plu ɔ 'mu dε di, -Yusu 'de lε nu. -Tε Falisi=tumu a nahuon a -gbe, ɔ 'ye, -ε mɔ, -Yusu 'de kwa lε yra, -ye ε saka =nɔ ni. ³⁹ -Ye ke Kɔkɔnyɔ nyo ye po, ɔ nɔ: «'A mu Falisi=tumu a nahuin, 'a ni wɔn'naapɔhɪ kɔ dewɔndiipɔhɪ 'hεen, ni- aa lε yra. Kεε, 'ke 'le 'a ni =wɔl ke, 'yiyre kɔ 'crε 'hεen, ni- 'yii 'le. ⁴⁰ 'A bubba ni -tεε. 'Be a yie ni, -ε mɔ, Nyɪsua nu -tɔplɪ =nu ni, -tɔnahuon a 'yie, εε 'ye, 'v nu -wε -tɔplɪ =nu, -tɔnahuon a 'yie 'nɪni 'ye. 'Be a pui -tεε, -tɔnahuon a =wɔv =nu, 'yie 'nɪni 'ye, Nyɪsua 'ni 'yu =le -wε. ⁴¹ Dε a kɔ ba nu, nε- mɔ, -tɔplɪ =nu, -i ni 'le 'a ni wɔn'naapɔhɪ 'kwɪlɪ 'mu, kɔ 'a ni dewɔndiipɔhɪ 'kwɪlɪ 'mu, ba -hi 'le, ba -nyi =svenyv. 'Bia 'baa lε nu, -ye -tɔplɪ 'bii di 'o ye 'ni 'sii, 'ke 'o Nyɪsua ye, a 'mui -kvan 'yri nuu.

⁴²A mu Falisi-tumu a nahuin, 'jro 'ke 'o 'a mu -wɔn! 'Bia 'ba kɔ hai -nu, aa 'le didide -wɔn po, kɔ 'ɛ ni 'didɔde 'cicɛ, aa 'le -sade 'kwli 'mu -ha, ni kɔ de a -pu a nene aa 'le -ha, 'a nye Nyɔsua -nyi. Kɛɛ, a 'ni -hie -le 'lu -wɔn lɛ, 'ke 'a ni nunuklɔ bɔ 'sii 'o ye, kɔ, ba nuɛ Nyɔsua 'mu. Kɛɛ -ye de a -gbɛ, ne-ɛ ni, a kɔ ba nu wen, 'plu a 'mu -wɛ 'le 'a ni 'didɔ-tɔplɛ 'cicɛi a -pu a nini -ha, a 'mui Nyɔsua -nyi.

⁴³A mu Falisi-tumu a nahuin, 'jro 'ke 'o 'a mu -wɔn! 'Bia 'ba mu 'le Nyɔsua a kayuo gbo, a nuɛ 'mu ni, 'ke ba ni 'le ye 'mu gbo, -ɛ die nu, nahuin 'mu 'a mu 'ye -tɛɛ. Kɔ, 'bia 'ba mu 'le 'dika, a nuɛ 'mu ni, 'ke nahuin bu po 'a mu 'wio gbo, 'ke 'le 'a ni 'o-tuule 'kwli 'mu. ⁴⁴Jro 'ke 'o 'a mu -wɔn, -v 'de 'o ye 'sii, 'ke 'o Nyɔsua ye! A 'we =nɔ 'dɛɛi ye, -i 'de 'o ye 'sii, 'ke 'o Nyɔsua ye. -Tɔnahuin 'bu 'nini yrii 'dɛɛi a -gbɛ, 'bu nyi kle na, -ye 'dɛɛi a -gbɛ, i nye 'ni nu, 'ke v 'de 'o ye 'sii, 'ke 'o Nyɔsua ye.»

⁴⁵-Ye teteitɔnyu, -v ni 'o, kɛ 'waa nahuon -ye -Yusu ye po, ɔ nɔ: «Tɔɔnyɔ, 'bia -nu lɛ 'pupɛ nu, -ye ɛ -hɛn 'nyɛ, -a ni -gbɛ, -nu -wɛ -a mu -tu tanɔ.» ⁴⁶-Ye -Yusu =tuo -wɔn, ɔ nɔ: «Jro -wɛ 'ke 'o 'a mu teteitɔnyu -wɔn, -ɛ nue, aa nahuin hren tetei a gblegblei, -i 'we =nɔ bɛni ye, v 'de 'le 'buble -wɛ. 'Plu a 'ni -huɔ -le 'mu, 'ke bu =tuu 'o tetei a -gbɛ 'o.

⁴⁷Jro 'ke 'o 'a mu -wɔn, -ɛ nue, Nyɔsua a winwlɔn-henyu -nu, 'a ni bunu, v la lɛ 'lɪla, nu- kɔ 'dɛɛi aa -hlɛntie -tɛɛ. ⁴⁸-Tɛ aa lɛ 'a nunue nu, a nye nahuin 'ni tɔɔ, -ɛ mɔ, de -nu, 'a ni bunu la nu, a wɛn ke, -ɛ nue, v -mɛ -ye, v 'la Nyɔsua a winwlɔn-henyu ni, a -mɛ -ye, 'aa 'waa 'dɛɛi -hlɛntie. ⁴⁹'E mɔ -tɛɛ, Nyɔsua -nu, -ɔ kɔ =tɔ, kɛ ɔ po la, 'ke 'o 'a mu ke, ɔ nɔ: 'N di -nu ye ya winwlɔn-henyu, kɔ titieponyu 'hɛn, kɛɛ, v di 'la =v -ye, v 'mu =v -ye =sɛ =tue. ⁵⁰A mu -nu, Nyɔsua a yru di 'a mu 'ni ye, 'ke 'o winwlɔn-henyu 'bii -nu a -ta 'mu, -v kɔ dablo v la gble 'wɔwla, kɛ la 'le ti -nu 'yie 'mu gbo, -i kɔ 'yri Nyɔsua nu la 'klɔ, -bo ye ti -gbo ke, ⁵¹-ɛ -hɛn 'nyɛ, kɛ la 'le Abɛlɔ a 'lɪla 'yie 'mu gbo, -bo ye Sakali ke, -ɔ mɔ Sakali -nu, v 'la la, 'ke 'le Nyɔsua a -cɔhlɔnpiile kɔ 'a kayu a -gbahlɔn. 'Nu 'a mu 'ni le, ti -gbo 'yri a nahuin, nu- Nyɔsua a yru di ye, 'ke 'o -tɔplɛ a -gbɛ a -ta 'mu.

⁵²Jro 'ke 'o 'a mu Nyɔsua a teteitɔnyu -wɔn. 'A ni tɔɔlɛ, ɛ ka 'hru -nu ye, nahuin di gba, v 'mue yi, -tɛ Nyɔsua, ɔɔ -tɔnahuin a waale nu. 'A ni -gbɛ, a 'ni gba -le 'hru a -gbɛ, 'plu 'a ka nahuin -nu ye, -vɔ -hɔa -bu gbu wen.»

⁵³-Tɛ -Yusu -wɔ 'pupɛ -wɔn, -ye ɔ -hɔn 'o -tɛgbi a -gbɛ 'mu ni. Nyɔsua a teteitɔnyu, v kɔ Falisi-tumu a nahuin 'hɛn, v -mɛ -ye, kɛ 'le ti a -gbɛ 'yie 'mu gbo, v -tɔa 'a yru a lepupue gbo 'dɔ, 'v nyo wlɔn lɛ -gba 'ɛ ni ti, 'ke 'o -tɔplɛ 'plɔplɔ ke. ⁵⁴Wlɔnle-gbugba a -gbɛ 'kwli 'mu, 'kee ni, v 'le naa, 'v nyo 'mu le =tɔ, -ɛ die nu, 'bɔ ka, v 'muo -ti yɛɛ.

-Yusu le la 'a -naagbopu, v ni naa 'le 'lii 'hɔn

(Matie 10.26-27)

12 ¹-Tɛ -Yusu nahuin tɔɔ, -ye nahuin 'plɔplɔ -ye 'kukue lɛ. Nahuon =de 'de 'le 'waa -hihre -wɛ. 'Waa -huhue a -ti 'v kle mna. Ye-hɛnahuin, -Yusu

'le -wɔn 'prɛɛ, nu- mɔ 'a -naagbopu. Kɛ ɔɔ -nu ye po: «Ba -tu 'a nɪ dɔnu 'yie, 'ke 'o Falisi-tumu a nahuin -wɔn, -vɔ 'lii 'hɔn naa. 'Waa 'lii 'hɔn a naale a -gbɛ, ɛ 'we -nɔ -weye -nu ye, -ɛ pa, 'plu -ɛ nye nu, 'a 'bienu -wo ɔɔ -wɛ pa.^b 2Ti di 'o 'nɪ nyre, -ɪ kɔ 'yri -tɪ a -tɛɛ di 'o pepe' mu bi, kɔ, -tɔplɪ -nu, -ɪ -hli kɛ, nahuin 'bii 'mui yi. 3Bia 'ba bii ye, -tɪ -nu, aa -tu, v di 'o -tɛ -nu 'nɪ -tuu, nahuin 'bii -wɛ 'le bu 'wun 'o. -Tɪ -nu, a blee 'le gbo, aa -tu, -tɛgbɪ -nu, 'du bii 'o ye, v di 'nɪ -tu, 'ke 'o nahuin 'bii ye.»

A nɪ pɪ 'le -tunahuin a huannu, kɛɛ, Nyɪsua, nɔ- kɔ huannu ba pɪ
(*Matie 10.28-31*)

4(Kɛ -Yusuu lele 'a -naagbopu ye po, ɔ nɔ:) «A mu -nu, -v mɔ 'na ninatumupu, 'nu 'a mu 'nɪ le: A nɪ pɪ 'le -tunahuin a huannu. 'A nɪ -plahvun -do, nɪ -v -wɛ 'le bu -wɔ gbo. Kɛɛ, v 'de 'klɛɛ lele 'klɪ kɔ, 'ke bu nuu 'o 'a mu de -de 'yie 'mu. 5Kɛɛ, Nyɪsua, nɔ- kɔ huannu ba pɪ, -ɛ nue, nɔ- kɔ 'klɪ, 'ke bɔ -wɔ -tunahuon gbo, 'ɔ kɔ -wɛ 'klɪ, 'ke bɔ po 'le nahuon na -nu 'mu, -ɔ 'nɪnɪ jre gbe. Iin, Nyɪsua, nɔ- kɔ huannu ba pɪ. 6-Bo pue noblɪ 'cicrei a de ye. 'Bia -nɪ nyi -tɔ, ɪ 'nɪ po -le -die 'dɔ. Kɛɛ, noblɪ gbi a -gbɛ, 'a de 'bɛ nɪ 'o, Nyɪsua yie nɪ. 7Kɛɛ, a -mɛ -ye, 'lu-pupuii -tie a kɔ, 'a nɪ Bu Nyɪsua a -gbɛ, ɔ -hri nɪ. ɛ 'we -nɔ ye, a kɔ 'mini 'dɔ, 'ke 'o Nyɪsua ye, ɛ -hi 'o noblɪ gbi 'plɔplɔ -nu 'mu. 'A -tɪ o, a nɪ pɪ 'le -tunahuin a huannu!»

Nahuin -nu, -v nyi -tu, 'ke 'o nahuin ye, -ɛ mɔ, v mɔ -Yusu a nahuin nɪ,
kɔ nahuin -nu, -v nyi -tu, -ɛ mɔ, v 'de -Yusu yi
(*Matie 10.32-33; 12.32; 10.19-20*)

8«Nu 'a mu 'nɪ le, 'ɛ nɪ nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ -tui, 'ke 'o nahuin ye, -ɛ mɔ, ɔ mɔ 'na nahuon nɪ, -ye -batipo-nyrɔwɔ 'mu, 'na -gbɛ, -ɔ mɔ -tunahuin 'bii a Nahuon, 'n di -wɛ 'nɪ -tu, 'ke 'o Nyɪsua a leleenyu ye, -ɛ mɔ, nahuon a -gbɛ, ɔ mɔ 'na nahuon nɪ. 9Kɛɛ, nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ -tui, 'ke 'o nahuin ye, -ɛ mɔ, ɔ 'de 'mu yi, -ye -batipo-nyrɔwɔ 'mu, 'na -gbɛ, 'n di -wɛ 'nɪ -tu, 'ke 'o Nyɪsua a leleenyu ye, -ɛ mɔ, 'n 'dio yi.

10'Ya 'o lele 'lu, 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tunahuin 'bii a Nahuon, nahuon -nu, -ɔ di 'mu -tɪ -hvɪn yre -tu, Nyɪsua -wɛ 'le bɔ 'wɔwla 'a de 'kuku a -gbɛ nɪ. Kɛɛ, nahuon -nu, -ɔ di Nyɪsua a -Hihiu -tɪ -hvɪn yre -tu, Nyɪsua 'die 'le -wɛ bɔ 'wɔwla 'a de 'kuku a -gbɛ.

11'Bu klɪ 'a mu, 'ke v 'mu 'le 'a mu -batipoolɛ 'mu gba, 'ke 'o Nyɪsua a kayuo a nyigblakɪ ye, kɔ 'ke 'o 'blugba a ye'munaanyu ye, 'kla nɪ 'ya 'le 'a mu -wliye, 'ke 'o -tɛ a di 'waa kle-hihuale nu a -ta 'mu, kɔ 'ke 'o -tɪ -nu, a di -tu a -ta 'mu, 12-ɛ nue, ti a -gbɛ 'yri, -tɪ -nu, a di -tu, Nyɪsua a -Hihiu, nu- di 'a mu tɔɔ.»

-Yusu po dekonɔ -nu, -ɔ 'de -tɔ kɔ a -talvɔ

13-Yusu bɔ nɪ 'le 'pupre kwa 'mu, -ye nahuon -ye, -ɔ nɪ 'le nahuin -heyri, kɛ ɔɔ -Yusu ye po, ɔ nɔ: «Tɔɔnɔ, le 'na -diayu, 'ke -tɔplɪ -nu, -a nɪ bu hie

^b 12.1 -hee': ɛ 'we -nɔ 'flɔɔ a 'yaade ye, -ɛ nye nu, 'flɔɔpupu 'bii 'vɔ 'ya

-a mu le, ɔ kɔ 'mu 'hɛɛn -ba wi.» 14-Ye kɛ -Yusuu =nɔ ye po, ɔ nɔ: «Nytɔbeyu o, nyo -de 'de 'mu 'a nɪ -batiponyɔ 'mu nuu, kɔ 'a nɪ -tɔplɪwonyɔ 'hɛɛn.» 15-Ye kɛ ɔ 'klɛɛ nahuin 'bii =nu ye po, ɔ nɔ: «Ba =tu 'a nɪ dɔnu 'yie, 'ke 'o kɔkɔ-tɔplɪ 'plɔplɔ a 'munvɛɛ a -ta 'mu. =Betɪ nahuon bɔ 'ble 'dai kɔkɔ-tɔplɪ kwa, ɔ 'de 'a -hunhlɔn kwa 'ble.»

16-Ye ɔ nyu ye po -taludɔ, ɔ nɔ: «ɛ kɔ la dɛkɔnyɔ =de. Nɔ- kɔ la -cii 'plɔplɔ, 'a 'didɔ-tɔplɪ 'ɪ 'wɔw la =nɔ le 'dɔ. 17-Kɛ ɔ 'klɛɛ 'a dɔnu ye po, ɔ nɔ: -Be' 'n di 'klɛɛ 'na 'didɔ-tɔplɪ -gbo a gbo=tutue nu 'le, -ɛ nue, 'n 'de 'a gbopoolɛ kɔ. 18-Ye ɔ nɔ: Dɛ 'n di nu, nɛ- -gbo: Kayuo 'bii, -ɔ kɔ gbo 'nu 'le 'na 'didɔ-tɔplɪ le poo, 'n dio 'nɪ 'wla, 'mu 'a yrayɪ po, -ɔ kɔ 'bubɔa di 'o 'a 'kɪ 'mu -hi. Nɪ- kɔ 'kwli 'mu 'n di 'le 'na -gbɪa kɔ 'na kɔkɔ-tɔplɪ 'bii po. 19-Nɪ -wɛ -wɔn, kɛ 'n di 'n dɔnu ye po: 'N =tu gbo kɔkɔ-tɔplɪ 'plɔplɔ, -ɪ di 'mu 'mu -hɛ, 'ke 'le 'dai 'yɪ 'kwli 'mu. 'A -tɪ o, =bɔ nɪ gbo, 'mu -wle, 'mu dɛ di -tɛɛ, 'mu le 'mre. 20-Kɛɛ -ye kɛ Nyɪsɔa nyo 'klɛɛ ye po, ɔ nɔ: -N bubɔa nɪ -tɛɛ. 'Tɔyrɔwɔ -do -gbo 'mu, -n di 'nɪ 'ku. =Nɪ 'ku 'klɛɛ, -tɔplɪ 'bii -gbo, -n =tu gbo, dɛ tɪo- ɪ di 'o -mu pue 'le?» 21-Ye -Yusu nɔ lele: «Kɛɛ nɪ, ɛ di 'mu -ti, 'ke 'o nahuon =nu -wɔn, -ɔ kɔkɔ-tɔplɪ le 'kukue, 'ke 'o 'a dɔnu -wɔn, kɛɛ, -ɔ 'de dɛ =dɛ kɔ, 'ke 'o Nyɪsɔa 'yi kɛ.»

Ba kuo Nyɪsɔa =wɔ ye
(Matie 6.25-34)

22-Ye kɛ -Yusuu lele 'a -naagbopɔ ye po, ɔ nɔ: «Nɛ- nue, 'nu 'a mu le: Dɛ a di di, kɔ wlawɪ a di 'hɔn 'mu le pue, a nɪ hrɛti 'le, 'ke 'o -tɔplɪ a -gbɛ a -ta 'mu. 23-Hunhlɔn -gbo, aa po, ɔ mɔ dɛ gblakaa nɪ, 'v -hi 'o dididɛ 'mu, kɔ, 'a nɪ -plahɔn, ɪ mɔ dɛ gblakaa nɪ, 'ɪ -hi 'o 'hɔn'mɔlɛpue-tɔplɪ 'mu. 24-Ba 'ye kɛ 'mamɔ. ɪ 'nɪ 'dɔ -le 'ɛ nɪ dididɛ =dɛ, kɔ, ɪ 'nɪ 'cɛ =le dɛ =dɛ, mɔ, ɪ 'de -wɛ 'kale kɔ, -ɛ kɔ 'mu ɪ di 'le dididɛ po. Kɛɛ, Nyɪsɔa, nɔ- nyi dididɛ -nyi. Kɛɛ, a -mɛ -ye, Nyɪsɔa, ɔ nɔɛ 'a mu 'mu nɪ, 'ɛ -hi 'o nɔbɪ 'mu. 'A -tɪ, -tɛ ɔ nɪ, 'ɔ nɔbɪ dididɛ -nyi, ɔ die -wɛ 'nɪ nu, ɔ 'mu 'a mu dididɛ -nyi. 25-ɛ 'de nahuon =dɛ kɔ, 'ke 'le 'a mu -hɛyɪ, 'a hrɛtile a -tɪ, -bɔ kɔ 'kɪ, -bɔ po 'a -nyɔwɪ a dɛ gbi kɛ, kɛ nɔ 'klɔ -gbo kɛ. 26-'A -tɪ, -tɛ a 'de 'klɛɛ 'kɪ kɔ, 'ke ba po 'a nɪ -nyɔwɪ kɛ, a 'de 'klɛɛ lele hrɛtile kɔ, 'ke 'o 'klɔ -gbo a -tɔplɪ a -ta 'mu.

27-Ba 'ye kɛ -piti =nu, -tɛ 'a -pui nu 'yilɛnɔ. -Piti a -pui a -gbɛ, ɪ 'wɛ =nɔ -tɔnahuon a wlawɪ ye. Kɛɛ, -piti a -gbɛ, ɪ 'nɪ nu =le -kɔn, kɔ, ɪ 'nɪ hra =le wlawɪ, 'plu -piti a -gbɛ 'ɪ nɔ 'yi le. Kɛɛ -ye 'nu 'a mu 'nɪ le, bodɔ Salomɔ, -hapukɔ, 'ɔ kɔ la dɛ, kɛɛ, -tɛ -piti a -pui nu 'yilɛnɔ, Salomɔ a -gbɛ, ɔ 'de la 'a wlawɪ kɔ, -bɔ nu la le 'yilɛnɔ. 28-'Ba Nyɪsɔa 'bɔ kɔ bɔ nɔ kɛ -piti a -pui 'yi le, ɔ di -ɲa -ci, 'plu ɔ di -ɲa 'tɔ po, =bɛ 'a mu =nu, ɔ nɔɛ 'mu, ɔ 'dɛɛ bɔ -nyi 'a mu 'hɔn'mɔlɛpue-tɔplɪ? 'A mu -gbo, -v 'de Nyɪsɔa =wɔ ye kuo -tɛɛ. 29-'A -tɪ, a nɪ 'wɔw 'le 'a nɪ 'kwli a -koto 'mu. 30-Nahuin =nu, -v 'de Nyɪsɔa yi, nu-v -tɔplɪdɔ a -gbɛ 'lu -wɔn le -hie 'ɛ nɪ ti. Kɛɛ, 'a nɪ Bu Nyɪsɔa,

ɔ yi 'a ni -huhva-tɔpli ni. ³¹De a ble ye ba -hie 'lu -wɔn le 'e ni ti, ne- mo, Nyɩsua bɔ kɔɔ 'a mu win ke, -ye ɔ di 'a mu 'a ni -huhva-tɔpli a -gbe ni -nyi.»

Ba 'kukue kukɔ-tɔpli le, 'ke 'o Nyɩsua 'hɩn 'mu
(*Matie 6.19-21*)

³²(Ke -Yusuu lele 'a -naagbopu ye po, ɔ nɔ:) «A mu =nu, -su mu -wɔn naa, -v mo 'na nahuin, a 'de -huo, kee, a ni pi 'le huannu. 'A ni Bu Nyɩsua, ɔ -ha 'le 'a mu 'mu du, ɔ 'mu 'a mu 'a 'klɔ yrayru -nyi. ³³Ba plo 'a ni kukɔ-tɔpli, ba -ha 'le 'a 'wli =nu, ba -nyi =sɛnyu. E 'we =nɔ ye, ba =mɔ 'wli a wɔnpoode =nu le, -e 'nɩn di le cɩcɩ. Ba 'kukue kukɔ-tɔpli le, 'ke 'le yakɔ 'mu, -te ɪ 'nɩn di 'le gbo -wɛ, kɔ, -te 'yrinyu 'de 'le nyinyre -wɛ, kɔ, -te 'hɩ 'de 'le -wɛ bɔ nyree 'le -tɔpli 'yi le. ³⁴Nu le 'pupɩ nu, e 'we =nɔ ye, -te 'a ni kukɔ-tɔpli ni 'o, 'ke 'a ni =wɩ ni -wɛ 'o.»

-Kvannunyu =nu, -su 'waa 'mase a 'lediti -pre

³⁵⁻³⁶(Ke -Yusuu lele 'a -naagbopu ye po, ɔ nɔ:) «Ba -wɛ -wɔn, a 'mu -kuan nu. Ba 'we =nɔ -kvannunyu =nu ye, -su 'waa 'mase =nu a 'lediti -pre, ɔ mu 'blɩmpaale ke. -Te 'a -kvannunyu, su nu, ke'e ni, ba nu -wɛ. 'Tɔ 'mu, 'plɩ ɔ 'mu 'le di, v -wɛ -wɔn, 'ke bu nu -kuan, 'waa 'napɩ 'nɩ jɩ -le gbe. 'Bia 'bɔ di 'klɛ 'le, 'bɔ bibie 'maju, -ye v -hu =nɔ ye. ³⁷-Kvannunyu a -gbe, 'bia 'waa 'mase 'bɔ di 'le, 'bɔ yu 'o -preele 'mu gbo, 'bu 'nɩn ŋmo, -ye bu kɔ plɔ a bleele. 'Nu 'a mu 'nɩ le, ɔ di -wɔn 'nɩ -wɛ, ɔ 'mu le, bu ni gbo, v 'mu de di, 'a -gbe, ɔ 'mu 'o bi, ɔ 'mu didi-tɔpli -hie. ³⁸'Bia 'bɔ di 'le 'tɔ-heyri 'mu, -hee' 'tɔ-heyri 'be -hi, 'bɔ yu 'o -preele 'mu gbo, 'bu 'nɩn ŋmo, -ye bu kɔ plɔ a bleele.

³⁹Ba kɔ 'a 'muleyriile: 'bia kayukɔnyɔ 'bɔ yi wen ti =nu -kɔ 'yri 'yrinyɔ di wen 'le di, ɔ dio wen 'nɩ -pre, -e die nu, 'yrinyɔ a -gbe, ɔ 'nɩ -han wen 'a kayu wa. ⁴⁰Ne- nue, 'a ni -gbe, ba ni 'o -preele 'mu, a ni ŋmo 'le, -e nue, ti =nu kɔ 'yri a 'nɩn di 'o 'mu -pree, 'mɔ -gbo, ɔ mɔ -tɩnahuin 'bii a Nahuon, 'ke 'n di 'le di.»

-Kvan -gbo, -Yusu hie 'a -naagbopu le, v ble ye bu nu
(*Matie 24.45-51*)

⁴¹-Yusu bɔ po -talɩdu a -gbe, -ye Pielɩ nɔ: «Kukɔnyɔ o, =be -a -do a -tu ni, =nɩ po -talɩdu -gbo, -hee', nahuin 'bii a -tu ni?» ⁴²-Ye Kukɔnyɔ nɔ: «Ba 'we =nɔ -kvannunyu =nu ye, ɔ kɔ 'lu a le-hiele, kɔ, 'a 'mase -wɛ 'le bɔ kuo =wɩ ye. Nahuondu a -gbe, 'a 'mase, 'bɔɔ 'dagba 'mu mu, nɔ- ɔ di 'a kayu 'bii le hie, -e die nu, deɩti 'bɩ nyre 'o, ɔ 'mu 'a 'bie -kvannunyu 'e ni -nyɩwɔ a didide -nyi. ⁴³'A 'mase 'bɔ -hɔn 'le 'dagba 'mu, 'bɔ yɔ 'o -kuan 'yie 'mu gbo, -ye -kvannunyu a -gbe, bɔ kɔ plɔ a bleele. ⁴⁴'Nu 'a mu 'nɩ le, 'a 'mase dio 'mu nuu 'a -tɔpli a 'yie=tunyo gblaka. ⁴⁵Kee, -kvannunyu a -gbe

'bɔ ple, 'a 'masɛ a 'lediti, u gbo 'nɪ -wlɛn, 'bɔ -tʊa 'a 'bie -kvannunɪvɔ a bibie gbo, kɔ, 'bɔɔ 'a dɪɔnɪ dididɛ kɔ nɔ 'hɛɛn wlɔn -hie, ⁴⁶-ye 'a 'masɛ a -gbɛ, ɔ di 'le 'nɪ di, -nyrɔwɔ -kɔ 'mʊ -kvannunɪvɔ a -gbɛ, ɔ 'nɪnɪ dio 'o -pree, kɔ -haawɔ -nʊ, ɔ 'de yi. 'Bɔ di 'klɛɛ 'le, -ye ɔ dio ye gba ti 'yaklɪ, 'plu ɔ 'muo -sʊɛ =tue, -ɛ 'we -nɔ nahuin =nʊ ye, -v 'de Nyɪsʊa =wlv ye kuo.

⁴⁷-Kvannunɪvɔ 'bɔ nɪ 'o, dɛ =nʊ, 'a 'masɛɛ -hʊa, 'bɔ yie, 'plu 'bɔ 'nɪnɪ -hʊa bɔ nue, -ye v dio =tue =sʊɛ 'dɔ. ⁴⁸Kɛɛ, -kvannunɪvɔ 'bɔ nɪ 'o, dɛ =nʊ, 'a 'masɛɛ -hʊa, 'bɔ 'die yi, 'plu 'bɔɔ -tɔplɪ =nʊ nu, -ɪ blɛ =sʊɛ a =tueɛ ye, =sʊɛ -nʊ, v dio =tue, ɛ 'dɛɛ bɛ -hʊo. Nyɪsʊa 'bɔ -nyi nahuon -tɔplɪ 'plɔplɔ, -ye ɔ di -nɔ -hʊa -tɔplɪ 'plɔplɔ, kɔ, 'bɔ hie nahuon -tɔplɪ 'plɔplɔ lɛ, -ye ɔ di -nɔ -hʊa -tɔplɪ 'plɔplɔ, ɪ 'mʊ 'o 'a dɛ =nʊ 'mʊ -hi, ɔ hie o =nɔ lɛ.»

**-Yusu a 'ledidie nye 'nɪ nu, nahuin 'bʊ wo: =v -ye, v kuo ye =wlv, =v -ye 'v
'dio =wlv ye kuo
(Matie 10.34-36)**

⁴⁹Kɛ -Yusuu lele po, ɔ nɔ: «'N di 'le -le, 'mue nu, na 'mʊ wlɪn, ke nɔ -tʊtʊ ke. 'N nye wɛn 'nɪ -hʊa 'dɔ, 'ke na a -gbɛ bɔ wlɪn wɛn -dodo. ⁵⁰Kɛɛ, 'plu na a -gbɛ, ɔ 'mʊ wlɪn, 'n kɔ =bɔ 'ye -tado =sʊɛ. 'Plu =sʊɛ a 'yiye a -gbɛ, ɛ 'mʊ 'o nyre, 'na =wlv 'mʊɛ gbo. ⁵¹A nɪ 'ye 'le, -ɛ mɔ 'n di nɔ -tʊtʊ ke nɪ, 'mue nu, nahuin 'mʊ kegbowɛɛnɛ kɔ. Kɛɛ, 'n di 'le -le, 'mue nu, nahuin 'mʊ wo. ⁵²ɛ 'we -nɔ ye, kvɛ 'klɛɛ mɔ gbo, kayugbokvɛɛ =hun 'bʊ nɪ 'o, v di 'nɪ wo, nahuiin ta, v 'mʊ nahuiin 'hɔn ye -wɔn. kɔ, nahuiin 'hɔn, v 'mʊ nahuiin ta ye -wɔn. ⁵³Bu di 'a 'yʊ nyibeyu ye 'nɪ -wɔn, 'yʊ nyibeyu -mɛ -ye, ɔ 'mʊ 'a bu ye -wɔn; 'dii 'mʊ -wɛ 'a 'yʊ nyɔɔyʊ ye -wɔn, 'yʊ nyɔɔyʊ -mɛ -ye, ɔ 'mʊ -wɛ 'a 'dii ye -wɔn; 'yʊ a nyɔɔ 'mʊ 'a 'dɔɔ ye -wɔn, 'dɔɔ -mɛ -ye, ɔ 'mʊ -wɛ 'a 'yʊ a nyɔɔ ye -wɔn.»

**-Yusu, ɔɔ nahuin 'nɪ lɛ, 'ke bʊ yrii kɛ -tɔplɪ -gbo, Nyɪsʊa, ɔɔ nu, kɔ bʊ
-hlɛntie 'waa 'klɔ
(Matie 16.2-3; 5.25-26)**

⁵⁴Kɛ -Yusuu lele nahuin =nʊ ye po, ɔ nɔ: «'Bɪa 'ba 'ye, -ɛ mɔ 'nu nɪ 'le yrayɪ, ke aa po: 'Nu di 'nɪ di. 'ɛ mɔ -tɛɛ, 'nu a -gbɛ 'bʊ di. ⁵⁵Kɔ, 'ba 'ye, -ɛ mɔ 'nu 'de 'le yrayɪ lɛ nɪ, ke aa po: 'Yɪv di 'nɪ hʊan. 'ɛ mɔ -tɛɛ, 'yɪv a -gbɛ 'bʊ hʊan. ⁵⁶'A mʊ nahuin =nʊ, -vʊ 'lii 'hɔn naa, aa yakɔ kɔ -tʊtʊ 'hɛɛn a -tɔplɪ 'mʊ lɛ 'nɪ yrii, 'a nye 'ye, -tɛ -nyɛɛ di 'mʊ nɪ. Kɛɛ, -tɔplɪ -gbo, Nyɪsʊa nu, -u kɛ 'lu -wɔn mue, ti -gbo 'yɪ, a 'nɪ -hʊa -le ba yrii 'mʊ lɛ, dɛ tio- bɪ -hɛn 'nyɛɛ.

⁵⁷Dɛ- kɔ -tɪ 'a nɪ -gbɛ 'a 'nɪnɪ 'ye, -tɛ a kɔ ba nu 'a nɪ dɪɔnɪvɔ a naalɛ -tɛɛ?
⁵⁸ɛ 'we -nɔ ye, 'bɪa nahuon 'bɔɔ -mʊ -tɪ yɛɛ, -ɛ nue, -n 'blɛ kwa 'a 'wliye, 'plu ɔ kɔ -mʊ 'hɛɛn, 'baa 'le -batipooɛ 'mʊ mu, =tʊ 'o 'klɪ, -ɛ die nu, -tɛ a 'kɪɛ nɪɛ 'hɪw wlɔn, a 'mʊ ke gbo wɛɛn, ɔ 'nɪ -han 'le -mʊ -batiponɪvɔ ye gba, -batiponɪvɔ 'nɪ -han -mʊ -sadapʊ kwa po, v 'nɪ -han -mʊ ɛɪ 'mʊ po. ⁵⁹'Nu

-mu 'nɪ le, 'bʊ po -mu ɛɪ 'mʊ, 'ke -n di 'le ɛɪ a -gbɛ 'mʊ nɪ, 'wliye 'bii -nʊ, -n 'ble kwa, ɛmue 'pɛɛ, 'plu -mu ɛɪ 'mʊ -hɔn.»

**-Yusu le nahuin, 'bʊ 'de 'o 'waa dɛ 'kuku gbo hie,
'bʊ 'de 'waa 'klɔ Nyɪsʋa -nyi, v di 'nɪ 'kʊ**

13 ¹Ti a -gbɛ 'yri, nahuin -dɛ, nʊ- mu 'le -Yusu -wɔn, 'v lo dɛ -nʊ, -ɛ mue 'lu -wɔn, 'ke 'le Galileblugba 'mʊ, 'ke 'o nahuin -ye a -ta 'mʊ. Nahuin a -gbɛ, ti -nʊ kɔ 'yri ʊv o 'o -cɔhlʊn pii, 'ke 'o Nyɪsʋa ye, 'ke -gulɔnɔma Pilatɪ le o 'a 'sɔyuo, bʊ 'lʊ o, 'waa dablo -nʊ, -ɔ 'wle gbo, 'ɔ bi 'le -cɔhlɔndɛhʋɛ a dablo -heyri. ²Bʊ -gba 'klɛɛ -Yusu wɔn, -ye ɔ -tu -wɔn, ɔ nɔ: «Be a pui -tɛɛ, -ɛ mɔ, Galilekʋɛ a -gbɛ, -tɛ v nʊ lɛ 'waa 'lɪla, -bɛ ɛ -hɛn 'nyre, 'waa dɛ 'kuku, ɛ -huo nɪ 'dɔ, 'ɛ -hi 'o 'waa 'bienv Galilekʋɛ a nɛnɛ 'mʊ? ³ʊʋn, kɛ 'nʊ 'a mʊ ye po, 'ba 'de 'o 'a nɪ dɛ 'kuku gbo hie, 'ba 'de 'a nɪ 'klɔ 'bii Nyɪsʋa -nyi, kɛɛ nɪ, a di -wɛ lɛ'kʊkʊlɛ nu. ⁴'Ya 'o lele 'lu, nahuin -pu -tu 'o -yɛhɛn-yɛhɛn, -v 'kʊ, 'ke 'le Jrusɛdɔ 'mʊ, 'waa -tɪ bɪ bi 'le 'a mʊ 'kwli 'mʊ. Yrayɪkayudɔ -nʊ, -v -huan 'le -wɔn lɛ, -v nɪ 'le Jrusɛ a 'dɪ-tɪɔ -nʊ 'mʊ, ʊv Siloe daa, nʊ- bi -nʊ ke, 'v 'kʊ. «Be a pui lele -tɛɛ, -ɛ mɔ, ɛ -hɛn 'nyre, 'waa dɛ 'kuku, ɛ -huo nɪ 'dɔ, 'ɛ -hi 'o 'waa 'bienv Jrusɛkʋɛ a nɛnɛ 'mʊ? ⁵ʊʋn, kɛ 'nʊ 'a mʊ ye po, 'ba 'de 'o 'a nɪ dɛ 'kuku gbo hie, 'ba 'de 'a nɪ 'klɔ 'bii Nyɪsʋa -nyi, kɛɛ nɪ, a di -wɛ lɛ'kʊkʊlɛ nu.»

-Tɛ -Yusu po la figietu -nʊ, -v 'nɪnɪ tʊ 'kui a -talʊdʊ

⁶-Ye -Yusu po lele -nʊ ye -talʊdʊ, ɔ nɔ: «Nyɪbeyu -dɛ, nɔ- 'dɔ figietu, -ɛ mɔ, tugbɛ, -ɛɛ 'kui tʊ, 'ke 'le 'a -ci 'kwli 'mʊ. 'Dai ti bɪ -hi, -ye -cikɔnyɔ a -gbɛ, ɔ di 'le -lɛ, ɔ 'mʊ tugbɛ a -gbɛ a 'kui -ha, kɛɛ, ɔ 'de 'le -nɔ 'kuoo -do 'klɔ 'yee. ⁷-Ye kɛ ɔ -ci'yie-tunɔ ye po, ɔ nɔ: Ta 'o lɛ, ɛ mɔ 'klɛɛ 'yru ta, 'ɛ nɪ ti, kɛ 'nʊ nʊ, 'nʊ nɔ di, 'mʊ tugbɛ -gbo a 'kui -ha. Kɛɛ, 'bɪa 'nɪ di 'le, 'nɪ 'yee -lɛ 'le -nɔ 'kuoo -do 'klɔ gbo. 'A -tɪ, hrɛ! -ɛ nʊɛ, ɛ nɪ mɔ -tʊtʊtɔ -gbo ke -gbugbɛ. ⁸Kɛɛ -ye -ci'yie-tunɔ -tuo -wɔn, ɔ nɔ: -Hɪɛ mɛ lɛ, 'yru -gbo bʊ -hi. 'N kɔ -bo 'ble 'hʊn 'mʊ lɛ, 'mʊ 'le -tʊtʊ yrayru po. ⁹'Nɪ nʊɛ 'klɛɛ, 'n pue -tɛɛ, 'yru -dɛ' di, ɛ di tʊ 'kui. 'Bɪa 'bɛ 'de -nɛ, -ye -n -wɛ 'le -bo hrɛ nɪ.»

-Tɛ -Yusu -wɔ la nyɪrgba -dɛ a 'kʋɛ, -wuwle-nyɪrɔwɔ 'mʊ

¹⁰-Wuwle-nyɪrɔwɔ -dɛ 'mʊ, -Yusu 'ɔ nahuin Nyɪsʋa a -tɪ tɔɔ, 'ke 'le Nyɪsʋa a kayu gbo. ¹¹Nyɪrgba -dɛ nɪ 'o. Nɔ- 'ku -huan nɪ 'o ke 'mʊ. 'Ku -huan a -gbɛ, nʊ- puo 'kʋɛ ye. 'A 'kʋɛ a -gbɛ, 'a 'yru a -pu -tu 'o -yɛhɛn-yɛhɛn a nʊnʊ nɪ gbo. ɔ 'klii ye. ɔ 'die 'le -wɛ bɔ 'wʊ 'le lɛ. ¹²-Tɛ -Yusu 'yo, -ye ɔ dɔ nɪ, ɔ nɔ: «Nyɪrgba o, -na 'kʋɛ -wɛ nɪ,» ¹³'ɔ puo dabʊ 'lu gbo. Tii -do a ti 'yri, -ye ɔ 'wʊ 'le lɛ, 'ɔ -tʊa Nyɪsʋa a baale gbo.

¹⁴Kɛɛ -ye Nyɪsʋa a kayu a nyɪgblaka, -ɔ nɪ 'o, -tɛ ɔ 'ye dɛ a -gbɛ, -Yusu nʊ, -ye ɔ bi 'mʊ yru, -ɛ nʊɛ, -wuwle-nyɪrɔwɔ 'mʊ, 'ke -Yusu -wɔ 'o nahuon a 'kʋɛ. -Ye kɛ nyɪgblaka a -gbɛ, ɔ nahuin -huohui -nʊ ye po, ɔ nɔ: «'Ke 'le

'wee 'kwli 'mu, -nyrɔwu -huonnɔ nɪ 'le, -ɪ kɔ 'kwli 'mu -a blɛ ye -ba nuu 'o -kvan. 'A -ti, -nyrɔwɪ a -gbɛ 'kwli 'mu, 'kee nɪ, ba di 'le, ɔ 'mu 'a nɪ 'kʋɛi -wɔ. A nɪ di 'le 'le -wuwle-nyrɔwɔ 'mu.» ¹⁵-Ye kɛ Kʊkɔnyɔ nyo ye po, ɔ nɔ: «'A mu -gbo, -vɔ 'lii 'hɔn naa. 'E nɪ nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ kɔ bri kɔ 'ɛ nɪ 'wɪugbadɛ, -be ɔ 'nɪ -wɪu -le gbo, -wuwle-nyrɔwɔ 'mu, -ɛ die nu, ɔ 'mui 'le 'naalɛ 'mu gba? ¹⁶Plu nyrugba -gbo, -ɔ mɔ -a nɪ bu gblaka Abrahamu a 'yuo a 'yu -ye, Satan mu, 'ke 'le 'yru -pu -tu 'o -yehen-yehen 'kwli 'mu, -be ɛ 'de 'o lɛ nɔ, 'ke -bo -wɔ 'a 'kʋɛ -wuwle-nyrɔwɔ 'mu?» ¹⁷-Yusu bɔ po 'klɛ lɛ, -ye 'a yraanyɔ =nu, -tɔ nɪ nu 'dɔ. Kɛɛ, nahuin -ye =nu, -v nɪ 'o, v kɔ plɔ a bleeɛ, 'ke 'o 'yilɛnɔ-tɔplɪ 'bii =nu, -Yusu nu a -ta 'mu.

-Yusu po la 'dɪdɔdɛ =nu, -ɛ kɔ 'yɛɛ 'cɪmɪ a -talɔɔ
(*Matie 13.31-32; Maki 4.30-32*)

¹⁸Dɛ a -gbɛ, -tɛ ɛ -hi, -ye kɛ -Yusu =nu ye po, ɔ nɔ: «'N di po -talɔɔ, 'mue 'a mu tɔ, -tɛ Nyɪsvaa nu, 'ɛ kɔ nahuin a -dodo, 'ɔ kʋ win ke, 'plu nahuin -ye 'vɔ klɛ bii. ¹⁹Dɛ a -gbɛ, ɛ 'we =nɔ 'dɪdɔdɛ =nu ye, -ɛ kɔ 'yɛɛ 'cɪmɪ 'dɔ, 'ɛ -hi 'o 'dɪdɔ-tɔplɪ -ye 'a 'yɔ 'mu. 'Dɪdɔdɛ a 'yɛɛ a -gbɛ, nɛ- nahuon =de gba, 'ɔ 'dʋɛ 'le 'a -ci ke, 'ɛ =ga, 'ɛ -hɛ tugbɛ gblaka, 'a babɪ -heyri, nʊblɪ 'u 'le 'lɛ poo.»

-Yusu po la 'flɔɔ a 'yaadɛ a -talɔɔ
(*Matie 13.33*)

²⁰-Ye kɛ -Yusu lele =nu ye po ɔ nɔ: «=Bo po -talɔɔ -ye, 'mue 'a mu tɔ, -tɛ Nyɪsvaa nu, 'ɛ kɔ nahuin a -dodo, 'ɔ kʋ win ke, 'plu nahuin -ye 'vɔ klɛ bii. ²¹Dɛ a -gbɛ, ɛ 'we =nɔ 'flɔɔ a 'yaadɛ ye, nyrugba po 'le 'flɔɔpupu -huohui -wɔn, 'ɔ nyɔ -nyvanyɔ, 'flɔɔ 'bii 'ɔ 'ya.»

-Yusu nɔ 'nɪ, nahuin =nu, -vɔ 'yilɛnyre-tɔplɪ nu, v 'dɛɛ bʋ pa 'le Nyɪsva a 'klɔ yrayɔ =nu 'kwli 'mu
(*Matie 7.13-14, 21-23*)

²²-Yusu 'kɪɛ nɪɛ 'le Jɪrusɛdɪɔ 'mu a 'hru wɔn, ɔ kɔ 'a -naagbopɔ 'hɛɛn. -Tɛ ɔ nu, 'ɔ 'dɪɛ -tɔ lɛ 'bɛ, kɛ ɔ nu, 'ɔ Nyɪsva a -tɪ tɔ. ²³A 'wɔ =de 'mu, nahuon =de, nɔ- -gbɔ wɔn, ɔ nɔ: «Nahuin =nu, Nyɪsva di waa, 'ke 'o 'a -bati a lɛpupue -wɔn, -be v 'dɛɛ bʋ -huo?» -Ye nahuin =nu, -v nɪ 'o, ɔ -tu -wɔn, ɔ nɔ: ²⁴«Paalɛ =nu, -ɛɛ 'a mu Nyɪsva a 'klɔ yrayɔ 'kwli 'mu paa, ɛ 'cɪmɪ lɛ 'yri. 'Bɪa 'ba nye -hɔ, ba pa 'le Nyɪsva a 'klɔ yrayɔ a -gbɛ 'kwli 'mu, -ye ba -tu 'o 'klɪ, a 'mu 'o paalɛ a -gbɛ 'yri naa. 'Nu 'a mu 'nɪ lɛ, nahuin 'plɔplɔ, v die lɛ 'nɪ =mɔ, 'ke bʋ pa 'le Nyɪsva a 'klɔ yrayɔ =nu 'kwli 'mu. Kɛɛ, v 'dɛɛ bʋ -wɛ 'le.

²⁵Dɛ ɛ di ye 'we, nɛ- -gbo: Kayukɔnyɔ, 'ke ɔ di 'le dɛdiilɛ 'mu ye 'mu 'baa, ɔ 'mu 'maju =gba. A -mɛ -ye, 'ke a di 'le -patu 'mu nɪ, a 'mu 'maju bibie, a 'mu -wɛ lɛ po: Kʊkɔnyɔ o, -ha -a mu 'maju ye. Kɛ ɔ di po, ɔ 'mu

'a mu -wɔn =tu: 'N 'de 'a mu yi. ²⁶-Ye ke a dio ye po: -N kɔ -a mu 'hɛɛn, -a mu o 'o -tegbii -do de dii, kɔ, =nu o Nyɔsua a -ti tɔɔ, 'ke 'le -a nɪ 'diɛ a 'dika. ²⁷Ke ɔ di lele 'a mu ye po: 'N 'de 'a mu yi. Ba hren 'mu -wɔn, -ɛ nue, a 'bii =nu, 'yilɛnyre-tɔplɪ =nu, Nyɔsua 'nɪnɪ -hɔa ba nu, nɪ- aa nu. ²⁸Ti a -gbɛ 'yri, a di 'ye 'a nɪ bunu Abrahamu, Yisaku kɔ Sakɔbu 'hɛɛn, kɔ Nyɔsua a winwɔn-hɛnyu 'bii, 'ke 'le Nyɔsua a 'klɔ yrayru =nu 'kwli 'mu. A -mɛ -ye, v di 'le 'a mu 'mu po -patu. 'Ke a di 'o -hien wee, kɔ, 'ke a di -we 'o yru poo. ²⁹Ti a -gbɛ 'yri, 'klɔ a -geii -hɛn -gbo 'yri, 'ke nahuin di 'le 'mu lɛ -hɔn, v 'mu lɛ 'kukue, v 'mu de -wɔn didi, 'ke 'le Nyɔsua a 'klɔ yrayru 'kwli 'mu. ³⁰-Ye 'klɛɛ, nahuin -ye, -v nɪ 'le 'waa 'bienu bu gbo, -tɛ ti nɪ lɛ 'mu -gbo, nu- di -tado 'o 'waa 'bienu 'lu ye nɪ, kɔ, nahuin -ye, -v nɪ 'o 'waa 'bienu 'lu ye, -tɛ ti nɪ lɛ 'mu -gbo, nu- di -tado 'le 'waa 'bienu bu gbo nɪ.»

-Yusu nyi 'nɪ =tu, -ɛ mɔ, Nyɔsua di 'o Jrusredɔ a nahuin gbo 'nɪ hie
(Matie 23.37-39)

³¹Tii -do a -gbɛ 'yri, Falisi-tumu a nahuin =de, nu- 'yɪya 'o -Yusu 'hɔn 'mu gbo, 'v lo, v nɔ: «-Tɛgbi -gbo, -n nɪ mɔ, -hɔn nɔ 'mu, -bo mu 'le -tegbi -ye, -ɛ nue, 'kun Helɔdi, ɔɔ -na 'lɪla lɛ 'nɪ =mɔ.» ³²-Ye ke ɔɔ =nu ye po, ɔ nɔ: «Ba mu, ba le Helɔdi a -gbɛ, -ɔ kɔ gblagblu, -nɔ 'gbekle, -ɛ mɔ: Kɛkɛ -gbo, kɔ -ɲaɲa 'hɛɛn, 'nɪ lɛ bla 'kuo -hɔn =nu, -ɔ nɪ 'o nahuin ke 'mu, kɔ, 'nɪ nahuin a 'kɔɛi -wɔ, -ye =nyrɛɛ, 'n -yra 'na -kuan 'lu. ³³Kɛɛ, kɛkɛ -gbo, kɔ -ɲaɲa, kɔ =nyrɛɛ 'hɛɛn, 'n kɔ =bo gba 'na 'hru 'lu -wɔn, 'mu 'le Jrusredɔ 'mu nyre, -ɛ nue, ɛ 'de 'o lɛ nɔɔ, 'ke bu 'la Nyɔsua a winwɔn-hɛnyu, 'ke 'le -tegbi -ye, 'bɛ 'de 'le Jrusɛ 'mu.

³⁴'Nu Jrusɛ 'mu a nahuin 'nɪ le: Nyɔsua 'bɔ lee nɔ 'a mu 'a winwɔn-hɛnyu -wɔn, a nyu -wɔn lɛ po 'hɛ, 'a nyu 'la. 'ɛ nɪ ti, 'n nye o 'nɪ -hɔa, 'ke =bo 'kukue o mɔ 'a mu lɛ, ke mɔ 'mu 'hɔn 'mu, -ɛ 'we -nɔ ye, -tɛ hapɛgbaa nu, 'ɔɔ 'a 'yuo=pli lɛ 'kukue, 'plu, 'ɔ nyi ke gbo =jri, kɛɛ, a 'die ke wɛɛn. ³⁵ɛ nɛ- kɔ -ti Nyɔsua 'mu 'o 'a nɪ 'dɔ gbo hie, a -do, a 'mu 'a nɪ dɔnɔ lɛ kikle. 'Nu 'a mu 'nɪ le, kɔɛ 'klɛɛ mɔ gbo, a 'deɛ ba 'ye 'klɛɛ lele 'mu, ɛ 'mue gba -gbagba, ti =nu, ɪ 'mu 'o nyre, -ɪ kɔ 'yri a di 'o lɛ poo: -Na 'wio, -mɔ -gbo, -ɔɔ 'le di, 'ke 'le Kukɔnyɔ Nyɔsua a 'du 'kwli 'mu. Nyɔsua bɔ -nyi -mu -ti a 'yi'bɔaale!»

-Tɛ -Yusu -wɔ la nahuon =de a 'kɔɛ -wuwle-nyrɔwɔ 'mu

14 ¹-Wuwle-nyrɔwɔ =de 'mu, Falisi-tumu a nyɪgblaka =de, nɔ- da -Yusu de di wɔn. -Tɛ -Yusu pa 'klɛɛ 'le 'a kayu gbo, -ye Falisi-tumu a nahuin, -v nɪ 'o, v nyo 'nɪ -gbɛɛ. ²-Ye 'klɛɛ, 'ke nyɪbɛyu =de nyra 'o =nɔ ye gbo. 'Kɔɛ nyo nu. ɔ 'yii 'le lɛ. ³Nyɔsua a tɛtɛitɔnyu kɔ Falisi-tumu a nahuin 'hɛɛn, -v nɪ 'o, ke -Yusu nyu ye po: «-A nɪ tɛtɛi, ɪ nyi 'nɪ =tu, =bɛ ɛ nɔɔ 'o lɛ, -heɛ', ɛ 'de 'o lɛ nɔɔ, 'ke nahuon bɔ -wɔ 'hɔnhrennyɔ a 'kɔɛ -wuwle-nyrɔwɔ 'mu?» ⁴Kɛɛ, v 'nɪ -hɔa =le bu =tuo -wɔn. Nɛ- mɔ -Yusu bɔ 'tu

'hũnhrennyɔ lɛ, bɔ -wɔ 'a 'kʋɛ, bɔ lo: «-Na 'kʋɛ -wɛ nɪ. -N -wɛ 'le -bo mu 'le kayu gbo nɪ.» ⁵-Ye kɛ ɔɔ =nɪ ye po, ɔ nɔ: «'Ke 'le 'a mu -hɛyri, nahuon a 'yu 'bɔ bi 'le 'nɪhɔ wɔn, ɔ kɔ bɔ -hɔ 'le tii -do a ti 'yri, -hee' 'a bri 'bɛ bi -wɛ 'le 'nɪhɔ wɔn, ɔ kɔ bɔ -hɛ 'le tii -do a ti 'yri, -betu bɛ 'ya -wuwle-nyrɔwɔ 'mu.» ⁶-Yusu bɔ po 'klɛ lɛ, -ye v 'nɪ 'ye -lɛ -tɪ -de, bu di -nɔ -wɔn 'yri -tu.

Nahuin -nɪ, -vɪ 'le 'waa dɪɔnɪ -tɪɔ, -Yusu, nɔ- diu 'le 'yaa

⁷-Tɛ v nɪ 'klɛ 'o dɛdihuo ke, -ye -Yusu nye 'nɪ -gbɛɛ, -ɛ mɔ, nahuin 'bii -nɪ, 'kabu da wɛn, 'ke vɪ 'o =nɔ 'hũn 'mu gblɛ nɪ. -Ye ɔ nyu 'mu po -tɔ, 'ɔ pue 'blɪmɪpɪpa a dididɛ a dɛ ye, ɔ nɔ: ⁸«'Bia nahuon 'bɔ da -mu 'blɪmɪpɪpa a dididɛ ke, =nɪ =mʋɛ 'le lɛ, 'ke -bo nɪ 'o nahuon -nɪ 'hũn 'mu gbo, -ɔ da -mu, -ɛ nue, ɔ -wɛ 'le bɔ da nahuon -ye nɪ, -ɔ nɪ 'o -mu 'lu ye, ⁹'plu nahuon a -gbɛ, -ɔ da a 'hɔn -wɛ a -gbɛ, bɔ le -mu: 'Ba ye 'mu, nahuon -gbo, ɔ 'mu nɔ 'mu 'hũn 'mu gbo nɪ. =Nɪ kɔ -bo -hɔn -ta 'mu, -ye -tɪ di -mu nɪ. ¹⁰ɛ nɪ nɪ 'le lɛ 'mu, kɛɛ, 'bu da -mu, =nu gbo nɪ, hren nahuon -nɪ -wɔn, -ɔ da -mu, -ɛ die nu, ti -nɪ -kɔ 'yri ɔ di 'le di, ɔ 'mu -mu le: 'Mɛ o, 'ya 'lu, -bo di mɔ 'mu 'hũn 'mu, =mu gbo nɪ. Dɛ a -gbɛ, nɛ- die nu, =mu yrɛ 'bʋa, 'ke 'o nahuin 'bii -nɪ ye, -v kɔ -mu 'hɛn -nɪ 'o dɛdihuo ke, ¹¹-ɛ nue, 'ɛ nɪ nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔɔ 'le 'a dɪɔnɪ 'yaa, v dio 'le 'nɪ -tɪɔ, 'plu nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔɔ 'le 'a dɪɔnɪ -tɪɔ, v dio 'le 'nɪ 'yaa.»

¹²-Yusu bɔ po 'klɛ lɛ, -ye kɛ ɔɔ 'kabu ye po, -ɔ da =nɔ dɛ di wɔn, ɔ nɔ: «'Bia =nu nahuin lɛ'mimre a dididɛ -wɔn da, =nɪ da 'le -na nɪnatumɪpɪv -do, kɔ -na 'diayuo, kɔ -na -tugba a nahuin, kɔ 'dɪɔ a nahuin, -v mɔ dɛkɔnyɪ, -ɛ nue, dɛ =nɪ, -nɪ =nɪ -wɔn nɪ, v -wɛ 'le bɪ nue -wɛ -mu -wɔn nɪ. ¹³'Bia =nu nahuin lɛ'mimre a dididɛ ke da, -ye -bo da =sɛnyɪ, kɔ nɪanɪnyɪ, kɔ bɪlɛ-yɪrɛnyɪ, kɔ 'yɪisuanɪyɪ 'hɛn. ¹⁴'Bia =nɪ nye nu, -ye -n di kɔ plɔ a bleelɛ, -ɛ nue, dɛ =nɪ, -nɪ =nɪ -wɔn nɪ, v 'die 'le -wɛ bɪ nue -wɛ -mu -wɔn. Kɛɛ, Nyɪsɪvɔ, nɔ- di -mu 'a 'wio -nyɪ, -nyrɔwɔ -kɔ 'mu ɔ di 'le nahuin -nɪ, -v 'sɪi 'o ye, 'kʋkʋnyɪ -hɛyri -ha, ɔ 'mu 'klɔ -ha.»

**-Tɛ -Yusu po la -dina gblaka a -talɔdɔ
(Matie 22.1-10)**

¹⁵-Tɛ -Yusu =tu -tɪ a -gbɛ, -ye nahuon =dɛ, 'ke 'le nahuin -nɪ -hɛyri, -v nɪ 'o dɛdihuo ke, ɔ le -Yusu nɪ, ɔ nɔ: «Plɔ a bleelɛ 'ke 'o nahuin -nɪ -wɔn, Nyɪsɪvɔ di -tado 'a -dina ke da, 'ke 'le 'a 'klɔ yrayrɪv =nɪ 'kwli 'mu, ɔ di nu.»

¹⁶-Ye -Yusuu nahuon a -gbɛ ye po -talɔdɔ, ɔ nɔ: «ɛ kɔ la nahuon =dɛ. Nɔ- le nahuin 'plɔplɔ, -ɛ mɔ, ɔ diu ke da -dina. ¹⁷-Tɛ dɛditi nyre 'o, 'ɔ le 'a -kvannunɪyɔ, 'ke bɔ le nahuin -nɪ, ɔ da wɛn, -ɛ mɔ, dididɛ -wɛ -wɔn, bu di 'le. ¹⁸Kɛɛ, nahuin 'bii a -gbɛ, v 'bɔtɔ lɛ, v nɔ: ɛ 'dɛ 'hru kɔ, -a 'dɛɛ -ba di 'le. Ye-hɛnahuon, ɔ le -kvannunɪyɔ a -gbɛ nɪ, ɔ nɔ: 'N -tɔ 'na -ci. 'N kɔ =bo mue 'ye. 'A -tɪ, -n kɔ 'o =wɔn, 'n 'dɛɛ =bo di 'le. ¹⁹-Ye nahuon a 'hɔn a nɔnɔ, ɔ nɔ: 'N -tɔ 'na broo -pu. 'N kɔ =bo muo 'ye. 'A -tɪ, -n kɔ 'o =wɔn, 'n 'dɛɛ =bo di 'le. ²⁰-Ye nahuon a ta nɔnɔ, ɔ nɔ: 'Mɔ

pa le ke 'bli 'mu. Nε- nue, 'nuni di 'le di. ²¹-Ye -kvannunyo a -gbe, ɔ mu ni, 'ɔ le 'a 'mase -ti 'bii =nu, nahuin =nu, ɔ =tu =nɔ -wɔn. 'Plu 'mase 'mu -ti a -gbe mu 'wɔn, -ye ɔ bi 'mu yru, 'ɔ le 'a -kvannunyo, ɔ nɔ: 'Kika, -bo mu 'o 'dika, kɔ -bo -glaa 'le 'dɔ, -bo -wɔ =sɛnyu ti ke, kɔ niananyu, kɔ 'yiisuanu, kɔ buile-yiyrenyu, bu di 'le, ²²-kvannunyo a -gbe 'ɔ mu, 'ɔ du le, 'ɔ =hian -wɔn, 'ɔ le 'a 'mase, ɔ nɔ: -Ti 'bii =nu, -n le 'mu, 'n nui ni. Kεε, kegboni-tɔpli 'kie hihie gble. ²³-Ye kayukonyo =tuɔ -wɔn, ɔ nɔ: -Ti 'dɔ 'mu, -bo pa 'hri wɔn le, 'ε ni nahuon, -n di 'o gbo ye, ni 'o =nɔ ke 'mu, bɔ di 'le!» ²⁴'Plu -Yusu 'mu mu -yre, -ye ɔ nɔ: «Nu 'a mu 'ni le, 'ke 'le ye-henahuin 'bii =nu -heyri, 'n da, 'waa nahuon -de 'deε bɔ di -tado 'na -dina a -gbe ke, 'ke 'le 'klo yrayru =nu 'kwli 'mu, Nyisva di nu.»

Nahuon =de 'die 'le -wε bɔ 'ya -Yusu a -naagbopuyu 'mu, 'bia 'bɔ 'de -wɔn -wε, 'ke bɔ hie 'o 'a kuko-tɔpli 'bii gbo
(Matie 10.37-38; 5.13; Maki 9.50)

²⁵-Nyɔwɔ -ye 'mu, nahuin -huohui, ɔ kɔ -Yusu 'hεen, nu-ɔ 'hru na. -Ye -Yusu =hian -wɔn, 'ɔ nyu le, ɔ nɔ: ²⁶«Nahuon 'bɔ ni 'o, 'bia 'bɔ di nɔ 'mu 'huin 'mu, -ε die nu, ɔ 'mu 'na -naagbopuyu 'mu 'ya, ɔ kɔ bɔ nuε 'mu 'mu, bε -hi 'o 'a bu kɔ 'a 'dii 'hεen 'mu, kɔ 'a nyɔ, kɔ 'a 'yuo, kɔ 'a -diayuo, kɔ 'a dɔnu 'hεen. 'Bia 'bε 'de =nε, -ye ɔ 'deε bɔ 'ya 'na -naagbopuyu 'mu. ²⁷Nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ 'nuni =tuu 'o 'na wintε 'o, =beti bu ple, ɔ 'muo 'la 'na -ti, ɔ 'die 'le -wε bɔ 'ya 'na -naagbopuyu 'mu. ²⁸=Bo pue kayuponyo a dε ye. =Ni 'mu kayu gblaka po, 'plu =mu -kuan -wlu =tu, -nu gbo 'ni ni, =nu 'lu le -hie -tite, =nu 'wliye =nu -wɔn le gbɔgba, -n di 'mu 'ba, =mu kayu a -gbe po, -ε die nu, =mue yi, 'bia 'dai 'wliye, 'bε ni 'le -mu kwa 'mu, -n di 'mu 'ba, =mu kayu a -gbe -wɔn -wɔ. ²⁹'Bia =ni 'die nu, =ni =tu -kuan a -gbe -wlu, 'plu, =ni 'die 'le -wε -bo -wɔ kayu a -gbe -wɔn, -ye nahuin 'bii, -ɔ di dε a -gbe 'ye, ɔ di -mu 'ni 'caa, ³⁰ɔ 'mu le po: Nahuon -gbo, ɔ =tu 'a kayu a pupue -wlu, kεε, ɔ 'die 'le -wε bɔ -yra -kuan a -gbe 'lu. ³¹=Bo pue lele bodiɔ a dε ye. Bodiɔ =de 'bɔ 'mu tu ke mu, 'bɔ 'mu 'a 'be bodiɔ -ye -wɔn mu -wɔn, -ye ɔ gbo 'ni ni -tite, 'ɔ 'lu le -hie, 'bia 'bɔ gba 'a 'sɔyuo a (10'000) 'milowu -pu, 'bɔ -wε 'le bɔ nyra 'a 'be bodiɔ ye gbo, -ɔ gba 'a 'sɔyuo a (20'000) 'milowu a -wlu. ³²'Bɔ 'die 'le -wε, 'a 'be bodiɔ 'bɔ 'kie hreen 'le -wɔn, tu 'bu 'de wen a 'biε, -ye ɔ tε gbo 'a leleenyu, 'ke bu =gba 'a 'be bodiɔ a -gbe wɔn: De tio- -a di nu, tu 'ni -han gbo bi 'le?» ³³'Plu -Yusu 'mu mu -yre, -ye ɔ nɔ: «A -ti o, 'ke 'le 'a mu -heyri, nahuon =de 'die 'le -wε bɔ 'ya 'na -naagbopuyu 'mu, 'bia 'bɔ 'de -wɔn -wε, 'ke bɔ hie 'o 'a kuko-tɔpli 'bii gbo.

³⁴A yie ni, -ε mɔ, 'ta mɔ =hapudεε ni. Kεε, 'bɔ 'waan 'a wɔnnunɔ, ɔ 'die 'kleε 'le lele -wε bu nue, bɔ nɔ lele wɔn. ³⁵ɔ 'de 'kleε lele -kuan =de kɔ. -Ye ɔ nyo 'mu po 'kwla. 'Ba kɔ -ti wɔnnu, -ye ba po 'mu nua ye gbo -dodo.»

-Tε -Yusu pue la blable a dε ye, -ε 'wan, 'plu ɔ 'ye
(Matie 18.12-14)

15 ¹-Nyɔwɔ =de 'mu, 'bluwli'tenyu, kɔ pupunahuin, -ɔ kɔ 'klo 'de 'o ye 'sii, nu- mu 'o -Yusu 'huin 'mu, -ε die nu, 'bɔ 'pre, ɔ 'muo nua

ye gbo po, v 'mu 'a tɔwɪn 'wɔn. ²Falisi=tumu a nahuin kɔ teteitɔɔnyv 'hɛɛn, -v nɪ 'o, -tɛ v 'ye dɛ a -gbɛ, -ye v bi 'mu yrv, 'ʊʊ wɔn lɛ 'puprɛ, v nɔ: «Nahuon -gbo, nahuin, -v kɔ 'klɔ 'dɛ 'o ye 'sii, nɔ- ɔɔ 'o 'hʊɪn 'mu -wɛn, ɔ kɔ -nɔ 'hɛɛn 'ʊʊ -wɛ dɛ di.»

³-Tɛ -Yusu 'wɪn, -ye ɔ pue ye dɛ, ɔ nɔ: ⁴«Ke 'le 'a mu -hɛyri, nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ kɔ blablɔ a (100) -wɪlɔ -hun, 'bɔ gbo 'le 'cɛɛlɛ 'mu, 'plu blablɔ a -gbɛ, 'a 'yɛɛ -do 'bɛ 'wan, dɛ tio- ɔ di nu 'le? ɔ kɔ bɔ hie 'o blablɔ a (99) -wɪlɔ -hɛn =tu 'o -pu =tu 'o seledɔ -nɔ gbo, 'ke 'le 'cɛɛlɛ 'mu, bɔ mu blablɛ -nɔ lɛ -mɔ, -ɛ 'wan, ɔ 'mue 'yie 'mu lɛ -mʊɛ, ɔ 'mue ke yɛ. ⁵Bɔ yɛ ke, 'a plɔ di 'nɪ ble, ɔ 'mue -plɪ 'mu gbo pue, ⁶ɔ 'mu 'le kayu gbo mu, ɔ 'mu 'a 'bienu da, v kɔ nahuin -nɔ 'hɛɛn, -v =glaa 'le -nɔ, ɔ 'mu lɛ po: Ba bi 'mu ke, -ba nu 'manv, 'na blablɛ, -ɛ 'wan, 'n 'ye nɪ.» ⁷-Ye -Yusu nɔ: «Nu 'a mu 'nɪ le, kɛ'ɛ nɪ, ɛ di 'mu -ti, 'ke 'le yakɔ 'mu. U 'dɛɛ bʊ nu 'manv, 'ke 'le yakɔ 'mu, nahuin a (99) -wɪlɔ -hɛn =tu 'o -pu =tu 'o seledɔ -nɔ a -ti, -v plɛ, -v 'sii 'o ye, -v 'dɛɛ -bʊ -nye 'waa 'klɔ Nyɪsʊa. Kɛɛ, dɛ'kukununyɔɔ -do 'bɔ hie 'o 'a dɛ 'kuku gbo, 'bɔ -ha 'le 'a dɪɔnʊ a 'klɔ, 'bɔ -nyo Nyɪsʊa, ɛ nɛ- kɔ -ti, v 'mu 'manv nu, 'ke 'le yakɔ 'mu.»

-Tɛ -Yusu pue la 'wliye a dɛ ye, -ɛ 'wan, 'plu v 'ye

⁸Ke -Yusu lele po, ɔ nɔ: «Bo pue lele 'wliye a dɛ ye: 'Bɪa nyrvɔgba 'bɔ kɔ 'wliyɔɔ -pu, 'plu 'bɔ 'waan 'a 'yɛɛ -do, ɔ kɔ bɔ 'bɪa 'napɪ, bɔ -ha kayu -nɔ kvɛtɪ gblɛ, 'plu ɔ 'mu 'wliye -nɔ 'yie 'mu lɛ -mʊɛ. ⁹Bɔ 'ye, ɔ 'mu 'a 'bienu da, v kɔ nahuin -nɔ 'hɛɛn, -v =glaa 'le -nɔ, ɔ 'mu lɛ po: Ba bi 'mu ke, -ba nu 'manv, -ɛ nue 'na 'wliye, -ɛ 'wan, 'n 'ye nɪ.» ¹⁰-Ye -Yusu nɔ: «Nu 'a mu 'nɪ le, kɛ'ɛ nɪ, ɛ di 'mu -ti, 'ke 'le Nyɪsʊa a leleenyv -hɛyri, -v nɪ 'le yakɔ 'mu. Dɛ'kukununyɔɔ -do 'bɔ hie 'o 'a dɛ 'kuku gbo, 'bɔ -ha 'le 'a dɪɔnʊ a 'klɔ, 'bɔ -nyo Nyɪsʊa, nɛ- kɔ -ti Nyɪsʊa a leleenyv 'mu 'manv nu, 'ke 'le yakɔ 'mu.»

**-Yusu po la -talɔɔv, 'ke 'o nyɪbɛhɪan -nɔ -wɔn,
-ɔ kɔ 'yu 'wan la, 'plu ɔ 'ye la**

¹¹-Ye -Yusu po lele -talɔɔv, ɔ nɔ: «Nyɪbɛyɔ -dɛ, nɔ- kɔ la 'yʊo nyɪbɛpʊv 'hɔn. ¹²-Nyrvɔɔ -dɛ 'mu, -ye 'yʊ 'cɪcrɛ le 'a bu nɪ, ɔ nɔ: 'N bu o, -na 'wliye -gbo, -ɛ blɛ 'mu ye, -nɪ 'kv, 'n di wɛn gba, -nyɪ 'mu -dodo. Bɔ =tui, -ye 'waa bu woo -nɔ 'a 'wliye 'mu lɛ. ¹³-Nyrvɔɔ gbi bi -hi, -ye 'yʊ 'cɪcrɛ a -gbɛ, 'wliye 'bii -nɔ, 'a bu -nyɪ -nɔ, ɔ 'bʊɛ 'mu nɪ, 'ɔ mu 'le 'blɔgba -ye 'mu, -ɔ hɛn 'a 'bri -wɔn 'dɔ. -Tɛ ɔ nyre 'le 'blɔgba a -gbɛ 'mu, -ye ɔ -tʊa 'a 'wliye a 'mʊɛcɪcrɛlɛ gbo. 'Klɔ a -gbɛ, nɔ- nue, 'a 'wliye 'bii 'ɛ -wɛ lɛ. ¹⁴-Tɛ ɔ -wɔ 'klɛɛ 'wliye a 'mʊɛcɪcrɛlɛ -wɔn, -ye kanv gbɛtɛɛ bi 'le 'blɔgba a -gbɛ 'mu, 'yʊ a -gbɛ 'ɔ -tʊa =sʊɛ a 'yɪye gbo, kanv a -ti. ¹⁵Nɛ- nue, 'ɔ mu -kʊan lɛ -mɔ wɔn, 'ke 'le nyɪbɛyɔ -dɛ -wɔn, -ɔ kɔ 'le 'blɔgba a -gbɛ 'mu. Nyɪbɛyɔ a -gbɛ, nɔ- kɔ bʊɪɪ, 'ke 'le 'a -glɪgba ke, 'ɪ nɪ 'le -gbɔ 'kwli 'mu; 'ɔ lɛ -nɔ, bɔ =tui 'yie. ¹⁶-Tɛ ɔ nyɪ 'klɛɛ 'yie =tu, -ye ɔ nye 'nɪ -hʊa 'dɔ, bʊɪɪ a didi-tɔplɪ

-nu, u 'le ya, kanu a -ti, bo di -we 'a de, kee, nahuon =de 'ni -nyi -le =no 'a de =de. 17-Ye =wlu di =no -won, o no: 'Na bu a -kvannunyu 'bii, u di de, 'u =mra, didi-tophl 'u gble hihie. 'Me -ye, ke 'n ni no kanu -heyri. 18 'N di 'mu 'ba ye, 'mu -won =hian, 'mu 'le 'n bu -won mu, 'muo le, -e mo: 'N bu o, 'n -haa Nyisua a -ti le, 'ni -haa -we -na -ti le. 19 'A -ti, 'n 'de ye ble -bo daa 'klele lele 'mu -na 'yu. Daa 'mu -na -kvannunyo, 20 'o 'ba ye 'mu, 'o bi 'hru wlon, 'o mu 'le 'a bu -won.

O ni 'le ye 'mu, 'a bu 'o yroo, 'o 'ye 'a 'yu a -gbe a woli 'do, 'o gba cigbei, 'o muo ye 'mu 'be won. -Te o nyro 'o 'hvin 'mu, -ye o 'wlo 'mu ni. 21 'A 'yu no: 'N bu o, 'n -haa Nyisua a -ti le, 'ni -haa -we -na -ti le. 'A -ti, 'n 'de ye ble -bo daa 'klele lele 'mu -na 'yu. 22 Kee, 'a bu le 'a -kvannunyu ni, o no: Ba po 'le 'kl le, ba ya 'le wlawlu =nu, -u no 'yi le, 'ke 'le wlawlu 'bii -heyri, -u ni no kayu gbo. Ba pu =no. Ba po -we 'le =no -jie 'mu 'boye, (o 'mue yi, -e mo, 'n nyo daa 'na 'yu.) Ba puo -we 'suei. 23 Ba ya 'le briyu -tutu =nu, -a po 'pia ke, a 'mu 'la, -e die nu, -a 'mu de di, -a 'mu le 'mre -tee, 24 -e nue, 'na 'yu -gbo, e 'we =no ye, o 'ku o ni, 'o 'hri lele 'kl. O 'wan o ni, 'ni 'yo ke. -Ye u -tua le'mimre gbo.

25 Ti a -gbe 'yri, 'ke 'a 'yu kuku ni 'le 'daklo. -Te o 'klele 'daklo 'mu -hon, o kayu yre 'muae, -ye o 'won bibi-tophl ko -wla a win, 26 'o da -kvannunyo -ye, 'o =gbo wlon: De tio-o 'lu -won mue, -e ko -wla nahuiin yi 'le? 27-Ye o =tuo -won, o no: -N -diayu, -o mu la, o di 'le =le. E mo -n bu a 'manu'u ni, 'a 'yu, -o 'wan la, bo dio 'ye, 'a 'hvin bi di -tee nu. Ne- nue, 'o 'la briyu -tutu =nu, o po 'pia ke. 28 -Te 'yu kuku a -gbe, o 'win, -ye o bi 'mu yru. Yru a -ti, o 'ni -hua =le bo pa kayu gbo. Ne- mo 'a bu bo 'hri 'le kayu gbo, 'o 'botu le, o no: Pa kayu gbo. 29 Kee -ye o no: 'Ye ke, ke 'n ni mo -mu 'hvin 'mu 'e ni ti, 'nu -mu 'mu -he. 'N 'de -hlin -na -ti le a -hee, 'a 'yri -gbugbe 'mu ni. Kee, -n 'de -hlin 'mu wliyu a -nyee, 'ke 'mu 'la, 'n ko 'n 'bienu 'heen, -a 'mu le 'mre. 30 Kee, -na 'yu =nu, -o gba -na 'wliye, -o -nyi 'lalunyu le, -te o -hian 'klele -won, -ye no- ko -ti, -ni 'la briyu -tutu, -a po 'pia ke. 31-Ye 'a bu no: 'Na 'yu o, ke -n ni mo 'mu 'hvin 'mu 'e ni ti. 'E ni de 'n ko, -mo kue. 32 Kee, e ble ye -ba 'mre le, -e nue, -n -diayu -gbo, e 'we =no ye, o 'ku o ni, 'o 'hri lele 'kl. O 'wan o ni, 'ni 'yo ke.»

-Te -Yusu po la -taludu, 'ke 'o 'wli'ye-tunyo =de a -ta 'mu

16 1-Nyrowo -ye 'mu, -Yusu po -taludu, 'ke 'o 'a -naagbopo -won, o no: «E ko la dekonyo =de. No- ko la 'wli'ye-tunyo. -Nyrowo =de 'mu, -ye nahuin di 'le =le, 'u le dekonyo a -gbe, u no: 'Ye ke, -na 'wli'ye-tunyo -gbo, o -na kuko-tophl 'mu le 'ni cicra. 2-Ye dekonyo a -gbe, o do ni, o no: 'Nu 'won -na 'yilenyredu. 'A -ti, le 'mu, -te -nu 'na kuko-tophl a =to nu. 'N pui -tee, -n 'die 'le -we -bo 'ya 'klele lele 'na 'wli'ye-tunyo 'mu. 3-Ye ke 'wli'ye-tunyo a -gbe, o 'a dionu ye po, o no: 'Na 'mase di 'mu ke -ha -kvan. -Be' 'n di nu 'le? 'N 'de 'kl ko, 'ke =bo -me -tutu ye, ko, e di 'mu nue -tvi,

-bo di le -hva. 4-In'hun, de 'n di nu, 'n yie ni. 'Ni nu de a -gbe, 'bo -ha 'mu -kvan ke, -ye nahuin di 'mu kwa 'ni 'ble, 'ke 'le 'waa kayuo gbo. 5Bo po 'kleε le, nahuin, -v ko gba a 'pεεle, 'ke 'o 'a 'mase -wɔn, -ye ɔ da 'waa -dodo. -Te 'a ye-henahuon nyre 'o, -ye ɔ -gbo wɔn, ɔ nɔ: 'Na 'mase a gba -nu, -n 'ble kwa, -tie 'le? 6-Ye ɔ nɔ: 'Nyratɛi a (100) -wlu -hun a 'wliye a gba, nɔ- ni nɔ 'mu -wɔn. -Ye 'wli'ye-tunyo nɔ: 'Ye ke, -na 'crunɛ, -ε ko ke u 'cru 'o -na gba, ε nε- -gbo. 'Kika, -bo ni gbo, -bo 'cru 'nyratɛi a (50) -wlu 'hɔn -tu 'o -pu a 'wliye a gba, nɔ- ni nɔ 'mu -wɔn. 7-Ye ke ɔ ɔ -ye ye po, ɔ nɔ: -Me -ye, -tie -n 'ble kwa 'le? -Ye ɔ nɔ: -Gblablε a (500) -hɔtrɔwu -hun a 'wliye a gba, nɔ- ni nɔ 'mu -wɔn. -Ye 'wli'ye-tunyo nɔ: 'Ye ke, -na 'crunɛ, -ε ko ke u 'cru 'o -na gba, ε nε- -gbo. 'Kika, -bo ni gbo, -bo 'cru -gblablε a (400) -hɔtrɔwu -hen a 'wliye a gba. 8'Wli'ye-tunyo -nu, -ɔ 'de 'o ye 'sii, -te 'a 'mase 'ye de =nu, ɔ nu, -ye ɔ nyo le po 'nyrɛ, -ε nue, ɔ -hie le 'lu -tɛɛ, 'ke 'o de =nu, ɔ di -ɲa -he a -ta 'mu. 'E mɔ -tɛɛ, nahuin =nu, -v 'nini -tuu 'o Nyisva, -vɔ 'klɔ -gbo a -huhva-tɔplɛ le =mɔ, v ko =tɔ, 'ke 'o gblagblo a nunue a -ta 'mu. 'Waa =tɔ a -gbe, ɔ -hi 'o Nyisva a nahuin a -tɔ 'mu ni, v ko, 'ke 'o 'oye'siide a nunue a -ta 'mu.»

9Ke -Yusuu lele po, ɔ nɔ: «Tɔ 'nu 'a mu 'mu po, nɔ- mɔ: 'Nu 'a mu 'ni le, 'klɔ -gbo a kukɔ-tɔplɛ =nu, -u nahuin kaa, ba 'bu 'mu, ba -nyi nahuin le, nahuin a -gbe, v 'mu 'a ni nɔnatumupv -he, -ε die nu, kukɔ-tɔplɛv a -gbe, ti -nu -ko 'yri i di 'a mu kwa le -we, v 'mu 'a mu kwa 'ble, 'ke 'le yakɔ 'mu. 10Nahuon -gbo, -ɔ 'sii 'o ye, 'ke 'o -tɔplɛ 'cicrei a yegble-tutule a -ta 'mu, ɔ di -we 'o ye 'ni 'sii, 'ke 'o -tɔplɛ gblakɔ a yegble-tutule a -ta 'mu. Kεε, nahuon -gbo, -ɔ 'de 'o ye 'sii, 'ke 'o -tɔplɛ 'cicrei a yegble-tutule a -ta 'mu, ɔ 'deε bɔ 'sii -we 'o ye, 'ke 'o -tɔplɛ gblakɔ a yegble-tutule a -ta 'mu. 11'A -ti o, 'ba 'de 'o ye 'sii, 'ke 'o 'klɔ -gbo a kukɔ-tɔplɛ a yegble-tutule a -ta 'mu, -u nahuin kaa, Nyisva 'deε bɔ kuo 'a mu =wlv ye, 'ke bɔ -nyi 'a mu -tɛɛ a kukɔ-tɔplɛ. 12'Ya 'o lele 'lu, 'bia 'ba 'de 'o ye 'sii, 'ke ba -tutu nahuin -ye a kukɔ-tɔplɛ ye gble -tɛɛ, Nyisva 'deε bɔ -nyi 'a mu kukɔ-tɔplɛ, -i ble 'a mu ye.

13-Kvannunyo =de 'die 'le -we, tii -do 'yri, bɔ nu 'masepuv 'hɔn a -kvan. ɔ di yraa =ɔ -ye, ɔ 'mu =ɔ -ye 'mu nve. E 'die 'le -we, tii -do 'yri, Nyisva bɔ kɔɔ 'a mu win ke, 'plu 'wliye be kɔɔ -we 'a mu win ke.»

-Yusuu po -hapɔtitie, -ε nyi =tu, -ε mɔ, Nyisva kɔɔ nahuin ke win
(Matie 11.12-13; 5.31-32; Maki 10.11-12)

14-Ye Falisi-tumu a nahuin =nu, -v ni 'o, v 'wɔn -Yusu a pupowin 'bii -nu ni, v -tva 'a 'caale gbo, -ε nue, v nve 'mu 'wliye 'dɔ. 15Ke -Yusuu =nu ye po, ɔ nɔ: «Aa nu -tɔplɛ, -ε die nu, nahuin 'mu le po: A 'sii 'o ye. Kεε, Nyisva yi 'a ni =wlv ni. 'E mɔ -tɛɛ, -tɔplɛ =nu, nahuin, vɔ -tɔplɛ gblakɔ daa, Nyisva yru ni.

16-Tɔplɛ =nu, v 'cru la, 'ke 'le Moise a teteicrunɛi ko Nyisva a winwɔn-henyv a 'crunɛi 'heɛn 'kwli 'mu, ni- v tɔɔ -tɔɔtɔɔ, Saan Batistɔ ɔ

di 'le. Kue 'le ti a -gbe 'yie 'mu gbo, 'nu Nyɔsua a -haputitie 'ni po, -ε nyi -tu, -ε mɔ, Nyɔsua kɔɔ nahuin ke win, 'ε ni nahuon 'ɔɔ 'o 'kɛ -tu, -ε die nu, Nyɔsua 'muo win ke kɔɔ. ¹⁷Yako kɔ -tutu 'hɛɛn, ɪ -wɛ 'le bi -wɛ gbo ni, kɛɛ, ε 'die 'le -wɛ, Nyɔsua a teteɔ -de a -tuɔ gbi bɔ -wɛ gbo.

¹⁸Ɛ ni nyibeyu 'bɔ ni 'o, 'bɔ po 'le 'a nyɔɔ -patu 'mu, 'bɔ kɔ nyɔɔ -ye, -ye nyibeyu a -gbe, ɔ nu -wɛwɛli. Kɔ, nyɔɔgba =nu, ɔ po 'le -patu 'mu, nyibeyu -ye 'bɔ kɔɔ, -ye nyibeyu a -gbe, ɔ nu -wɛ -wɛwɛli.»

Dekɔnyɔ kɔ Lasa 'hɛɛn

¹⁹Kɛ -Yusu lele po: «Ɛ kɔ la dekonɔ -de. 'A 'huɪn'mulepue-tɔpli, ɔ la pue, ɪ nɔ la le 'yi 'dɔ, 'plu 'u la -die po. 'Ɛ ni -nyɔɔwɔ, ɔ la le 'ni 'mre, 'ɔɔ la -hapudidi-tɔpli a gblegblei pi, ɔ kɔ 'a 'bienu 'hɛɛn, 'u nyi la di. ²⁰Ɛ kɔ la -wɛ nahuon -ye. 'A 'du mɔ Lasa. -Sue nyo la nu, 'a 'huɪn 'bii 'i mɔ la -ji -gbugbe. -Nyɔɔwɔ -de 'mu, nɔ- pe 'o dekonɔ a -gbe 'a 'maju 'yri gbo. ²¹Ɔ nye 'ni -hɛa, kɛɛ, ɔ 'die 'le -wɛ, didi-tɔpli =nu, -u dekonɔ kɔ 'a ninatumupu 'hɛɛn kwa le ble, 'ke bɔ 'tɪ le, bɔ di. 'Ke ɔɔ 'o gbo pe, -gbo ɔɔ 'le 'a -ji 'yi 'mu le be. ²²'Ke u ni 'o -nɪnɪ, -ye =sɛɛnyɔ a -gbe, ɔ 'ku ni, Nyɔsua a leleenɔ 'u gbo 'le -a ni bu Abrahamu 'huɪn 'mu, ('ke 'o Nyɔsua ye). -Ye dekonɔ -mɛ -ye, ɔ 'ku -wɛ ni, 'u -huɔ 'o. ²³-Tɛ ɔ mu 'yii =wɛɛ wɔn, -ye 'ke ɔ 'hru -wɛ 'le 'kuopu 'a 'bri, 'ɔɔ =sɛɛ 'ye 'dɔ. Bɔ 'ba 'klɛɛ 'lu ye 'mu, -ye 'ke 'le -tegi -petu 'mu, 'ke ɔɔ 'le Abrahamu 'yee, Lasa 'ɔ nɔ 'o 'huɪn 'mu gbo. ²⁴-Ye ɔɔ 'le 'yaa win, ɔ nɔ: -A ni bu Abrahamu, 'nu 'ye =sɛɛ 'dɔ, kɛ nɔ na 'mu. 'Ye 'na wɔɪ, -bo le Lasa, bɔ 'nyra 'a -jie 'nie ye, ɔ 'mue 'o 'na mɛ ke 'tee, 'na mɛ a -gbe, ε 'mu pupɛ. ²⁵-Ye Abrahamu nɔ: 'Na 'yu o, bi bi 'le -mu 'kwli 'mu, -tɛ -n ni la 'klɔ, 'ε ni de, -nu la -hɛa, -n kue la ni. Kɛɛ, Lasa -mɛ -ye, ɔ 'de la de -de kɔ. -Tɛ ti ni le 'mu -gbo, ɔ kɔ nɔ plɔ a bleɛɛ, -mɛ -ye, -nu 'le 'ye =sɛɛ. ²⁶De 'n kɔ -bo le -mu, ne-mɔ, a kɔ -a mu 'hɛɛn -gbahlɔn 'huɔ ni 'o, 'ɔ hren 'mu gbo 'dɔ. Ɛ nue, nyo -de 'die -wɛ 'le -wɛ bɔ -hɔn nɔ -a mu -wɔn 'mu, bɔ mu 'le 'a mu -wɔn, mɔ, nyo -de 'die -wɛ 'le -wɛ bɔ -hɔn -wɛ 'le 'a mu -wɔn 'mu, bɔ di nɔ -a mu -wɔn.

²⁷-Ye dekonɔ nɔ: -A ni bu Abrahamu, 'nu -mu le 'ni 'batɪ, le Lasa, bɔ mu 'le 'na bu a kayu gbo, ²⁸-tɛ 'n 'diayuoo -hun ni 'le, ɔ 'mu le, -tɛ 'n nu naale, u 'ni -han le naale nu, -ε die nu, 'bu 'ku, u 'ni -han -wɛ nɔ =sɛɛ a 'yeele -gbo 'mu di. ²⁹-Ye Abrahamu =tuo lele -wɔn, ɔ nɔ: -N -diayuoo =nu, u kɔ Nyɔsua a tetei =nu ni, Moise 'cru la, kɔ, 'u kɔ -wɛ Nyɔsua a winwɔn-henyu 'a 'crunɛi. Nyɔsua a nahuin a -gbe, nu- bu po nua ye gbo, u 'mu Nyɔsua a 'hru a nale yi. ³⁰-Ye dekonɔ nɔ: 'Uɔn, -a ni bu Abrahamu, ε 'de a =cɛɛ. Kɛɛ, nahuon 'bɔ -hɔn nɔ 'kukunyɔ -wɔn 'mu, 'bɔ nyu 'le -wɔn 'preɛ, u di 'waa de 'kuku 'ni yrii, u 'mue 'o gbo hie, u 'mu 'waa 'klɔ Nyɔsua -nyi. ³¹-Ye Abrahamu =tuo lele -wɔn, ɔ nɔ: 'Bia 'bu 'de Moise kɔ Nyɔsua a winwɔn-henyu nua ye gbo po, u 'deɛ bu po nahuon =de nua ye gbo, kɔ, bu kuo -wɛ Nyɔsua =wɛ ye, -betɪ nahuon a -gbe, bɔ -hɔn nɔ 'kukunyɔ -wɔn 'mu, bɔ 'hri 'klɔ, bɔ nyu 'le -wɔn 'preɛ.» Kɛ -Yusu po nahuin ye.

A ni nue 'le, nahuin ni 'kee 'le Nyɩsua a =wɩw a yekuole, kɔ, ba -hri 'a ni
'bienu -tɩnahuin a de 'kuku a -tɩ -wɔn
(Matie 18.6-7,21-22; Maki 9.42)

17 ¹Ke -Yusuu 'a -naagbopu ye po, ɔ nɔ: «'E ni ti, e di kɔ -tɔplɩ -ye,
-ɩ di nahuin 'tu, ɩ 'mu Nyɩsua a =wɩw a yekuole 'kee. Kɛɛ, 'jɔ 'ke
'o nahuon =nu -wɔn, -ɔ nye nu, 'a 'be =nu 'ɔɔ Nyɩsua a =wɩw a yekuole 'kee.
²Bia 'bu po wɛn nahuondɩ a -gbɛ 'hɔ gbɛtɛɛ dɔ, 'bu puo wɛn 'yru 'mu, ɔ
'mu 'ku, e di wɛn nu -tɛɛ, 'e -hi 'o bɔ nue wɛn, nahuon -de, -ɔ kuo 'mu =wɩw
ye, -e 'we =nɔ 'yu gbi ye, bɔ 'kee wɛn Nyɩsua a =wɩw a yekuole. ³Ba =tu 'a ni
dɔnɩ 'yie -tɛɛ.

-N 'be Nyɩsua a nahuon 'bɔ nu -mu de 'klan 'mu, le =nɔ, -e mɔ, de =nu, ɔ
nu, e nyre le 'yi. 'Bia 'bɔ 'wɩn, 'bɔ 'cɩcɩ 'a nunukɩɔ, -ye -bo -hri 'a de 'kuku
a -tɩ -wɔn. ⁴Bia 'bɔ nu -mu de 'kuku 'mu, 'wu 'nɩpata, 'ke 'le -nyɔwɔɔ -do
'kwɩ 'mu, kɔ, 'e ni ti, 'bɔɔ 'le -mu ye di, 'bɔ yrie, -e mɔ, de =nu, ɔ nu -mu
-wɔn, e nyre le 'yi, -ye -bo -hri 'a de 'kuku a -tɩ -wɔn.»

**-Betɩ ba kɔ Nyɩsua a =wɩw a yekuole de gbi,
-ye ɔ -wɛ 'le bɔ nu 'ɲmileka-tɔplɩ ni**

⁵Ke -wɔnnaanyɩ Kɩkɔnyɔ -Yusu ye po, ɩ nɔ: «-Hɛ -a mu 'mu, 'ke -ba
kuo Nyɩsua =wɩw ye -tɛɛ, -a ni =wɩw a yekuole a -gbɛ, e 'mu klɛ bii.» ⁶-Ye
Kɩkɔnyɔ =tu -wɔn, ɔ nɔ: «-Betɩ ba kuo wɛn Nyɩsua =wɩw ye de gbi, a -wɛ
'le ba le wɛn tugbɛ =nu ni: -Hɔn -wɩw 'mu, -bo mu -n dɔnɩ 'dɔ, 'ke 'le 'yru
-wɔn! 'e mɔ -tɛɛ, e 'mu wɛn 'o 'a mu 'o =tuu.»

Nyɩsua a -kvannunyɩ

⁷Ke -Yusuu lele 'a -naagbopu ye po, ɔ nɔ: «Bo pue -kvannunyɩ a de
ye: 'Ke 'le 'a mu -hɛyri, nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ kɔ -kvannunyɩ, -kvannunyɩ
a -gbɛ, 'bɔɔ nahuon a -gbɛ a -ci a -kuan nu, kɔ, 'bɔɔ 'a 'wɩlɩgba-tɔplɩ naa,
'plɩ 'bɔɔ 'le -ci ke 'mu -hɔn, -cɩkɔnyɩ 'bɔ 'yoo 'le ye 'mu, -be kɛ ɔ dio ye
po: 'Kɩka, -bo di 'le, -mu de di? ⁸'Uɩn, ɔ 'deɛ bɔ po lɛ, kɛɛ, kɛ ɔ dio ye
po: Mu -na wɩwɩ 'cɩcɩ, -mu 'na didide pi, -mue 'le ya, 'mu de di. 'Nɩ -wɔ
'klɛɛ de lɛ, -ye -na -gbɛ, -n -wɛ 'le -bo di de ni. ⁹-Kvannunyɩ a -gbɛ, 'bɔ
nu -kuan =nu, 'a 'mase plɛ bɔ nu, -be a pui -tɛɛ, -e mɔ, 'a 'mase a -gbɛ, ɔ
dio -nyi 'wio? 'Uɩn, ɔ 'deɛ bɔ -nyo 'wio. ¹⁰Ke'e ni, e -ti 'mu, 'ke 'o 'a mu
-wɔn: 'Bia 'ba nu -tɔplɩ 'bii -nu, Nyɩsua plɛ ba nu, kɛ ba po: -A mu mɔ -na
-kvannunyɩ ni -do. -A 'de 'wio kɔ, -e nue, -kuan, -a kɔ -ba nu wɛn, nɔ- -a
nu.»

-Tɛ -Yusu -wɔ la -tɔplɩ-jɔhɩnnunyɩ -pu a 'kue

¹¹-Tɛ de a -gbɛ, e -hi, -ye -Yusu kɔ 'a -naagbopu 'hɛɛn, ɩ 'lu -wɔn gba
'hru -nu, -ɩ Jrusɛdɩ 'mu mu. 'Ke ɩ naa 'le Samalibɩlɩgba kɔ Galilɩlɩlɩgba

a 'bli-pamvɪ 'yri. ¹²Bvɪ 'klɛɛ 'le 'dɪɔ -ye 'mʊ mu pa, -ye -tɔplɪ-jɔhɔunnunɪyɔvɔ -pu, nʊ- di -Yusu ye 'mʊ 'bɛ wɔn. -Tɛ v 'mʊɔɔ 'klɛɛ ye dɛ gbi, -ye v nyra gbo, ¹³v 'yaa 'le win, 'vɪ -Yusu da, v nɔ: «Tɔɔnyɔ, 'ye -a nɪ wɔlɪ!» ¹⁴-Tɛ ɔ 'yʊ, -ye ɔ nɔ: «Ba mu, ba titie 'a nɪ dɪɔnɔ Nyɪsʊa a -cɔhlɔnpinyɔ ye, -ɛ die nʊ, v 'mʊe 'ye, -ɛ mɔ, 'a nɪ 'kʊɛ -wɛ nɪ.» ¹⁵-Tɛ vɪ mu, -ye v 'ye nɪ, -ɛ mɔ, 'waa 'kʊɛ -wɛ nɪ. Nahuon -do, 'ke 'le -nʊ -hɛyri, nɔ- -hɪan -wɔn, ɔɔ 'le win 'yaa, ɔɔ Nyɪsʊa 'nyrɛɛ lɛ pue. ¹⁶-Tɛ ɔ nyre 'o -Yusu 'hʊn 'mʊ, -ye ɔ blɔ ye gbo kwɪ, ɔ -nyo 'wio. 'Plu -ye nahuon a -gbɛ, ɔ mɔ Samalikʊɛyʊ'u nɪ. (Samalikʊɛ a -gbɛ, -Juukʊɛ nɔ 'nɪ, v 'de -hapɔdakʊ.) ¹⁷Kɛ -Yusuu lele po, ɔ nɔ: «Be nahuin -pu =nʊ, -v kɔ 'kʊɛ 'n -wɔ, v seledɔ -ye =nʊ, -be' v nɪ 'klɛɛ ye 'le? ¹⁸Dɛ- nue, nahuon =de 'ke 'le -nʊ -hɛyri, ɔ 'die 'lu -wɔn lɛ -hie, 'ke bɔ di nɔ 'mʊ ye, ɔ 'mʊ Nyɪsʊa 'wio -nyi, 'be 'de pɔpɔdakʊ a nahuon -gbo?» ¹⁹-Ye kɛ -Yusuu 'klɛɛ nahuon a -gbɛ ye po, ɔ nɔ: «Ba ye 'mʊ, -bo mu. -N kuo 'mʊ ye =wɔv, nɛ- nue, Nyɪsʊa 'ɔ waa -mʊ.»

-Tɛ Nyɪsʊa di nahuin a win a kekɔɔlɛ nʊ
(*Matie 24.23-28,37-41*)

²⁰-Nyrɔwɔ =de 'mʊ, Falisi-tumu a nahuin =de, nʊ- =gba -Yusu wɔn, v nɔ: «Ti tio- kɔ 'yri Nyɪsʊa di 'o nahuin a win a kekɔɔlɛ -wɔv =tuu, ɔ 'mʊ 'a -kʊan 'lu -yra 'le?» -Ye ɔ =tu -wɔn, ɔ nɔ: «Nyɪsʊa 'bɔ =tu nahuin a win a kekɔɔlɛ -wɔv, nahuon =de 'dɛɛ bɔ 'ye -tɔplɪ, -ɪ di 'lu -wɔn mʊe, -ɪ die nahuin tɔɔ, -ɛ mɔ, Nyɪsʊa =tu 'a nunue -wɔv. ²¹ʊ 'die -wɛ 'le -wɛ bʊ plɛ: Ba ta nɔ lɛ, -hee', ba ta 'le -tɛ =nʊ lɛ. Ba kɔ 'a yiye, Nyɪsʊa =tu nahuin a win a kekɔɔlɛ -wɔv nɪ -dodo, 'ke 'le 'a mʊ -hɛyri.»

²²-Ye kɛ ɔɔ 'klɛɛ 'a -naagbopv ye po, ɔ nɔ: «ɛ di kɔ ti, -ɪ kɔ 'yri a die 'o -hʊa 'dɔ, 'ke 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, -bo nɪ 'o 'a mʊ 'hʊn 'mʊ, 'ke 'le -nyrɔwɔ=gbɛ 'kwɪ 'mʊ, kɛɛ, ɛ 'nɪ -wɛ -lɛ 'le -lɛ. ²³Ti a -gbɛ 'yri, kɛ nahuin di 'a mʊ ye po: Ba 'ye kɛ, kɛ ɔ nɪ mɔ, -hee', 'ke ɔ nɪ 'le -tɛgbi -nʊ, kɛɛ, a nɪ mu 'le 'le, kɔ, a nɪ gba 'le 'le cigbei. ²⁴-Nyrɔwɔ =nʊ -kɔ 'mʊ, 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'n di 'le lele di, 'na 'ledidie di ye 'we -tɛ tiatɛɛ nʊ, 'ɛɛ wɪn, kʊɛ 'le 'yrv a 'hrule 'mʊ gbo, -bo mu, -bo yɛ 'yrv a gbopɛɛlɛ ke. ²⁵Kɛɛ, 'plu dɛ a -gbɛ, ɛ 'mʊ 'lu -wɔn mʊe, 'n kɔ =bo 'ye =sʊɛ 'dɔ, kɔ, ti -gbo 'yri a nahuin kɔ bʊ yraa 'mʊ.

²⁶Dɛ =nʊ, -ɛɛ la 'lu -wɔn mʊe, nahuon -gbo, -ɔ mɔ Noe a ti 'yri, ɛ -do a -gbɛ, nɛ- di 'lu -wɔn mʊe, ti =nʊ -kɔ 'yri 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'n di 'le di. ²⁷Noe a ti 'yri, nahuin wɛn -tɔplɪ a die, vɪ wɛn nɔ a 'nɛɛ, vɪ wɛn a kʊkʊɛ, vɪ wɛn 'waa 'yuo 'bli 'mʊ lɛ a pʊɛ. Nɛ- v 'ble kwa -bleble, Noe 'ɔ pa la kɛ 'le 'a 'mʊ =nʊ 'kwɪ 'mʊ, 'nʊ gblaka 'v bi la -hlɔn, 'a 'yiyinie 'ɛ gba la v 'bii, 'ɛ -wɔv la gbo.

²⁸-Tɔplɪ -do =nʊ, -ɪ mʊe la 'lu -wɔn, nahuon -gbo, -ɔ mɔ Lɔtɪ a ti 'yri, nɪ- di -wɛ 'lu -wɔn mʊe, 'na 'lediti 'yri. Lɔtɪ a ti 'yri, nahuin wɛn -tɔplɪ a die, vɪ wɛn nɔ a 'nɛɛ, kɔ, vɪ wɛn -tɔplɪ a -tʊɛ, vɪ wɛn -tɔplɪ a plee, kɔ, vɪ

wen -tɔplɪ a 'duɛ, ʊ wɛn kayuo a pue. ²⁹Kɛɛ, -nyrɔwɔ =nu -kɔ 'mu Lɔtɪ -hɔn la 'le Sɔdɔmudɔ 'mu, -ye na kɔ 'nu =nu 'hɛɛn, -ʊ nahuin lɛ 'lɪla, nɪ-ble la 'le yakɔ 'mu, 'ɪ -wɔ la nahuin 'bii gbo. ³⁰Ti =nu -kɔ 'yri, 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'n di 'le lele di, -tɔplɪ -do a -gbɛ, 'ɪ kɔ bɪ mue 'lu -wɔn. ³¹-Nyrɔwɔ a -gbɛ 'mu, nahuon 'bɔ nɪ 'le 'a kayu a -yaa 'mu, bɔ 'gba ci lɛ -dodo. ɔ nɪ po 'le lɛ, bɔ pa 'le 'a kayu gbo, ɔ 'mu 'a kukɔ-tɔplɪ bla, 'plɪ ɔ 'mu ci lɛ 'gba. Nahuon 'bɔ nɪ 'le 'a -ci ke, bɔ 'gba ci lɛ -dodo. ɔ nɪ po 'le -wɛ lɛ, bɔ =hɪan -wɔn, bɔ mu 'le 'dɔ 'mu. ³²Dɛ =nu, -ɛ nyre la 'o, 'ke 'o Lɔtɪ a nyrugba -wɔn, 'a -tɪ bɪ bi 'le 'a mu 'kwli 'mu. ³³Nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ plɛ, ɔ 'nɪ -hɪa =lɛ bɔ 'waan 'a dɔnɪ a -hɔnhlɔn, ke nɔ -tɔtɔ ke, 'ke 'o 'na -ta 'mu, -ye nahuon a -gbɛ, 'bɪa 'bɔ 'kɪ, ɔ di -hlɪn 'a 'klɔ yrayrɔ 'nɪ 'waan, 'ke 'le Nyɪsɪa ye. Kɛɛ, nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ wɛɛn ke, 'ke bɔ 'waan 'a dɔnɪ a -hɔnhlɔn, ke nɔ -tɔtɔ ke, -tɛ ɔ nɛɛ 'mu 'mu a -tɪ, -ye nahuon a -gbɛ, 'bɪa 'bɔ 'kɪ, ɔ di -hlɪn kɔ 'klɔ yrayrɔ, -ɔ 'nɪnɪ -wɛ 'le, 'ke 'le Nyɪsɪa ye. ³⁴'Nu 'a mu 'nɪ le, ti a -gbɛ 'yri, nahuin 'hɔn 'bɔ pɛ 'o gbɔpɛdɛɛ -do ke, 'n di gba nahuon -do, 'mu =ɔ -ye gbo hie. ³⁵Nyrɔwɔ 'hɔn 'bɔ =gbɪa du, 'ke 'le -tɔwɔ -do wɔn, 'n di gba nahuon -do, 'mu =ɔ -ye gbo hie. [³⁶Nahuin 'hɔn, 'bɔwɔ -kɪan nu, 'ke 'le -cii -do ke, 'n di gba nahuon -do, 'mu =ɔ -ye gbo hie.]
³⁷-Tɛ -Yusu po 'klɛɛ lɛ, -ye 'a -naagbɔpɔ =gbɔ wɔn, ʊ nɔ: «-Be' -tɔplɪ a -gbɛ, 'ɪ di 'lu -wɔn ye mue 'le?» -Ye ɔ =tu -wɔn, ɔ nɔ: «-A 'brikɛ nɔ 'nɪ: -Tɛ dɛhɛɛ 'kukuu 'o nɪ, 'ke keii 'o lɛ 'kukue.»

-Yusu po kotianyrɔ kɔ -batiponyɔ a -talɔdɔ

18 ¹Plu dɛ a -gbɛ, ɛ 'mu mu -hi, -ye -Yusu, ɔ Falisi-tumu a nahuin ye po -talɔdɔ -ye, ɔ 'mue =nu tɔwɔ, 'ke bɔ 'cipi 'o Nyɪsɪa a dɪda, ʊ nɪ sta 'le. Kɛ ɔwɔ po: ²«Ke 'le 'dɔ =de 'mu, ɛ kɔ la -batiponyɔ =de. -Batiponyɔ a -gbɛ, ɔ 'nɪ pɪ =lɛ la Nyɪsɪa, kɔ, ɔ 'de la 'o nahuon =de a 'o=tuule kɔ. ³'Ke 'le 'dɔwɔ -do a -gbɛ 'mu, kotianyrɔ =de nɪ -wɛ 'le. Kotianyrɔ a -gbɛ, nɔ- 'cipi la 'le -batiponyɔ a -gbɛ -wɔn, ɔ nɔ: ɛ kɔ nahuon =de. Nɔ- kɔ 'mu 'hɛɛn -kɔ -tɪ. 'N nye 'nɪ -hɪa, -bɔ nue, 'ke =bɔ kɔ 'o =wɔn. ⁴'Ke 'le ti 'plɔplɔ 'kwli 'mu, -batiponyɔ, ɔ 'nɪ -hɪa =lɛ bɔ -nye la nyrugba a -gbɛ =wɔn. Nɛ- ɔ nu la -nunu, -batiponyɔ a -gbɛ ɔwɔ 'le 'a dɔnɪ -wɔn 'prɛɛ, ɔ nɔ: 'ɛ mɔ -tɛɛ, 'nɪ pɪ =lɛ Nyɪsɪa, kɔ, 'nɪ 'de nahuon =de a 'o=tuule kɔ. ⁵Kɛɛ, -tɛ nyrugba -gbo, ɔwɔ 'klɛɛ 'mu 'ku 'mu -ha, 'n die 'nɪ nu, ɔ 'mu 'o =wɔn kɔ. Nɛ- 'de =nɛ, ɔ 'kɪɛ die 'mu 'ku 'mu -ha, ɔ 'mue nu -nunu, 'na 'klɪ 'mu 'le -wɛ 'bii.»
⁶Kɛ -Yusuu lele po, ɔ nɔ: «Hɪ-batiponyɔ =nu, -tɪ =nu, ɔ =tu, a 'wɪn nɪ. ⁷-Ye 'klɛɛ, Nyɪsɪa -mɛ -ye, nahuin =nu, ɔ -ha 'le du 'mu, 'ke -bɔ 'ya 'a nahuin 'mu, -ʊ nyo da, 'tɔ 'mu kɔ -nyrɛ 'mu, =be ɔ 'dɛɛ bɔ nue, ʊ 'mu 'o =wɔn kɔ, kɔ, =be ɛ di 'o gbo 'nɪ -wɔn, 'ke bɔ -hɪwɔ 'mu? ⁸'Nu 'a mu 'nɪ le, ɔ diu -nyi =wɔn, ɔ 'mu 'mu -hɛ, tii -do a ti 'yri. Kɛɛ, =bɔ =gba 'a mu wɔn: ti =nu -kɔ 'yri mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'n di 'le di, =be 'n di nɔ gbo ye nahuin, -ʊ nu lɛ Nyɪsɪa a =wɔlɔ a yekuolɛ?»

-Yusu po Falisi-tumu a nahuon kɔ 'blɔwli'tenyɔ 'heen a -talɔɖɔ

9-Tɛ dɛ a -gbɛ, ɛ -hi, -ye -Yusu po -talɔɖɔ -ye, 'ke 'o nahuin -nɔ a -ta 'mɔ, -v plɛ, 'waa 'yrinaabɔ 'sii 'o ye, 'ke 'o Nyɪsɔa ye, 'plu -v plɛ, v nɪ 'o 'waa 'bienu -tɔnahuin ye 'lu, -vɔ 'yilɛnyre-tɔplɪ nu. Kɛ -Yusuu po, ɔ nɔ: 10«Nahuin 'hɔn, nɔ-v Nyɪsɔa mu da, 'ke 'le Nyɪsɔa a 'kagblaka gbo. -ɔ -ye mɔ Falisi-tumu a nahuon, (-ɔ plɛ, 'a 'yrinaabɔ 'sii 'o ye.) -ɔ -ye mɔ -wɛ 'blɔwli'tenyɔ. (ɛ kɔ -nyɔwɪ -ye, 'ɔ 'yiyriwli 'tɛ.) 11-Tɛ v nyre 'klɛɛ 'le Nyɪsɔa a 'kagblaka gbo, -ye Falisi-tumu a nahuon -nɔ, 'ke ɔ mu 'o ye 'mu gbo nyra wɔn, ɔ -tɔa Nyɪsɔa a dida gbo, ɔ nɔ: Nyɪsɔa o, 'n -nyi -mɔ 'wio, -tɛ -n nu, =nɪ nue, 'nɪ 'de nahuindɔ -gbo ye 'we, -v mɔ 'yrinyɔ, kɔ 'crɛnyɔ, kɔ -wlawlinyɔ. 'N -nyi lele -mɔ 'wio, -tɛ -n nu, =nɪ nue, 'nɪ 'de 'blɔwli'tenyɔ -nɔ ye 'we. 12'Nu nu =ciwɪ 'hɔn, 'ke 'le 'wee 'kwli 'mɔ, ɛ kɔ, 'bɪa 'nɪ kɔ -tɔplɪ -pu, 'nɪ -mɔ 'a -pu a nɛnɛ 'nɪ -nyi. Kɛ Falisi-tumu a nahuon po. 13'Blɔwli'tenyɔ -mɛ -ye, ɔ bii ye, mɔ, ɔ 'de -wɛ 'yii ye 'mu 'ba, kɛɛ, ɔ 'ma 'a dɔnɔ -wliye gbo dabɔ, ɔ nɔ: Nyɪsɔa o, 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ dɛ'kukununyɔ, 'ye 'na wɔlɪ.» 14-Ye -Yusu nɔ: «'Nu 'a mɔ 'nɪ le, 'blɔwli'tenyɔ -gbo, -tɛ ɔ -hɪan -wɔn, ɔ mu 'le kayu gbo, -ye Nyɪsɔa 'sio 'o ye, 'ke 'o 'a dɔnɔ ye. Kɛɛ, ɔ 'de 'o Falisi-tumu a nahuon ye 'sii. 'ɛ mɔ -tɛɛ, nahuon -nɔ, -ɔ 'le 'a dɔnɔ 'yaa, Nyɪsɔa dio 'le 'nɪ -tɔ, kɔ, nahuon -nɔ, -ɔ 'le 'a dɔnɔ -tɔ, Nyɪsɔa dio 'le 'nɪ 'yaa.»

-Tɛ -Yusu da la Nyɪsɔa, 'ke bɔ nu la 'yuo=pli -hapɔɖɛ 'mɔ

(Matie 19.13-15; Maki 10.13-16)

15-Nyɔwɔ =de 'mɔ, 'v gba 'le 'yuo=pli -Yusu ye, ɔ 'mu dabɔ 'lu gbo po, -ɛ die nu, ɔ 'mɔ Nyɪsɔa da, Nyɪsɔa 'mɔ 'yuo=pli a -gbɛ -hapɔɖɛ 'mɔ nu. Kɛɛ, -tɛ -naagbopɔ 'ye dɛ a -gbɛ, -ye v nyu -hɛn 'nyɛ, v nɔ: «A nɪ yu 'le -nɔ ye!» 16Kɛɛ -ye -Yusu da 'a -naagbopɔ nɪ, ɔ nɔ: «Ba -ha 'yuo=pli mɛ lɛ, bu di nɔ 'mɔ ye. A nɪ kɔ 'le ye, -ɛ nue, nahuin -nɔ, -v 'we -nɔ 'yuo=pli -gbo ye, nɔ-di 'le Nyɪsɔa a 'klɔ yrayɔ 'kwli 'mɔ pa. 17'Nu 'a mɔ 'nɪ le -tɛɛ, nahuon 'bɔ 'nɪnɪ -ha Nyɪsɔa mɛ lɛ, 'ke bɔ kɔ win ke, -tɛ 'yu gbi, ɔ nu, 'ɔ 'a bu mɛ lɛ -ha, 'a bu 'ɔ nyo win ke kɔ, -ye nahuon a -gbɛ, ɔ 'die 'le -wɛ bɔ pa 'le Nyɪsɔa a 'klɔ yrayɔ -nɔ 'kwli 'mɔ.»

-Yusu kɔ dekonɔ 'heen

(Matie 19.16-30; Maki 10.17-31)

18-Juukɔɛ a nyɪgblaka =de, -ɔ nɪ 'o, nɔ- =gba -Yusu wɔn, ɔ nɔ: «Tɔnɔyɔ o, -mɔ mɔ -hapɔnahuon. Dɛ tio- 'n di nu, 'plu 'mɔ Nyɪsɔa a 'klɔ yrayɔ -nɔ kɔ, -ɔ 'nɪnɪ -wɛ 'le 'le?» 19-Ye -Yusu nɔ: «Dɛ- kɔ 'mɔ -nɔ -hapɔnahuon daa? Nahuon =de 'de =hapɔnahuon, 'bɛ 'de Nyɪsɔa -do. 20-N yi Nyɪsɔa a tetei nɪ, -ɪ mɔ: =Nɪ nu 'le -wlawli, -nɪ 'la 'le nahuon, -nɪ 'yri 'le, -nɪ po 'le nahuon hɪ ke, -tuu 'o -n bu kɔ -n 'dii 'heen, 'ke 'le 'munɔɛɛ 'kwli 'mɔ.» 21-Ye ɔ nɔ:

«Kue la 'le 'na 'yu-nyre a ti 'yie 'mu gbo, -bo ye -nyrowo -gbo ke, 'n -tuu 'o tetei 'bii a -gbe ni.» ²²-Te -Yusu 'win, -ye ke ɔ ɔ -no ye po, ɔ no: «E hie 'o -mu de -do. Ne- ma, mu -bo plo -tɔpli 'bii -nu, -n ka, -bo woo 'a 'wliye -sɛnyu 'mu le, -ye Nyɔsua, no- di -mu -hapude gblaka 'mu nu, 'ke 'le yako 'mu. -Ni nue 'kleɛ, -ye -bo kue 'mu -won, -mu 'na -naagbopɔyɔ -he.» ²³Bɔ 'win 'kleɛ, -ye 'a =wɔ bi -hlɔn 'dɔ, -ɛ nue, ɔ ma dekanɔ'ɔ ni.

²⁴-Te -Yusu 'ye, -ɛ ma, nahuon a -gbe a =wɔ bi -hlɔn, -ye ɔ no: «E kla wɔn, 'ke 'o dekanɔyɔ -won, 'ke bu pa 'le Nyɔsua a 'klɔ yrayru 'kwli 'mu. ²⁵E kla wɔn, 'ke 'o dekanɔyɔ -won, -ɔ kuo 'a kuko-tɔpli =wɔ ye, 'ke bɔ kuo Nyɔsua =wɔ ye, bɔ pa 'le Nyɔsua a 'klɔ yrayru 'kwli 'mu, 'ɛ -hi 'o =gbuke-so bɔ naa 'le 'die a 'huɔ wɔn.» ²⁶-Te nahuin =nu, -v ni 'o, v 'won -Yusu a pupowin a -gbe, -ye v no: «Be ka be -ti le 'mu, nahuon =de 'die 'le -we bɔ pa 'le Nyɔsua a 'klɔ yrayru 'kwli 'mu.» ²⁷-Ye -Yusu no: «E 'die 'le -we, 'ke 'le -tɔnahuon a 'klɔ 'kwli 'mu, bɔ kuo Nyɔsua =wɔ ye, ɔ 'mu 'le 'a 'klɔ yrayru 'kwli 'mu pa. Keɛ, 'ke 'le Nyɔsua a 'klɔ 'kwli 'mu, ɛ -we 'le =le.»

²⁸-Ye ke Pielu -Yusu ye po: «-A -me -ye 'le? 'Ye ke, -a hie 'o -a ni nahuin gbo, ɛ ka -a ni -tɔpli 'bii 'heɛn, =aa -mu -won naa.» ²⁹-Ye -Yusu no: «Nu 'a mu 'ni le -teɛ, nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ hie 'o 'a kayu gbo, ka 'a nyrogba, ka 'a -ɔɔyuo, ka 'a dii ka 'a bu 'heɛn, ka 'a 'yuo-pli, -te Nyɔsua kuɔ win ke a -ti, ³⁰-ye nahuon a -gbe, 'klɔ -gbo, -a ni no -won, -tɔpli, Nyɔsua di =no -nyi, ɪ di 'ni -huo bubako, ɪ 'mu 'o de =nu, ɔ hie 'o gbo 'mu -hi. 'Ya 'o lele 'lu, ti =nu -ka 'yri Nyɔsua di 'o 'klɔ -ye nuu, nahuon a -gbe, Nyɔsua di =no -nyi 'klɔ yrayru, -ɔ 'nini -we 'le.»

-Yusu bɔ =tu 'a 'kukue ka 'a 'klɔ'huɛ a -ti, 'a 'wɔ a ta a nɔnɔ ni gbo
(Matie 20.17-19; Maki 10.32-34)

³¹De a -gbe, -te ɛ -hi, -ye -Yusu 'ba 'a -naagbopɔv -pu -tu 'o 'hɔn 'mu ni, 'v bii ye. Ke ɔ ɔ 'kleɛ -nu ye po, ɔ no: «Ba po 'mu nua ye gbo. -Aa 'mu mu Jrusɛdiɔ. 'Bia =ba nyre 'le, -ye -tɔpli 'bii -nu, Nyɔsua a winwɔn-henyɔ -ye, ɔ 'cru la, 'ke 'o 'mu ke, 'ma -gbo, -ɔ ma -tɔnahuin 'bii a Nahuon, -tɔpli 'bii a -gbe, ɪ di -won mue 'lu. ³²Nahuin =nu, -v 'de Nyɔsua yi, nu- v di 'mu kwa po, nahuin a -gbe, v 'mu 'mu 'caa, ka, v 'mu 'mu =sɛ =tue, ka, v 'mu 'mu hɔn 'hrin, ³³ka, v 'mu 'mu lɔka bii, 'plu v 'mu 'mu 'la. -Nyrowu 'hɔn 'bɔ -hi, -nyrowo a ta a nɔnɔ 'mu, 'plu 'mu 'le 'kukunyɔ -heyri 'mu -hɔn, 'mu 'klɔ 'hri.» ³⁴-Ti a -gbe, -Yusu =tu, 'a -naagbopɔv 'di 'mu le yrii. De =nu, 'a pupowin =hen 'nyre, ɪ -hli =nu ke 'yi. De -ka -ti ɔ =tu, v 'di yi.

-Te -Yusu nue la, 'yiisuanɔyɔ =de a 'yii 'ɪ kle la ke
(Matie 20.29-34; Maki 10.46-52)

³⁵-Te de a -gbe ɛ -hi, -ye -Yusu ka 'a -naagbopɔv 'heɛn, v 'muɛɛ 'diɔ =nu ye, -ɔ ma Seliko, nahuin 'plɔplɔ 'v nyu -won kue. -Ye 'ke 'yiisuanɔyɔ =de ni 'o 'hru nua 'mu gbo, ɔ nahuin 'wli le -hɔa, -ɛ die nu, ɔ 'mu de di. ³⁶-Te ɔ 'wɔn

nahuin -nu, -uu 'le di a win, -ye ɔ -gba wɔn, ɔ nɔ: «De tio-o 'lu -wɔn mue 'le?» 37-Ye u lo ni, -ɛ mɔ, Nasaletti 'mu a -Yusu'u ni, -ɔ -hi. 38-Ye ɔ 'yaa 'le win, ɔ nɔ: «-Yusu o, Dafidi a 'Yu, yrii 'mu wɔlɔ ye -o!» 39-Ye nahuin -nu, -uu -hi, u nyo -hɛn 'nyɛ, u nɔ: «Ma wien mɔ!» Kɛɛ -ye ɔ bla ni, 'ɔ 'yaa 'le lele win 'dɔ, ɔ nɔ: «-Yusu o, Dafidi a 'Yu, yrii 'mu wɔlɔ ye -o!» 40-Tɛ -Yusu 'wɔn 'a win, -ye ɔ nyra gbo, 'ɔ le nahuin, bu yɔ 'o -nɔ 'huɪn 'mu. -Tɛ 'yiisuanɔyɔ a -gbɛ, ɔ 'yɪyɔ 'o 'huɪn 'mu gbo, -ye -Yusu -gbɔ wɔn, ɔ nɔ: 41«De tio- -nu -hua, -bo nu, 'ke 'o -mu -wɔn 'le?» -Ye ɔ -tuo -wɔn, ɔ nɔ: «Kukɔnyɔ o, 'n nye 'nɪ -hua, -bo nue, 'na 'yii -gbo, -u kla, bɪ klɛ ke!» 42-Ye ɔ lo ni, ɔ nɔ: «-Na 'yii bɪ klɛ ke. -Tɛ -n kuo 'mu =wɔ ye, nɛ- nue, 'nɪ nue, -na 'yii 'ɪ klɛ ke.» 43Tii -do a ti 'yri, -ye ɔ -tua lɛyriile gbo, 'ɔ bi 'o -Yusu ke 'mu, 'ɔ nyo -wɔn kɔɛ, 'ɔ Nyɪsua 'nyɛɛ le pue. -Ye nahuin 'bii -nu, -u 'ye dɛ a -gbɛ, uu Nyɪsua -nyi -tɪ a 'yi'buaale.

-Tɛ Sase -hua bɔ 'ye la -Yusu

19 1-Tɛ dɛ a -gbɛ, ɛ -hi, -ye -Yusu 'ya 'mu 'dɔ -ye -nu, -ɔ mɔ Seliko, 'ɔ 'dɔ a -gbɛ -tɪɔ 'bɛ. 2'Ke 'le 'dɔ a -gbɛ 'kwli 'mu, 'ke nyibɛyɪ -de ni 'le. 'A 'du mɔ Sase. ɔ mɔ 'blɔwli'tenyɔ a nyɪgblakaa ni, 'ɔ mɔ dɛkɔnyɔ. (-Ye nahuin, u 'nɪ -hua -le la 'blɔwli'tenyɔ, -ɛ nue, uu la 'tɛ 'yiyriwli. -Tɛ 'a 'bienu 'blɔwli'tenyɔ nu, kɛ ɔ -wɛ nu, 'ɔ nahuin a 'wli -hua 'dɔ.) 3Nɔ- -hua -bɔ 'ye, nahuon a gblo tio- -Yusu bɔ 'ya 'mu. Kɛɛ, 'a 'gbugbeɛ a -tɪ, ɔ 'de 'le 'a 'yiye -wɛ, -ɛ nue, -tɔnahuin -huohui -gbahlɔn 'ke -Yusu ni 'le. 4-Ye ɔ 'gba le ci, 'ɔ mu 'le ye 'mu, -tɛgbɪ -nu, -Yusu kɔ bɔ naa 'o. 'Ke pepetu -de nyra 'o gbo, 'u nye sikomɔ daa. ɛ nɛ- kɔ 'klɔ ɔ 'ya 'le, ɔ 'mu -Yusu 'ye. 5'Ke ɔ ni 'klɛɛ 'o, -ye -Yusu nyɛ 'o -tɛgbɪ a -gbɛ ni, 'ɔ 'wla pepetu a -gbɛ 'yii wla, -ye ɔ 'ye Sase ni, ɔ nɔ: «Sase, po 'le 'klɪ lɛ, -bo -tɪ, -ɛ nue, kɛkɛ -gbo, 'ke 'n di kɛ 'le -mu -wɔn pa.» 6'Tata a ti 'yri, Sase 'ɔ -tɪ, 'ɔ gba 'le -Yusu kayu gbo, 'ɔ 'blo kwa, 'ke 'le plɔ a bleelɛ 'kwli 'mu. 7Nahuin 'bii -nu, -u ni 'o, u 'ye ni, -ɛ mɔ, -Yusu pa ye Sase. -Tɛ u 'ye, -ye uu 'mu lɛ 'nɪ 'pɔprɛ, u nɔ: «'Ke ɔ pa 'le dɛ'kukununyɔ a -tɛ.» 8'Ke 'le kayu gbo, Sase a -gbɛ, ɔ 'ba 'mu ye, 'ɔ nyra 'o -Yusu ye 'mu gbo, -ye kɛ ɔ nyo 'klɛɛ ye po, ɔ nɔ: «Kukɔnyɔ o, 'n nɛ kukɔ-tɔplɪ -gbo, 'n di 'bɛ -tɪɔ, 'mu 'a -tɪɔ -ye -nu -sɛnyɔ -nyi. 'Bia 'nɪ kaa o nahuon, -tie -gbo, 'n -ha 'o -nɔ kwa, 'a gbleii -hɛn, 'mue 'le po, 'mue -nɔ -nyi.» 9-Ye kɛ ɔ Sase ye po: «Kɛkɛ -gbo, -n kɔ -na kayugbokɛ 'hɛɛn, Nyɪsua waa kɛ 'a mu ni. Abrahamu, -ɔ mɔ Nyɪsua a daku -gbo a bu gblaka, -mɔ mɔ -wɛ 'a 'yuo a 'yu -yee ni. 10'Mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'mɔ Nyɪsua lee nɔ -tɔtɔ ke, 'mu nahuin -nu lɛ -mɔ, -u 'wan, -u hren Nyɪsua -wɔn, 'mu waa, 'ke 'o 'waa 'yilenyɛ-tɔplɪ -nu, u nu a -ta 'mu, u 'mu Nyɪsua ye 'muɛɛ.»

-Yusu po la -kvannunyɔ ta a -talɔdɔ

(Matie 25.14-30)

11Nahuin -nu, -u ni 'o, -u po wen -Yusu nua ye gbo, -Yusu pu lele ye -talɔdɔ. -Tɛ -Yusu a -gbɛ, ɔ la Jrusɛdɔ yɛ 'muɛɛ, nahuin a -gbɛ, 'waa

=wli nɔ 'ni, Nyɪsɪba -we lɛ kɛ 'klɔ yrayrɔ a -wlu-tutue. ¹²-Yusu 'mue =nu tɔɔ, -ɛ mɔ, ɛ 'de =nɛ, nɛ- nue, 'ɔ po =nu -taludɔ ye, ɔ nɔ: «Tugba gblaka =de a nahuon, nɔ-ɔ la 'dagba -petu 'mɔ mu, 'ke 'le 'kunpu -wɔn, -ɛ die nu, 'kunpu a -gbɛ, ɔ 'muo 'a 'blugba-tɔ -ye a 'kun 'mɔ nuu. ¹³Plu ɔ 'mɔ mu mu, -ye ɔ da 'a -kvannunyɔ -pu =nu ni, 'ɔ hie =nu 'wliblɛ -pu lɛ, 'ɛ ni nahuon 'bɔ ni 'o, ɔ kɔ 'a 'wliblɔɔ -do, 'ɔ le =nu, ɔ nɔ: Tii -tie 'n di 'le -hi, 'plu 'mɔ 'le di, ba hraa 'wli -gbo kvɛsɛ 'yri. ¹⁴Kɛɛ -ye nyɪgblaka a -gbɛ, nahuin yrɔɔ ni, 'v le nahuin, 'ke bu le 'blugba a 'kunpu, -ɛ mɔ, ɔ 'ni -hɔa =le, 'ke nahuon a -gbɛ, bɔ -hɛ 'waa 'kun.

¹⁵Kɛɛ, kɛ ɛ ni 'mɔ, 'v -nyo 'kunde, 'ɔ di 'bri. -Tɛ ɔ di 'klɛɛ 'le, -ye nahuin =nu, ɔ hie 'wliblɛ lɛ, ɔ du ni, -ɛ die nu, 'wlii -tie 'ɛ ni nahuon 'ye, 'ke 'le kvɛsɛ a hɪhra 'kwli 'mɔ, ɔ 'mue yi. ¹⁶-Tɛ ye-henahuon nyre 'o, -ye ɔ nɔ: 'Na 'mase o, 'wliblɔ =nu, -n -nyi o 'mɔ, 'n hrɔɔ 'yri kvɛsɛ, 'ɔ po 'o 'wliblɛ -pu -ye. ¹⁷-Ye 'a 'mase nɔ: ɛ nu -tɛɛ. -Mɔ mɔ =hapɔ-kvannunyɔɔ ni. -Tɔplɪ -gbo, -ɪ 'de -huo, 'n -nyi -mɔ, -n nui 'yri -kuan -tɛɛ. 'A -tɪ, 'n di -mɔ -nyi 'klɪ, 'ke -bo kɔɔ 'diɛɛ -pu win ke. ¹⁸-Tɛ ye-henahuon -hi, -ye nahuon a 'hɔn a nɔnɔ, nɔ- nyre 'o, ɔ nɔ: 'Na 'mase o, 'wliblɔ =nu, -n -nyi o 'mɔ, 'n hrɔɔ 'yri kvɛsɛ, 'ɔ po 'o 'wliblɛɛ =hun -ye. ¹⁹-Ye 'a 'mase nɔ: 'N di -mɔ -nyi 'klɪ, 'ke -bo kɔɔ 'diɛɛ =hun win ke. ²⁰-Tɛ nahuon a 'hɔn a nɔnɔ -hi, -ye nahuon a ta a nɔnɔ, nɔ- nyre 'o, ɔ nɔ: 'Na 'mase o, 'wliblɔ =nu, -n -nyi o 'mɔ, ɔ nɔ- gbo. 'N mua o 'wliblɔ a -gbɛ lɛ, 'ke 'le danɔ wlɔn, 'ni -hlo o -tɛɛ. ²¹Nu o pɪ -na hvannɔ, -ɛ nue, -na ŋmli 'yakla ni. De =nu, -n 'de gbo =tu, nɛ- -n plɛ -bo gba, kɔ, 'dɪdɔ-tɔplɪ =nu, -n 'de 'dɔ, ni- -n plɛ -bo 'cɛ. ²²-Ye 'a 'mase nɔ: -Kvannunyɔ =nu, -ɔ kɔ 'klɔ nyre 'yi lɛ, nɔ- -n 'ya 'mɔ. -Na pupowin, ni- 'n di nu, 'mɔ -na -bati 'bɛ. -N yie ni, -ɛ mɔ, 'na ŋmli 'yakla ni, kɔ, 'dɪdɔ-tɔplɪ =nu, 'n 'de 'dɔ, ni- 'n plɛ -bo 'cɛ. ²³'A -tɪ, -n kɔ -bo po wen 'le 'na 'wliblɔ -bakɪ 'mɔ, -ɛ die nu, 'ledidie -gbo, 'n di 'le, 'mɔ wen 'na 'wliblɔ =nu -hɔa, ɛ kɔ de -gbo 'hɛɛn, -ɛ di wen 'o =nɔ 'lu 'mɔ bi. ²⁴-Ye 'mase a -gbɛ, ɔ le nahuin =nu, -v ni 'o, ɔ nɔ: Ba -ha =nɔ 'wliblɔ a -gbɛ kwa, ba -nyo nahuon =nu, -ɔ kɔ 'wliblɛɛ -pu. ²⁵-Ye kɛ ɔ =nɔ ye po, ɔ nɔ: 'Mase o, ɔ kɔ 'wliblɛɛ -pu. ²⁶-Ye ɔ =tu -wɔn, ɔ nɔ: 'Nu 'a mɔ 'ni le, 'ɛ ni nahuon, -ɔ kɔ -tɔplɪ -huohui, ɔ di lele =nɔ -nyi -tɔplɪ -ye. Kɛɛ, nahuon =nu, -ɔ kɔ -tɔplɪ 'de -huo, ɔ di =nɔ kwa 'ni -ha. ²⁷'Ya 'o lele 'lu, 'na yraanyɔ =nu, -v 'die -hɔa, 'ke =bo -hɛ 'waa 'kun, ba yɔ 'mɔ ye, a 'mu 'la.»

-Tɛ -Yusu 'ya la Jrusɛdɔ 'mɔ

(Matie 21.1-11; Maki 11.1-11; Saan 12.12-19)

²⁸-Yusu bɔ po 'klɛɛ lɛ, -ye ɔ po nahuin =nu 'mɔ ye, 'v Jrusɛdɔ 'mɔ mu. ²⁹Bu 'mɛɛ 'klɛɛ 'diɛ =nu ye, -ɛ mɔ, Betɪfase kɔ Betani, -ye 'ke ɔ nyre 'o dugba =nu =hlɔn, -ɔ kɔ 'lu ti ni 'le, ɔ olifɛ daa, 'ɔ le 'a -naagbopɔɔ 'hɔn, ɔ nɔ: ³⁰«Ba mu 'le 'dɔ =nu 'mɔ, -ɔ ni 'le 'a mɔ ye 'mɔ. 'Bɪa 'ba 'ya 'dɔ a -gbɛ 'mɔ, -ye a di 'o gbo ye 'kasrayu, 'v mɔ gbo. Nahuon =de 'diu -hlɔn 'o

ke a 'yɛɛ. Nu- ba -wɛɛ gbo, ba yu 'mu ye. ³¹ 'Bia nahuon =de 'bɔ -gba 'a mu wɔn, 'bɔ plɛ: Dɛ- kɔ 'a gbo-wɛɛle 'le? -ye kɛ ba po: -A nɪ Kɔkɔnyɔɔ nɪ, -ɔ nyu -hva.» ³² -Tɛ v mu, v 'ya 'dɔ a -gbɛ 'mu, -ye 'ɛ mɔ -tɛɛ, 'ke v yɛ 'o 'kasrayu a -gbɛ gbo, -ɛ 'we -nɔ ye, -tɛ -Yusu nu wen 'a =tutue, ³³ v -tua 'a gbo-wɛɛle gbo. -Ye kɛ 'kasrayu a -gbɛ a kɔkɔnyɔ, v -nu ye po, v nɔ: «Dɛ- kɔ 'kasrayu -gbo a gbo-wɛɛle 'le?» ³⁴ -Ye v =tu -wɔn, v nɔ: «-A nɪ Kɔkɔnyɔɔ nɪ, -ɔ nyu -hva,» ³⁵ v yu -Yusu ye. -Tɛ v yu 'le, 'v po 'o 'waa danɪ kɔ wɔwɔlɪ 'kasrayu a -gbɛ ke gbɛ, 'v -hɔ 'mu, 'v 'ya 'o 'kasrayu a -gbɛ ke. (-ɛ nue, ɔ nye nahuin 'nɪ tɔɔ, -ɛ mɔ, ɔ mɔ bodɔɔ nɪ, -ɔɔ 'le kegbowɛɛnɛ ya, ɛ 'de tɔ, ɔ 'nɪ yu =le 'le. ɛ nɛ- kɔ -tɪ 'v 'ya 'o 'kasra a -gbɛ ke.) ³⁶ Bɔɔ 'klɛɛ mu, -ye nahuin -nu, -v nɪ 'o, v po 'o 'waa nɪ danɪ wɔn gbɛ 'hru, 'ke 'o -Yusu a -tɪ a 'yi'buaale a -ta 'mu, -Yusu 'v nyi ke na. ³⁷ -Tɛ ɔɔ Jrusɛ yɛ 'mɛɛ, -ye 'ke v nyre 'o 'hru-tɔ =nu wɔn, -ɔ -hɔn 'le olifiedɔgba 'lu 'mu, -ɔɔ Jrusɛ 'mu mu. -Ye nahuin 'bii -nu, -v -Yusu -wɔn naa, v -tua 'manv a nunue gbo, 'v 'le win 'yaa, 'v Nyɪsua 'nyrɛɛ le pue, 'ke 'o 'ɲmɪlɛka-tɔplɪ 'bii -nu, -Yusu nu a -ta 'mu, ³⁸ v nɔ: «-Na 'wio, -mɔ bodɔɔ -gbo, -ɔɔ 'le di, 'ke 'le Kɔkɔnyɔ Nyɪsua a 'dɔ 'kwɪ 'mu, Nyɪsua bɔ -nyi -mu -tɪ a 'yi'buaale. Nyɪsua, -ɔ nɪ 'le yako 'mu, nɔ-ɔ -a mu kegbowɛɛnɛ -nyi. -Tɪ a 'yi'buaale, 'ke 'o -nɔ -wɔn.»

³⁹ 'Ke 'le nahuin a -gbɛ -hɛyri, Falisi-tumu a nahuin -ye nɪ 'le. Kɛ v -Yusu ye po: «Tɔɔnyɔ o, le -na -naagbopv -gbo, bu 'kee -cici a wɔnɛpupue!» ⁴⁰ -Ye -Yusu =tu -wɔn, ɔ nɔ: «Nu 'a mu 'nɪ le, 'bia 'bu 'kee -cici a wɔnɛpupue, -ye 'hɛ -gbo, -ɛ 'wɛ 'hru wɔn gbɛ, nɛ- di -cici wɔn le po, ɛ 'mu 'mu 'nyrɛɛ le pue.»

**-Tɛ -Yusu, ɔ kɛ la Jrusɛdɔɔ 'mu a nahuin 'mu
gbo, -ɛ mɔ, Jrusɛdɔɔ di gbo 'nɪ -wɛ**

⁴¹ -Tɛ -Yusu 'mɛɛ 'klɛɛ Jrusɛdɔɔ ye, ɔ 'yo, -ye ɔ -tua wuwe gbo, 'ke 'o -tɔplɪ -nu a -ta 'mu, -ɪ di 'o nyre, 'ke 'o 'dɔ a -gbɛ a nahuin -wɔn, ⁴² ɔ nɔ: «'N nye wen 'nɪ -hva 'dɔ, -nyrɔwɔ -gbo 'kwɪ 'mu, 'a mu Jrusɛ 'mu a nahuin, 'ke ba yrii wen -wɛ -tɔplɪ -nu 'mu lɛ, -ɪ kɛ 'lu -wɔn mue, -ɪ -wɛ 'le -bɪ nue wen, a 'mu wen kegbowɛɛnɛ kɔ, a kɔ Nyɪsua 'hɛɛn. Kɛɛ, -tɛ ti nɪ le 'mu -gbo, -tɔplɪ a -gbɛ, ɪ -hɪlɪ 'a mu ke 'yi. ⁴³ 'ɛ mɔ -tɛɛ, ti di 'o 'nɪ nyre, -ɪ kɔ 'yri daku -ye a nahuin, -v mɔ 'a nɪ yraanyv, v di 'le di, v 'mu 'le 'dɔ -gbo 'le =glaa, -ɛ die nu, nahuon =de 'nɪ -han 'hri, v 'mu 'a mu -wɔn di -wɔn, ⁴⁴ v 'mu 'a mu gbo -wɔ 'bii, a kɔ 'a nɪ 'dɔ a -tɔplɪ 'bii 'hɛɛn, kɔ, v 'mu -wɛ 'a nɪ 'dɔ a kayuo 'bii 'wla, -ɛ nue, ti -nu -kɔ 'yri Nyɪsua dii 'a mu ke, a 'de ti a -gbɛ yrii.»

**-Tɛ -Yusu bla la -tɔplɪplonyv lɛ, 'ke 'le Nyɪsua a 'kagblaka a -yaa 'mu
(Matie 21.12-17; Maki 11.15-19; Saan 2.13-22)**

⁴⁵ -Tɛ v nyre 'klɛɛ 'le Jrusɛdɔɔ 'mu, -ye 'ke -Yusu pa 'le Nyɪsua a 'kagblaka a -yaa 'mu. 'Ke 'le -yaa a -gbɛ 'mu, 'ke puplonyv nɪ 'le, 'v

'wlugba-tɔpli plo, 'ke 'o Nyɪsua a -cɔhlɔn a pipie -wɔn. -Tɛ ɔ yu 'o gbo, -ye ɔ -tua 'waa lɛbubla gbo. ⁴⁶Kɛ ɔ -nu ye po, ɔ nɔ: «U 'crɛ nɪ, 'ke 'le Nyɪsvacrɛnɛ 'kwli 'mu, -ɛ mɔ: Nyɪsua nɔ 'nɪ: 'Na kayu nɪ 'o -o, -ɛ die nu, nahuin 'mu 'le 'mu daa.» Kɛ -Yusuu lele po, ɔ nɔ: «Kɛ -ye a -mɛ -ye, a nuu kayu a -gbɛ 'mu 'yrinyu a kayu.»

⁴⁷Kɛ 'le -nyrɔwɔ a -gbɛ 'yie 'mu gbo, ɔ nahuin tɔɔ Nyɪsua a -tɪ 'ɛ nɪ -nyrɔwɔ, 'ke 'le Nyɪsua a 'kagblaka a -yaa 'mu. Nyɪsua a -cɔhlɔnpinyu gblakɪ -mɛ -ye, ɔ kɔ Nyɪsua tɛtɛitɔɔnyu, kɔ 'blu a nyɪgblakɪ 'hɛɛn, ɔ lɛ -mɔ 'hru, 'ke bu 'la -Yusu. ⁴⁸Kɛ, -tɛ bu di 'a 'lɪla nu, ɔ 'die yi, -ɛ nue, 'ɛ nɪ -nyrɔwɔ, nahuin 'bii, ɔ nyo 'le 'nɪ -glaa, -ɛ die nu, ɔ 'mu 'a tɔɔwin 'wɔn.

-Tɛ -Juukvɛ a ye'munaanyu -gba la -Yusu wlɔn, nyo- -nyi -nɔ 'klɪ, 'ke bɔ nu -tɔpli -nu, ɔ nu

(Matie 21.23-27; Maki 11.27-33)

20 ¹-Nyrɔwɔ -de 'mu, -Yusuu lele tɔɔ nahuin, 'ke 'le Nyɪsua a 'kagblaka a -yaa 'mu, 'ɔ nyu Nyɪsua a -haputitie pue. -Tɛ ɔ nɪ 'klɛɛ 'o, -ye Nyɪsua a -cɔhlɔnpinyu gblakɪ, kɔ Nyɪsua a tɛtɛitɔɔnyu, kɔ -Juukvɛ a 'blu a nahuin -ye 'hɛɛn, nu- nyro 'o 'hɔn 'mu, ²ɔ nɔ: «Nyo- -nyi 'klɛɛ -mu 'klɪ, 'ke -bo bla -tɔplɪlɔnyu -gbo lɛ 'le? Nyo- le -mu, 'ke -bo nu -tɔpli 'bii -gbo, -nu nu 'le?»

³-Ye -Yusu -tu -wɔn, ɔ nɔ: «'Na -gbɛ, 'n di -wɛ 'a mu wlɔn -gba dɛ. Ba le 'mu, ⁴nyo- le la Saan, 'ke bɔ po la nahuin 'nie 'lu lɛ 'le? -Be Nyɪsua'a nɪ, -hɛɛ' -tɔnahuiin nɪ?» ⁵-Ye ɔ wlɔn lɛ 'nɪ -gbugba: «-Be' -a di 'klɛɛ po 'le? 'Bia -ba plɛ: Nyɪsua'a nɪ, -ɔ lo la, -ye ɔ di -a mu wlɔn 'nɪ -gba: -Tɪ -nu, Saan, ɔ la -tu, dɛ- nue, 'a 'di la -tɛɛ pue 'le? ⁶Mɔ, 'bia -ba plɛ, -tɔnahuiin nɪ, -ye nahuin 'bii, ɔ di -a mu -wɔn lɛ poo 'hɛ, ɔ 'mu -a mu 'la, -ɛ nue, ɔ pui -tɛɛ, -ɛ mɔ, Saan, ɔ mɔ la Nyɪsua a winwlɔn-hɛnyɔɔ nɪ.» ⁷Nɛ- nue, 'ɔ -tu -Yusu -wɔn, ɔ nɔ: «-A 'de nahuon -nu yi, -ɔ lo, 'ke bɔ po nahuin 'nie 'lu lɛ.» ⁸-Ye -Yusu nɔ: «'Na -gbɛ, 'n 'dɛɛ -bo le -wɛ 'a mu, nyo- -nyi 'mu 'klɪ, 'ke -bo nu -tɔpli 'bii -gbo, 'nu nu.»

-Tɛ -Yusu po la -ci'yie-tunyɔ -nu, -ɔ kɔ la -balu a -talɔdu

(Matie 21.33-46; Maki 12.1-12)

⁹(-Yusu 'kɪɛ 'prɛɛ 'le nahuin -nu -wɔn, 'ke 'le Nyɪsua a 'kagblaka a -yaa 'mu,) ɔ nɔ: «ɛ kɔ la 'dɪdɔnyɔ -de. Nɔ- nu la 'a -ci. -Ci a -gbɛ ke, ɔ 'dɔɔ 'le ti -de. 'A 'yɔ, u tɔ, ɔ nyo daa rɛsɛn. -Tɛ ɔ -wɔ 'a 'dɪdɔ -wɔn, -ye ɔ le -kvannunyɔ -de, 'ke bu nu -ci a -gbɛ a -kvan, 'dɪdɔ-tɔpli 'bɪ tɔ, -kvannunyɔ a -gbɛ, ɔ 'mu -nɔ 'a 'pia -nyi, 'waa -gbɛ, ɔ 'mu -wɛ 'o 'waa nɪ 'pia kɔ. -Cikɔnyɔ a -gbɛ, -tɛ ɔ -wɔ -kvan a yegblɛ-tutule -wɔn, -ye ɔ mu 'mu 'dagba, ɔ 'mu 'le 'dai ti -hi. ¹⁰-Tɛ 'dɪdɔ-tɔpli a 'cɪcɛti nyre 'o, -ye -cikɔnyɔ a -gbɛ, ɔ le 'a leleenɔ -ye, 'ke bɔ mu 'le -ci'yie-tunyɔ -nu -wɔn, ɔ 'mu -nɔ 'cɪcɛ-tɔpli a 'pia -nyi, ɔ 'mui -cikɔnyɔ ye ya. -Tɛ leleenɔ a -gbɛ, ɔ nyre 'klɛɛ 'le, -ye

-ci'yie=tunyv, v bio ni -tæ, 'plu, v 'de =nɔ dɛ =de -nyi, 'v -mɔ de. ¹¹-Ye -cikɔnyɔ lee lele 'a lɛleenɔ -ye, 'v bio lele, 'v =tuo tam, 'plu, v 'de =nɔ dɛ =de -nyi, 'v -mɔ lele de, ¹²-cikɔnyɔ a -gbɛ, 'v le 'a lɛleenɔ a ta a wɔn, 'v klo, 'v hrɔɔ -wɛ dɛ, 'plu 'v =hunhuon 'le -patv 'mv. ¹³-Ye kɛ -cikɔnyɔ 'a dɔnɔ ye po, ɔ nɔ: -Be' 'n di nu 'le? 'Na 'munvɛyɔ, nɔ- =bo lee 'le =nɔ -wɔn. 'N pue -tæ, v di kɔ 'a 'o=tuule. ¹⁴-Tɛ ɔ waan 'le ye, -ye kɛ vɔ yɛ pupo, v nɔ: Nahuon, ɔ di -tado -ci -gbo kɔ, nɔ-ɔ 'le di. Ba ni -ba 'lɔ, -a 'mv -ci -gbo kɔ, ¹⁵'v klo, 'v 'hrɔɔ 'le -ci 'mv, 'v 'lɔ.»

-Ye -Yusu nɔ lele: «'A mv 'nu wɔn =gba, nahuon, ɔ kɔ -ci a -gbɛ, 'bɔ 'wɔn -tɔplɔ 'bii =nɔ, -ɪ mue 'lu -wɔn, dɛ tio- ɔ diu 'mv nu 'le? ¹⁶'A -gbɛ, ɔ di 'le 'nɔ di, ɔ 'mv -ci'yie=tunyv a -gbɛ 'la, 'plu ɔ 'mv 'le lele -ci a -gbɛ -ha, ɔ 'mue lele =v -ye -nyi.» Nahuin =nɔ, -vɔ -Yusu nɔ ye gbo po, -tɛ v 'wɔn -tɪ a -gbɛ, -ye v nɔ: «Gbegbe, ɛ 'dɛɛ bɛ mue 'lu -wɔn.» ¹⁷Kɛɛ -ye -Yusu nyu 'nɔ 'ye, ɔ nɔ: «'A -tɪ, ba -hie 'lu -wɔn lɛ, dɛ tio- -tɪ =nɔ, ɪ =hɛn 'nyɛ, v 'cru la 'le Nyɪsvacrɔnɛ 'kwli 'mv. -Tɪ a -gbɛ, ɪ ni -gbo:

'Katuo =nɔ, kayuɔnyv 'de -hva bɔ nuu -kvan 'yri,
v po 'pɪa kɛ,

nɔ- -hɛ kayu a -gbɛ a 'katuo gblaka.»

¹⁸-Ye kɛ ɔ lele po, ɔ nɔ: «Nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ bi 'o 'katuo a -gbɛ kɛ, ɔ di lɛ 'nɔ -yɪɛ, mɔ, 'katuo a -gbɛ, 'bɔ bi 'o =nɔ kɛ, ɔ dio lɛ 'nɔ waka.»

Dɛ =nɔ, -Yusu tɔɔ la, 'kɛ 'o 'blɔwli a -ta 'mv

(Matie 22.15-22; Maki 12.13-17)

¹⁹'Plu -Yusu 'mv mu -yɛɛ, -ye Nyɪsva a tɛtɛtɔnyv, kɔ Nyɪsva a -cɔhlɔnpinyv gblakɔ 'hɛɛn, -v ni 'o, v yɛɛ ni, -ɛ mɔ, nɔ- -Yusu po -talɔvɔ a -gbɛ ye. -Tɛ v yɪi dɛ a -gbɛ, -ye tii -do a -gbɛ 'yri, vɔ lɛ =mɔ 'hru, 'kɛ bɔ klo, v 'muo 'la. Kɛɛ, vɔ pɪ nahuin a huannv, 'v -hɔ mɛ lɛ. ²⁰Kɛɛ -ye v -tɔvɔ -Yusu a -gbɛɛ gbo. Nɛ- nue, 'v lee 'le =nɔ nahuin -wɔn, v 'mv 'o 'klɪ -tu, v 'mv o nahuin =nɔ, -v kɔ 'o=tuule a ɲmli lɛ nu, v 'muo wɔn lɛ =gba, 'a -wɔn=tutue 'kwli 'mv, v 'mv 'le naa, v 'muo -tɪ yɛɛ, -ɛ die nu, v 'muo klɪ, v 'muo 'le Romakɔvɛ a -gɔlɔnɔma kwa 'mv po, ɔ 'muo -bati lɛ poo. ²¹-Tɛ v nyɛ 'klɛɛ 'o =nɔ 'hɔn 'mv, -ye v nɔ: «Tɔnyɔ o, -a yie ni, -ɛ mɔ, -nu =tu -tɪ a -tɛɛ, =ni nyi nahuin tɔɔ. 'Bɪa =ni nyi =tu, =ni pɪ =lɛ huannv, 'kɛ 'o -tɔnahuon a 'lu a lɛ-hie lɛ a -ta 'mv, mɔ =betɪ bɔ 'ya nyɪgblaka 'mv. Kɛɛ, -nu tɔɔ -tɪ a -tɛɛ, 'kɛ 'o dɛ =nɔ, Nyɪsvaa -a mv -hva a -ta 'mv. ²²Le 'klɛɛ -a mv, =bɛ Nyɪsva a tɛtɛi nɔ 'nɔ, -ba -ha 'blɔwli, -ba -nyi Romakɔvɛ a 'kun gblaka, -hee', -a 'dɛ ye blɛ -ba -nyi =nɔ?» ²³Kɛɛ -ye -Yusu yɪi 'waa gblagblɔ ni, ɔ nɔ: ²⁴«Ba titie 'mv 'wliɔkɔ a 'yɛɛ -do ye.» -Tɛ v yɛ =nɔ ye, -ye ɔ nɔ: «Nɔɔ tio- kɔ 'lu=tɔ ni 'o 'le? Nɔɔ tio- kɔ 'dɔ v 'cru -wɛ 'o 'le?» -Ye v nɔ: «Romakɔvɛ a 'kun gblakaa ni.» ²⁵-Ye kɛ -Yusu 'klɛɛ =nɔ ye po, ɔ nɔ: «'A -tɪ o, ba -nyi 'kun gblaka dɛ, -ɛ blɛ =nɔ ye, kɔ, ba -nyi -wɛ Nyɪsva dɛ, -ɛ blɛ =nɔ ye!» ²⁶ɛ 'wɛ =nɔ ye, -Yusu 'dɛ dɛ =de -wɔn =tu, 'kɛ 'o nahuin ye, -ɛ kɔ 'kwli 'mv 'a

yraanyv, v -wε 'le bu naa 'le, bu yɔɔ -tɪ. Kεε, -tɪ -nv, -Yusu -tu -nv -wɔn, ɪ saka -nv nɪ, 'v 'de 'klεε lele -tɪ -de -tu.

De -nv, -Yusu tɔɔ, 'ke 'o nahuin a 'klɔ'huhre a -ta 'mv
(*Matie 22.23-33; Maki 12.18-27*)

27'Ke 'le Jrusɛdɪɔ 'mv, ε kɔ la -tumu. 'A 'dɔ mɔ Sadusi-tumu. Nv-v nɪ, -v nyi -tu, -ε mɔ, nahuin 'bɔ 'kɔ, ε 'die 'le -wε bu -hɔn 'le 'kukonyv -heyri 'mv, bu 'hri 'klɔ, 'ke 'le Nyɪsɔa ye. Nv- kɔ nahuin mu 'o -Yusu 'hɔn 'mv, -ε die nɪ, v 'muo wɔn lε -gba. -Tε v nyre 'klεε 'o -nɔ 'hɔn 'mv, -ye kε vɔ -nɔ ye po, v nɔ: 28«Tɔɔnyɔ o, Nyɪsɔa a winwɔn-henyɔ Moise, ɔ 'cru la tete -ye, 'ɔ hie la -a mv lε. Tete a -gbe, ε nε- -gbo: Nyibeyu 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ kɔ nyɔ, 'plu nyibeyu a -gbe, 'bɔ 'de 'yuo gbo hie, 'bɔ 'kɔ, -ye nyibeyu -nv, -ɔ 'kɔ, 'bɔ kɔ 'diayv nyibeyu, nɔ-ble ye -bɔ kɔ nyrugba a -gbe, ɔ kɔ -nɔ 'hɛn, v 'mv 'yuo kɔ, 'ke 'o 'a 'diayv, -ɔ 'kɔ a -ta 'mv. Kε Moise a tete po.» 29-Ye v nɔ lele: «É kɔ la -diayv nyibepv 'nɪpata, 'waa ye-hɛnahuon 'ɔ kɔ nyrugba, nyibeyu a -gbe 'ɔ 'de 'yuo gbo hie, 'ɔ 'kɔ, 30'hɔn a nɔnɔ 'ɔ kɔ, 'ɔ 'de -wε 'yuo gbo hie, 'ɔ 'kɔ -wε. 31Dεε -do a -gbe, nε- nue -wε nahuon a ta a nɔnɔ. Nε- nue -nuenue, nahuon a 'nɪpata a nɔnɔ 'ɔ kɔ -wε, 'ɔ 'de -wε 'yuo gbo hie, 'ɔ 'kɔ. 32-Tε v 'bii, v 'kɔ 'klεε, -ye nyrugba a -gbe, ɔ 'kɔ la -wε nɪ. 33Nε- mɔ -tɪ -a di wen -mv wɔn -gba wɔn, -mv -a mv klε -hihia. -Nyɔwɔ -kɔ 'mv nahuin di 'le 'kukonyv -heyri 'mv -hɔn, v 'mv 'klɔ 'hri, 'ke 'le Nyɪsɔa ye, nahuon tio- di 'klεε nyrugba a -gbe kɔ 'le, -ε nue, -tε v nɪ la nɔ -tɔtɔ ke, nahuin 'nɪpata a -gbe, v kɔ la nɪ.» 34-Ye -Yusu -tu -wɔn, ɔ nɔ: «Nyɔv kɔ nyibepv 'hɛn, -v 'kɛ nɛ 'klɔ, nv-v kɔkɔ. 35Kεε, nyɔv kɔ nyibepv 'hɛn, -v 'kɔ, Nyɪsɔa ple, -bɔ -hɔn 'le 'kukonyv -heyri 'mv, -bɔ 'hri 'klɔ, 'ke 'le Nyɪsɔa a 'klɔ yrayv -nv 'mv, nahuin a -gbe, v 'nɪ kɔkɔ -le. 36U 'dεε bu 'kɔ 'klεε lele. U 'wε -nɔ Nyɪsɔa a lelenyɔ ye. U mɔ Nyɪsɔa a 'yuo nɪ, -ε nue, 'ke v -hɔn 'le 'kukonyv -heyri 'mv, v 'hri 'klɔ. 37Dε -gbo, -ε mɔ nahuin bu di 'le 'kukonyv -heyri 'mv -hɔn, bu di 'klɔ 'hri, Nyɪsɔa a winwɔn-henyɔ Moise, nɔ- 'cru la 'a -tɪ. ɔ 'cru la dε -nv nɪ, Nyɪsɔa le -nɔ, -tε Nyɪsɔa a -gbe, ɔ nɪ la 'le -gbakuduo -nv 'kwli 'mv, -ɔ wɔn, 'ɔ 'prεε la 'le Moise a -gbe -wɔn. 'Ke 'le 'crunɛ-tɔ a -gbe 'kwli 'mv, -tε Moisee la Kukonyɔ da, -ye ɔ nyo daa Nyɪsɔa -nv, Abrahamv, ɔ da, ɔ kɔ Yisaki, kɔ Sakɔbɔ 'hɛn.» 38Kε -Yusuu lele po: «Ti -nv -kɔ 'yri Nyɪsɔaa 'le Moise -wɔn 'prεε, Abrahamv kɔ Yisaki kɔ Sakɔbɔ 'hɛn, v 'kɔ la nɪ. Kεε, -a yie nɪ, -ε mɔ, ε 'de 'kukonyv, v 'nɪ da -le Nyɪsɔa, kεε, 'klɔnɪnyv, nv- nyo da. Nahuin -nv, -v nɪ 'le Nyɪsɔa a 'klɔ yrayv 'kwli 'mv, v 'de 'kɔ, kεε, v nɪ 'klɔ.» 39-Ye teteitɔnyv -ye, -v nɪ 'o, v nɔ: «Tɔɔnyɔ, -tɪ -nv, -n -tu, 'a -tεε, nε-ε nɪ.» 40Bu po 'klεε lε, -ye nahuin -nv, vɔ pɪ huannv, 'ke bu -gbo lele wɔn lε.

Waanyɔ, ɔ mɔ bodɪɔ Dafidɪ a 'yuo a 'yuu nɪ
(*Matie 22.41-46; Maki 12.35-37*)

41-Ye kε -Yusuu -nv ye po, ɔ nɔ: «É kɔ nahuin, 'vɔ le po: Waanyɔ -nv, Nyɪsɔa po la lε, ɔ di la 'le ya, Waanyɔ a -gbe, nɔ- mɔ bodɪɔ Dafidɪ a 'yuo

a 'Yu. 'A mu 'nu 'kleε wlon -gba: De- ko -ti 'u nyi -tu 'le? 42-ε nue, bodiɔ Dafidi a -gbε, ɔ =tui la ni, 'ke 'le Nyɔsua a -wlabrecruniε 'kwli 'mu, -ε mɔ:

Kokonyɔ Nyɔsua, ɔ le 'na Kokonyɔ ni, -ε mɔ:

Ni mɔ 'na diidepta ke gbo, -n ko 'mu 'heen,

43 -a 'mu nahuin win ke kɔɔ,

ε 'mue gba -gbagba,

'mue nu, =mu -na yraanyu bu 'lu gble -tu.»

44 -Ye -Yusu nɔ lele: «-Te Dafidi a -gbε, ɔ Waanyɔ a -gbε 'a Kokonyɔ daa, -be' Waanyɔ a -gbε, ɔ -we 'le bɔ nu Dafidi a 'Yu a 'mu'yiya 'le?»

-Te -Yusu le la nahuin, bu -tu 'waa diɔnu 'yie, 'ke 'o teteitɔnyu -wɔn
(Matie 23.1-36; Maki 12.38-40)

45 Nahuin -huohui =nu, -u ni -tuo ke, -ti =nu, -Yusu =tu, u pui ye gbo nua, -Yusu 'ɔɔ 'a -naagbopu le, ɔ nɔ: 46 «Ba =tu 'a ni diɔnu 'yie, 'ke 'o teteitɔnyu -wɔn, u 'ni -han 'a mu kaa. U nɔε 'mu ni, 'ke nahuin bu daa =nu nyigblaki. 'Buɔ le na, 'bu nyigblaki a wlawli pue, -ε die nu, nahuin 'mu 'ye. 'Buɔ 'o 'ε ni -tegbi =de mu, -te nahuin -huo 'o, -ye u nye 'ni -hua, nahuin bu pu 'wio gble, 'ke 'o 'waa 'o=tuule a -ta 'mu, 'u nɔε -we 'mu, 'bu mu 'le Nyɔsua a kayu gbo, 'ke bu ni 'le ye 'mu gbo, -ε die nu, nahuin 'bii 'mu 'ye. Deε -do a -gbε, nε- u nu, 'bu bu didide -wɔn. 47 'Plu, 'u kotianyrɔ kuko-tɔpli 'bii =nu kwa le -ha. 'Plu, teteitɔnyu a -gbε, 'buɔ Nyɔsua da, 'waa Nyɔsua a dida hren gbo ye, -ε die nu, nahuin 'mu le po, u mɔ =hapɔnahuiin ni. 'Nu 'a mu 'ni le, -bati =nu, Nyɔsua diu le poo, i di ke ni 'kli, i 'mu 'o =u -ye a -bati 'mu -hi.»

-Te =svenyrɔ =de -ha la 'a 'wliye 'bii, 'ke 'o Nyɔsua a -kuan a -ta 'mu
(Maki 12.41-44)

21 1-Yusu, ɔ ko 'a -naagbopu 'heen, u 'kie nɔε 'le Nyɔsua a 'kagblaka gbo. 'Ke u ni 'o dokwliye =nu 'huɔn 'mu, -ε ko wlon nahuiin 'le 'wli le po, 'ke 'o Nyɔsua a -kuan a -ta 'mu. -Ye -Yusu 'ye ni, -te dekonɔyɔ, u 'le 'wli a lepupue nu. 2-Ye ɔ 'ye -we =svenyrɔ =de. 'A tɔ 'ku la ni. Nɔ- nyre 'o, 'ɔ po 'le 'wliɔkɔ a 'yɔɔ 'hɔn, -ɔ 'de 'le de =de a -tuto -we. 3-Te -Yusu 'yo, -ye ɔ nɔ: «'Nu 'a mu 'ni le -teε, 'ke 'le Nyɔsua 'yi 'mu, =svenyrɔ -gbo, ɔ po 'le 'wliye, 'ε -hi 'o nahuin 'bii -ye -gbo 'mu, 4-ε nue, nahuin 'bii -ye =nu, 'wliye, -ε 'de -kuan kɔ, 'ke 'o =nu -wɔn, nε- u po 'le. Nyrugba -gbo, ɔ -mε -ye, -hapukɔ, =sɔε 'ε nyo nu, keε, 'wliye 'bii, ɔ di wen nu, ɔ 'mu wen 'a diɔ ye -wɔn, nε- ɔ po 'le.»

-Yusu nɔ 'ni, u di Nyɔsua a 'kagblaka 'ni 'wla
(Matie 24.1-2; Maki 13.1-2)

5 Nahuin -ye, u =tu Nyɔsua a 'kagblaka =nu a -ti. Ke u po, -ε mɔ: «U nɔ le 'yi 'dɔ. 'Ye ke, 'yilenɔhe =nu, u nu, 'u pu, ko 'yilenɔ-tɔpli a gbleglei, u -ha, u =tu 'le kayu a -gbε gbo, Nyɔsua a -ti a 'yi'buaale a -ta 'mu.» -Ye -Yusu

no: ⁶«Kayu -gbo, aa 'kleε 'ye, -nyrɔwɪ di 'o 'nɪ nyre, -ɪ kɔ 'mu v diu 'o 'wlaa 'bii. 'A 'hɪɔ =de 'dee bɔ nɪ 'o 'a 'be 'hɪɔ 'lu gbo.»

'Kla-wliye'yɪya, -ε di 'o nyre, 'plu 'klɔ 'mu 'o 'mu -hɔn
(*Matie 24.3-14; Maki 13.3-13*)

⁷-Ye v =gbo wlɔn, v nɔ: «Tɔɔɔɔɔ, le -a mu, ti tio- kɔ 'yri v di 'o Nyɪsua a 'kagblaka =nu 'wlaa, kɔ dε tio- -a di 'ye, -ε di 'lu -wɔn mue, 'plu -a 'mue yɪ, -ε mɔ, -tɪ 'bii -gbo, -n =tu wen, ɪ di 'nɪ nue?» ⁸-Ye ɔ =tu -wɔn, ɔ nɔ: «Ba =tu 'a nɪ dɔɔv 'yie, =ɔ =de 'nɪ =han 'a mu kaa, -ε nue, nahuin 'plɔplɔ di 'le di, v 'mu le po, nu- mɔ Waanyɔ =nu, Nyɪsua po la le, ɔ di la 'le ya, v 'mu -we le po, ti =nu -kɔ 'yri Waanyɔ a -gbe, ɔ kɔ bɔ di 'le, ɪ 'muεε yre. Kεε, a nɪ kuv 'le -wɔn. ⁹'Ya 'o lele 'lu, a di 'nɪ 'wɔn, -ε mɔ, v -wɔn tɔ, 'ke 'le 'blugbɪ -ye 'mu, kɔ, a 'mui -we 'wɔn, -ε mɔ, ε kɔ nahuin, -vɔ 'blugbɪ -ye =gbugblo. 'Ba nyi 'wɔn, a nɪ pɪ 'le huannu, -ε nue, -tɔplɪ a -gbe, ɪ kɔ bɪ mue 'lu -wɔn. Kεε, 'bu 'lu -wɔn mue, ε 'de 'nyre =hen, tii -do a -gbe 'yri, 'ke 'klɔ a 'o'mu-hɔnti di 'o nyre.»

¹⁰Kε ɔ lele po: «'Blugbɪ di ye 'nɪ -wɔnwɔn. ¹¹'Ke 'le 'dai 'blugbɪ 'mu, -tɔtɔ di 'nɪ 'hɪhrɔ 'dɔ, kanv 'mu =tɪ, =titakvei 'mu nahuin nu. 'Plu, ε di kɔ huannu-tɔplɪ, ɪ 'mu 'le yakɔ 'mu 'hru.

¹²Kεε, 'plu -tɔplɪ 'bii a -gbe, ɪ 'mu 'o nyre, v di 'a mu 'nɪ klɪ, -te a 'ya 'na nahuin 'mu a -tɪ, v 'mu 'a mu =sɔε =tue, kɔ, v 'mu -we 'le 'a mu Nyɪsua a kayuo a nyɪgblakɪ -wɔn gba, -ε die nu, v 'mu 'a mu -bati le poo, kɔ, v 'mu -we 'a mu =jɪ 'mu le pupo, kɔ, v 'mu -we 'a mu -tɪ yεε, 'ke 'o 'blugbɪ a bodɪɔpɔ kɔ 'a -gɔlɔnɔmapɔ ye. ¹³'Bia 'be nyre 'o 'a mu -wɔn, -ye a di kɔ 'hru, 'ke ba =tui, -ε mɔ, a kuo 'mu ye =wɪv. ¹⁴'A -tɪ, 'bia 'bu yεε 'a mu -tɪ, -tɪ a di =tu, a nɪ -hii 'le 'lu -wɔn le, 'plu -tɔplɪ a -gbe 'mu 'o nyre. ¹⁵'Na -gbe, 'mɔ die nu, a 'mu =tɔwin po. Nahuin =nu, -vɔ 'a mu -tɪ yεε, v 'die 'le -we bu nyra 'a mu ye gbo, kɔ, bu =tu -we 'a mu -wɔn. ¹⁶'A nɪ bunv, 'a nɪ 'diinv, 'a nɪ -diayuo, kɔ 'a nɪ =tugba a nahuin, kɔ 'a nɪ ninatumupɔ, v di 'a mu kwa po 'blugba a ye'munaanyv, v 'mu =v -ye le 'lɪla, 'ke 'le 'a mu -heyri. ¹⁷Nahuin 'bii, v di 'a mu 'nɪ yraa, -ε nue, 'a mu mɔ 'na nahuiin nɪ. ¹⁸Kεε, dε =de 'dee be nyre 'o 'a mu -wɔn, mɔ, a 'dee ba 'waan -we 'a nɪ 'lu-pupuu -do. ¹⁹'A nɪ sta 'le. Nε- die nu, Nyɪsua 'mu 'a mu 'a 'klɔ yrayv -nyi.»

-Sɔε'yeti gblakɪ, -ɪ di 'o nyre, 'plu -Yusu 'mu 'le di
(*Matie 24.15-21; Maki 13.14-19*)

²⁰Kε -Yusu lele 'a -naagbopv ye po, ɔ nɔ: «'Bia 'ba 'ye Jrusɛdɪɔ, pupɔdakv -ye a 'sɔyuo 'bu =glɔɔ 'le, -ye ba yie, -ε mɔ, v -we le kε Jrusɛ a -gbe a 'wɔwla. ²¹'Baa dε a -gbe 'ye, -ye nahuin =nu, -v nɪ 'le Sudeblugba 'mu, bu 'gba ci le, bu mu 'le dugbɪ 'lu, kɔ, nahuin =nu, -v nɪ 'le Jrusɛdɪɔ 'mu, v kɔ bu hren -wɔn, kɔ, nahuin =nu, -v nɪ 'le 'daklɔ, v nɪ 'di 'le 'dɪɔ 'mu, v 'nɪ -hiun le 'lɪla, ²²-ε nue, -nyrɔwɔ a -gbe 'mu, Nyɪsua di 'a dakv

-tue =sue. Kε'ε nι, -tι 'bii =nu, Nyιsua a winwlon-henyv -tu la, 'ke 'le Nyιsvacrune 'kwli 'mu, ι di 'lu a -wɔnmumue nu. ²³Ti a -gbe 'yri, nyrv =nu, -v di 'kwlii 'mu le nι, kɔ, 'waa dε -gbo, -ε di 'yuo 'nya, ε di 'ye =sue 'dɔ, kɔ, daku 'mu -wε =sue 'ye 'dɔ, kɔ, Nyιsua 'mu 'a daku =nu yrv le poo. ²⁴U di nu -hotɪplie, v 'mu =v -ye le 'lula, v 'mu 'le =v -ye daku =nu, -v 'de Nyιsua yi a 'bri le gbɔgba, v 'mu 'le -gode nu, daku =nu, -v 'de Nyιsua yi, v 'mu Jrusredɔ 'bii =nu 'wla, ε 'mue gba -gbagba, 'waa nι ti 'mu 'le -wε.»

-Yusu, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, ɔ di 'le lele 'nι di
(*Matie 24.29-31; Maki 13.24-27*)

²⁵Kε -Yusuu lele po: «Sue'yeti a -gbe 'yri, huannv-tɔplɪ di -wɔn mue 'lu, 'ke 'le 'yrv 'yi 'mu, kɔ -hɔpɔ, kɔ yahroyɔ. Kε nɔ -tutv ke, daku di 'mu gbo nι huannvɔ, 'ke 'o 'yrv kɔ 'a 'dɔ 'heɛn a -cici a -ta 'mu. Dε bu di 'lu -wɔn le -hie, v 'deɛ bu yie. ²⁶-Tɔplɪ, -ι di 'lu -wɔn mue, kε nɔ -tutv ke, nahuin 'bu nyi 'lu -wɔn le -hie, 'a huannv diu le 'nι 'lula. -Tɔplɪ 'bii, -ι nι 'le yakɔ 'mu, ι di 'mu le -hɔn -ta. ²⁷Tii -do a -gbe 'yri, 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, v di 'mu 'nι 'ye. 'N di 'le 'nι di, 'ke 'le 'na 'klɪ a kenɪnue 'kwli 'mu, kɔ 'ke 'le 'na -tɪ a 'yi'buaale 'kwli 'mu. 'Bia 'nu 'le di, 'ke 'n di 'le 'nugbɪ -heyri nι. ²⁸Ti =nu -kɔ 'yri -tɔplɪ a -gbe a nunue di 'o -wlu =tuu, ba 'wv 'le le, kɔ ba -ha 'le 'lu -wlu le, -ε nue, -nyrɔwɔ -kɔ 'mu Nyιsua di 'a mu =gbɪa, ɔ 'mυεε ye.»

-Yusu nye 'nι -hua, ti =nu -kɔ 'yri Nyιsua di 'o nahuin win ke kɔɔ 'bii,
nahuin bu yi ti a -gbe
(*Matie 24.32-35; Maki 13.28-31*)

²⁹'Plu, -Yusu 'ɔ po =nu -talɔdv ye, ɔ nɔ: «Ba 'ye kε tugbe =nu, vv figietu daa, kɔ ti -ye. ³⁰'Bia 'ba nyi 'ye, 'bu hai yrayrv =gaa, -ye a yie nι, -ε mɔ, -cii-ci-nyre 'mυεε ye. ³¹-Tɔplɪ 'bii -gbo, -ι kɔ -tɪ 'n =tu wen, 'bu 'lu -wɔn mue, -ye ba kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, ti =nu -kɔ 'yri Nyιsua di nahuin win ke kɔɔ 'bii, ι 'mυεε yre. ³²'Nu 'a mu 'nι le -tεε, daku -gbo, v 'deɛ bu -wε gbo, -tɔplɪ 'bii a -gbe, ι 'mu 'o nyre. ³³Yakɔ kɔ -tutv 'heɛn, ι di gbo 'nι -wε, Kεε, 'na wintε, ε 'deɛ be -wε gbo gbe.»

Ba nι 'o -preele 'mu

³⁴-Ye kε -Yusuu lele po, ɔ nɔ: «Ba =tu 'a nι dɔnv 'yie, 'a nι 'lu a le-hiele nι nι 'le 'o le'mimree -do ke, kɔ, a nι 'na 'le nɔ 'dɔ, kɔ, a nι hreti 'le, 'ke 'o -tɔplɪ -gbo -wɔn, nahuon blε ye bɔ kɔ. -Tɔplɪ 'bii a -gbe, ι nye 'nι nu, 'a nι 'lu a le-hiele 'εε 'le 'mu le bibi. 'Baa -tɔplɪ a -gbe nu, -ye -nyrɔwɔ -kɔ 'mu 'n di 'le lele di, ɔ di 'a mu 'mu gbo 'nι =huo, ³⁵-ε 'we =nɔ ye, -tε tutuu nu, 'vv dεhve klɪ. -Nyrɔwɔ a -gbe, ɔ kɔ bɔ ye 'o nahuin 'bii gbo, -v nι nɔ -tutv ke. ³⁶Ba nι 'o -preele 'mu, a nι ηmo 'le, ba 'cipi 'o Nyιsua a dɪda, -ε die nu, -tɔplɪ 'bii =nu, -ι di 'o nyre, a 'mui 'le wlon -tɔɔ 'bεε, 'plu, 'bia 'mɔ -gbo, -ɔ

mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'nɪ di 'le, a 'nɪ -han huannu pɪ.» Ke -Yusuu nahuin ye po.

³⁷-Nyɛ 'mu, 'ke -Yusuu 'le Nyɪsua a 'kagblaka gbo tɔɔ. 'Tɔ 'bɔ -wɔn, -ye ɔɔ 'mu =tɪ 'dɔɔ, ɔɔ 'le dɔɔgba =nu 'lu mu pɛɛ, -ɔ kɔ 'lu olifieti nɪ 'le. ³⁸-Nyɛ 'bɛ cɛ le, nahuin 'bii ke -wɛ ti, 'ke 'le Nyɪsua a 'kagblaka gbo, v 'mu 'a win 'wɔn.

Judia -hva bɔ po la -Yusu -Juukvɛ a nyɪgblakɪ kwa
(*Matie 26.1-5; Maki 14.1-2; Saan 11.45-53*)

22 ¹Plu dɛ a -gbɛ, ɛ 'mu mu -hi, -ye -Juukvɛ a le'mimre gblaka, ɛɛ 'o mu 'nɪ nyɛ. Le'mimre a -gbɛ, 'a 'dɔ mɔ Pakɪ. Pakɪ a -gbɛ a ti 'yri, 'flɔɔdɔ =nu, -ɔ kɔ -wɔn v 'nɪnɪ po 'le 'yaadɛ, nɔ- vɔ la di. -Tɛ -nyɛrɔwɔdɔ a -gbɛ, ɔɔ yɛ 'muɛɛ, ²-ye Nyɪsua a -cɔhlɔnpinyɔ gblakɪ, v kɔ tɛtɛtɔɔnyɔ 'hɛɛn, vɔ le =mɔ -Yusu a 'lɪla. Kɛɛ, vɔ pɪ nahuin a huannu. ɛ nɛ- nue, 'vɔ =tɔ le =mɔ, -tɛ v di 'a 'lɪla nu.

Judia, ɔɔ -hva bɔ po la -Yusu -Juukvɛ a ye'munaanyɔ kwa
(*Matie 26.14-16; Maki 14.10-11*)

³'Ke 'le -Yusu a -naagbopɔvɔ -pu =tu 'o 'hɔn =nu -gbahlɔn, ɛ kɔ la -naagbopɔvyɔ -ye. 'A 'dɔ mɔ Judia. 'A kegbohɔraadɔ mɔ Yisikalio. Nɔ- kɔ ke 'mu 'kuo -hɔn a nyɪgblaka, -ɔ mɔ Satan, ɔ bi 'o, ⁴Judia a -gbɛ 'ɔ 'ba ye 'mu, 'ɔ mu 'le -cɔhlɔnpinyɔ gblakɪ -wɔn, kɔ Nyɪsua a 'kagblaka a 'yie=tunyɔ gblakɪ 'hɛɛn, 'ɔ mu 'ye wɔn, -tɛ ɔ di =nu -Yusu a kwapupue nu. ⁵'Plu v 'mui 'mu le mu pupo, -ye 'waa plɔ ble nɪ. -Ye v pue 'le -le, -ɛ mɔ, v di =nɔ -nye 'wliye, 'bia -tɔplɪ 'bii a -gbɛ 'bɪ mue 'lu -wɔn. ⁶-Ye Judia wɛɛn ke. Kvɛ 'o ti a -gbɛ 'yie 'mu gbo, ɔɔ le =mɔ =hapɔ=tɔ, -tɛ ɔ di nu, ɔ 'mu =nu -Yusu kwa po, 'ke nahuin =nu, v 'nɪnɪ die 'o dɛ =de 'hɔn 'mu yi.

-Tɛ -Yusu po la Pakɪ a dididɛ a =tɔ
(*Matie 26.17-25; Maki 14.12-21; Saan 13.21-30*)

⁷Le'mimre =nu, -ɛ mɔ Pakɪ, 'a ye-hɛ-nyɛrɔwɔ 'mu, 'ke vɔ 'o 'flɔɔdɔ =nu dii, -ɔ kɔ -wɔn v 'nɪnɪ po 'le 'yaadɛ, kɔ, 'vɔ -wɛ 'o 'blayuo -tutui 'laa, 'ke 'o dididɛ gblaka a -ta 'mu. -Tɛ -nyɛrɔwɔ a -gbɛ, ɔ nyɛ 'o, ⁸-ye -Yusu, ɔɔ Pielɪ kɔ Saan 'hɛɛn 'nɪ le, ɔ nɔ: «Ba mu Pakɪ a dididɛ -wɔn -wɔ.» ⁹-Ye v =gbɔ wlɔn: «-Be' -nu -hva -ba pii 'klɛɛ dididɛ a -gbɛ ye 'le?» ¹⁰-Ye ɔ =tu -wɔn, ɔ nɔ: «Ba po 'o nva gbo: Ba mu 'le Jɔrusɛdɔ 'mu. A kɔ nyɪbɛyɔ -ye 'hɛɛn, 'a mu di =ɲmoo. Nahuon a -gbɛ, ɔ 'ble 'nɪya. Kayu -kɔ gbo ɔ di 'le pa, 'ke ba pa 'le. ¹¹Ba le kayu a -gbɛ a kɔkɔnyɔ, a nɔ: -A nɪ tɔɔnyɔɔ wlɔn 'nɪ -gba: -Be' -gblo nɪ ye, -ɔ kɔ 'mu ɔ di 'le Pakɪ a dididɛ 'le dii, ɔ kɔ 'a -naagbopɔ 'hɛɛn? ¹²-Ye ɔ di 'a mu tɔɔ -gblo gblaka, 'ke 'le yɛayɪkayu a -gbɛ a ye-hɛ-gbo 'mu. 'Ke kayu a -tɔplɪ 'bii =cɛɛ 'le. 'Kee nɪ, ba pii 'le dididɛ a -gbɛ!» ¹³-Tɛ v mu, v nyɛ 'le, ɛ mɔ -tɛɛ, -tɛ -Yusu nu 'a =tutue, ke'ɛ nɪ, v nu 'o -tɔplɪ a -gbɛ a

'ogboytye. -Ye v pi Paki a didide a -gbe ni. -Te v -wɔ 'a pipie -wɔn, -ye v -me de.

Kukɔnyɔ -Yusu a 'lele'bɔɔdidide

(Matie 26.26-30; Maki 14.22-26; 1 Koletikue 11.23-25)

14-Wise, -te dediti nyre 'o, -ye -Yusu kɔ 'a -naagbopu 'heɛn, v 'kukue le, v 'mu de di. 15Ke ɔ -nu ye po, ɔ nɔ: «'Na =wɔ nye o le 'nɛ =mɔ 'dɔ, 'ke a kɔ 'mu 'heɛn -ba di Paki a didide -gbo, 'plu e 'mu 'na =sue a 'yiye a ti ke ye. 16Kee =be 'nu 'a mu 'nɛ le: 'N 'dee =bo di lele dididedu -gbo, e 'mu -hlɛn ti -nu ke ye, -ɪ kɔ 'yri Nyɪsua di -tado 'a daku a waale -wɔn -wɔ, 'ke 'le 'a 'klo yrayru =nu 'kwli 'mu.» 17Bo po 'kleɛ le, -ye ɔ 'ba 'mu -wiin-gauwɔ, 'ɔ po Nyɪsua a 'wio gbo, ɔ nɔ: «Ba kɛ -wiin-gauwɔ -gbo gbo, a 'muo -hie. 18'Nu 'a mu 'nɛ le: Kuɛ 'kleɛ mɔ gbo, 'n 'dee =bo 'na lele nɔdu -gbo, e 'mu -hlɛn ti -nu ke ye, -ɪ kɔ 'yri Nyɪsua di -tado 'a daku a waale -wɔn -wɔ,» 19'plu, 'ɔ 'ba 'fɔɔ 'mu, 'ɔ po Nyɪsua a 'wio gbo, 'ɔ 'be 'fɔɔ a -gbe =tɔ le, 'ɔ -nyo 'a -naagbopu le. -Ye ke ɔ po: «'Fɔɔ -gbo, nɔ- mɔ 'na 'hɔn, 'n di -ha, 'ke 'o 'a nɛ -ta 'mu. Kuɛ 'kleɛ mɔ gbo, 'fɔɔ=tɔle'bɛde a -gbe, kɔ 'a didie 'heɛn, nɛ- ba gba 'lu -wɔn, -e die nu, a 'mu 'na -tɪ 'lu -wɔn le -hie 'e nɛ ti.» 20-Te v -wɔ de le, -ye ɔ 'ba 'mu -wiin-gauwɔ, 'ɔ po Nyɪsua a 'wio gbo, 'ɔ -nyo 'a -naagbopu, v 'muo -hie. -Ye ke ɔ po: «-Wiin -gbo, ɪ =hen 'nyre Nyɪsua a 'yri yrayri a =tuele. Nyɪsua a -gbe, ɔ di nu 'na dablo, ɔ 'mu 'yri yrayri a -gbe =tue, ɔ kɔ 'a mu 'heɛn. 'Na dablo a -gbe, 'n dio gbo 'nɛ 'wla, 'ke 'o 'a nɛ -ta 'mu.»

21-Ye ke ɔ lele po: «Ba po 'o nua gbo -tee: Nahuon =de nɛ mɔ dedi-tuo -gbo ke. Nɔ- di 'mu 'na yraanyu kwa po, -vɔ 'na 'lɪla le =mɔ. 22'E mɔ -tee, 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'n kɔ =bo 'ku, -te Nyɪsua nu 'a -huhua. Kee, 'jɔ 'ke 'o nahuon =nu -wɔn, -ɔ di 'mu 'na yraanyu a -gbe kwa po.» 23-Te -Yusu -yre, -ye 'a -naagbopu, v -tua wɔnle=gbugbale gbo, -ye ke v po: «Nahuon tio-, -ɔ nɛ nɔ -a mu 'nyɪ 'mu, -ɔ dio 'a yraanyu kwa po.»

-Yusu tue 'a -naagbopu ni, -te nyigblaka a 'klo di 'mu ni

24-Te de a -gbe, e -hi, -ye -naagbopu -tua wɔnle=gbugbale gbo, 'ke 'le gble a pupue 'kwli 'mu, -e mɔ, nahuon tio-, 'ke 'le -nu -gbahlɔn, nahuin di le po, nɔ- nɛ 'o 'a 'bienu 'lu ye. 25Bɔ le 'pɔpre nu, -ye -Yusu le -nu ni, ɔ nɔ: «Ke nɔ -tɔtu -gbo ke, 'kunpu kɔ bodɔpu 'heɛn, v nye 'waa nahuin 'nɛ tɔɔ, -e mɔ, v nɛ ke 'kɛ, 'plu, 'v nye -hɔ, 'ke nahuin a -gbe, bu -tui, -e mɔ 'waa ye'munaanyu a -gbe, v nahuin 'yi -hlɔn le nu -hapude. 26Kee, 'ke 'o 'a mu -wɔn, e 'de ye ble be nɛ le 'mu. Nahuon =nu, -ɔ mɔ nyigblaka, ɔ ble ye bɔ 'ya 'a nɛ 'mu-henyɔ 'mu, 'plu, nahuon =nu, -ɔ kɔ 'a mu win ke, ɔ ble ye bɔ 'we =nɔ nahuon =nu ye, -ɔɔ 'o 'a 'mu =tuu. 27=Bo pue de ye: Nahuon =nu, -ɔ nɛ 'o dedihuo ke, kɔ nahuon =nu, -ɔ mɔ 'mu-henyɔ, -ɔ didi-tɔplɪ -hie, nyɔ- nɛ 'o 'a 'be 'lu ye 'le? =Be e 'de nahuon =nu, -ɔ nɛ 'o dedihuo ke? Ke'e nɛ, e nɛ 'mu, 'ke 'le -tɔnahuin -heyri. Kee, 'me -ye, ke nɔ 'a mu -heyri, 'n 'we =nɔ 'mu-henyɔ ye.

28-Tɛ ʊʊ o 'mʊ lɛ ɛ-tɔ, a 'de o 'mʊ gbo hie, kɛɛ, a 'cipi o 'o 'mʊ 'hʊɪn 'mʊ nɪ. 29-Nɛ- nue, 'nʊ 'a mʊ lɛ, ti ɛ-nʊ -kɔ 'yri 'n di nahuin win ke kɔɔ, 'n di 'a mʊ -nyi 'klɪ, a kɔ 'mʊ 'hɛɛn, -a 'mʊ -kʊan a -gbɛ nu, -ɛ 'wɛ ɛ-nɔ ye, -tɛ 'n Bu Nyɪsʊa nu, ɔ -nyi 'mʊ 'klɪ, 'ke ɔ kɔ 'mʊ 'hɛɛn, -ba kɔɔ nahuin win ke. 30-Nɪ di -tado nahuin win ke kɔɔ, 'ke a di 'o -tɛgbii -do dɛ dii, a kɔ 'mʊ 'hɛɛn, kɔ, 'ke a di 'o -batipogbatɪ ke gblɛ nɪ, a 'mʊ Yisraɛkʊɛ a -tʊgbʊ -pu ɛ-tʊ 'o 'hɔn ɛ-nʊ -bati lɛ poo.»

-Tɛ -Yusu le la Pielɪ, -ɛ mɔ, Pielɪ a -gbɛ, ɔ di 'nɪ ɛ-tʊ, 'ke ɔ 'dio yi
(Matie 26.31-35; Marki 14.27-31; Saan 13.36-38)

31-Yɛ -Yusu, ɔɔ 'le Simɔ Pielɪ -wɔn 'nɪ 'prɛɛ, ɔ nɔ: «Simɔ o, po 'mʊ nʊa ye gbo. Satan, ɔ mɔ 'kuo -hʊɪn a nyɪgblaka, nɔ- -hʊa Nyɪsʊa 'klɪ, 'ke bɔ ɛ-tɔ 'a mʊ 'mʊ lɛ, -ɛ 'wɛ ɛ-nɔ ye, -tɛ nyɪrgbaa nu, ɔɔ -gblɛ 'mʊ lɛ -hloɔn, ɔɔ 'le -pupui 'le -ha, -hapɔgbɛ ɔɔ 'le -ɲmahɛn wɔn hie. 32-Kɛɛ, 'mɔ -gbo, 'n 'batɪ Nyɪsʊa lɛ, 'ke 'o -na -ta 'mʊ, 'ke -bo 'cipi 'o 'na ɛ-wɔlʊ a yekuolɛ. Ti ɛ-nʊ -kɔ 'yri -n diɛ yrii, -ɛ mɔ, -n nu 'yilɛnyɛdɛ, -yɛ -bo -nyi -n -diayuo 'klɪ, 'ke bʊ kuo 'mʊ ɛ-wɔlʊ ye.»

33-Yɛ kɛ Simɔ Pielɪ, ɔɔ ɛ-nɔ ye po: «Kʊkɔnyɔ, 'bɪa 'bʊ po -mʊ ɛ-ji 'mʊ, 'n nye 'nɪ -hʊa, bʊ po -wɛ 'mʊ ɛ-ji 'mʊ. Mɔ, 'bɪa 'bʊ 'la -mʊ, 'na -gbɛ, 'n nye -wɛ 'nɪ -hʊa, bʊ 'la -wɛ 'mʊ.» 34-Yɛ kɛ -Yusu nyo ye po, ɔ nɔ: «Pielɪ, 'nʊ -mʊ 'nɪ lɛ: 'Ke 'le 'tɔyɪwɔɔ -do -gbo 'kwli 'mʊ, hapebʊ 'dɛɛ bʊ da -nyɛɛ, -mʊ kɛ 'na -wɔn-gaawɪ ta nu, -mʊ kɛ lɛ po, -n 'de 'mʊ yi.»

-Yusu le la 'a -naagbopʊ, 'ke bʊ -wɛ -wɔn, ʊ 'mʊ -wɔn

35-Yɛ kɛ -Yusuu lele ɛ-nʊ ye po, ɔ nɔ: «'N le o 'a mʊ nɪ, 'ke ba na o 'diɛ 'mʊ lɛ, ba pue o nahuin 'na -hapɔtitie, 'nɪ le o 'a mʊ, 'baa o mʊ, a nɪ gba 'le o 'wliye, kɔ blɔ, kɔ 'suei 'hɛɛn. -Tɛ a 'de o -tɔplɪ a -gbɛ gba, -bɛ dɛ -dɛ nɪ 'o, aa o -hʊa, a 'de o kɔ?» -Yɛ ʊ nɔ: «'ʊʊn, ɛ 'de o dɛ -dɛ kɔ, -aa o -hʊa, -a 'de o kɔ.» 36-Yɛ kɛ ɔɔ lele po: «Kɛɛ, -tɛ ti nɪ lɛ 'mʊ -gbo, ɛ 'de lɛ 'mʊ nɪ. Nahuon 'bɔ kɔ 'wliye, 'bɔ kɔ blɔ, bɔ 'bʊ 'mʊ. Kɔ, nahuon 'bɔ 'de -hɔtɪplie kɔ, bɔ plo 'a wlawɔlʊ -yɛ, ɔ 'mʊ -hɔtɪplie -tɔ. 37'ɛ mɔ -tɛɛ, 'nʊ 'a mʊ 'nɪ lɛ, -tɪ ɛ-nʊ, ʊ 'cru la, 'ke 'le Nyɪsʊacrɪnɪɛ 'kwli 'mʊ, ɪ kɔ bɪ mue 'lu -wɔn, 'ke 'o 'mʊ -wɔn. -Tɪ a -gbɛ, ɪ nɪ- -gbo: 'Ke ʊ -hroo 'le 'crɛnyʊ -hɛyri. 'ɛ mɔ -tɛɛ, -tɪ a -gbɛ, ʊ 'cru la, 'ke 'o 'mʊ kɛ, ɪ -wɛ lɛ kɛ 'onyinyɛ.» 38-Yɛ ʊ nɔ: «Kʊkɔnyɔ, 'yɛ kɛ, -a kɔ -hɔtɪplieii 'hɔn.» -Yɛ ɔ nɔ: «l nu -tɛɛ.»

-Tɛ -Yusuu la Nyɪsʊa da, 'ke 'le dʊgba -nʊ 'lu, -ɔ kɔ 'lu olifietɪ nɪ 'le
(Matie 26.36-46; Marki 14.32-42)

39-Dɛ a -gbɛ, -tɛ ɛ -hi, -yɛ -Yusu kɔ 'a -naagbopʊ 'hɛɛn, ʊ ɛ-tɪ 'mʊ 'dɪɔ, 'ʊ mʊ 'le dʊgba -nʊ 'lu, -ɔ kɔ 'lu ti nɪ 'le, ʊʊ olifɛ daa. 'Ke -Yusu 'cipi 'le. 40-Tɛ ʊ nyɛ 'o -tuo a -gbɛ kɛ, -yɛ kɛ ɔ po: «Ba da Nyɪsʊa, -ɛ diɛ nu, 'kuo -hʊɪn a nyɪgblaka, 'bɔɔ 'a mʊ 'mʊ lɛ ɛ-tɔ, a 'nɪ -han dɛ 'kuku nu.» 41-Bɔ po 'klɛɛ lɛ, -yɛ ɔ -hɔn 'o -nʊ

'mu 'huin, 'b 'yiya 'o ye 'mu gbo de gbi. -Ye ɔ bla gbo kwli, 'b -tua Nyisua a dida gbo, ⁴²ɔ nɔ: «'Na Bu, 'bia -ni nye -hua, -ye -bo hren 'mu -sue -gbo -wɔn, 'n kɔ -bo 'ye. Kɛɛ, bɛ 'ya -na kewɛɛnle 'mu, bɛ nue, ɛ ni 'ya 'le 'na kewɛɛnle 'mu.»

[⁴³-Ye Nyisua a leleenyo 'hru -nɔ ye, 'b -nye -nɔ 'kli. ⁴⁴-Tɛ dɛ a -gbɛ, ɛ -hi, -ye huannu bio 'le 'kwli 'mu, ɔɔ 'o lele 'kli -tu, ɔɔ Nyisua da. Hinhin -gbo, -vɔ 'le -nɔ 'mu blɛ, v 'we -nɔ dablo a tapu ye.] ⁴⁵-Tɛ ɔ da 'klɛɛ Nyisua, -ye ɔ 'ba 'mu ye, 'b mu 'o 'a -naagbopu 'huin 'mu. -Tɛ ɔ nyru 'o 'huin 'mu, -ye vɔ 'ni ŋmo, 'kla-wliye 'yiya a -tu. ⁴⁶-Ye kɛ ɔɔ -nu ye po: «Dɛ-ko ŋmla aa ŋmo 'le? Ba 'ba ye 'mu, ba da Nyisua, -ɛ die nu, 'kuo -huin a nyigblaka 'bɔɔ 'a mu 'mu lɛ -tɔ, a 'ni -han dɛ 'kuku nu.»

-Tɛ -Juukɛ a nyigblakɔ nu la -Yusu a kiklɛ
(*Matie 26.47-56; Maki 14.43-50; Saan 18.3-11*)

⁴⁷Win ni 'le -Yusu wɔn, nahuin -huohui 'b waan 'le ye. -Ye Judia, -ɔ mɔ -Yusu a -naagbopu -pu -tu 'o 'hɔn a nahuon -ye, nɔ- po nahuin -huohui a -gbɛ ye 'mu. -Ye ɔ 'yiya 'o -Yusu 'mu gbo 'huin, 'b 'wɔɔ 'mu. ⁴⁸-Ye kɛ -Yusu nyo ye po: «Judia, -bɛ 'ke 'le 'na 'mu'wlɛɛlɛ 'kwli 'mu, 'ke -n -hua -bo naa 'le, -bo po 'mu 'na yraanyu kwa, 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon?» ⁴⁹-Yusu a -naagbopu, -v ni 'o -Yusu 'huin 'mu, v yrii dɛ -nu ni, -ɛɛ 'o mu nyre, 'b -gbo wɔn, v nɔ: «Kukɔnyɔ, -bɛ -ba nu -hotipliei, -ba -wɔnwɔn ye?» ⁵⁰'Ke Nyisua a -cɔhlɔnpinyu a nyigblaka a -kuannunyo ni -wɛ 'o -tuo a -gbɛ ke. -Ye 'klɛɛ, -Yusu a -naagbopuyi -ye, nɔ- nu 'a -hotiplie, 'b 'bɛ 'o -kuannunyo a -gbɛ a diidenu 'o. ⁵¹-Ye -Yusu wun 'ni po, ɔ nɔ: «ɛ -wɛ -wɔn,» 'b 'tu nyibeyu a -gbɛ a nua lɛ, 'b -wɔ 'a nua a -gbɛ.

⁵²-Tɛ ɔ -wɔ 'klɛɛ 'a nua, -ye ɔ -huan -wɔn, ɔɔ 'le nahuin -nu -wɔn 'prɛɛ, -v mɔ Nyisua a -cɔhlɔnpinyu gblakɔ, kɔ Nyisua a 'kagblaka a 'yie-tunyɔ gblakɔ, kɔ -Juukɛ a 'blu a nahuin, -v dio klɔ wɔn. Kɛ ɔɔ po: «A 'ble kwa lɛ -hotipliei kɔ ti 'hɛɛn, 'a di 'mu klɔ wɔn, -ɛ 'we -nɔ nyɔ mu 'yrinyɔ klɔ wɔn. ⁵³'Plu -ye ti a pepɛ, 'ke a kɔ 'mu 'hɛɛn, -a ni 'o 'le Nyisua a 'kagblaka gbo, 'ke a 'de 'o 'na kiklɛ lɛ -mɔ. Kɛɛ -bɛ ti -nu, Nyisua -nye 'a mu, a kɔ 'kuo -huin a nyigblaka 'hɛɛn, -ɔ mɔ gbɔgbɔyri a nyigblaka, ti a -gbɛ, ni- nyre 'o. Nɛ- nue, 'a kɔ 'klɔ, 'ke ba nu 'a ni -kuan.»

Pielɔ nɔ 'ni, ɔ 'de la -Yusu yi
(*Matie 26.57-58,69-75; Maki 14.53-54,66-72; Saan 18.12-18,25-27*)

⁵⁴'Plu -Yusu 'mu 'puprɛ -wɔn mu -wɔ, -ye v klo ni, 'b gbo 'le -cɔhlɔnpinyu a nyigblaka a kayu gbo. Pielɔ -mɛ -ye, ɔ nyu -wɔn 'ni kuɛ, 'ke 'le 'waa -wɔnhinhrenkɔ 'kwli 'mu. ⁵⁵'Ke 'o -patu 'mu, 'ke v 'tie 'o na, 'b -glɔɔ 'le lɛ. Nahuin -nu, -v -glaa 'le na a -gbɛ lɛ, nu- kɔ -heyri Pielɔ ni 'le gbo. ⁵⁶'Ke ɔ ni 'o -gbo, -ye -kuannunyrɔyɔ -de, ɔ 'yo ni, 'b -tua 'a 'yie a 'mu-hruvɛ gbo, -ye kɛ ɔɔ po: «Nahuon -gbo, ɔ mɔ -wɛ -Yusu a -naagbopuyuu ni.» ⁵⁷Kɛɛ -ye Pielɔ -ga ni, ɔ nɔ: «Nyrugba o, 'n 'dio yi mɔ.»

⁵⁸Be -hi 'klɛɛ, -ye nyɪbɛyɪ -ye 'ye Pielɪ nɪ. Kɛ ɔ nyo ye po: «-Na -gbɛ -gbo, 'ke -n nɪ o 'le 'a nahuɪn -nɪ -hɛyri.» -Ye Pielɪ nɔ: «Nyɪbɛyɪ o, ɛ 'de 'mɔ mɔ.»

⁵⁹-Haawɔɔ -do bɔ -hi, -ye nyɪbɛyɪ -ye nɪ 'o. Kɛ ɔ -nɔ ye po, 'ke 'le win 'yaklikɔ 'kwli 'mɪ: «-Hapukɔɔ nɪ, nyɪbɛhɪan -gbo, ɔ mɔ -wɛ -Yusu a -naagbopɔyɪ nɪ, -ɛ nue, ɔ 'hɔn -wɛ a -gbɛ, ɔ mɔ Galilekɛɛ nɪ.» ⁶⁰-Ye kɛ Pielɪ nyɪbɛyɪ a -gbɛ ye po, ɔ nɔ: «Nyɪbɛyɪ o, -tɪ -gbo -nɪ -tu, 'nɪ yrii -le 'mɪ lɛ.» ɔ nɪ 'le 'pɔpɔɛ 'kwli 'mɪ, -ye hapɛ da -nyɛ nɪ. ⁶¹Hapɛ bɛ da 'klɛɛ -nyɛ, -ye Kukɔnyɔ -Yusu -hɪan -wɔn, 'ɔɔ Pielɪ 'ye. Tii -do a ti 'yri, -ye -tɪ -nɪ, Kukɔnyɔ -tu wɛn -nɔ ye, -ɛ mɔ: «'Plu hapɛ 'mɪ kɛ -nyɛ mu da le, -n di kɛ nu 'na -wɔn-gaawɪ ta, -ɛ mɔ, -n 'de 'mɪ yɪ -o,» -ye -tɪ a -gbɛ, ɪ bi 'le -nɔ 'mɪ 'kwli. ⁶²-Ye ɔ 'hɪ 'le -yaa 'mɪ nɪ, 'ɔ -tɪ wuwe gbo, 'kla-wliye'yɪya a -tɪ.

-Te -Yusu a 'yie-tunyɔ nu la 'a bibie kɔ 'a tanɪ a -tutue
(Matie 26.67-68; Maki 14.65)

⁶³⁻⁶⁴-Ye nahuɪn -nɪ, -ɪɪ -Yusu 'yie -tu, ɔ nyo 'nɪ 'caa, 'ɔ mɔɔ dapɪa 'yi klɛ, 'plu 'ɔ nyo bi. 'Ke 'le 'a bibie 'kwli 'mɪ, -ye ɔ nyo wɔn 'nɪ -gba, ɔ nɔ: «Nyɪsɪa a winwɔn-henyɔ o, le -a mɪ, nahuɔn tɪo -tu -mɪ dɛ 'le?» ⁶⁵U 'mɪ mu -yɛ, -ye ɔ 'ɲmle lele -nɔ 'dai tanɪ.

-Te -Juukɛ a nyɪgblakɪ po la -Yusu a -bati
(Matie 26.59-66; Maki 14.55-64; Saan 18.19-24)

⁶⁶-Te -nyɛ cɛ lɛ, -ye -Juukɛ a 'blɔ a nahuɪn, kɔ Nyɪsɪa a -cɔhlɔnpinyɔ gblakɪ, kɔ tɛtɛɪɔnyɔ 'hɛɛn, ɔ 'kukue lɛ, 'ke 'o -Yusu a -bati a -ta 'mɪ. -Ye ɔ lɛ 'waa 'mɪ-henyɔ, 'ke bu ya -Yusu 'waa -gboligbo gblaka ye. ⁶⁷-Te ɔ yɔ -nɪ ye, -ye ɔ -gbo wɔn, ɔ nɔ: «-Be -mɔ mɔ Waanyɔ -nɪ, Nyɪsɪa po la lɛ, ɔ di la 'le ya, 'ke 'o 'a dakɔ a waalɛ a -ta 'mɪ? 'Bɛ 'ya -mɔ 'mɪ, le -a mɪ!» -Ye kɛ ɔ -nɪ ye po: «'Bɪa 'nɪ plɛ: Iɪn, 'mɔɔ nɪ, a 'nɪ pui -le -tɛɛ nɪ. ⁶⁸'Plu, 'nɪ -gba 'a mɪ dɛ wɔn, a 'nɪ -hihɪa -le 'mɪ klɛ nɪ. ⁶⁹Kɛɛ, kɛ 'klɛɛ mɔ gbo, 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuɪn 'bii a Nahuɔn, 'ke 'n di 'o 'Klɛnɪnyɪsɪa a diidɛɪa kɛ gbo nɪ.» ⁷⁰-Ye ɔ 'bii, ɔ nɔ: «-Be -mɔ mɔ 'klɛɛ Nyɪsɪa a 'Yuu nɪ?» -Ye ɔ -tu -wɔn, ɔ nɔ: «'ɛ mɔ -tɛɛ, 'mɔɔ nɪ.» ⁷¹-Ye ɔ nɔ: «-A 'nɪ -hɪa -le 'klɛɛ lele -hɛhɪnyɔ -ye. -A nɪ -gbɛ, -a 'wɔn 'a -gbɛ a win nɪ. -Te ɔ plɛ, ɔ mɔ Nyɪsɪa a 'Yuu nɪ, ɔ poo Nyɪsɪa lɛ tanɪ. 'A -tɪ 'klɛɛ o, ɔ nɪ 'mɪ 'kukɛ.»

-Te ɔ gba la 'le -Yusu Pilatɪ -wɔn, -ɔ mɔ Romakɛ a -gulɔnɪma
(Matie 27.1-2,11-14; Maki 15.1-5; Saan 18.28-38)

23 ¹Bu -yɛ 'klɛɛ, -ye ɔ 'ba 'mɪ ye, 'ɔ gbo 'le Romakɛ a -gulɔnɪma -wɔn. 'A 'dɔ mɔ Pilatɪ. (Romakɛ, nɪ -kɔɔ -Juukɛ win ke. -Juukɛ, ɔ 'die 'le -wɛ bu 'la nahuɔn -dɛ, 'bɪa Romakɛ 'bu 'die kɛ wɛɛn. Nɛ- nue, -Juukɛ 'ɔ gba 'le -Yusu Pilatɪ -wɔn,) ²'ɔ -tɪ a yɛɛɛ gbo, ɔ

nɔ: «-A 'nɛɛ nahuon -gbo ke gbo 'yie, -ɛ mɔ, nɔ-ɔ -a nɪ 'blugba yɾa 'mʊ bla. Nɔ-ɔ nahuin le, -ɛ mɔ, -a 'nɪ 'pɛɛ 'le 'blɔwli =nʊ, Romakʊɛ a 'kʊn gblaka plɛ, -ba 'pɛɛ. 'Ya 'o lele 'lu, ɔɔ lɛ po, nɔ- mɔ Waanyɔ =nʊ, Nyɪsʊa po la lɛ, ɔ di la -a mʊ ye ya, ɛ =hɛn 'nyɾɛ, ɔ nɔ 'nɪ, ɔ mɔ bodɪɔ -yee nɪ.» ³-Ye Pilatɪ nyo wlɔn 'nɪ -gba, ɔ nɔ: «-Be -mɔ mɔ -Juukʊɛ a bodɪɔ?» -Ye kɛ -Yusuu po: «ɪn, nɛ-ɛ nɪ.» ⁴-Ye Pilatɪ, ɔɔ 'le Nyɪsʊa a -cɔhlɔnpinyɔ gblakɪ =nʊ kɔ nahuin -huohui =nʊ 'hɛɛn -wɔn 'nɪ 'pɾɛɛ, ɔ nɔ: «'Nɪ 'yee -le 'le nahuon -gbo dɛ 'klan =de 'mʊ, bɔ nu.» ⁵-Ye v 'de Pilatɪ ke wɛɛn, 'ʊʊ 'le win 'yaa, v nɔ: «Nahuon -gbo, 'a tɔɔwin -gbugbɔ 'blugba 'bii nɪ, kʊɛ 'le Galileblugba 'mʊ gbo, -bɔ nyɾɛ nɔ Jɾusɛdɪɔ 'mʊ.»

-Tɛ v gba 'le -Yusu 'kʊn Helɔdɪ -wɔn

⁶-Tɛ Pilatɪ 'wɔn 'waa win a -gbɛ, -ye ɔɔ wlɔn 'nɪ -gba, ɔ nɔ: «-Be nahuon -gbo, ɔ mɔ Galilekʊɛyʊ'u nɪ?» ⁷-Ye v nɔ: «ɪn.»

-Ye 'klɛɛ, 'kʊn -gbo, ɔ mɔ Helɔdɪ, nɔ- kɔɔ Galileblugba win ke. -Tɛ Pilatɪ 'wɪn 'klɛɛ, -ɛ mɔ, 'ke -Yusu -hɔn 'le Galileblugba 'mʊ, 'kʊn Helɔdɪ a -gbɛ, ɔ kɔɔ win ke, -ye ɔ le 'a nahuin nɪ, 'ke bʊ gbo 'le =nɔ ye. Ti a -gbɛ 'yɾi, 'ke 'kʊn Helɔdɪ a -gbɛ, ɔ nɪ 'le Jɾusɛ 'mʊ. ⁸-Tɛ Helɔdɪ 'ye -Yusu, -ye ɔ kɔ plɔ a bleelɛ, -ɛ nue, ɔɔ 'a 'dʊ lɛ 'nɪ 'wɔn, si la, ɔɔ -wɛ 'a 'yiye lɛ =mɔ, 'plu ɔ 'mʊ -wɛ 'ɲmilekade 'ye, -Yusu di nu. ⁹-Yusu bɔ nɪ 'o =nɔ ye, -ye ɔ =gbo wlɔn lɛ 'dai -tɔplɪ. Kɛɛ, -Yusu 'de =nɔ dɛ =de klɛ -hɪhɪa. ¹⁰'Ke Nyɪsʊa a -cɔhlɔnpinyɔ gblakɪ kɔ tɛtɛitɔɔnyɔ 'hɛɛn, v nɪ 'o. Nʊ-v -Yusu -tɪ yɛɛ, 'ke 'le win 'yaklɪkɔ 'kwli 'mʊ, ¹¹Helɔdɪ kɔ 'a nahuin 'hɛɛn, 'ʊʊ -Yusu 'caa, kɔ, 'ʊʊ 'a -tɪ lɛ -haa, 'plu 'v puo bodɪɔwlawlɔ, 'v gbo 'le lele Pilatɪ -wɔn. ¹²Helɔdɪ kɔ Pilatɪ 'hɛɛn, v mɔ -gbo, v nyinyɾɛ la lɛ, kɛɛ, -nyɾɔwɔ a -gbɛ 'mʊ, v -hɛ la nɪnatumupʊ.

-Yusu a -bati a 'lu-yɾɛɛle 'mʊ, Pilatɪ nɔ 'nɪ, ɔ nɪ 'mʊ 'kʊkʊɛ (Matie 27.15-26; Makɪ 15.6-15; Saan 18.39-19.16)

¹³-Ye Pilatɪ da Nyɪsʊa a -cɔhlɔnpinyɔ gblakɪ, kɔ -Juukʊɛ a ye'mʊnaanyɔ kɔ nahuin -ye 'hɛɛn. ¹⁴-Ye kɛ ɔ nyu ye po, ɔ nɔ: «A nɔ 'nɪ, nahuon -gbo, nɔ-ɔ 'blugba yɾa 'mʊ bla. ɛ nɛ- nue, 'a yɔ 'mʊ ye. Ba po 'mʊ nʊa ye gbo -tɛɛ: 'Na -gbɛgbɛ, 'n =gbo lɛ wlɔn -tɛɛ, kɛ mɔ 'a mʊ ye. 'Yilɛnyɾɛ-tɔplɪ 'bii -gbo, -tɪ kɔ -tɪ aa =nɔ yɛɛ, 'n 'ye nɪ, -ɛ mɔ, ɛ 'de 'a nunu-tɪ. ¹⁵Mɔ, Helɔdɪ 'ye -wɛ nɪ, -ɛ mɔ, 'yilɛnyɾɛ-tɔplɪ 'bii -nʊ, -tɪ kɔ -tɪ aa =nɔ yɛɛ, ɛ 'de 'a nunu-tɪ. ɛ nɛ- nue, 'v -mɔ de. 'A -tɪ 'klɛɛ o, nahuon -gbo, ɔ 'de 'yilɛnyɾɛdɛ =de nu, -bɛ blɛ 'kʊkʊɛ ye. ¹⁶'A -tɪ, 'na 'sɔyuo bʊ nu lɔkɔ, bʊ bio, 'plu 'mʊo gbo tɛ.» [17]'Be 'ɛ nɪ -Juukʊɛ a lɛ'mimɾɛ =nʊ, ɔ mɔ Pakɪ a ti 'yɾi, Pilatɪ kɔ bɔ -ha nahuoon -do ɛtɪ 'mʊ, 'ke 'o -Juukʊɛ a plɔ a bleelɛ a -ta 'mʊ.]

¹⁸Kɛɛ -ye v 'bii a -gbɛ, v -tʊa Pilatɪ a 'yi'mʊlɛ=mʊmalɛ gbo, v nɔ: «Nue, nahuon -gbo bɔ 'kʊ, -bɔ -ha Balabastɪ ɛtɪ 'mʊ.» ¹⁹'Plu -ye v po o Balabastɪ 'mʊ ɛtɪ, -ɛ nue, ɔ kɔ nahuin -ye 'hɛɛn, ʊʊ o Romakʊɛ a ye'mʊnaanyɔ ye 'nɪ

-wɔn, 'ke 'le Jrusɛ 'mu, 'plu, 'ke 'le ye-wunwɔnɛ a -gbɛ 'kwli 'mu, v 'laa o 'le nahuon. ²⁰Pilatɩ nye 'nɩ -hva, bɔ tɛ -Yusu gbo. Ɛ nɛ- nue, 'ɔ -tua 'le lele nahuin =nu a -wɔn'prɛɛɛ gbo. ²¹Kɛɛ, 'plu v 'mu 'a wintɛ mu 'wɔn, -ye v 'bi a -gbɛ, v -tua lele Pilatɩ a 'yi'mulɛ-mumalɛ gbo. Kɛ vɔ po: «Kɔɔ 'o tu 'yie 'mu, ɔ 'mu 'ku; kɔɔ 'o tu 'yie 'mu, ɔ 'mu 'ku.»

²²-Ye kɛ Pilatɩ lele =nu ye po, 'ke 'le gblo a ta a nɔnɔ 'kwli 'mu: «'Yilɛnyredɛ tio- ɔ nu 'klɛɛ 'le? 'N 'de 'le =nɔ dɛ 'klan =dɛ 'mu 'yee, -bɛ blɛ 'kukvɛ ye. 'A -tɩ o, 'n di le 'na 'sɔyuo, bu bio lɔkɔ. 'Bia 'bu bio, -ye 'n tɩɔ gbo.» ²³Kɛɛ -ye v 'kɛ gbɛɛ 'a 'yi'mulɛ-mumalɛ a -gbɛ 'lu -wɔn. Kɛ vɔ po: «Kɔɔ 'o tu 'yie 'mu, ɔ 'mu 'ku.» -Ye 'waa win nɩ 'o Pilatɩ ye 'lu. ²⁴Bu 'nɩn wɛɛn 'klɛɛ =nɔ, -ye Pilatɩ -yɩ nɩ, 'ke bɔ wɛɛn dɛ =nu ke, vɔ -hva. ²⁵-Ye ɔ tɛ nahuon =nu gbo, -Juukvɛɛ -hva, ɔ mɔ Balabasi, v po o =ji 'mu, 'ke 'o 'blɔgba a =gbɔgbɔlɛ a -ta 'mu, kɔ, 'ke 'o nahuon a 'lɩla a -ta 'mu. -Yusu -mɛ -ye, nɔ- ɔ -nye 'a 'sɔyuo, 'ke bu gbɔ, bu 'lɔ, -tɛ -Juukvɛɛ 'a -huhva nu.

-Tɛ v kɔɔ la 'o -Yusu tu 'yie 'mu
(Matie 27.32-44; Markɩ 15.21-32; Saan 19.17-27)

²⁶-Ye Pilatɩ a 'sɔyuo -Yusu 'nɩ gba, 'v nyo 'dɩɔ 'mu =tɩɔ, v 'muo 'la. Bu nɩ 'le mumue 'kwli 'mu, -ye v kɔ nyɩbɛyɩ =dɛ 'hɛɛn, nu- =ɲmoo. Nyɩbɛyɩ a -gbɛ, 'a 'dɩ mɔ Simɔ. 'Ke ɔ kɔ 'le Silɛnɩdɩɔ 'mu, 'ɔ -hɔn 'le -ci ke 'mu. Nɔ- 'sɔyuo kɩ, 'v hɛn =nɔ -Yusu a tu, 'ke bɔ kɔɔ -wɔn, ²⁷nahuin -huohui 'vɔ -Yusu -wɔn kɔɛ, nyɩɣgbapɩ -ye 'v nyo -wɛ -wɔn kɔɛ, 'vɔ we, 'ke 'o -Yusu a -ta 'mu. ²⁸Bu nyo -wɔn wee, -ye -Yusu -hɩan -wɔn, 'ɔ nyu 'le -wɔn 'prɛɛ, ɔ nɔ: «Jrusɛ 'mu a nyɩɣgbapɩ, a nɩ we 'le -hɩen, 'ke 'o 'na -ta 'mu, kɛɛ, ba we, 'ke 'o 'a nɩ dɩɔnɔ kɔ 'a nɩ 'yuo=pli a -ta 'mu, ²⁹-ɛ nue, =svɛ'yeti dɩ 'o 'nɩ nyɩɩ. Ti a -gbɛ 'yɩ, kɛ v dɩ po: Plɔ a bleɛɛ 'ke 'o nyɩɣgbapɩ -gbo -wɔn, -v 'dɛ 'yukɔdɛ, kɔ =v -ye, -v 'dɛ -hlɩn 'yuo a kɔɛ, kɔ =v -ye, -v 'dɛ -hlɩn 'yuo a 'nyɛɛ. ³⁰Ti a -gbɛ 'yɩ, -ye kɛ -tɩnahuin dɩ po, dɔgbɩ bɩ bi =nu klɛ, v 'mu lɛ 'kukv. ³¹Mɔ -gbo, ɔ kɔ 'klɔ 'sɩi 'o ye, ɔ 'we =nɔ tugbɛ yɩyɩv ye, vɔ lɛ nu, vɔ =svɛ =tue, 'plu 'a mu -gbo, -v kɔ 'klɔ 'dɛ 'o ye 'sɩi, -v 'we =nɔ ti 'kukvɩ ye, -bɛ' 'a nɛnɛ dɩ -hlɩn 'mu nɩ 'le?»

³²'Sɔyuo, vɔ -wɛ gba 'crɛnyɩvɩ 'hɔn, v 'mu 'la, v kɔ -Yusu 'hɛɛn. ³³'Ke v nyɩɩ 'klɛɛ 'o -tuo =nu ke, ɔ kɔ 'dɩ mɔ 'Lukla. -Ye 'ke 'sɔyuo kɔɔ 'o -Yusu tu 'yie 'mu, 'ke 'o -tuo -do a -gbɛ ke. -Ye 'ke v kɔɔ -wɛ 'o 'crɛnyɩvɩ 'hɔn a -gbɛ 'waa nɩ ti 'yie 'mu, -do 'ke 'le 'a diidɛpɩa ke, -do -ye 'ke 'le 'a kamrapɩa ke. ³⁴-Yusu 'mu 'o tu 'yie 'mu nɩ, -ye kɛ ɔ po: «'Na Bu o, dɛ 'kuku -gbo, vɔ nu, -hɩi 'a -tɩ -wɔn, -ɛ nue, -tɔplɩ -gbo, vɔ nu, v 'dɩ yi.» 'Sɔyuo -mɛ -ye, v po 'bla, -Yusu a 'hɩn'mulɛpue-tɔplɩ a -tɩ, -tɛ bu dɩ 'a wuwe nu, v 'mue yi.

³⁵Pɔpɔnahuin -ye, -v nɩ 'o -tuo a -gbɛ ke, 'ke v po 'o 'yie gbo, 'vɔ -tɔplɩ 'bii =nu 'ye, -u 'lu -wɔn mue. -Ye -Juukvɛ a 'blɔ a nahuin, v nyo 'nɩ 'caa, v nɔ: «ɔ waa nahuin -ye nɩ, 'ɔ -ha 'o 'waa -hunhlɩn wɔn, 'v 'dɛ 'ku. 'A -tɩ 'klɛɛ o, 'bia 'bɔ 'ya Waanyɔ =nu 'mu, Nyɩsva po la lɛ, ɔ dɩ la -a mu ye ya,

bɔ waa 'klɛɛ 'a dɪɔnɪ!» ³⁶-Ye 'sɔyuo -mɛ -ye, ʋ nyo -wɛ 'nɪ 'caa. -Ye ʋ 'yɪya 'o -nɔ 'mʋ gbo 'hʊn, 'ʋʋ -nɔ 'lipanɔ -nye. ³⁷-Ye kɛ ʋ nyo ye po: «Bia -nɪ 'ya -Juukʋɛ a bodɪɔ 'mʋ, -ye -bo waa -n dɪɔnɪ!» ³⁸'Ke 'o 'a tu a -gbɛ 'yie 'mʋ, 'ke ʋ 'cru 'o 'plaiɪpɪa ke, -ɛ mɔ: «Nahuon -gbo, nɔ- mɔ -Juukʋɛ a bodɪɔ.»

³⁹-Ye 'crenyʋʋ 'hɔn -nʋ, -ʋ kʋɛ 'o ti -nʋ 'yie 'mʋ lɛ, nahuoon -do nɪ 'lɛ, 'ɔɔ -Yusu tanɪ -tu, ɔ nɔ: «-N 'de lɛ po, -mɔ mɔ Waanyɔ -nʋ, Nyɪsʋa po la lɛ, ɔ di la -a mʋ ye ya. Waa 'klɛɛ -n dɪɔnɪ, -mʋ -wɛ -a mʋ waa.» ⁴⁰Kɛɛ -ye 'a 'be -ye -nʋ, -ɔ nɪ 'o, ɔ -tʋa 'a 'be a 'nyrɛ a -hunhɪɛn gbo, ɔ nɔ: «-Mɔ -gbo, -nɪ pɪ -lɛ Nyɪsʋa mɔ. -Sʋɛɛ -do, -nɪ 'ye, nɛ- nyɪbeyu -gbo, ɔɔ -wɛ 'ye. ⁴¹-A -mɛ -ye, -a nɪ -sʋɛ -gbo, ɛ kɔ 'o -o, -ɛ nue, 'yilenyre-tɔplɪ -nʋ, -a nɪ, nɪ- kɔ -bati klɪ -a mʋ. Kɛɛ -ye ɔ -mɛ -ye, ɔ 'de dɛ 'klan -de nu.» ⁴²Bɔ po 'klɛɛ lɛ, -ye kɛ ɔɔ -Yusu ye po, ɔ nɔ: «-Yusu o, 'nu -mʋ lɛ 'nɪ 'batɪ, 'na -tɪ nɪ -hri 'lɛ -mʋ -wɔn, ti -kɔ 'yri -n di 'lɛ di, 'ke 'lɛ klɪkɔ 'kwli 'mʋ, -mʋ nahuin win ke kɔɔ 'bii.» ⁴³-Ye kɛ -Yusuu -nɔ ye po: «'Nu -mʋ 'nɪ lɛ, kɛkɛ -gbo, -n kɔ 'mʋ 'hɛɛn, 'ke -a di kɛ 'lɛ 'n Bu Nyɪsʋa a -hapʋdɪɔ 'mʋ nɪ.»

-Tɛ -Yusu nu la 'kɔkʋɛ

(Matie 27.45-56; Maki 15.33-41; Saan 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵Muu 'o 'yru a gbonyrati 'yri, -ye 'yru 'kee hunhuan nɪ. -Ye gbɪgbɪyri ka 'blɔgba 'bii ke. Gbɪgbɪyri a -gbɛ, ɪ nɪ 'o -nɪnɪ, 'ɛ ye 'yru-hiile a ti ke. Tii -do a ti 'yri, 'ke 'lɛ Nyɪsʋa a 'kagblaka gbo, -ɔ nɪ 'lɛ Jrusɛdɪɔ 'mʋ, Nyɪsʋa nue nɪ, dagblaka -nʋ, -ɔ 'bɛ kayu a -gbɛ -tɪɔ, 'ɔ -ki wlɔn 'bii. ⁴⁶-Ye -Yusu -hɛ wlɔn -cici, ɔ nɔ: «'Na Bu, -mɔ 'n po 'lɛ 'na -hihiu kwa 'mʋ.» Bɔ -yrɛ 'klɛɛ, -ye ɔ mra -hunhlɔn nɪ.

⁴⁷Romakʋɛ a 'sɔyuo a nyɪgblaka -nʋ, -ɔ nɪ 'o, ɔ 'ye -tɔplɪ 'bii -nʋ nɪ, -ɪ mue 'lu -wɔn, 'ɔ -tʋa Nyɪsʋa a 'nyrɛɛɛpupue gbo, 'plu 'ɔɔ lele wun po, ɔ nɔ: «'ɛ mɔ -tɛɛ, nahuon -gbo, ɔ 'de dɛ 'klan -de nu.» ⁴⁸Nahuin 'bii -nʋ, -ʋ di -ta 'ye wɔn, ʋ 'ye -tɔplɪ -nʋ nɪ, -ɪ mue 'lu -wɔn. 'Waa plɔɔ 'lɛ gbo a 'nɛɛ, 'ʋ -mɛ de.

⁴⁹-Yusu a nɪnatumupʋ 'bii -nʋ, kɔ nyrugbapʋ -ye, -ʋ nyo la -wɔn kʋɛ, -ʋ -hɔn 'lɛ Galileblɔgba 'mʋ, ʋ -gbɛ -wɔn, 'ʋ 'ye -tɔplɪ 'bii -nʋ, -ɪ mue 'lu -wɔn.

-Tɛ ʋ po la 'lɛ -Yusu 'dɛɛ wlɔn

(Matie 27.57-61; Maki 15.42-47; Saan 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ɛ kɔ -wɛ nyɪbeyu -de. 'A 'dʋ mɔ Sosefʋ. 'Ke ɔ kɔ 'lɛ -Juukʋɛ a 'dɪɔ -ye -nʋ 'mʋ, -ɔ kɔ 'dʋ mɔ Alimate. Nyɪbeyu a -gbɛ, 'a -wɔlɔ nɔ lɛ 'yi, kɔ, 'a 'klɔ 'ɔ 'sii 'o ye, 'ɔɔ ti -nʋ -pre 'dɔ, -ɪ kɔ 'yri Nyɪsʋa di 'o nahuin win ke kɔɔ. ɔ mɔ -Juukʋɛ a -gboligbo gblaka a nahuoon -yee nɪ. Kɛɛ, -tɔplɪ -nʋ, 'a 'bienu -tu, kɔ, ʋ nɪ, 'ke 'o -Yusu -wɔn, ɔ 'di ke wɛɛn. ⁵²Sosefʋ a -gbɛ, nɔ- mu 'lɛ Pilatɪ -wɔn, 'ɔ lo, 'ke bɔ wɛɛn ke, bɔ -ha 'o -Yusu a -plahʋn tu 'yie 'mʋ, ɔ 'mui 'o -ha, Pilatɪ a -gbɛ 'ɔ wɛɛn ke, ⁵³Sosefʋ a -gbɛ 'ɔ mu, 'ɔ -tɪɔ 'o -Yusu a -plahʋn tu 'yie 'mʋ, 'ɔ 'hunhuwɔn -jise lɛ, 'plu 'ɔ gbɔ 'lɛ -tɛgbɪ -nʋ,

ɔ dio 'o -ha. -Tɛgbi a -gbɛ, 'hɔ gblaka nɪ 'o, 'ɔ hren 'klɔ, 'ɔ 'we -nɔ dɔgba ye. 'Hɔ gblaka a -gbɛ 'kwli 'mɪ, 'ke v 'bluu la 'le 'dɛɛ, (ti =de a ti 'yri la, -ɛ 'we -nɔ -wlukayu ye). 'Dɛɛ a -gbɛ wlɔn, v 'de -hlɪn 'le 'kɔkɔku a pue. Nɛ-kɔ wlɔn, 'ke ɔ po 'le -Yusu a -plahvɪn. ⁵⁴ɛ mɔ 'wee a 'wu -hun a 'yrv-hiile 'mɪv nɪ, -Juukvɛ a -wuwle-nyrɔwɔ, -ɔ mɔ 'sɛɛdi, 'ɔɔ 'o mu nyre, 'yrv bu pa a ti 'yri.

⁵⁵Nyrɔgbapɪ -nɪ, -vɪ o -Yusu -wɔn kɪɛ, -v -hɔn o 'le Galileblugba 'mɪ, nɪ- mu 'le 'dɛɛ ye, v kɔ Sɔsɛfɪ 'hɛɛn, nyrɔgbapɪ a -gbɛ 'v tɛ 'le wlɔn lɛ, 'v 'ye, -tɛ v nu 'le -Yusu a 'dɛɛ a wlɔnpupue. ⁵⁶Bɪ -gbɛ -tɔplɪ 'bii -nɪ, -ye v -mɛ de, 'v 'ya 'dɪɔ 'mɪ, 'v -wɔ hɪnhɪnpɔ-tɔplɪ -wɔn, kɔ -dawinninyra 'hɛɛn, 'ke 'o -Yusu a 'hɪvɪn a leplɪvɪlɛ a -ta 'mɪ. 'Plu -wuwle-nyrɔwɔ 'mɪ 'o mu nyre, -ye v -wle nɪ, -tɛ Nyɪsva a tɛtɛɛ 'a -tɪtue nɪ.

-Tɛ Nyɪsva a leleenɪv le la nyrɔgbapɪ -nɪ, -ɛ mɔ, -Yusu 'hri 'klɔ
(Matie 28.1-10; Maki 16.1-8; Saan 20.1-10)

24 ¹-Wuwle-nyrɔwɔ bɔ -hi a 'sɔɔdi a -nyrɛgbli, -ye nyrɔgbapɪ a -gbɛ, v 'ba 'mɪ ye, -dawinninyra -nɪ, v -wɔ o -wɔn, 'v gbɔ 'le -Yusu a 'dɛɛ ye. ²-Tɛ v nyre 'le, -ye v 'ye nɪ, -ɛ mɔ, gbetɛɛ 'mɪ a 'hɪɔ -nɪ, nahuɪn nu o, 'v ka o 'dɛɛ ye, v briko lɛ, 'v -hɪɔ 'o 'dɛɛ ye. ³-Ye v pa 'le 'dɛɛ a -gbɛ wlɔn nɪ, kɛɛ, v 'de 'le Kɔkɔnyɔ -Yusu a -plahvɪn gbɔ ye. ⁴Bɪ 'di 'klɛɛ 'le gbɔ ye, -ye v saka nɪ. Dɛ bu di 'lu -wɔn lɛ -hie, v 'die yi. Bu nɪ 'klɛɛ 'o gbɔ, -ye nyibɛpɪv 'hɔn -de 'hri -nɪ ye. Nyibɛpɪv 'hɔn a -gbɛ, v pue wlawli pɔɔpɪ, 'u wlɪn. Nyɪsva a leleenɪv 'v nɪ. ⁵'Plu v 'mɪ nahuiɪn 'hɔn a -gbɛ mu 'ye, -ye huannu biu 'le 'kwli 'mɪ, 'v po 'li -wlu lɛ. -Ye kɛ nahuiɪn 'hɔn a -gbɛ, v nyu ye po: «A nɪ -mɪv 'le nɔ 'kɔkɔnyɔ -hɛyri lɛ. ɔ nɪ 'klɔ. ⁶ɔ 'de nɔ nɪ. Nyɪsva -hɪɔ 'le 'kɔkɔnyɔ -hɛyri nɪ, 'ɔ -hɪɔ 'klɔ. -Tɛ ɔ 'kɪɛ nɛ o 'le Galileblugba 'mɪ, -tɪ -gbɔ, ɔ -tu o 'a mɪ ye, 'ke 'o 'a -ta 'mɪ, bɪ bi 'le 'a mɪ 'kwli 'mɪ. ⁷Kɛ ɔɔ o 'a mɪ ye po: -Tɔnahuiɪn 'bii a Nahuon, v kɔ bu puo dɛ'klannunɪv kwa, v 'muo 'o tu 'yie 'mɪ kɔɔ, ɔ 'mɪ 'kɪ. 'Plu 'bɔ 'kɪ, -nyrɔwɪ 'hɔn, ta a nɔnɔ 'mɪ, ɔ 'mɪ 'le 'kɔkɔnyɔ -hɛyri 'mɪ -hɔn, ɔ 'mɪ 'klɔ 'hri.» ⁸U 'mɪ 'klɛɛ -tɪ a -gbɛ mu 'wɔn, -ye -tɪ -nɪ, -Yusu -tu o -nɪ ye, ɪ bi 'le -nɪ 'mɪ 'kwli. ⁹'Plu ɪ 'mɪ 'le -nɪ 'kwli 'mɪ mu bi, -ye v -hɪan -wɔn, 'v mu 'le -Yusu a -naagbɔpɪv -pu -tu 'o -do -nɪ -wɔn, kɔ nahuiɪn 'bii -ye -nɪ 'hɛɛn, -vɪ -wɛ -Yusu -wɔn naa, 'v na -nɪ -tɔplɪ 'bii -nɪ -wɔn yɛ, -tɪ mue 'lu -wɔn. ¹⁰Nyrɔgbapɪ a -gbɛ, -vɪ -tɔplɪ a -gbɛ -wɔn lɛ na, 'waa 'dɪv mɔ Madala 'mɪ a Mari, kɔ Sanɪ, kɔ Mari -ye, -ɔ mɔ Sakɪ a 'dii. Nyrɔgbapɪ -ye, -v kɔ -nɪ 'hɛɛn, -v mu 'le 'dɛɛ ye, -tɔplu -do a -gbɛ, nɪ- v na -wɛ -Yusu a -wɔnnanɪv a -gbɛ yɛ. ¹¹Kɛɛ -ye -Yusu a -wɔnnanɪv nye -wɔn lɛ -hie 'lu, -ɛ mɔ, -tɪ -nɪ, nyrɔgbapɪ a -gbɛ, v na -nɪ -wɔn yɛ, ɪ 'de 'lukɔtu kɔ, 'v 'diu -tɛɛ pue. ¹²Kɛɛ -ye Piɛli 'ba 'mɪ ye, 'v gba 'le 'dɛɛ ye cigbɛi, 'v -tɪtɪ 'mɪ, 'v tɛ 'le wlɔn lɛ, 'v 'de 'le dɛ =de 'ye, 'bɛ 'de -jiseii -do -nɪ, v 'hɪnhɪwan o -nɔ lɛ, 'v -hɪan -wɔn, 'v mu 'le kayu gbɔ. 'A -gbɛ, ɪ saka -nɔ nɪ 'dɔ, 'ke 'o -tɔplɪ -nɪ, -tɪ mue 'lu -wɔn a -ta 'mɪ.

-Tɛ -Yusu 'hru la 'a -naagbopɔv 'hɔn -nɔ ye, -vɔ 'le Emausidɔ 'mɔ mu
(Maki 16.12-13)

¹³-Nyɔwɔwɔ -do a -gbɛ 'mɔ, -Yusu a -naagbopɔv 'hɔn -ye, nɔ- -hɔn 'le Jrusɛdɔ 'mɔ, 'vɔ 'le 'dɔ -nɔ 'mɔ mu, vɔ Emausidɔ daa. -Hɔn 'le Jrusɛ 'mɔ, -bo mu 'le Emausidɔ 'mɔ, ɛ -wɛ 'le -kilowu -pu -tu 'o -do ni. ¹⁴-Tɛ vɔ ni 'klɛɛ 'hru wɔn, -ye -tɔplɪ 'bii -nɔ, -ɪ mue 'lu -wɔn, ni- kɔ -tɪ vɔ -tu. ¹⁵Bɔv 'klɛɛ -tɪ a -gbɛ 'mɔ le pupo, -ye -Yusu a -gbɛ, ɔ 'yɪya 'o -nɔ 'mɔ gbo 'hɔn, ɔ kɔ -nɔ 'hɛɛn 'vɔ mu. ¹⁶Kɛɛ, =ni nyu 'ye, ɛ 'wɛ -nɔ ye, dɛ =de ka 'waa 'yii ke. Nɛ- nue, 'vɔ 'nɪnɪ yroo. ¹⁷-Ye -Yusu =gbɔ wɔn, ɔ nɔ: «-Tɪ tio- aa 'mɔ le pupo 'le?» -Tɛ ɔ =gbɔ wɔn, -ye nahuiin 'hɔn a -gbɛ, vɔ nyra gbo, -ɛ nue, 'waa =wɔl 'mɔ gbo. ¹⁸-Ye nahuon -nɔ, -ɔ mɔ Klopasi, ɔ =tuo -wɔn, ɔ nɔ: «'N pue -tɛɛ, 'ke 'le Jrusɛ 'mɔ a nahuin -heyri, -n -do, -mɔwɔ ni, -ɔ 'de -tɪ -nɔ 'wɔn, -ɪ mue 'lu -wɔn.» ¹⁹-Ye ɔ nɔ: «-Tɪ tio- 'le?» -Ye vɔ nɔ: «-Tɪ -nɔ, -ɪ mue 'lu -wɔn, 'ke 'o Nasaleti 'mɔ a -Yusu -wɔn. ɔ mɔ Nyɪsɔa a winwɔn-hɛnyɔwɔ ni. 'Ke 'o Nyɪsɔa kɔ nahuin 'bii ye, 'a 'ɲmileka-tɔplɪ, ɔwɔ o nu, ɪ kɔ 'a tɔwɪn 'hɛɛn, ɪ tɔvɔ o -a mɔ ni, -ɛ mɔ, ɔ ni o ke 'kli 'dɔ. ²⁰Kɛɛ, Nyɪsɔa a -cɔhlɔnpinyɔ gblakɪ, vɔ kɔ -a ni ye'mɔnaanyɔ 'hɛɛn, nɔ- puo Romakɔvɛ a 'kunpu kwa, -ɛ die ni, vɔ 'muo -bati le poo. 'E mɔ -tɛɛ, -tɛ vɔ puo -bati le, 'vɔ kɔvɔ tu 'yie 'mɔ, 'vɔ 'ku. ²¹-A -mɛ -ye, -a kue o ye =wɔv, -ɛ mɔ, nɔ- mɔ Waanyɔ -nɔ, Nyɪsɔa ya o 'le, -ɔ di -a mɔ Yisraɛkɔvɛ =gbɔ, 'ke 'le Romakɔvɛ kwa 'mɔ. -Tɛ -tɔplɪ 'bii a -gbɛ, ɪ mue 'lu -wɔn, 'a -nyɔwɔwɔ a ta nɔwɔ ni ke gbo. ²²'E mɔ -tɛɛ, nyɔvɔ -ye ke nɔ -a mɔ -heyri, -tɪ -gbo, vɔ =tu, ɪ saka -a mɔ ni. -Nyɛgbɔlɪ wen, nyɔvɔ a -gbɛ, nɔ- -tuo wen 'le 'dɛɛ ye, ²³kɛɛ, vɔ 'de 'le -Yusu a -plahɔn 'dɛɛ wɔn gbo ye, 'vɔ di wen -a mɔ le wɔn, -ɛ mɔ, Nyɪsɔa a leleenɔvɔ 'hru -nɔ ye, 'vɔ le -nɔ, -ɛ mɔ, -Yusu -hɔn 'le 'kukonyɔ -heyri 'mɔ ni, 'vɔ 'hɪ 'klɔ. ²⁴Nahuin -ye 'ke 'le -a mɔ -heyri, -tɛ vɔ 'wɔn -tɪ a -gbɛ, 'vɔ mu 'le 'dɛɛ a -gbɛ ye. 'E mɔ -tɛɛ, -tɪ -nɔ, nyɔvɔgbapɔvɔ =tu -nɔ ye, ke'e ni, ɪ nu naale, kɛɛ, vɔ 'de 'le -Yusu a -gbɛ gbo ye.»

²⁵Kɛ -Yusuu -nɔ ye po, ɔ nɔ: «'Oo-, a 'de 'lu a lɛ-hiele kɔ. -Tɪ 'bii -nɔ, Nyɪsɔa a winwɔn-hɛnyɔvɔ =tu la, tɪ -hi la a tɪ 'yri, 'a ni =wɔl 'nɪ kli -le 'tata, kɔ, 'a 'di =wɔv ye kuo. ²⁶Winwɔn-hɛnyɔvɔ a -gbɛ, vɔ =tui la ni, -ɛ mɔ, Waanyɔ -nɔ, Nyɪsɔa di la 'le ya, ɔ blɛ ye bɔ 'ye =sɔvɛ, 'plu Nyɪsɔa 'muo -tɪ a 'yi'bɔaale -nyi.» ²⁷-Ye -tɔplɪ 'bii -nɔ, vɔ 'cru la, 'ke 'o -nɔ ke, 'ke 'le Nyɪsɔacrɔnɛi 'kwɔlɪ 'mɔ, ɔ -hihi -nɔ klɛ, kɔvɛ 'le Moise a 'crɔnɛi 'yie 'mɔ gbo, -bo ye Nyɪsɔa a winwɔn-hɛnyɔvɔ -ye a 'crɔnɛi ke.

²⁸-Tɛ vɔ 'le Emausidɔ 'mɔ mu nyre, -ɔ kɔ 'mɔ vɔ 'le mu, -ye ɛ 'wɛ -nɔ ye, -Yusuu -hɔvɔ bɔ gba 'hru 'lu -wɔn. ²⁹Kɛɛ, vɔ nyo le 'nɪ 'bati, vɔ nɔ: «Pɛɛ nɔ -a mɔ -wɔn, 'tɔwɔ 'nɪ -wɔn,» ɔ kɔ -nɔ 'hɛɛn 'vɔ 'ya 'dɔ 'mɔ, 'vɔ pa 'le -nɔ -wɔn. ³⁰-Tɛ vɔ pa, 'vɔ =glaa 'le dedihuo 'le, 'vɔ 'ba 'flɔwɔ 'mɔ, 'vɔ -nyi Nyɪsɔa 'wio, 'plu 'vɔ 'bɔvɔ -tɔvɔ le, 'vɔ -nyo -nɔ. ³¹-Tɛ ɔ -nyo 'klɛɛ -nɔ, -ye 'waa 'yii klɛ ke, 'vɔ yroo. Kɛɛ -ye tii -do a tɪ 'yri, ɔ 'wan -nɔ ke 'yi. ³²Kɛ vɔ yɛ pupo, vɔ nɔ: «'E

mɔ -tɛɛ, -tɛ ɔ wɛn 'prɛ, 'kɛ 'lɛ 'hru wɔn, ɔ wɛn -a mu Nyɪsvacruntɛ klɛ -hɪhɪa, 'manu nɪ wɛn 'lɛ -a nɪ =wɪl ke 'dɔ.» ³³-Ye tii -do a ti 'yri, v 'ba 'mu ye, v bi lele 'hru wɔn, v mu 'le Jrusɛ 'mu. 'Kɛ v yɛ 'o -Yusu a -naagbopɔv -pu -tu 'o -do -nu gbo, v kɔ 'waa 'bienu 'hɛɛn. Nahuin a -gbɛ, v 'kukue lɛ, 'kɛ 'le kayuu -do gbo, ³⁴v le nahuiin 'hɔn -nu, -v di 'lɛ, v nɔ: «'ɛ mɔ -tɛɛ, -a nɪ Kɔkɔnyɔ -hɔn 'le 'kɔkɔnyɔ -hɛyri 'mu nɪ, 'ɔ 'hru Simɔ Piel ye.» ³⁵U 'hɔn -nu, -v di 'lɛ, dɛ -nu, -ɛ mue 'lu -wɔn, 'kɛ 'le 'hru wɔn, v 'ye, nɪ- v na -wɔn lɛ, ɛ kɔ -tɛ v nu 'a yriile, ti -nu -kɔ 'yri ɔ 'o 'fɔɔ -tɔɔ lɛ 'bɛɛ.

**-Tɛ -Yusu nyre la 'o 'a -naagbopɔv 'hɔn 'mu, -v 'kukue lɛ,
'kɛ 'le Jrusɛdɔ 'mu**

(Matie 28.16-20; Maki 16.14-18; Saan 20.19-23; Nunu-tɔplɪ 1.6-8)

³⁶Bu nɪ klɛɛ 'lɛ -tɪ a -gbɛ a -tutue 'kwli 'mu, -ye 'kɛ -Yusu 'hru 'lɛ -nu -hɛyri, 'ɔ po 'waa 'wio gbo, ɔ nɔ: «Nyɪsva bɔ nɪ 'o 'a mu -wɔn!» ³⁷-Tɛ v 'yo, -ye huannu biu 'lɛ 'kwli 'mu. U -mɛ -ye, v nɔ 'nɪ, 'kuu nɪ, -v 'hru 'lɛ -nu -hɛyri. ³⁸-Ye ɔ nɔ: «Dɛ tio- kɔ huannu aa 'klɛɛ pɪ 'lɛ? Dɛ- nue 'klɛɛ, 'a 'nɪnɪ pue -tɛɛ, -ɛ mɔ, 'mɔɔ nɪ 'lɛ? ³⁹Ba 'ye 'na kwatɪ kɔ 'na bui. 'Mɔ -Yusu'u nɪ. Ba 'tɔ 'na 'hɔn lɛ. A die 'nɪ 'ye, -ɛ mɔ, 'n 'dɛ 'ku. 'Kuo 'dɛ 'hɔn kɔ, ɔ 'dɛ -wɛ 'kla kɔ, 'plu -ye, a nye 'nɪ 'ye -tɛɛ, -ɛ mɔ, 'n kɔ 'hɔn.» ⁴⁰-Tɛ ɔ -wɔ -tɪ -nu a -tutue -wɔn, -ye ɔ titie -nu 'a kwatɪ kɔ 'a bui 'hɛɛn ye, (v 'mu kɔkɔvɛi a 'hɛɛ 'ye, -tɛ 'sɔyuo nu, v kɔɔ o 'o tu 'yie 'mu.) ⁴¹'Manu nyu wɛn a nue, 'ɪ saka -nu. Nɛ- nue, v 'kɪɛ 'dio wɛn =wɔv ye a kue, -ɛ mɔ, ɔ 'hɪ 'klɔ. Nɛ- mɔ, bɔ po lɛ: «Bia 'ba kɔɔ nɔ didide -dɛ, ba -nye 'mu, 'mue di!» ⁴²v -ha 'lɛ 'tɔpo-hrin.e a -tɔɔ, v -nyo -nɔ, ⁴³v kɔ gbo, 'ɔ dio, 'kɛ 'o -nu ye. ⁴⁴-Ye kɛ ɔ -nu ye po: «-Tɛ 'n 'kɪɛ nɛ o nɔ 'a mu -hɛyri, -tɪ -gbo, 'n -tu o 'a mu ye, bɪ bi 'lɛ 'a mu 'kwli 'mu. Kɛ 'n po o 'a mu ye: -Tɔplɪ 'bii -nu, v 'cɪu la 'lɛ Nyɪsvacruntɛ 'kwli 'mu, 'kɛ 'o 'na -ta 'mu, ɪ kɔ bɪ nue. 'ɛ mɔ -tɛɛ, 'ɪ nue o. -Tɔplɪ a -gbɛ, 'kɛ -ɪ -ye nɪ 'lɛ Moise a teteicruntɛ 'kwli 'mu, kɔ, -ɪ -ye 'ɪ nɪ -wɛ 'lɛ winwɔn-hɛnyɔ -ye a 'cruntɛi 'kwli 'mu, kɔ, -ɪ -ye 'ɪ nɪ -wɛ 'lɛ -wlabrecruntɛ 'kwli 'mu.» ⁴⁵-Ye ɔ nue nɪ, v yrii Nyɪsva a -tɪ a -gbɛ 'mu lɛ, -ɪ nɪ 'lɛ Nyɪsvacruntɛ 'kwli 'mu. ⁴⁶-Ye ɔ nɔ: «Kɛ Nyɪsva a wintɛɛ po: Waanyɔ -nu, Nyɪsva po la lɛ, ɔ di la 'a daku ye ya, ɔ kɔ bɔ 'ye -sɔɛ, kɔ, ɔ kɔ bɔ 'ku. 'Bɔ 'ku, 'a -nyrɔwɔ a ta a nɔnɔ 'mu, ɔ kɔ bɔ -hɔn 'lɛ 'kɔkɔnyɔ -hɛyri 'mu, ɔ 'mu 'klɔ 'hɪ. ⁴⁷'Plu Waanyɔ a -gbɛ a 'dɔ 'kwli 'mu, 'kɛ a di 'lɛ Nyɪsva a -tɪ -tuu. Nyɪsva a -tɪ a gbɛ, a di nahuin ye -tu, ɪ nɪ -gbo: Bu hie 'o 'waa dɛ 'kuku gbo, bu -nyi 'waa 'klɔ 'bii Nyɪsva, -ɛ die nu, ɔ 'mu 'waa dɛ 'kuku 'wɔwla. 'Bia 'baa Nyɪsva a -tɪ a -gbɛ -tu, kɛ ba kɔɛ nɔ Jrusɛdɔ 'mu gbo, kɔ, ba -tui -wɛ daku a gbleglei 'bii a nahuin ye, -v nɪ nɔ 'klɔ ke. ⁴⁸'Bɛ a 'ye o -tɔplɪ 'bii -nu nɪ, -ɪ mue o 'lu -wɔn. 'A -tɪ 'klɛɛ, ba mu, ba -tu 'na -tɪ nahuin 'bii ye. ⁴⁹'Na Bu Nyɪsva pui la 'lɛ -lɛ, -ɛ mɔ, ɔ di 'a mu -nyi 'a -Hihiu. 'Na -gbɛ, 'mɔ di 'a mu -Hihiu a -gbɛ ye ya. Kɛɛ -ye a -mɛ -ye, kɛ ba nɪ nɔ 'dɔ -gbo 'mu gbo, -Hihiu a -gbɛ, v 'mu 'lɛ yrayrɪ 'mu -hɔn, v 'mu 'o 'a mu ke 'mu bi, v 'mu 'a mu 'klɪ -nyi.»

-Tɛ -Yusu mu la 'le yakɔ 'mu
(Maki 16.19-20; Nunu-tɔpli 1.9-11)

⁵⁰Dɛ a -gbɛ bɛ -hi, -ye -Yusu gba 'a -naagbopu ni, 'u -ti Jrusɛ 'mu, 'u mu 'le 'dɔɔ -nu -hlɔn, u Betani daa. -Tɛ u nyre 'klɛɛ 'o 'hru a -hɛyri 'mu, -ye ɔ po dabu yrayri, 'ɔ nyu wa -wɔn po. ⁵¹Ɔ ni 'le 'puprɛ 'kwli 'mu, 'ɔ -hɔn 'o -nu 'hɔn 'mu, 'ɔ mu 'le yakɔ 'mu. ⁵²'A -naagbopu -mɛ -ye, u bla gbo kwli, 'ke 'o 'a -ti a 'yi'buaalɛ a -ta 'mu. 'Plu dɛ a -gbɛ, ɛ 'mu mu -hi, -ye u -hɔn -wɔn, 'u 'le Jrusɛ 'mu mu, 'ke 'le 'manɔkɔ 'kwli 'mu. ⁵³'Ke 'le Jrusɛ 'mu, u 'cipi 'le Nyɔsua a 'kagblaka gbo ni, 'u Nyɔsua 'nyrɛɛ lɛ pue.